

UITWERKINGSPLAN GROENE HOOFDSTRUCTUUR

VOOR EEN ECOLOGISCH RIJKE GROENE HOOFDSTRUCTUUR
BENOEMING EN RICHTLIJNEN



Gemeente Leiden
Ruimtelijke Ontwikkeling
5 maart 2018



Een groene omgeving verhoogt de kwaliteit van ons leven. Mensen voelen zich prettiger en gelukkiger in een groene omgeving. Groene plekken nodigen uit tot recreatie en sociale interactie.

Inhoudsopgave

- 1. Inleiding..... 4
- 2. Toelichting op de Groene Hoofdstructuur..... 8
 - 2. 1 Aanleiding en doel van het Uitwerkingsplan GH..... 8
 - 2.2 Wat is de Groene Hoofdstructuur? 10
 - Groene Hoofdstructuur-Lanen 12
 - Groene Hoofdstructuur-Eco 16
 - De Groene Hoofdstructuur: aanvullend onderzoek en advies 20
 - 2.3 De Groene hoofdstructuur in een bredere context 21
- 3. Richtlijnen van de Groene Hoofdstructuur 24
 - 3.1. Richtlijnen voor Groene Hoofdstructuur-Lanen 24
 - 3.2. Richtlijnen voor de Groene Hoofdstructuur-Eco 54

Bijlagen

- Bijlage 1. Een lijst van alle projecten uit de Groene Hoofdstructuur-Eco, op alfabet.
- Bijlage 2. Tabel met de 13 herinrichtingsprojecten
- Bijlage 3. Tabel met de 30 beheermatige projecten
- Bijlage 4. Werkboek mogelijke uitwerkingen Groene Hoofdstructuur-Eco

1. INLEIDING

Dit Uitwerkingsplan Groene Hoofdstructuur is bedoeld om de Leidse Groene Hoofdstructuur te beschermen en te verbeteren. Een goed ingerichte Groene Hoofdstructuur draagt bij aan een mooier stadsbeeld, rijkere biodiversiteit, een klimaatrobuuste stad en helpt om Leiden mooier, leefbaarder en groener te maken. Maar, wat is de Groene Hoofdstructuur precies?

De Groene Hoofdstructuur

Leiden is een prachtige stad met groene parken, waterpartijen, buitengebied, kleine groenstroken, perkjes, geveltuinen, privé tuinen, etc. Al dit groen draagt bij aan het functioneren van het ecosysteem “stad”. Met de Groene Hoofdstructuur bedoelen we in dit document een gedeelte van dit groen: de belangrijkste lanen, parken en verbindende groenstroken die samen het groene raamwerk van de stad vormen en waar de gemeente voor beheer en onderhoudt zorgt. We verdelen de Groene Hoofdstructuur in:

1. Groene Hoofdstructuur-Lanen (17 in totaal);
2. De Groene Hoofdstructuur-Eco, het groene netwerk van parken en de verbindingen daartussen.

In H 2. 2 vindt u een overzicht van al het groen in Leiden en kunt u precies lezen welk groen wél en welk groen niet onder de Groene Hoofdstructuur valt.

Het Uitwerkingsplan Groene Hoofdstructuur maakt de in de Structuurvisie 2015 globaal benoemde doelen¹ concreet. Het doet aanbevelingen waardoor in de Groene Hoofdstructuur de ruimtelijke kwaliteit verbetert en klimaatadaptatie wordt gerealiseerd (wateropvangend vermogen, verkoelende werking en fijnstof-absorptie). Daarnaast vergroot het de recreatieve mogelijkheden en de biodiversiteit. De Groene Hoofdstructuur is bewust beperkt gehouden, zodat de doelstellingen haalbaar zijn en op vrij korte termijn uitgevoerd kunnen worden.

Aanleiding

Het Uitwerkingsplan Groene Hoofdstructuur komt voort uit besluit nr. 1d, genomen in 2013, bij de vaststelling van de Groennota ‘Nota Versterken en verbinden van het groen in Leiden, 2013’². Deze Nota bevat een uitwerking van de globale doelen uit:

- De Structuurvisie Leiden 2025;
- De Kadernota Openbare Ruimte (2015).

Daarnaast neemt het Uitwerkingsplan Groene Hoofdstructuur de inmiddels urgent geworden opgaven uit het Duurzaamheidsbeleid mee, op gebied van klimaatadaptatie en biodiversiteit.

¹ het groen in Leiden moet robuuster worden en beter worden verbonden.

² (B&W. nr. 13.1088 d.d. 3-12-2013. Meer specifiek luidde besluit 1d. : “Dat daartoe een ‘Beelkwaliteitsplan Groene Hoofdstructuur’ opgesteld wordt, dat de gewenste situatie en kwaliteit van de groene lijnen in de stad in beeld brengt en die vergelijkt met de bestaande situatie, opdat het wensbeeld kan dienen als referentiebeeld voor toekomstige inrichting en beheer en als basis voor een nader op te stellen uitvoeringsprogramma”. De naam Beelkwaliteitsplan is vervangen door Uitwerkingsplan Groene Hoofdstructuur, omdat dit de lading beter dekt.)

Functies van het Uitwerkingsplan Groene Hoofdstructuur

Het Uitwerkingsplan Groene Hoofdstructuur heeft vijf functies:

1. Het **benoemt** de Groene Hoofdstructuur en geeft met een kaartbeeld duidelijk aan waar precies dit groen ligt. Daarmee kunnen stedenbouwkundigen en anderen, betrokken bij planvorming, bij nieuwe plannen in een oogopslag zien dat dit groen het belangrijkste groen van de stad is wat moet worden beschermd en verbeterd;
2. Het bevat **richtlijnen** – rechtstreeks ontleend aan het Handboek Kwaliteit Handboek Openbare Ruimte- voor een betere en meer duurzame inrichting en beheer van de Groene Hoofdstructuur voor interne en externe:
 - Stedenbouwkundigen;
 - Verkeersontwerpers;
 - Groenontwerpers;
 - Projectontwikkelaars;
 - Beheerders.
3. Het draagt bij aan de **klimaatbestendigheid** van Leiden;
4. Het verbetert de **biodiversiteit**;
5. Het verbetert de **recreatieve mogelijkheden**.

Reikwijdte, dekking en horizon

Het verbeteren van de Groene Hoofdstructuur heeft een horizon tot 2030 en is erop gericht deze aan het einde van deze periode op orde te hebben.

De Groene Hoofdstructuur is gerealiseerd als:

- alle 17 Groene Hoofdstructuur-Lanen zijn ingericht volgens de gegeven richtlijnen;

- de 43 onderdelen van de Groene Hoofdstructuur-Eco volgens de geschetste ideaalbeelden zijn ingericht en worden beheerd;
- de opgaven uit het duurzaamheidsbeleid op gebied van klimaatadaptatie zijn meegenomen in de Groene Hoofdstructuur. Dat wil zeggen dat de benoemde groenstructuren klimaatbestendig zijn. En dat de ecologische verbindingen en het leefgebied voor flora en fauna met name in de Groene Hoofdstructuur-Eco zijn verbeterd;
- het Uitwerkingsplan Groene Hoofdstructuur door de gemeentelijke organisatie serieus en vanzelfsprekend word ingezet bij herinrichting en nieuwe ontwikkelingen.

De onderdelen van Uitwerkingsplan Groene Hoofdstructuur zijn als volgt gedekt:

- Verbetering van de lanen worden gedekt vanuit het Programma Bereikbaarheid;
- Verbetering van de 43 verbindingen van de Groene Hoofdstructuur-Eco wordt enerzijds gedekt vanuit Stedelijk Beheer (30 beheerprojecten), anderzijds via het Investeringsprogramma Parken (13 deelprojecten waarvoor het straatprofiel moet worden heringericht).

Deze dertien deelprojecten worden meegenomen in de planning van het Investerings Programma Parken. Omdat het hier gaat om kostbare projecten, verdient het de aanbeveling ze gelijk op te laten lopen met beheersmatige ingrepen op dezelfde locatie.

Het Investerings Programma Parken - ingesteld voor de parken zelf, die buiten het Uitwerkingsplan Groene Hoofdstructuur vallen - is in 2017 uitgebreid en verhoogd ten behoeve van de 13 herinrichtingsprojecten.

Kanttekening bij de uitvoering

Het Uitwerkingsplan gaat over de Groene Hoofdstructuur van Leiden, het voornaamste Leidse groen dat nadrukkelijk ontzien en verbeterd moet worden. Toch zal in de praktijk niet overal de in het Uitwerkingsplan gewenste inrichting altijd haalbaar zijn. De Groene Hoofdstructuur in Leiden loopt grotendeels langs de bestaande infrastructuur van belangrijke verkeerswegen. Hier tellen verkeersveiligheid en snelle doorstroming extra zwaar, wat kan leiden tot een conflict met de groene belangen. Dit vraagt om zorgvuldige transparante afwegingen.

Ook voor de Groene Hoofdstructuur-Eco en de uitgelichte 43 deelprojecten geldt dat het groen als één belang, naast andere belangen, wordt meegenomen in de uiteindelijke afweging.

De afweging en de definitieve keuzen vinden plaats bij de werkelijke uitvoering van de deelprojecten zelf. Bij deze afweging moet worden meegewogen dat de Groene Hoofdstructuur het belangrijkste groen van de stad is en dus een zwaarwegend belang is.

Een vroege inbreng van de groene doelstellingen al bij de start van een herinrichting of nieuwe ontwikkeling en een breed gedragen wil om de Groene Hoofdstructuur te realiseren, bieden de beste condities om de groene doelstellingen ook daadwerkelijk te realiseren.

De Toets- en adviescommissie (TACOR) heeft hierin eveneens een belangrijke rol.

Opbouw van de tekst

Het Uitwerkingsplan Groene Hoofdstructuur bestaat behalve uit deze inleiding uit twee hoofdstukken en vier bijlagen.

In Hoofdstuk 2. wordt de Groene Hoofdstructuur toegelicht. In Hoofdstuk 3. worden de algemene inrichtingsprincipes gegeven voor respectievelijk de Groene Hoofdstructuur-Lanen en de Groene Hoofdstructuur-Eco.

In Bijlage 1.: Een lijst van alle projecten uit de Groene Hoofdstructuur-Eco, op alfabet.

In Bijlage 2: tabel herinrichtingsprojecten.

In Bijlage 3: tabel beheermatige projecten.

In Bijlage 4.: Werkboek mogelijke uitwerkingen Groene Hoofdstructuur-Eco.

Programma Duurzaamheid

Vanuit zes thema's –Energie, Duurzaam Ondernemen, Biodiversiteit, Afvalstromen, Duurzame Mobiliteit & Klimaatadaptie- werkt Leiden aan verdere verduurzaming van Leiden. Hiermee willen we bereiken dat Leiden in 2030 haar bijdrage levert aan het terugdringen van belastende factoren en de stad haar aantrekkelijkheid vergroot als woon-, werk- en verblijfsgebied.

Randvoorwaarde:

De inrichting van de Groene Hoofdstructuur is een vast onderdeel van nieuwe planontwikkelingen en/of reconstructies, en wordt direct vanaf de start betrokken in de planvorming. Alleen zo kan Leiden haar duurzame ambities realiseren en ondanks de klimaatverandering, in de toekomst voor haar bewoners en ondernemers een gezonde en klimaatbestendige stad blijven.

2. TOELICHTING OP DE GROENE HOOFDSTRUCTUUR

2. 1 Aanleiding en doel van het Handboek Groene Hoofdstructuur

Zoals in de inleiding beschreven, komt het Uitwerkingsplan Groene Hoofdstructuur voort uit B&W-besluit nr. 1d, genomen in 2013, bij de vaststelling van de Groennota 'Nota Versterken en verbinden van het groen in Leiden, 2013'³. Hierin is de behoefte aan een overzicht van de tekortkomingen van de Groene Hoofdstructuur met daarnaast de gewenste situatie benoemd.

In de 'Nota Versterken en verbinden van het groen in Leiden, 2013' zijn de globaal benoemde doelen uitgewerkt uit:

- de Structuurvisie 2015;
- de Kadernota Openbare Ruimte;

De Structuurvisie Leiden 2025 en de Kadernota Openbare Ruimte stellen beide dat:

- het groenblauwe netwerk in de stad een robuuster structuur moet krijgen;
- het groen in de stad beter met elkaar moet worden verbonden.

Het Uitwerkingsplan Groene Hoofdstructuur vertaalt deze globale doelen via de gegeven inrichtingsprincipes naar concrete maatregelen. De inrichtingsprincipes zijn grotendeels ontleend aan het Handboek Kwaliteit Openbare Ruimte.

Daarnaast neemt het ook opgaven uit het duurzaamheidsbeleid mee op gebied van biodiversiteit en klimaatbeleid.

In aanvulling hierop zijn ook de volgende drie opgaven⁴ in

³ (B&W. nr. 13.1088 d.d. 3-12-2013, besluit 1d.)

⁴ Afkomstig van drie moties uit 2014

⁵ dat betekent dat het niet altijd alleen maar over 'meer bomen' gaat.

het directe verlengde van de al genoemde doelstellingen meegenomen:

- Verminderen van het versteende oppervlak en daarmee verbeteren van onder andere de waterberging;
- Verhogen van de variatie in boom- en beplantingskeuze in de stad en daarmee verbeteren van de biodiversiteit en robuustheid;
- Bewust inzetten van soorten met het oog op hun functie voor het verbeteren van het stedelijk klimaat zoals luchtkwaliteit, waterbeheersing, hittestress en terugdringen van fijnstof.

In de inleiding zijn vijf functies van het Uitwerkingsplan Groene Hoofdstructuur benoemd.

1. Het **benoemt** de Groene Hoofdstructuur. Hiermee wordt het groen in de hoofdstructuur geprioriteerd en beschermd;
2. Het geven van **richtlijnen** voor inrichting en beheer en onderhoud van Groene Hoofdstructuur-Lanen en groenstructuren. Hiermee worden diverse doelen gediend:
 - verbetering van de ruimtelijke kwaliteit;
 - verbetering van de biodiversiteit door meer variatie in de beplanting en het realiseren van meer licht om onderbegroeiing mogelijk te maken⁵;
 - verbetering van de biodiversiteit door betere ecologische verbindingen binnen de stad en met

het buitengebied voor met name kwetsbare soorten⁶;

3. Het draagt bij aan **klimaatbestendigheid** van Leiden door verbetering van de waterberging, koeling, fijnstof-absorptie en CO₂-opname bij met name de Groene Hoofdstructuur-Lanen;
4. Het verbetert de **biodiversiteit**. Door richtlijnen aan Stedelijk Beheer ontstaat meer aandacht voor de rol van het groen als schuilplaats en voedsel voor bijen en andere insecten. Door niet alles tegelijk weg te maaien, kunnen populaties blijvend schuilplaatsen en stuifmeel vinden en zo blijven voortbestaan;
5. Het verbetert de recreatieve mogelijkheden. Fietspaden worden beter verbonden en er valt meer te beleven.

Een goede Groene Hoofdstructuur scoort hoog op:

1. ruimtelijke kwaliteit en beeld;
2. waterbergend vermogen;
3. verkoelende werking en fijnstof-absorptie
4. daarnaast geeft het met een planning en toedeling aan waar de komende jaren verbeteringen worden opgepakt en gefinancierd;
5. recreatieve mogelijkheden;
6. biodiversiteit en ecologisch netwerk waarin knelpunten zijn weggenomen.

Terwijl de zes genoemde kwaliteiten zowel bij de Groene Hoofdstructuur-lanen als bij de Groene Hoofdstructuur-Eco spelen, wegen bij de Groene Hoofdstructuur-Lanen de eerste drie aspecten het zwaarste en de laatste twee in mindere mate.

Bij de Groene Hoofdstructuur-Eco zijn de laatste twee, de biodiversiteit en de recreatie juist het belangrijkste.

Overigens worden de ecologische kansen en knelpunten in een bijzonder onderzoek in kaart gebracht (zie pagina 20). Dit geldt ook voor de meest kwetsbare locaties waar het over klimaatbeleid gaat en waar sprake is van oververhitting en van wateroverlast bij piekbuien. Deze onderzoeken worden gedaan in het kader van het duurzaamheidsbeleid en de verstedelijkingsopgave.



ecologische structuur



laan

⁶ op basis van onderzoek naar ecologische kwaliteit, 2017

2.2 Wat is de Groene Hoofdstructuur?

De Groene Hoofdstructuur in Leiden is het groene netwerk over de stad, dat wordt gevormd door de beeldbepalende grote Groene Hoofdstructuur-Lanen, de meeste parken en de verbindingen tussen die parken. Het sluit aan op het grotere regionale groene netwerk dat zich over de hele regio vertakt, en dat eindigt in de Singelrand. Opname in de Groene Hoofdstructuur betekent dat dit groen geprioriteerd is en bij belangenafwegingen zwaarder weegt dan groen buiten de Hoofdstructuur. Ook zijn de middelen beschikbaar om hier de nodige aanpassingen te doen in inrichting en beheer.

Bij de keuze voor de Groene Hoofdstructuur-Eco is met name gekeken naar de rol van dit groen als verbinding binnen de stad en naar het buitengebied. Bij de Groene Hoofdstructuur-Lanen is gekeken naar hun functie als belangrijkste beeldbepalende entrees van de stad.

De Groene Hoofdstructuur bestaat uit twee verschillende onderdelen die verderop uitgebreider worden beschreven:

- a. Groene Hoofdstructuur-Lanen: 17 invalswegen van Leiden;
- b. Groene Hoofdstructuur-Eco: de parken en de verbindingen tussen de parken bestaande uit:
 - 30 beheermatige deelprojecten;
 - 13 deelprojecten waar straatprofiel wordt heringericht. Ook vallen hieronder de verbindingen met het groen in het buitengebied.

Buiten de Groene Hoofdstructuur vallen:

- De lanen die niet onder de genoemde 17 vallen en;
- Het wijkgroen;

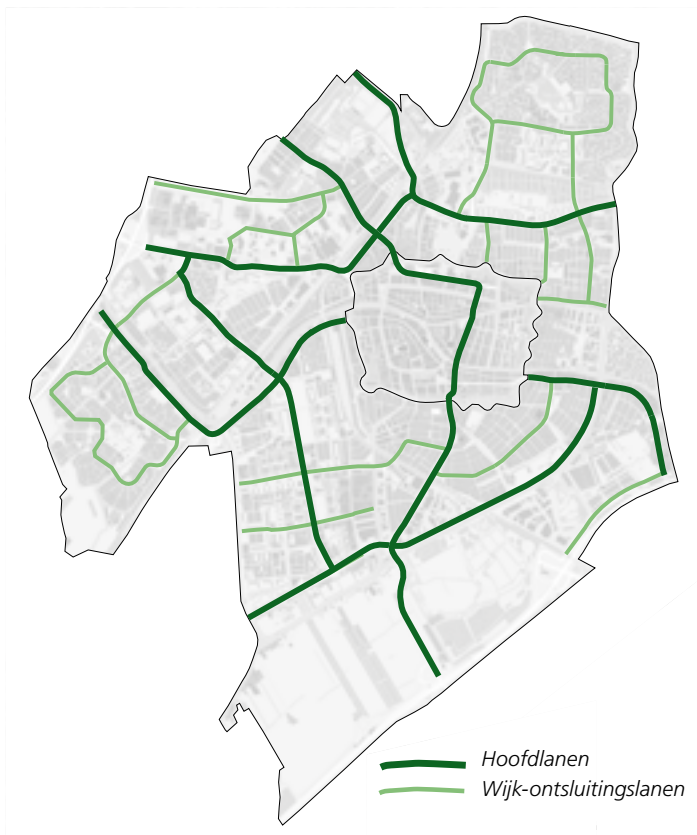
- De wijkontsluitingswegen;
- Kleinere parken en plantsoenen.

De wijk-ontsluitingswegen en het groen op wijk- en buurniveau zijn belangrijk voor het totale groen in Leiden. Het kader voor de inrichting van het wijkgroen is geregeld in het Handboek Kwaliteit Openbare Ruimte. Deze wordt regelmatig geactualiseerd, onder andere op thema's als biodiversiteit, klimaatadaptatie en recreatie. Het wijkgroen is vrijer in te richten dan de hoofdstructuur en 'buurtparticipatie' speelt hier een grotere rol. Dit in tegenstelling tot de Groene Hoofdstructuur, waar speelruimte vanuit participatie door omwonenden kleiner is. Veel kleinere parken die meer op zichzelf liggen, vallen buiten de Groene Hoofdstructuur, maar hebben wel een belangrijke rol op wijk- of buurniveau.

Wel GH	Niet GH
17 hoofd lanen	rest van de lanen
Singelpark Tuin van Noord Park Merenwijk Park Matilo Park de Bult Park Cronesteyn Oostvlietpolder Hooghkamerpark Korte Vliet Park Stevenshof Kweeklust De Leidse Hout Bos van Bosman Marepark Heempark Schilperoortpark Leeuwenhoekpark	de resterende - veelal kleinere - op zichzelfstaande parken
verbindingen tussen de parken	wijk-ontsluitingslanen
30 beheersmatige projecten	wijkgroen
13 projecten waar het profiel wordt heringericht	

Parken

Veel parken maken deel uit van de Groene Hoofdstructuur. De verbetering van deze parken is geregeld in een ander verband. Per park is er een uniek ontwerp op basis van de uitgangspunten van het Handboek Kwaliteit Openbare Ruimte. De planning van beheer, onderhoud en renovatie zijn geregeld via het Investeringsprogramma Parken. Het Uitwerkingsplan besteedt daarom geen aandacht aan deze parken.



Lanen

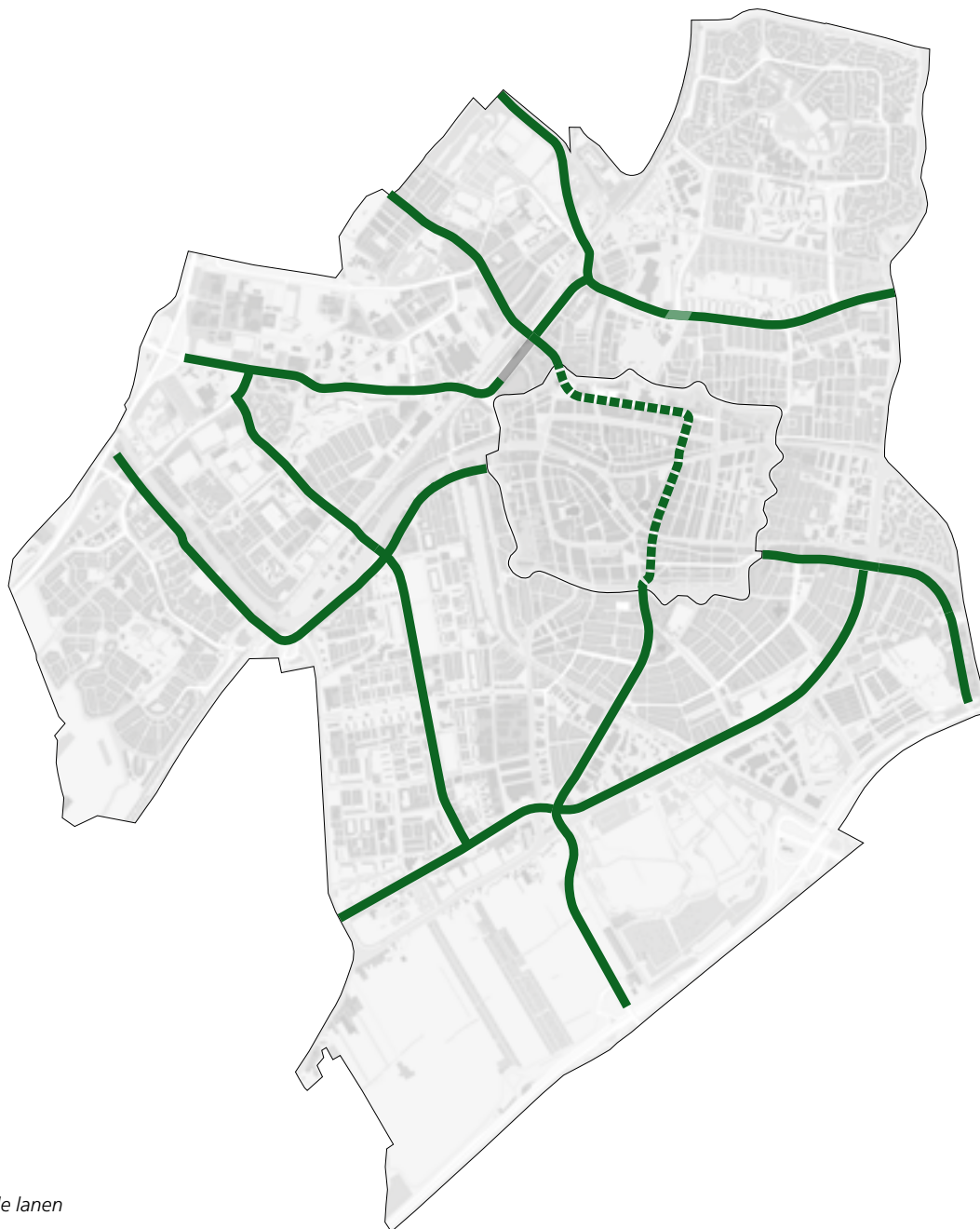
De 17 Groene Hoofdstructuur-Lanen vormen het groene visitekaartje van de stad. Ze bestaan uit groene verbindingen langs de belangrijkste verkeerswegen in de stad. Het zijn de entrees tot en de doorgaande routes door de stad. De lanenstructuur is beeldbepalend en bestaat uit een samenhangend geheel van groen. De meeste lanen bestaan uit een robuuste boomstructuur met bomen groter dan 12 meter (1e grootte), meestal in combinatie met beplanting zoals gras, heesters en/of vaste planten.

De wijkontsluitingslanen zijn weliswaar mooi, maar spelen een minder belangrijke rol als hoofd-entree en als onderdeel van het groene netwerk naar het buitengebied.

De aansluiting op het regionale landschap en de fysieke mogelijkheden voor de meest waardevolle ontwikkeling, bepalen de uiteindelijke inrichting.

Naast de belangrijke functie die lanen hebben ten aanzien van het beeld van de stad en de verkeersdoorstroming, kunnen lanen met de juiste inrichting een belangrijke bijdrage leveren aan de Leidse duurzame ambities van klimaatbeleid en biodiversiteit in de stad.

In hoofdstuk 3.1 worden de praktische inrichtingsprincipes voor lanen beschreven.



Overzicht van de lanen

Overzicht van de 17 Groene Hoofdstructuur-Lanen

Churchillaan
Dr. Lelylaan
Europaweg
Haagweg
Hoge Rijndijk
Hooigracht*
Kanaalweg
Lammenschansweg
Langegracht*
Oegstgeesterweg
Plesmanlaan
Rijndijk
Rijnsburgerweg
Schipholweg
Schuttersveld
Voorschoterweg
Willem de Zwijgerlaan

*** Hooigracht & Langegracht**

De Hooigracht en Langegracht zijn onderdeel van een binnenstedelijke structuur waar - met de plannen voor de HOV- niet zonder meer eenzelfde inrichting kan worden gerealiseerd als in de overige Groene Hoofdstructuur-Lanen. De inrichting en uitstraling van deze twee Groene Hoofdstructuur-Lanen volgen waar mogelijk de gewenste uitvoering, binnen de randvoorwaarde van de fysieke mogelijkheden.

Groene Hoofdstructuur-Eco

De 'Groene Hoofdstructuur-Eco' wordt gevormd door het groene netwerk vanuit het buitengebied de stad in, eindigend op de Singelrand met daarin opgenomen een aantal stadsparken. Dit vormt een netwerk van groen met een hoge recreatieve waarde, dat ook voor flora en fauna een aantrekkelijk leefgebied is. De ecologische structuur heeft geen directe relatie met de hoofdverkeersstructuur, behalve dan de fiets- en wandelroutes.

De Groene Hoofdstructuur-Eco bestaat uit een samenhangend geheel van water en groen. Het groen is structuurrijk en bestaat uit mos-, kruid-, struik-, en boomlagen. Er is afwisseling in open gebieden met grasland en dichtere gebieden met bosschages.

Voor de Groene Hoofdstructuur-Eco is de focus van het Uitwerkingsplan Groene Hoofdstructuur qua inrichtingsprincipes met name gericht op de verbindingen tussen de parken en niet op de parken zelf. Dit omdat voor de parken specifieke plannen en beheerplannen worden gemaakt, waarin de belangrijkste doelen al zijn meegenomen.

De 'Groene Hoofdstructuur-Eco' heeft net als 'Groene Hoofdstructuur-Lanen' een structurerende functie, maar de gebieden zelf zijn ook belangrijk en geliefd voor recreatieve doeleinden. Bij de inrichting en beplantingskeuze van de 'Groene Hoofdstructuur-Eco' vormen biodiversiteit, recreatie en klimaatadaptie de belangrijkste uitgangspunten.

Een evenwichtig opgebouwde groenstructuur met een boom- en struweellaag en onderbegroeiing is van groot belang voor biodiversiteit.

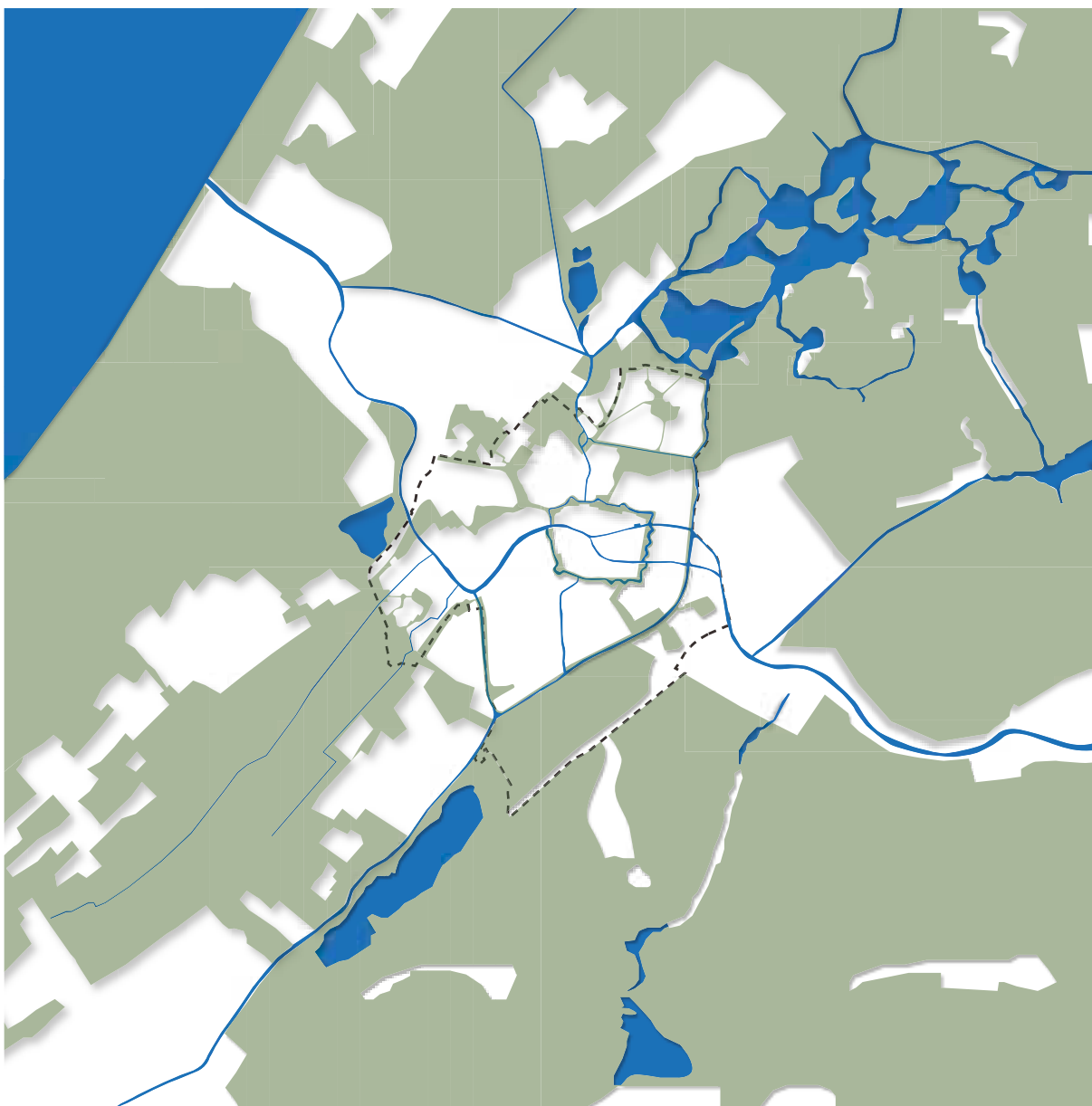
In H 3.2 vindt men de algemene inrichtingsprincipes voor de Groene Hoofdstructuur-Eco. In Bijlage 1., "De Groene Hoofdstructuur-Eco", staan voor alle 43 deelprojecten de huidige en de gewenste kwaliteit naast elkaar. Beide situaties worden getoetst aan vier criteria:

- Biodiversiteit;
- Ecologische verbinding;
- Recreatieve verbinding.
- Robuustheid, dit is het minimale formaat van een groenzone om goed te kunnen functioneren.

Hiermee wordt duidelijk welke opgave er tot 2030 ligt.



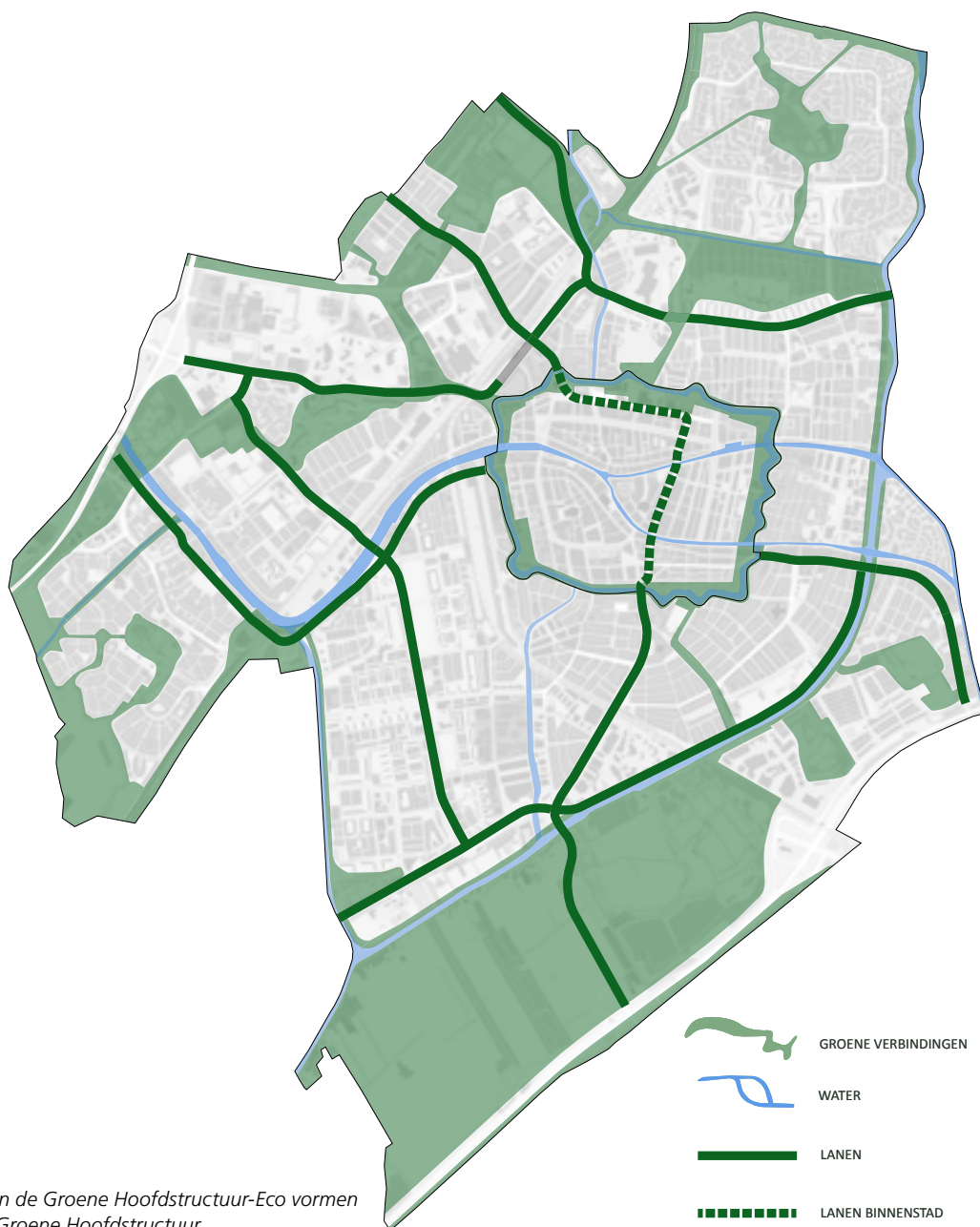
De regionale groenstructuur. De ecologische structuur van de stad sluit aan op de groene gebieden rond Leiden



De ecologische structuur van de stad sluit aan op de groene gebieden rond Leiden.



Overzicht van de Groene Hoofdstructuur-Eco



De Groene hoofdstructuur: aanvullend onderzoek en het Ecologisch Netwerk.

In 2017 heeft gemeente Leiden opdracht gegeven om - in aanvulling op de Groene Hoofdstructuur - in kaart te brengen waar de kansen liggen om te investeren in ecologische kwaliteit. Het Stadsnatuurmeetnet, het sinds 2004 bestaande monitoringssysteem van de gemeente Leiden, vormt hier een gedegen bron van informatie. Met slimme aanpassingen in beheer of inrichting kunnen leefgebieden ontstaan of verbonden worden. Het onderzoek geeft adviezen met betrekking tot ecologische oevers, kruiden- en faunarijk grasland (bermen), struwelen en zoombegroeiing, vliegroutes van vleermuizen en voorzieningen voor muizen en marterachtigen. Door een eco-passage kan een wezel, pad of muis veilig een brede, drukke weg passeren bijvoorbeeld. Dagvlinders, bijen en sprinkhanen profiteren weer van de uitbreiding van kruidenrijk grasland.

Het Ecologisch Netwerk valt deels samen met de Groene Hoofdstructuur, maar lang niet overal. Het verdient aanbeveling de uitkomsten van deze studie te betrekken bij de verbetering van de Groene Hoofdstructuur.

2.3 De Groene Hoofdstructuur in een bredere context

Een duurzame inrichting van de Groene Hoofdstructuur is onlosmakelijk verbonden met allerlei onderdelen zoals bestaande inrichting, bestaande functies, ondergrondse en bovengrondse infrastructuur en veiligheid. Daarom moet de realisatie in nauwe samenhang met andere beleidsvelden plaatsvinden. Hieronder volgen een aantal onderwerpen die direct met de uitvoering van de Groene Hoofdstructuur samenhangen.

Bereikbaarheid en parkeren

Verkeer heeft een dominante rol in de openbare ruimte. Naast ruimte voor wegen voor de bereikbaarheid van de stad en de doorstroming van verkeer, vragen ook inrichtings-elementen als bewegwijzering, verkeersborden en verkeerslichten ruimte. Met name op kruispunten komen veel belangen en eisen samen. Veiligheid is hier uiteraard een belangrijk uitgangspunt, waardoor soms – ondanks de gegeven richtlijnen - een bomenrij bijvoorbeeld moet worden onderbroken voor aanleg van links- of rechtsaf-in- en uitvoegstroken

Ook parkeren concurreert met de Groene Hoofdstructuur om ruimte. Soms kan door slimmere inrichting extra ruimte voor bv. een bomenrij of groenstrook worden gecreëerd. Ook is het mogelijk om op de parkeerplaats doorlatende verharding aan te leggen en daarmee meer wateropvangcapaciteit te creëren.

De algemene inrichtingsprincipes zijn afkomstig uit het Handboek Kwaliteit Openbare Ruimte en zijn afgestemd met parkeren. Definitieve keuzes worden na afweging bij de uitvoering gemaakt.

Technische randvoorwaarden

Behalve verkeer en parkeren vragen ook technische aspecten als riolering, gasleidingen en kabels om ruimte. Deze ondergrondse ruimte is medebepalend voor de inrichting van de bovengrondse ruimte én andersom. Er kunnen bijvoorbeeld geen bomen worden aangeplant boven kabels en leidingen en een gasleiding mag niet onder een gesloten verharding zoals asfalt liggen. Een goede samenwerking en vroegtijdige interne afstemming met ontwikkeling en beheer is dan ook essentieel om al deze invloeden op een goede manier te laten samenkomen en op elkaar te laten aansluiten. En vooral een gezamenlijke wil om een optimale Groene Hoofdstructuur te verwezenlijken.

Draagvlak

Bij de verbetering van de Groene Hoofdstructuur is het belangrijk aandacht te besteden aan het draagvlak bij omwonenden. De biodiversiteit is gebaat bij meer en natuurlijker groen. Maatregelen zoals extensiever beheer, aanleg vlinderstroken en natuurvriendelijke oevers kunnen negatieve reacties oproepen. Een goede communicatie en uitleggen waarom dingen veranderen zijn hierbij onmisbaar.

Consequenties voor kosten beheer

Het uitgangspunt is dat het beheer na de verbetering van de Groene Hoofdstructuur budgetneutraal is. Doordat er geïnvesteerd wordt, kunnen beheerkosten soms zelfs lager uitkomen. Wanneer langs de Groene Hoofdstructuur-Lanen hoogwaardiger groeiplaatsen worden gecreëerd, zal dit op de lange termijn geld uitsparen voor de verzorging van kwakkelende bomen. En in de Groene Hoofdstructuur-Eco zal bijvoorbeeld op plaatsen anders worden gemaaid, met sinusbeheer⁷. Dit is niet duurder; soms zelfs goedkoper. Het is nu nog niet te zeggen of er meer bomen of meer groen-areaal bij komen.

Die keuzen worden in de projecten gemaakt.

⁷ Dit is ongelijktijdig maaien in stroken, opdat insecten en vlinders blijvend voedsel kunnen vinden.

3. DE INRICHTINGSPRINCIPES

3.1. De inrichtingsprincipes voor de lanen

Omdat de lanen ieder afzonderlijk nu al een duidelijk eigen uitstraling hebben, bestaat er niet een uniform ontwerp. De lanen hebben een interactie met de omgeving. De ruimte voor de lanen in de stad varieert van zeer breed tot smal. De historische lanen met name bieden onvoldoende ruimte voor een optimale inrichting voor bomen in bermen omdat er ook functies als parkeren hun plek hebben ingenomen.

Elke laan en elk ontwerp vraagt dan ook om maatwerk met als doel een gezonde leefbare stad. De temperaturen in een versteende stad liggen plaatselijk tot wel 7 graden hoger dan in het omliggende groene gebied. Met de inrichting van de openbare ruimte kunnen we het stads-klimaat beïnvloeden. En - met name grotere - bomen hebben een koelende werking door verdamping en door schaduw. Brede bermen en grote bomen zijn dus niet alleen aangenaam en fraai in het stadsbeeld, maar ook zeer nuttig.

Met een zevental principe-profielen wordt weergegeven wat de mogelijkheden zijn om de lanen in Leiden een optimale groene inrichting te geven met bomenrijen en bermen voor de gewenste robuuste uitstraling en een gezond stadsklimaat.

Uitzonderingen in de lanenstructuur zijn de Hooigracht en Langegracht. Deze lanen zijn onderdeel van een binnenstedelijke structuur waar de ruimte beperkter is en het gebruik veel intensiever. De principeprofielen van deze

twee lanen worden in dit plan niet weergegeven omdat deze onderdeel zijn van andere lopende projecten.

Hieronder worden achtereenvolgens besproken:

1. Algemene inrichtingsprincipes;
2. Klimaatadaptatie;
3. Bomen;
4. Bermen.

1. Algemene inrichtingsprincipes

- De maatvoering van rijbanen, bermen, boomgroottes en plantafstanden zijn conform Handboek Kwaliteit Openbare Ruimte;
- Aandacht voor de ambitie tot het terugdringen van parkeren langs historische routes.

2. Klimaatadaptatie en biodiversiteit

- De bermen langs de lanen dragen bij aan de regenwaterinfiltratie. Hoe breder ze zijn, hoe beter ze in staat zijn om de afvoer van grote piekbuien op te vangen en bieden ze een waterbuffer voor de bomen en vegetatie. De laanbomen en de bermen bieden beide veel kansen aan de biodiversiteit.

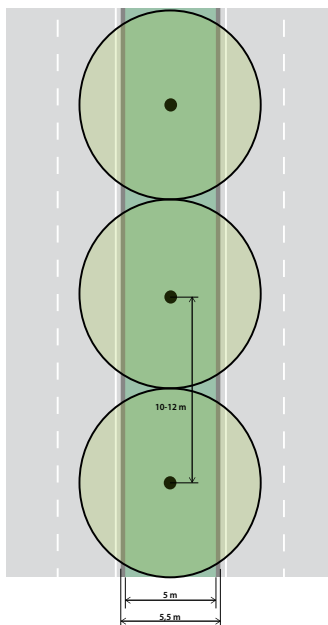
3. Bomen

- De buitenbermen zijn leidend in de laanstructuur. Bij inpassing van de uitvoegstroken bij kruispunten wordt in eerste instantie ruimte gezocht in de middenberm;

- Bomen van de 1e grootte (> 12 meter hoog) toepassen;
- De breedte van de volwassen boomkroon is de boomafstand (10 – 12 m), waardoor het laangevoel ontstaat;
- Bestaande bomen met hoge toekomstverwachting worden ingepast. Afwijkend boomritme in de laanstructuur door inpassing van bestaande bomen is toegestaan.

4. Bermen

- De bermen zijn altijd breed en lang genoeg om voldoende groeiruimte voor de bomen te garanderen;
- De berm breedte voor bomen van de 1e grootte is minimaal 5,0 m, gemeten tussen de banden.



INRICHTINGSPRINCIPES

Voor Principeprofiel 1 (Lammenschansweg en Plesmanlaan)

- Rijbaan: 2x2-strooks;
- Drie bermen van 8,0 meter breedte met dubbele of enkele bomenrijen;
- Hoofdzakelijk uniform beeld met dezelfde soorten en leeftijd;
- Bestaande gezonde bomen inpassen;
- Een uitvoegstrook voor zowel links- als rechtsaf-verkeer is mogelijk in de middenberm en zijberm. De bermen blijven voldoende breed (5,0 meter) om de bomenrijen voort te zetten tot aan de kruispunten.

KLIMAAT EN BIODIVERSITEIT

- De bomen leveren een bijdrage aan het verbeteren van negatieve milieueffecten in de stad;
- Het sortiment bestaat uit meerdere soorten en is zowel inheems als uitheems;
- De diversiteit aan soorten zit met name in de onderbeplanting.

SORTIMENT BOMEN

- Bomen van de 1e grootte;
- De vorm is rond, ovaal of breed;
- De laan heeft één hoofdsoort.

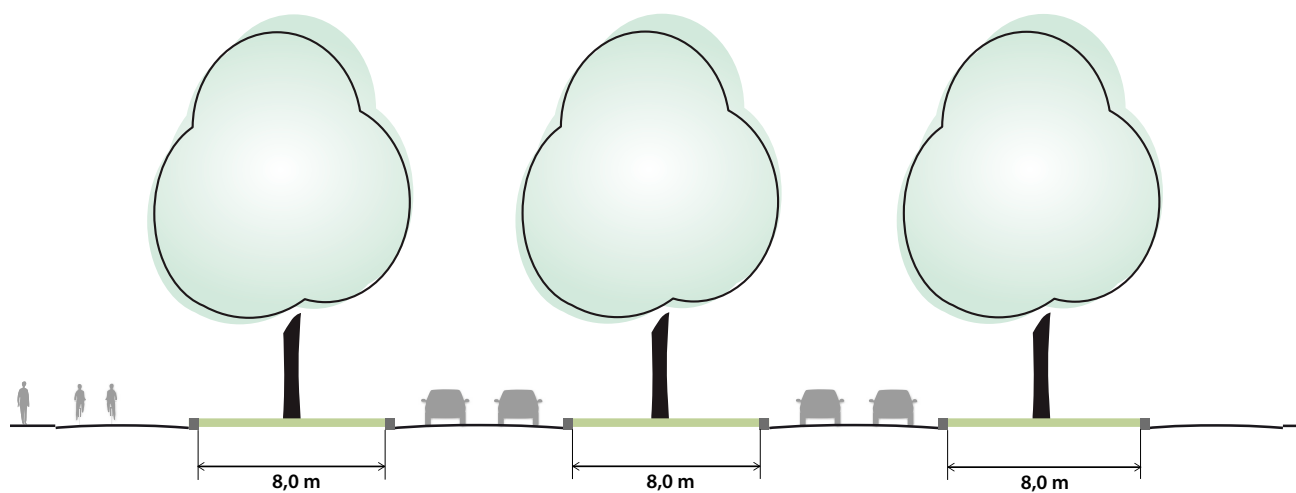
ONDERBEPLANTING

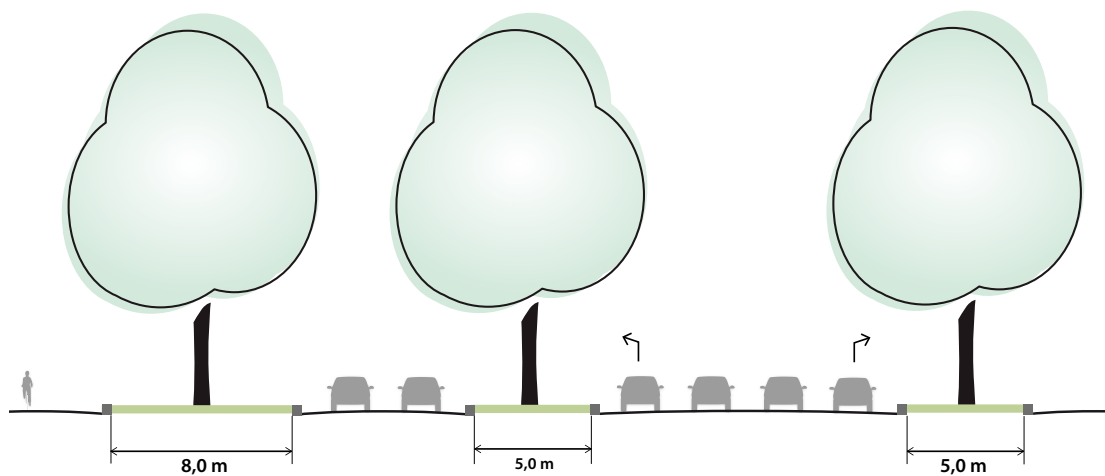
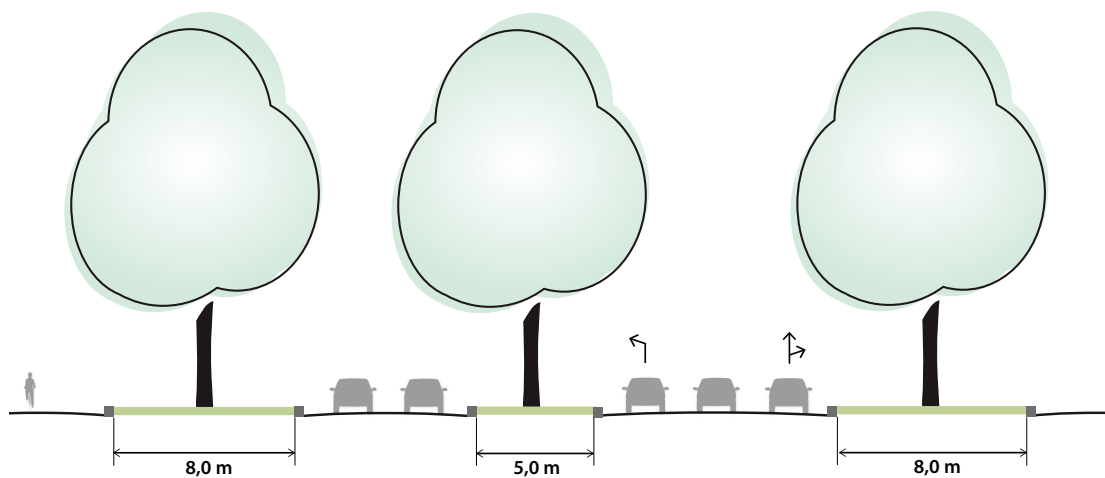
- Gazon, ruwe berm, vaste planten en/of hoge en lage heesters.

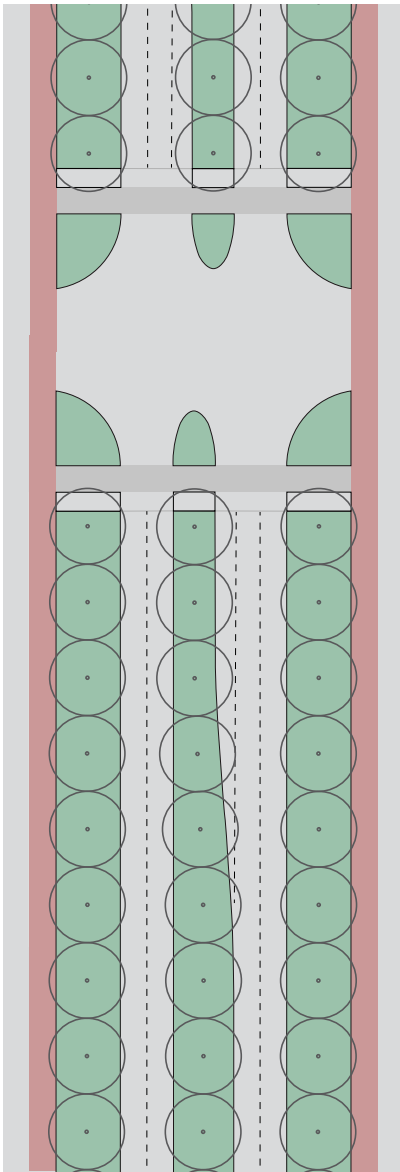
LAMMENSCHANSWEG
PLESMANLAAN



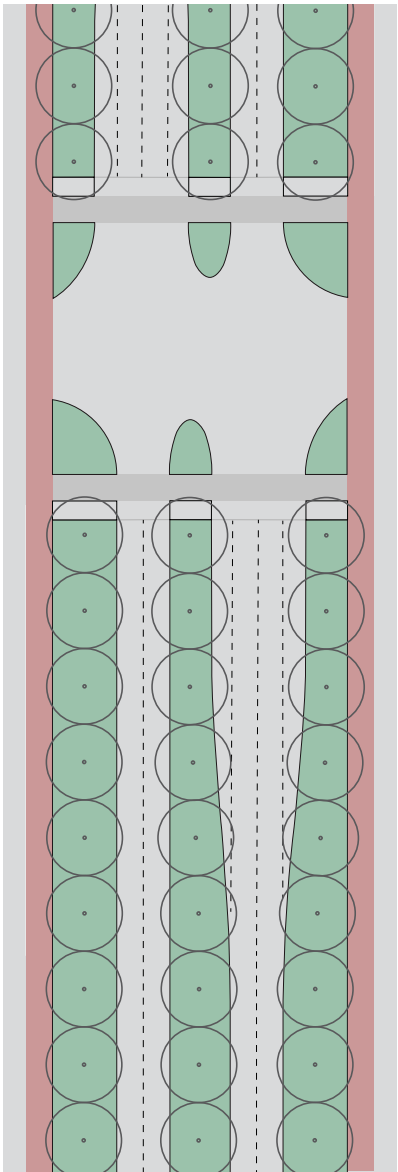
principeprofiel 1







3 rijstroken



4 rijstroken

INRICHTINGSPRINCIPES

Voor Principeprofiel 2 (Churchillaan en Willen de Zwijgerlaan)

- Rijbaan: 2x2-strooks;
- Twee bermen van 8,0 meter breedte met dubbele of enkele bomenrij en een middenberm van 5,0 meter met een enkele bomenrij;
- Hoofdzakelijk uniform beeld met dezelfde soorten en leeftijd;
- Bestaande gezonde bomen inpassen;
- Een uitvoegstrook voor linksaf-verkeer is mogelijk in de zijberm. De bermen blijven voldoende breed (5,0 meter) om de bomenrijen voort te zetten tot aan de kruispunten.

KLIMAAT EN BIODIVERSITEIT

- De bomen leveren een bijdrage aan het verbeteren van negatieve milieueffecten in de stad;
- Het sortiment bestaat uit meerdere soorten en is zowel inheems als uitheems;
- De diversiteit aan soorten zit met name in de onderbeplanting.

SORTIMENT BOMEN

- Bomen van de 1e grootte;
- De vorm is rond, ovaal of breed;
- De laan heeft één hoofdsoort.

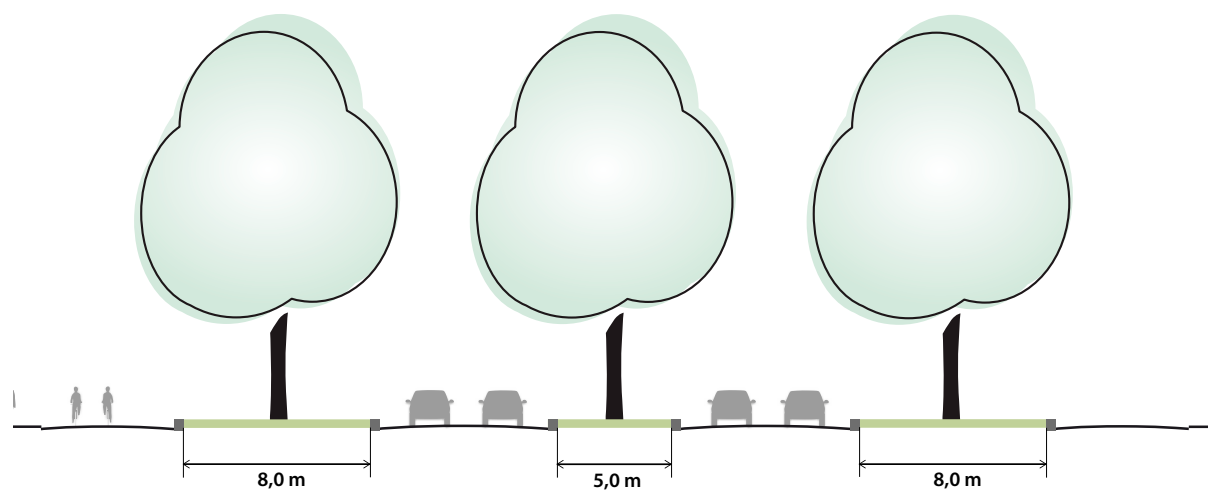
ONDERBEPLANTING

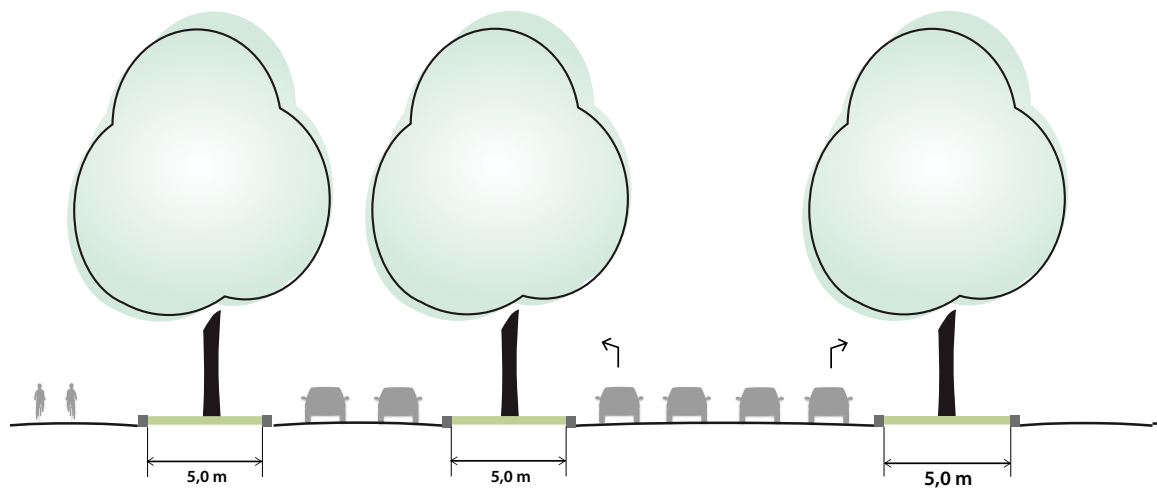
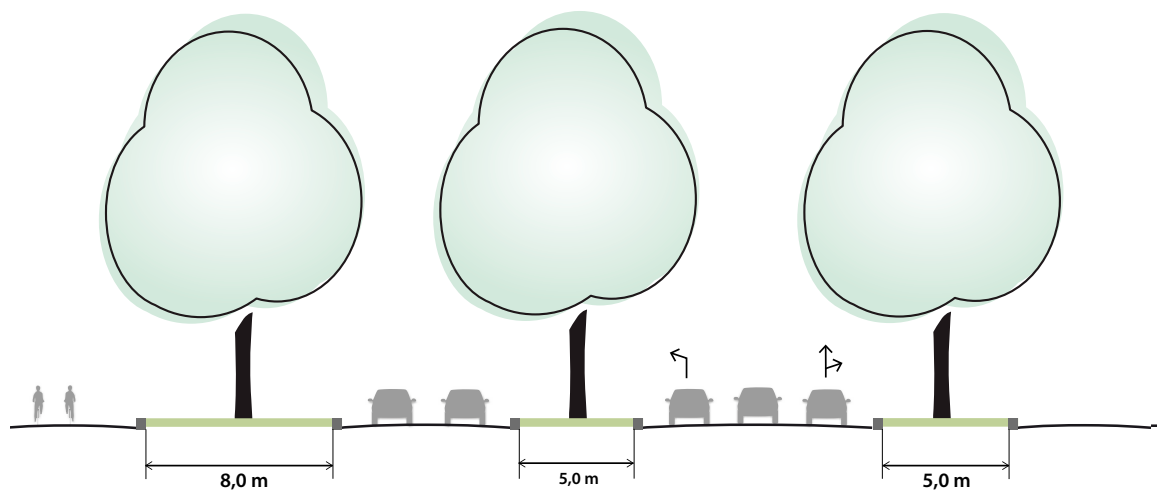
- Gazon, ruwe berm, vaste planten en/of hoge en lage heesters.

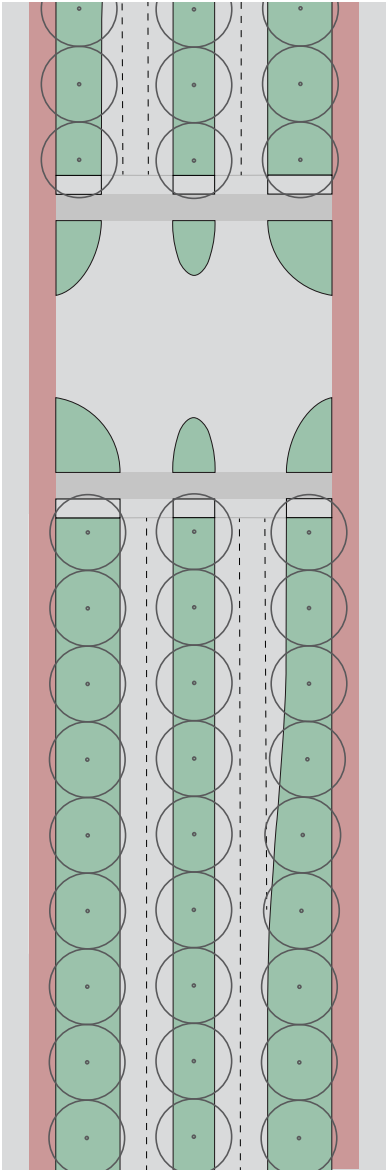
CHURCHILLLAAN
WILLEM DE ZWIJGERLAAN



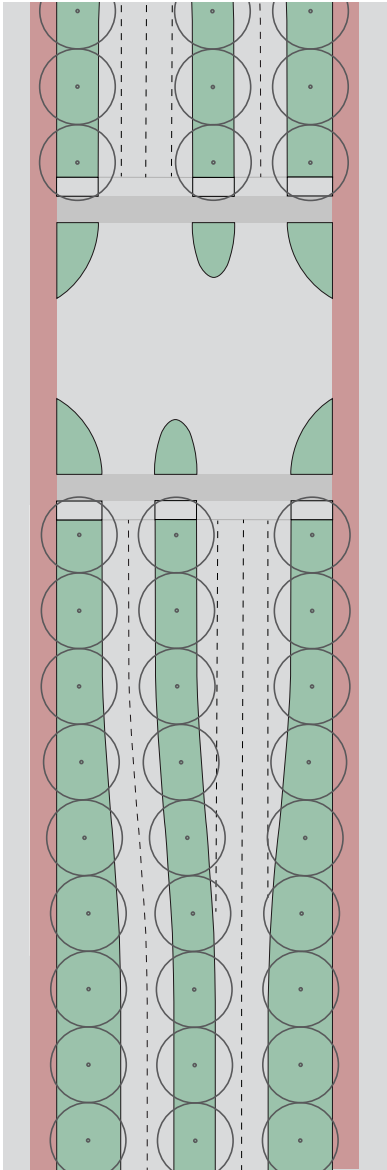
principeprofiel 2







3 rijstroken



4 rijstroken

INRICHTINGSPRINCIPES

Voor Principeprofiel 3 (Churchillaan, Willem de Zwijgerlaan en Schipholweg)

- Rijbaan: 2x2-strooks;
- Drie bermen van 5,0 meter breedte met bomen;
- Hoofdzakelijk uniform beeld met dezelfde soorten en leeftijd;
- Bestaande gezonde bomen inpassen;
- Een uitvoegstrook voor linksaf-verkeer is mogelijk in de zijberm. De bermen blijven voldoende breed (5,0 meter) om de bomenrijen voort te zetten tot aan de kruispunten.

KLIMAAT EN BIODIVERSITEIT

- De bomen leveren een bijdrage aan het verbeteren van negatieve milieueffecten in de stad;
- Het sortiment bestaat uit meerdere soorten en is zowel inheems als uitheems;
- De diversiteit aan soorten zit met name in de onderbeplanting.

SORTIMENT BOMEN

- Bomen van de 1e grootte;
- De vorm is rond, ovaal of breed;
- De laan heeft één hoofdsoort.

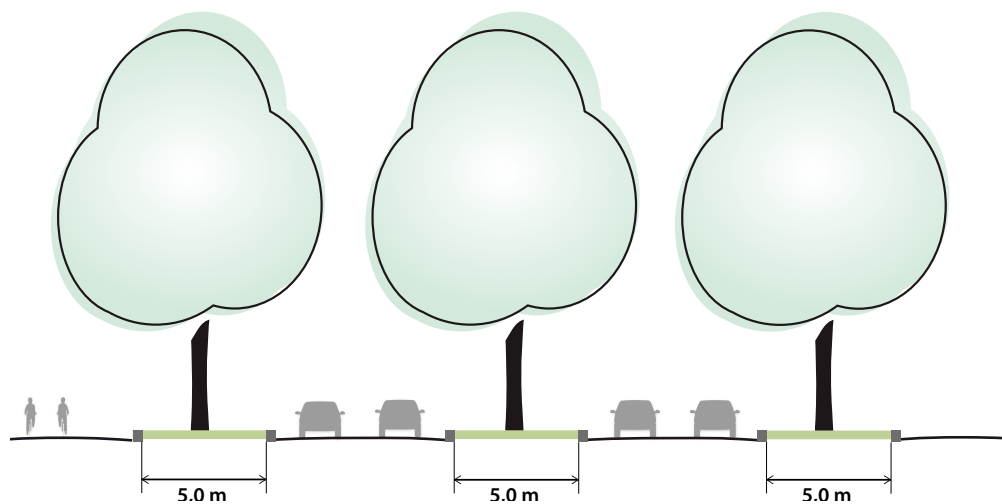
ONDERBEPLANTING

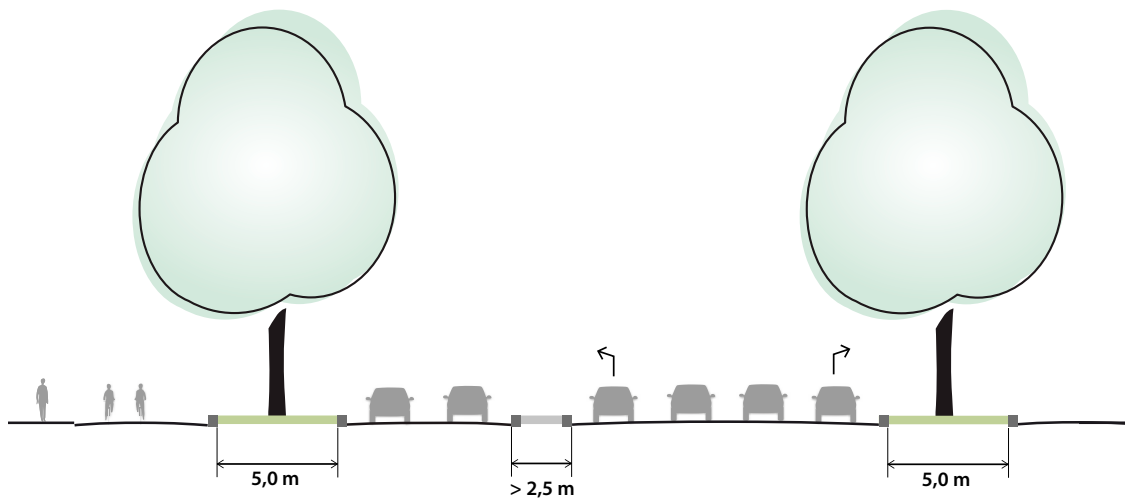
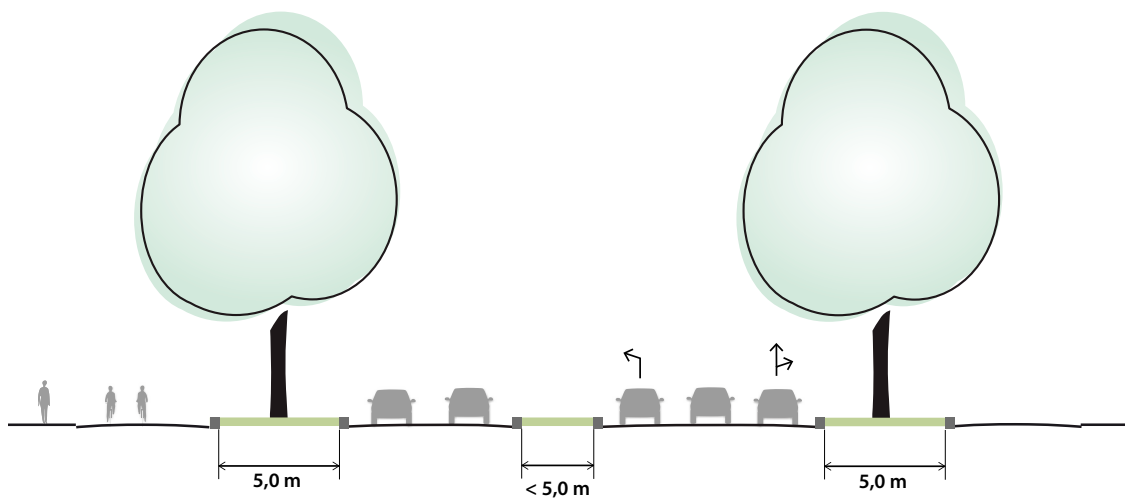
- Gazon, ruwe berm, vaste planten en/of hoge en lage heesters.

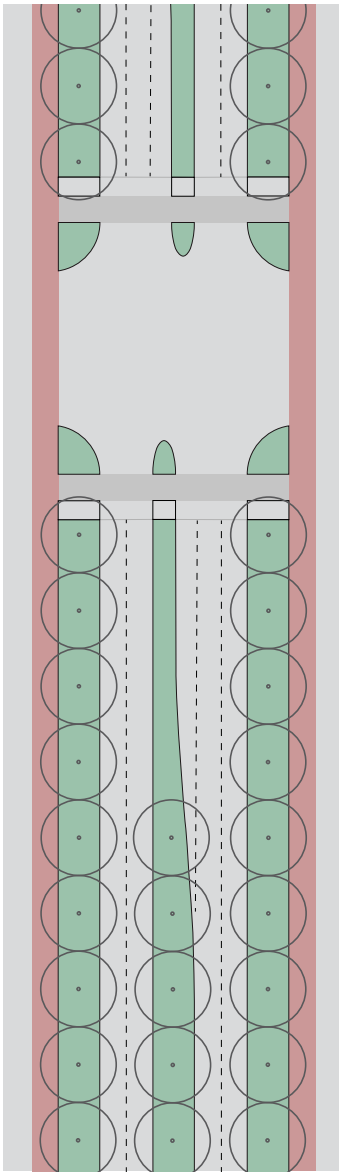
CHURCHILLAAN
WILLEM DE ZWIJGERLAAN
SCHIPHOLWEG



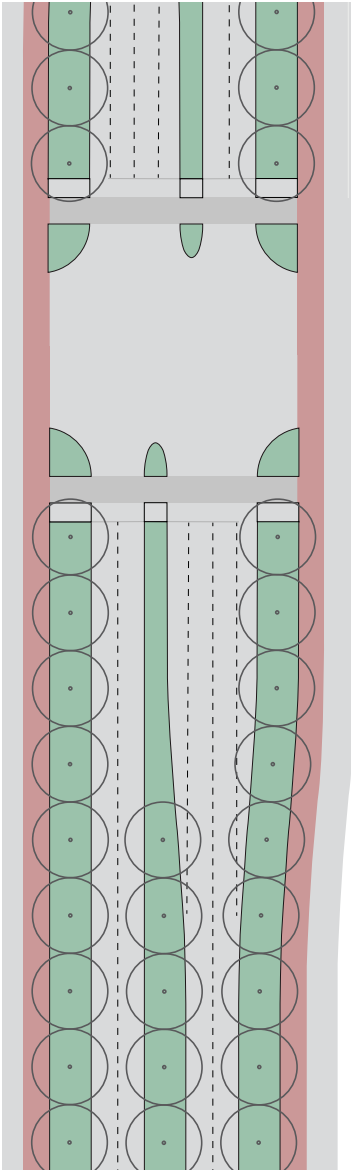
principeprofiel 3







3 rijstroken



4 rijstroken

INRICHTINGSPRINCIPES

Voor Principeprofiel 4 (Dr. Lelylaan, Haagweg, Kanaalweg en Rijndijk)

- Rijbanen: 1x2-strooks zonder middenberm;
- Twee bermen van 5,0 meter breedte met bomen;
- Hoofdzakelijk uniform beeld met dezelfde boom-soorten en leeftijd;
- Bestaande gezonde bomen inpassen;
- Een uitvoegstrook voor rechtsaf-verkeer is mogelijk in de zijberm.

KLIMAAT EN BIODIVERSITEIT

- De bomen leveren een bijdrage aan het verbeteren van negatieve milieueffecten in de stad;
- Het sortiment bestaat uit meerdere soorten en is zowel inheems als uitheems;
- De diversiteit aan soorten zit met name in de onderbeplanting.

SORTIMENT BOMEN

- Uitsluitend bomen van de 1e grootte;
- De vorm is rond, ovaal of smal;
- De laan heeft één hoofdsoort.

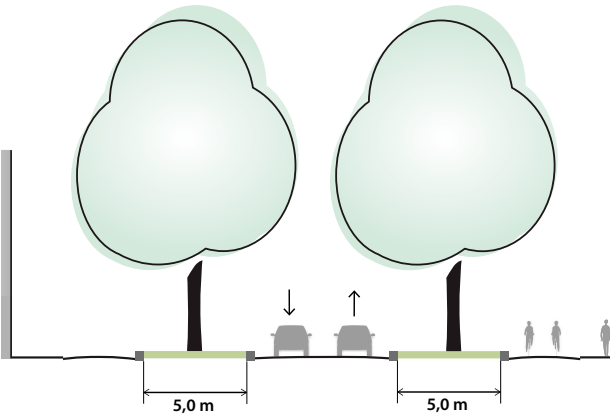
ONDERBEPLANTING

- Gazon, ruwe berm, vaste planten en/of hoge en lage heesters.

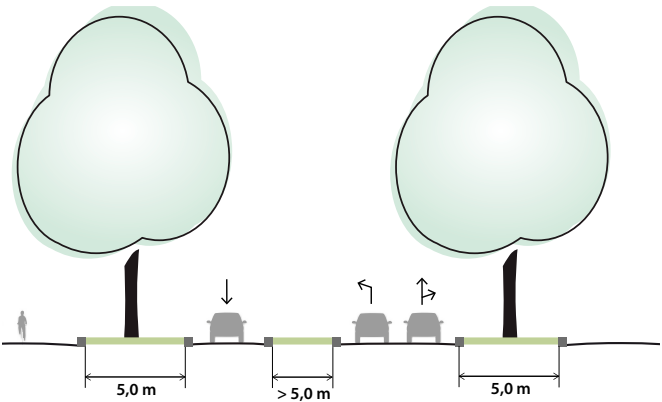
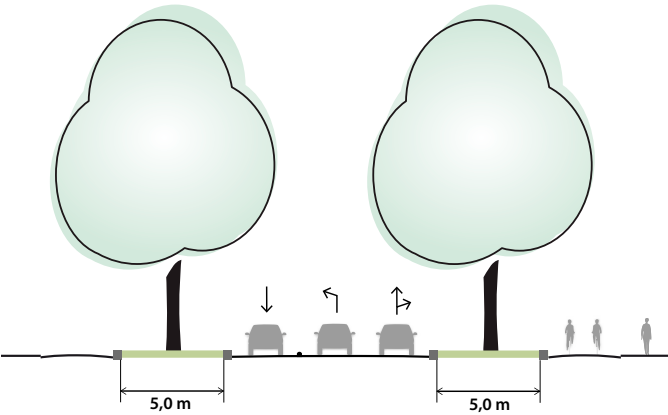
DR. LELYLAAN
HAAGWEG
KANAALWEG
RIJNDIJK

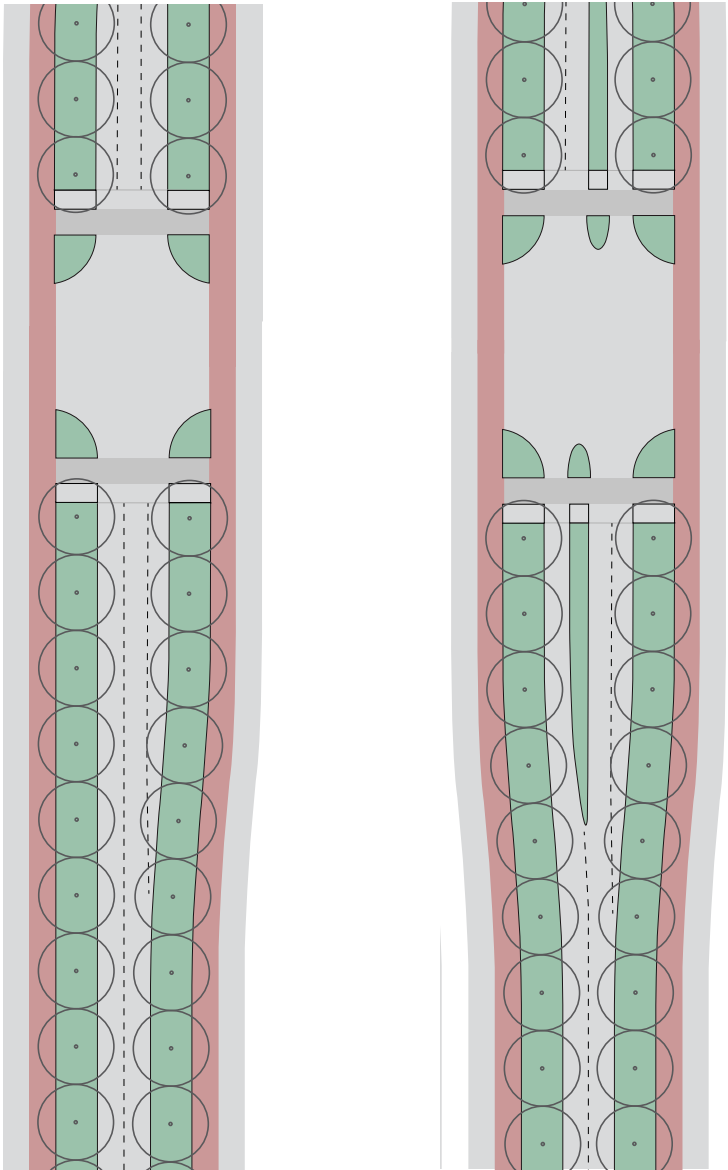


principeprofiel 4



principeprofiel 4 bij kruispunten





INRICHTINGSPRINCIPES

Voor Principeprofiel 5 (Dr. Lelylaan, Haagweg en Rijndijk)

- Rijbanen: 1x2-strooks met middenberm;
- Twee bermen van 5,0 meter breedte met bomen.
- Hoofdzakelijk uniform beeld met dezelfde boom-soorten en leeftijd;
- Bestaande gezonde bomen inpassen;
- Een uitvoegstrook voor rechtsaf-verkeer is mogelijk in de middenberm.

KLIMAAT EN BIODIVERSITEIT

- De bomen leveren een bijdrage aan het verbeteren van negatieve milieueffecten in de stad;
- Het sortiment bestaat uit meerdere soorten en is zowel inheems als uitheems;
- De diversiteit aan soorten zit met name in de onderbeplanting.

SORTIMENT BOMEN

- Uitsluitend bomen van de 1e grootte;
- De vorm is rond of ovaal;
- De laan heeft één hoofdsoort.

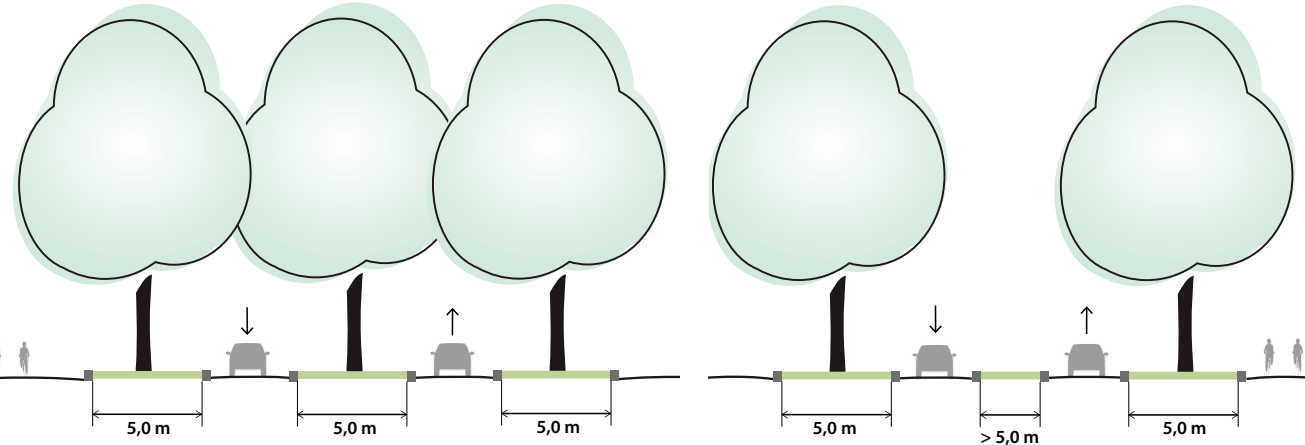
ONDERBEPLANTING

- Gazon, ruwe berm, vaste planten en/of hoge en lage heesters.

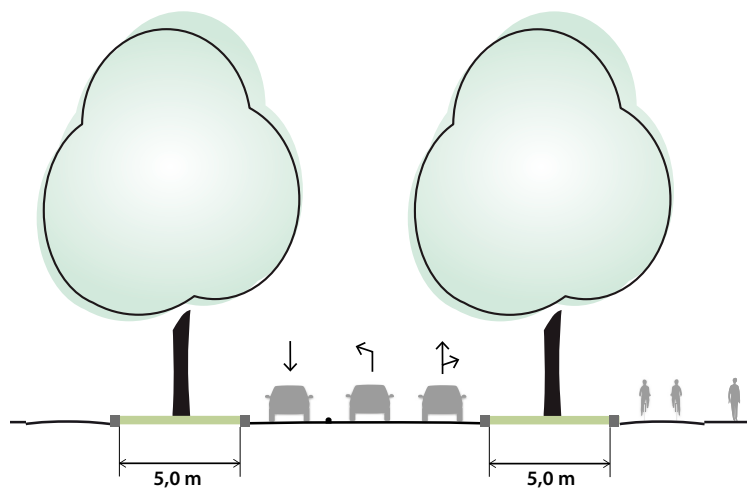
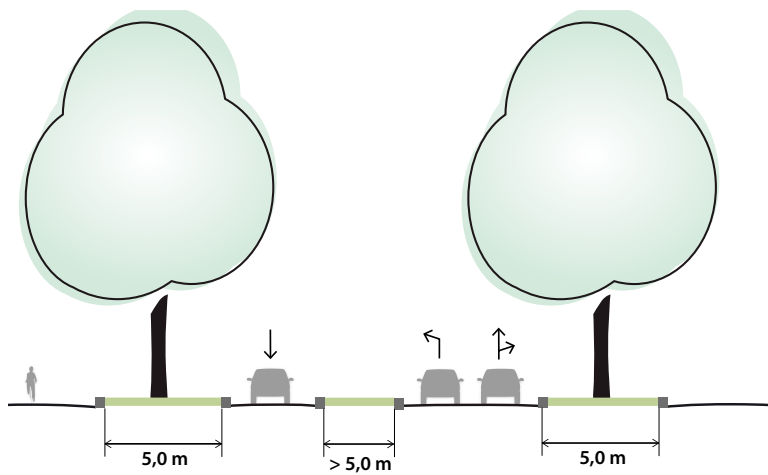
DR. LELYLAAN
HAAGWEG
RIJNDIJK

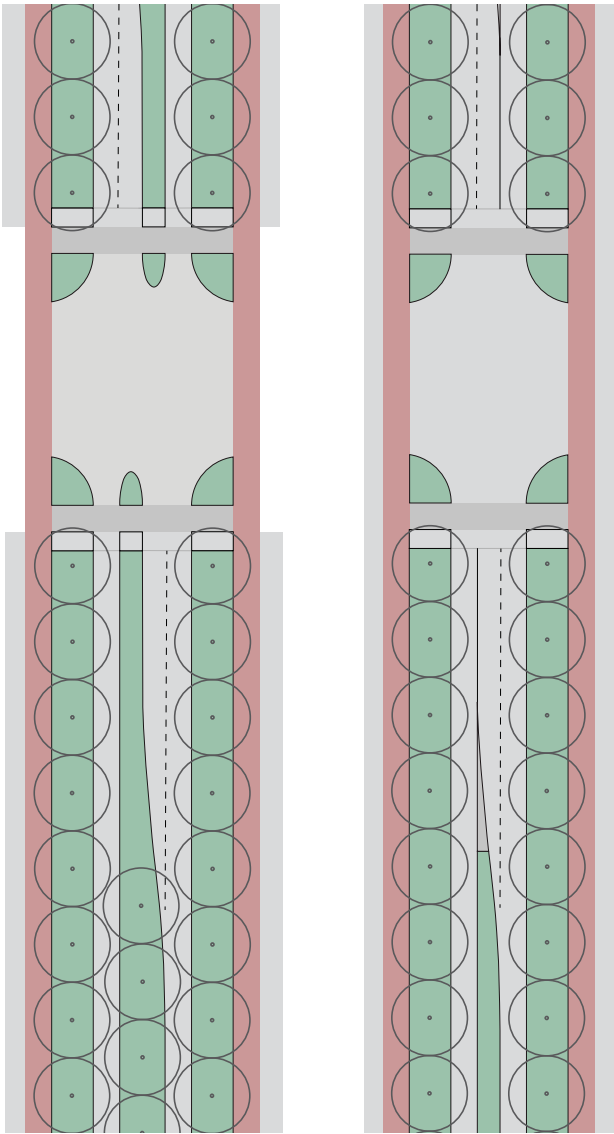


principeprofiel 5



kruispunt principeprofiel 5





INRICHTINGSPRINCIPES

Voor Principeprofiel 6 (Oegstgeesterweg en Voorschoterweg)

- Een middenberm met bomen is minimaal 5,0 meter.
- Twee smalle groene zijbermen zonder bomen;
- Hoofdzakelijk uniform beeld met dezelfde soorten en leeftijd;
- Bestaande gezonde bomen inpassen;
- Een uitvoegstrook voor linksaf-verkeer is mogelijk in de middenberm.

KLIMAAT EN BIODIVERSITEIT

- De bomen leveren een bijdrage aan het verbeteren van negatieve milieueffecten in de stad;
- Het sortiment bestaat uit meerdere soorten en is zowel inheems als uitheems;
- De diversiteit aan soorten zit met name in de onderbeplanting.

SORTIMENT BOMEN

- Bomen van de 1e grootte;
- De vorm is rond, ovaal of breed;
- De laan heeft één hoofdsoort.

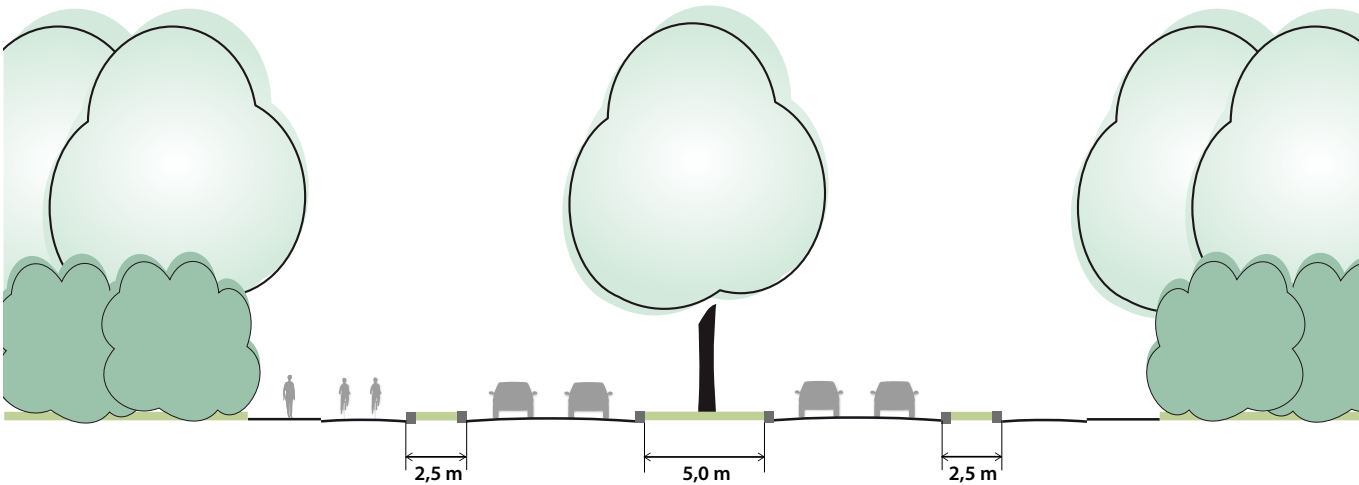
ONDERBEPLANTING

- Gazon, ruwe berm, vaste planten en/of hoge en lage heesters.

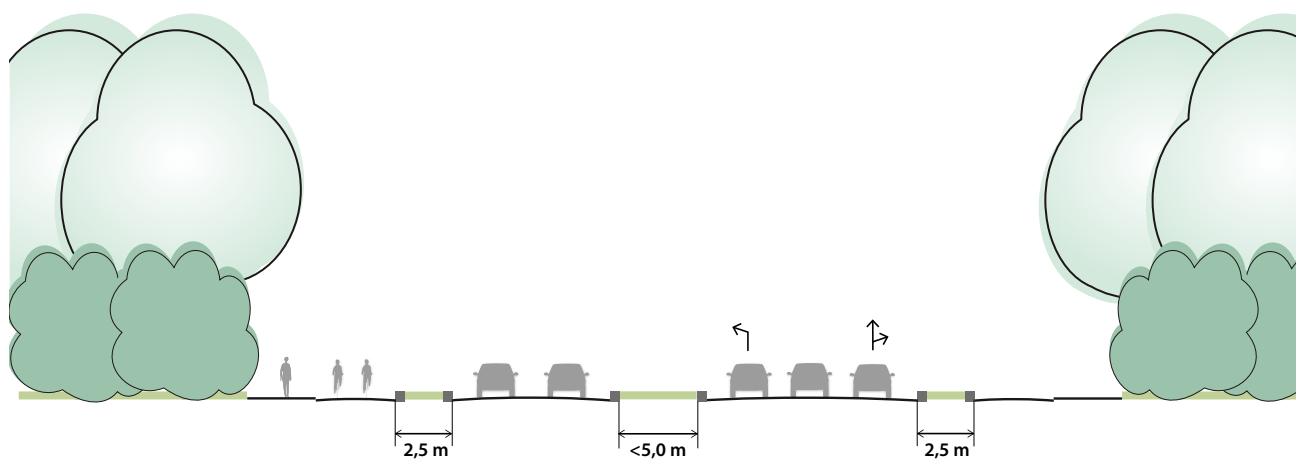
OEGSTGEESTERWEG
VOORSCHOTERWEG

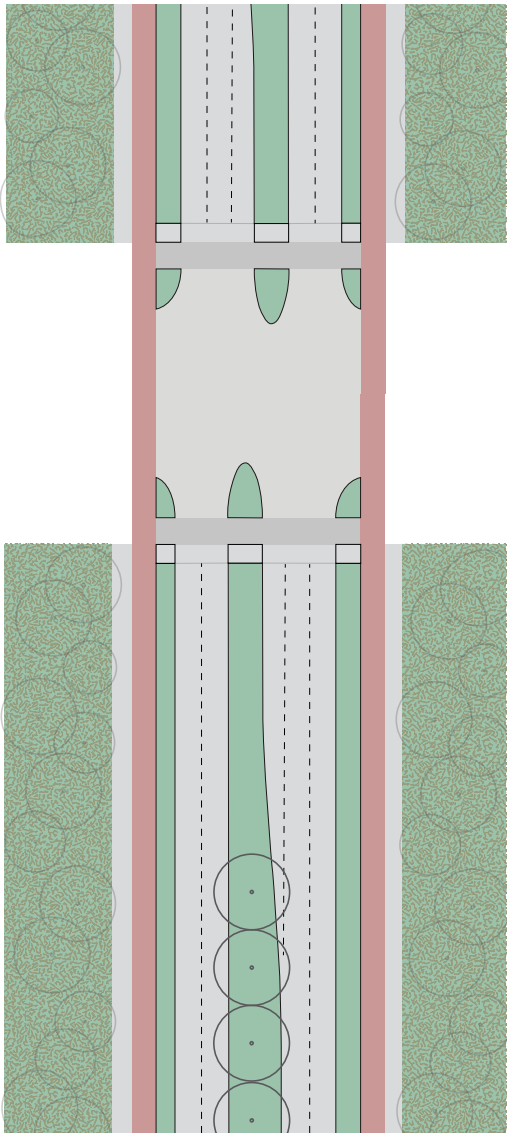


principeprofiel 6



kruispunt principeprofiel 6





INRICHTINGSPRINCIPES

Voor Principeprofiel 7 (Hoge Rijndijk en Rijsburgerweg)

- Rijbaan: 2x1-strooks;
- Twee bomenrijen in plantvakken;
- De boomsoort is de vanuit historie gekozen soort;
- Bomen staan aan weerszijde van de weg in plantvakken in combinatie met parkeren;
- Uniform beeld met dezelfde soort en leeftijd;
- Bestaande gezonde bomen inpassen;
- Aanbrengen 25 m³ boomgranulaat per boom voor doorwortelbare ruimte onder verharding.

KLIMAAT EN BIODIVERSITEIT

- De bomen leveren een bijdrage aan het verbeteren van negatieve milieueffecten in de stad;
- Het sortiment bestaat uit meerdere soorten en is zowel inheems als uitheems;
- De diversiteit aan soorten zit met name in de onderbeplanting.

SORTIMENT BOMEN

- Uitsluitend bomen van de 1e grootte;
- De vorm is ovaal, smal of zuilvormig;
- De laan heeft één hoofdsoort die vanuit de historie bepaald is.

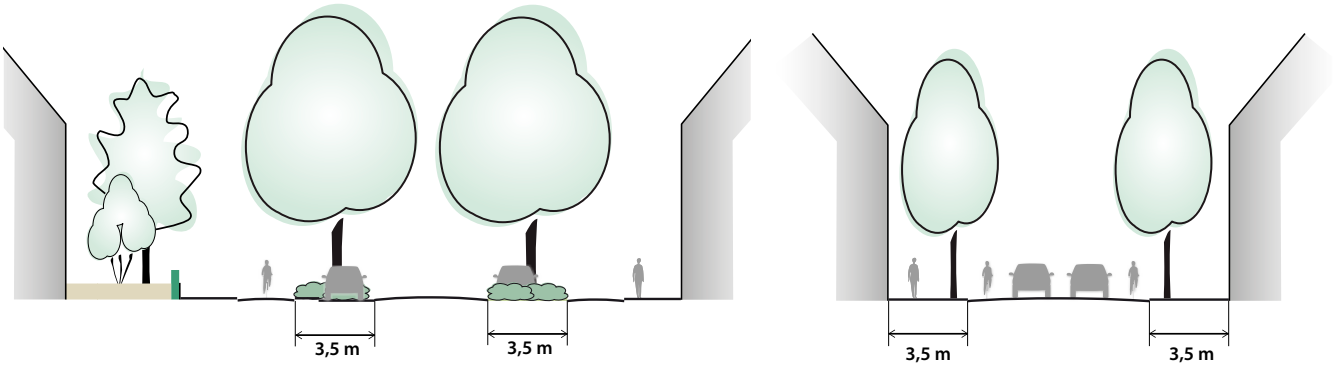
ONDERBEPLANTING

- Vaste planten en/of lage heesters;
- Bij smal profiel in verharding.

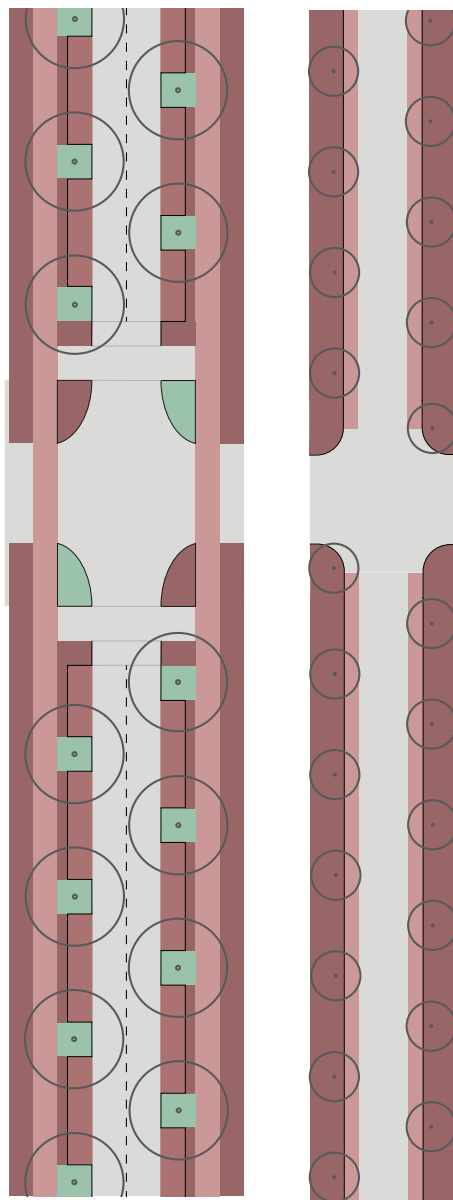
HOGE RIJNDIJK
RIJSBURGERWEG



principeprofiel 7



kruispunten principeprofiel 7



Overzicht van Groene Hoofdstructuur-Lanen

Churchillaan
 Dr. Lelylaan
 Europaweg
 Haagweg
 Hoge Rijndijk
 Hooigracht*
 Kanaalweg
 Lammenschansweg
 Langegracht*
 Oegstgeesterweg
 Plesmanlaan
 Rijndijk
 Rijnsburgerweg
 Schipholweg
 Schuttersveld
 Voorschoterweg
 Willem de Zwijgerlaan

*** Hooigracht & Langegracht**

De Hooigracht en Langegracht zijn onderdeel van een binnenstedelijke structuur waar - met de plannen voor de HOV- niet zonder meer eenzelfde inrichting kan worden gerealiseerd als in de overige Groene Hoofdstructuur-Lanen. De inrichting en uitstraling van deze twee Groene Hoofdstructuur-Lanen volgen waar mogelijk de gewenste uitvoering, binnen de randvoorwaarde van de fysieke mogelijkheden.

3.2. DE INRICHTINGSPRINCIPES VOOR DE GROENE HOOFDSTRUCTUUR-ECO

Bij de Groene Hoofdstructuur-Eco zijn biodiversiteit en recreatie de belangrijkste waarden. In Bijlage 4., “Werkboek mogelijke uitwerking Groene Hoofdstructuur-Eco”, worden de 63 afzonderlijke projecten behandeld. Vooraf wordt een gebruiksaanwijzing gegeven, hoe het Werkboek te gebruiken en uitgelegd wat de symbolen betekenen.

De Groene Hoofdstructuur-Eco wordt gevormd door een aantal parken in Leiden, hun onderlinge verbindingen en de groene verbindingen die vanuit het buitengebied de stad inlopen en eindigen op de Singelrand. Zowel de structuur als de beplanting zijn gevarieerd en de Groene Hoofdstructuur-Eco is daardoor een aantrekkelijk leefgebied voor fauna. De genoemde inrichtingsprincipes gelden met name voor de groene verbindingen en in mindere mate voor de parken zelf. Voor de parken zijn deze zaken geregeld via de parkrenovaties en de beheerplannen.

Door de verbindingen zo in te richten dat er meer afwisseling ontstaat tussen begroeide en open plekken en diversiteit in de beplanting, ontstaat er een habitat voor tal van kleine dieren zoals vogels, bijen en vlinders. Doordat de verbindingen aansluiten op de parken, het groen langs lanen en in de wijken, ontstaat een doorlopend toegankelijk netwerk voor deze dieren. Door gebruik te maken van het Stadsnatuurmeetnet* en het aanvullend ecologisch onderzoek kan specifiek worden afgestemd op bepaalde gewenste soorten.

**Het Stadsnatuurmeetnet is sinds 2004 het natuur-monitoringssysteem van de gemeente Leiden. Daarnaast is in het kader van ruimtelijke plannen veel ecologisch onderzoek verricht.*

Door te kiezen voor grote, robuuste bomen met brede kronen, ontstaat meer schaduw in de stad waardoor hitte kan worden teruggedrongen en fijnstof beter wordt gefilterd. Inheemse bomen zoals eiken en wilgen trekken enorm veel insecten aan, oneindig veel meer dan niet-inheemse soorten. En een overvloed aan insecten trekt vogels en vleermuizen aan. Inheemse bomen groeien echter vaak zo onstuimig, dat ze voor lanen minder geschikt zijn. In parken is hiervoor wel de ruimte. Er wordt een grote variëteit aan bomen nagestreefd.

Hieronder worden achtereenvolgens besproken:

1. Algemene inrichtingsprincipe;
2. Inrichtingsprincipes biodiversiteit en ecologische structuur;
3. Inrichtingsprincipes recreatieve route;
4. Inrichtingsprincipes oevers.

1. Algemene inrichtingsprincipes

- Afwisselend open ruimtes en plekken met bomen toepassen om alle verschillende beplantingstypes voldoende ontwikkelingskansen te geven (licht);
- Aantallen zijn van ondergeschikt belang. Het gaat om het creëren van donkere, minder donkere en lichte plekken; dit verhoogt de biodiversiteit;
- Het groen van het aansluitende gebied speelt mee in de keuze voor een bepaald type inrichting;

- Aansluiten bij het landschap (bijvoorbeeld landgoederenzone, Groene Hart, plassegebied);

Bomen

- Bestaande, gezonde bomen inpassen;
- Maatvoering conform Handboek Openbare Ruimte;
- Boomgrootte passend bij de ruimte;
- Plantafstand;
 - In een rij: breedte van de boomkroon in volwassen staat;
 - In een bosschage: boomkronen mogen in elkaar groeien.

Beplanting

- Er wordt gestreefd naar zoveel mogelijk afwisseling in beplanting, maar ook in dieren en biotopen;
- Creëren van groen met schuil-, foerageer-, en oriënteringsmogelijkheden;
- Zoveel mogelijk toepassen van inheemse flora.

Klimaatbeleid en optimaal groen beeld

- Beplanting in bredere zin speelt een belangrijke rol in de klimaatadaptatie. Zowel bomen, bosschages als onderbegroeiing spelen een grote rol bij de opvang van piek-buien. Ook zijn zij effectief bij het tegengaan van hittestress. Dit zowel via de verdamping die permanent plaatsvindt vanuit groen, als door de schaduw die grote bomen op de bodem werpen;
- Particulier groen speelt ook een rol bij de groene kwaliteit van de openbare ruimte. Het al dan niet groene karakter van een wijk wordt gevormd door het openbare groen en het particuliere groen samen. De gemeente tracht onder meer met de Operatie

Steenbreek te voorkomen dat voortuinen betegeld raken en stimuleert de aanleg van geveltuinen.

Keuzevolgorde

Vanuit de mogelijkheden die er zijn om de verbindingen optimaal in te richten, is er per onderdeel steeds een ideale keuzevolgorde. Met deze keuzevolgorde geven we aan welke elementen de hoogste bijdrage leveren aan de duurzame doelstellingen van Leiden en dus de voorkeur hebben. Per onderdeel geven we dan ook steeds een volgorde van keuzes die de hoogste bijdrage (1) leveren tot en met de minste bijdrage en dus minste prioriteit.

2. Inrichtingsprincipes biodiversiteit en ecologische structuur

- Er wordt gestreefd naar zoveel mogelijk afwisseling in beplanting, maar ook in dieren en dus in de daarvoor benodigde habitats;
- creëren van groen met schuil-, foerageer-, en oriënteringsmogelijkheden;
- Afwisselend open ruimtes en plekken met bomen toepassen;
- Boomgrootte passend bij de ruimte, zowel 1e, 2e en 3e grootte zijn mogelijk;
- Bestaande bomen inpassen.

Keuzevolgorde

BERMEN

1. Brede berm met een combinatie van bomen, struiken en kruiden;
2. Brede berm met een combinatie van bomen en struiken of een combinatie van bomen en kruiden;
3. Midden berm met een combinatie van kleine bomen en kruiden of in combinatie met lage struiken;
4. Smalle berm in combinatie met kruiden.

BOMEN

1. Forse brede berm;
2. bomen of bosschages in groepen met hier tussen open ruimtes. Boomgroottes van 1e grootte in combinatie met hier en daar 2e en 3e grootte;
3. Standaard brede berm;
4. bomen in rijen langs de rijbaan van de 1e grootte. Rest in losse structuur van verschillende groottes;
5. Midden profiel;
6. bomen in rijen met hier en daar een open ruimte of een solitair, of bomen in rijen van de 1e grootte;
7. Midden profiel;
8. bomen in rijen met hier en daar open ruimte, of bomen in rijen van de 2e grootte.

INPASSING BESTAANDE BOMEN

1. Bomen inpassen, zo nodig ten koste van het ideale profiel;
2. Bomen verplanten;
3. Bomen verwijderen: alleen als de gezondheid van de boom slecht is, of als de veiligheid in het geding is.

SORTIMENT

1. Inheemse, streekeigen soorten;
2. Inheemse, Nederlandse soorten;
3. Mix van inheemse soorten met cultuurvariëteiten, aandacht voor fauna en milieueffecten (lucht, water, fijnstof en hitte);
4. Mix van inheemse soorten, cultuurvariëteiten en exoten, aandacht voor fauna en milieueffecten;
5. Mix van cultuurvariëteiten en exoten, aandacht voor fauna en milieueffecten.

3. Inrichtingsprincipes recreatieve route

- Aansluiten op het (bestaande) landschap;
- Groene randvoorwaarden gaan boven verkeerskundige randvoorwaarden. In een smal profiel wordt de breedte van het pad bepaald door de minimale breedte van de berm;
- Route los van autoverkeer;
- Zo min mogelijk verlichting.

Keuzevolgorde

1. Recreatief pad; breedte wordt bepaald door de breedte van de bermen (minimaal 2 m) (bijvoorbeeld op oude dijkstructuren);
2. Apart fiets- en voetpad, minimaal resp. 2,5 en 1 m breed.

Keuzevolgorde verlichting

1. Geen verlichting; bestemming alleen recreatief;
2. Geen verlichting; alternatieve verlichte route in de nabije omgeving;
3. Verlichting maar dier (vleermuis) vriendelijk. Doorgaande route zonder verlicht alternatief in de nabije omgeving.

4. Inrichtingsprincipes oevers

- De oevers zijn openbaar;
- Langs oevers wordt niet geparkeerd;
- Waar mogelijk natuurvriendelijke oevers met een talud van minimaal 1:4;
- Bestaande waardevolle bomen inpassen. Start van het talud op de grens van de kroonprojectie;
- Bij aanlegplaatsen voor boten het beheer van de berm aanpassen.

Keuzevolgorde oevers

1. Natuurvriendelijke oever zonder beschoeiing. Talud zo flauw mogelijk, maar minimaal 1:4. Berm ruig;
2. Natuurvriendelijke oever met een moeraszone in een plasberm, daarna onderwaterbeschoeiing. Berm ruig;
3. Natuurvriendelijke oever met een moeraszone in een plasberm, daarna onderwaterbeschoeiing. Oever deels ruig, daarna gazon;
4. Groene oever met beschoeiing. Berm ruig. Alleen daar waar niet voldoende ruimte is voor de aanleg van een natuurvriendelijke oever;
5. Groene oever met beschoeiing. Berm ruig, maar vaker gemaaid. Alleen daar waar aanlegplaatsen voor boten zijn.

OMVORMING OEVER MET BESTAANDE BOMEN:

- Oorspronkelijke oever met boom en kroonprojectie;
- Natuurvriendelijke oever met bestaande boom en kroonprojectie: het nieuwe talud begint te dicht bij de boom;
- Aangepast talud ter plekke van de boom. Als er geen ruimte meer is om het minimale talud aan te leggen, moet er een maatoplossing worden gevonden, bv. met behulp van een plaatselijke beschoeiing.

BIJLAGE 1. DE UITWERKING VAN DE 63 DEELPROJECTEN UIT DE GROENE HOOFDSTRUCTUUR-ECO OP ALFABETISCHE VOLGORDE

63 projecten in totaal vormen samen de Groene Hoofdstructuur-eco. Hiervan worden er 43 expliciet aangepakt. Dertig hiervan zijn opgenomen in de planning van Stedelijk Beheer. Dertien projecten zijn “herinrichtingsprojecten”. Deze zijn aangegeven met een **H** van Herinrichting.

Hieronder ziet u alle 63 onderdelen van de Groene Hoofdstructuur-Eco. 30 projecten worden grotendeels aangepakt vanuit Stedelijk Beheer. 13 projecten zijn herinrichtingsprojecten die vanuit Stedelijke Ontwikkeling worden opgepakt.

De projecten in groen voldoen nu al grotendeels aan het gewenste beeld. De veranderingen zijn hier minder ingrijpend en bestaan uit aanpassing van beheer of het kiezen van meer inheemse soorten bij vervanging.

De locaties die volledig voldoen zijn in het Werkboek opgenomen om de kwaliteit te borgen, wanneer zich nieuwe ontwikkelingen voordoen.

Ecologische hoofdstructuur

1. Admiraal Banckertweg / Dorus Rijkersweg
2. **Besjeslaan**
3. **Broekweg**
4. Catharina van Tussenbroekpad I
5. Catharina van Tussenbroekstraat II
6. Constantijn Huygenslaan **H**
7. Cronesteinkade **H**
8. **Cronesteinpad**
9. Cruquiuslaan
10. **Delftse Jaagpad**
11. Dobbewatering I Harriet Freezersingel
12. Dobbewatering II Joke Smitstraat -noord
13. Dobbewatering III Joke Smitstraat -zuid
14. Dobbewatering IV Petronella Voutepad
15. Driemanschapskade / van der Paauwkade
16. **Groene Maredijk**
17. Groene Overkluizing - Zwarte pad
18. Haagse Schouwweg **H**
19. Haarlemmerweg I
20. Haarlemmerweg II
21. Haarlemmerweg III **H**
22. **Hadewychlaan** **H**
23. **Heinekenpad**
24. Jan Luykenlaan I
25. Jan Luykenlaan II
26. Jeltje de Bosch Kemperpad I
27. Jeltje de Bosch Kemperpad II
28. Kasteelhof **H**
29. Kenauweg
30. Korte Vlietpad **H** *
31. Landtong Coebel
32. Leeghwaterstraat
33. Lorenkade / van den Brandelerkade **H**
34. **Maartje Offerspad** I
35. Maartje Offerspad II
36. **Nachtegaallaan** **H**
37. Nickeriepad I
38. Nickeriepad II
39. **Pad van Bremmer**

**Project Korte Vlietpad valt buiten het uitvoeringsprogramma; het wordt aangepakt binnen het reguliere programma IP-parken*

-
40. **Pomonapad**
 41. Roomburgerpad / Zone DZB
 42. **Roomburgerweg**
 43. Rozenpad
 44. Slaaghsloot **H**
 45. Slaaghwijkzone I Ravenpad **H**
 46. Slaaghwijkzone II Wiekelhorst
 47. Slaaghwijkzone III Valkenpad **H**
 48. Slaaghwijkzone IV Bloemenpad
 49. **Sportpark Morskwartier**
 50. **Stadspolderpad**
 51. **Stevenshofrand**
 52. 't Joppepad
 53. **Veenwatering I**
 54. Veenwatering II
 55. Veerpolderpad
 56. Visserspad
 57. Visserspad II
 58. **Vlietweg**
 59. Vrouwenweg
 60. Waardeiland
 61. Wassenaarseweg I **H**
 62. Wassenaarseweg II
 63. Zijloever **H**

Bijlage 2. Tabel met de 13 herinrichtingsprojecten

	Project	Doel	Wat gaat er gebeuren?
1	Constantijn Huygenslaan	Meer ruimte voor natuur	Meer inheemse bomen en berm inrichten als bloemrijke berm met natuurvriendelijke oever.
2	Cronesteinkade	Vergroening recr. route op weg naar Park Cronestein, vanaf Singelpark	Kadeoever over breedte van 2 meter vergroenen met kruidenvegetatie.
3	Haagse Schouwweg	Waardevolle berm optimaliseren door tegengaan versnippering. Verbinding tussen begraafplaats Rhijnhof en groene zone Morskwartier en Park Kweeklust.	Bestrating verwijderen en groen verbinden.
4	Haarlemmerweg III	Vergroening hist. en recr. route. Aansluiting Singelpark en Heempark/Leidse Hout	Vergroenen van de waterkant door verplaatsing parkeren naar woningzijde; kade wordt wandelpromenade; groene onderbeplanting in boomspiegels en tussen parkeervakken.
5	Hadewychlaan	compenseren van groenverlies door aanleg Rijnlandroute	Het wegprofiel wordt versmald door aanleg Rijnlandroute. Opvangen door verminderen versnippering en verleggen van fietspad naar route door de wijk
6	Kasteelhof	Vergroening recr. route; opmaat naar Matilopark	Aan woningzijde: trottoir versmallen, bomen groepsgewijs in het gazon ipv in trottoir. Natuurvriendelijke oever en bloemrijke berm.
7	Lorentzkade	Vergroenen recr. route, verbinding Singelpark met Park Cronestein en Park de Bult. Verhogen biodiversiteit. Cronestein en Park de Bult. Verhogen biodiversiteit.	Profiel blijft gehandhaafd. Bomen meer in de groenberm; overgang naar bloemrijke bermen, met nieuw voetpad. Keuze heesters en bomen tbv fauna; waar mogelijk natuurvriendelijke oever.

8	Nachtegaallaan	Vergroening recr. route, overgang naar open groene ruimte en Landgoederenzone	Smallere stoep en weg, ten gunste van bredere groene oever.
9	Slaagsloot/ Havikpad (exclusief waterzuivering)	Optimaliseren en vergroenen verbinding de Zijl- het spoor, langs Slaagsloot	Voet- en fietspaden bundelen waardoor robuustere berm ontstaat.; erfafscheidingen vergroenen.
10	Slaagwijkzone/ Ravenpad	Vergroening verbinding Slaagsloot – Park Merenwijk zuid en verhogen biodiversiteit	Padenstructuur verbeteren; toevoegen van bomen; inheemse soorten; erfafscheidingen vergroenen. Aanleg bloemrijk grasland.
11	Slaagwijkzone/ Valkenpad	Vergroenen	Bomen en groen toevoegen.
12	Wassenaarseweg I	Vergroening (recr.) route	Verharding versmallen tbv brede bloemrijke groenberm; bomenrijen aanvullen met inheemse soorten.
13	Zijloever	Vergroenen hiaat langs Zijlsingel. Verbinding Admiraal Banckertweg/ Dorus Rijkersweg en Nickeriepad	Groenberm langs woningen verbreden tbv bloemrijke berm of beplanting. Bomen in groen ipv in steen, gevarieerder en inheemse beplanting.

Bijlage 3. Tabel met de 30 beheermatige projecten

OVERZICHT GROENE HOOFDSTRUCTUUR - ECO: BEHEERMATIGE PROJECTEN	
Admiraal Banckertweg	In vervangingsituatie kiezen voor biodiversere soorten
Catharina van Tussenbroekpad I	berm verwilderen en omvormen beplanting
Catharina van Tussenbroekpad II	aanleggen 110 m natuurvriendelijke oever, berm verwilderen en omvormen beplanting
Cruquiuslaan	aanleggen 350 m natuurvriendelijke oever en berm verwilderen
Dobbewatering ZO/ Harriet Freezer	berm verwilderen
Dobbewatering ZO/Joke Smitsstraat N	berm verwilderen
Dobbewatering ZO/Joke Smitsstraat Z	kwetsbare natuur niet mogelijk ivm spelen
Dobbewatering NW/ Petronella Voute	berm verwilderen en omvormen beplanting
Groene Overkluizing/Zwarte pad	berm verwilderen
Haarlemmerweg I	berm verwilderen en omvormen beplanting
Haarlemmerweg II	omvormen beplanting
Jan Luykenlaan I	In vervangingsituatie kiezen voor biodiversere soorten
Jan Luykenlaan II	In vervangingsituatie kiezen voor biodiversere soorten
Jeltje de Bosch Kemperpad I	aanleggen 30 m natuurvriendelijke oever, berm verwilderen en omvormen beplanting
Jeltje de Bosch Kemperpad II	aanleggen 340 m natuurvriendelijke oever en berm verwilderen
Leeghwaterstraat	aanleggen 80 m natuurvriendelijke oever en berm verwilderen
Maartje Offerspad II speel	aanleggen 200 m natuurvriendelijke oever, berm verwilderen en omvormen beplanting
Nickeriepad I smal	berm verwilderen
Nickeriepad II breed	berm verwilderen
Roomburgerpad/ zone DZB	In vervangingsituatie kiezen voor biodiversere soorten
Rozenpad	berm verwilderen
Slaaghwijkzone/ Wiekelhorst	omvormen beplanting

Slaaghwijkzone/ Bloemenpad	omvormen beplanting
Veenwatering I	voetpad versmallen en berm verbreden
Veenwatering II	berm verwilderen
Veerpolderpad	berm verwilderen en omvormen beplanting
Visserspad I	aanleggen 100 m natuurvriendelijke oever en berm verwilderen
Visserspad II	aanleggen 150 m natuurvriendelijke oever en berm verwilderen
Waardeiland	verwilderen berm langs water
Wassenaarseweg II	bomenrijen optimaliseren



WERKBOEK MET MOGELIJKE UITWERKINGEN VAN DE GROENE HOOFDSTRUCTUUR

OP ALFABET



Gemeente Leiden
Ruimtelijke Ontwikkeling
5 maart 2018



Een groene omgeving verhoogt de kwaliteit van ons leven. Mensen voelen zich prettiger en gelukkiger in een groene omgeving. Groene plekken nodigen uit tot recreatie en sociale interactie.

Inhoudsopgave

De Groene Hoofdstructuur-Eco5

Gebruiksaanwijzing.....6

Beschrijvingen per locatie.....9

DE GROENE HOOFDSTRUCTUUR-ECO



DE UITWERKING VAN DE 63 DEELPROJECTEN UIT DE GROENE HOOFDSTRUCTUUR-ECO OP ALFABETISCHE VOLGORDE

H: herinrichtingsprojecten

in **groen:** projecten die grotendeels voldoen aan het wensbeeld

ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

- | | | |
|---|---|---|
| 1. Admiraal Banckertweg / Dorus Rijkersweg | 20. Haarlemmerweg II | 45. Slaaghwijkzone I Ravenpad H |
| 2. Besjeslaan | 21. Haarlemmerweg III H | 46. Slaaghwijkzone II Wiekelhorst |
| 3. Broekweg | 22. Hadewychlaan H | 47. Slaaghwijkzone III Valkenpad H |
| 4. Catharina van Tussenbroekpad I | 23. Heinekenpad | 48. Slaaghwijkzone IV Bloemenpad |
| 5. Catharina van Tussenbroekstraat II | 24. Jan Luykenlaan I | 49. Sportpark Morskwartier |
| 6. Constantijn Huygenslaan H | 25. Jan Luykenlaan II | 50. Stadspolderpad |
| 7. Cronesteinkade H | 26. Jeltje de Bosch Kemperpad I | 51. Stevenshofrand |
| 8. Cronesteinpad | 27. Jeltje de Bosch Kemperpad II | 52. 't Joppepad |
| 9. Cruquiuslaan | 28. Kasteelhof H | 53. Veenwatering I |
| 10. Delftse Jaagpad | 29. Kenauweg | 54. Veenwatering II |
| 11. Dobbewatering I Harriet Freezersingel | 30. Korte Vlietpad H * | 55. Veerpolderpad |
| 12. Dobbewatering II Joke Smitstraat -noord | 31. Landtong Coebel | 56. Visserspad |
| 13. Dobbewatering III Joke Smitstraat -zuid | 32. Leeghwaterstraat | 57. Visserspad II |
| 14. Dobbewatering IV Petronella Voutepad | 33. Lorenzkade / van den Brandelerkade H | 58. Vlietweg |
| 15. Driemanschapskade / van der Paauwkade | 34. Maartje Offerspad I | 59. Vrouwenweg |
| 16. Groene Maredijk | 35. Maartje Offerspad II | 60. Waardeiland |
| 17. Groene Overkluizing - Zwarte pad | 36. Nachtegaallaan H | 61. Wassenaarseweg I H |
| 18. Haagse Schouwweg H | 37. Nickeriepad I | 62. Wassenaarseweg II |
| 19. Haarlemmerweg I | 38. Nickeriepad II | 63. Zijloever H |
| | 39. Pad van Bremmer | |
| | 40. Pomonapad | |
| | 41. Roomburgerpad / Zone DZB | |
| | 42. Roomburgerweg | |
| | 43. Rozenpad | |
| | 44. Slaaghsloot H | |

**Project Korte Vlietpad valt buiten het uitvoeringsprogramma; het wordt aangepakt binnen het reguliere programma IP-parken*

Gebruiksaanwijzing Werkboek

Groene Hoofdstructuur-Eco

De Groene Hoofdstructuur van Leiden vormt een aangesloten geheel. De Groene Hoofdstructuur-Eco bestaat uit een aantal parken en uit een aantal straten met smalle of bredere groenzones erlangs.

Het geheel bestaat uit 63 deelprojecten, waarvoor aanwijzingen worden gegeven voor specifieke verbeteringen. Deze zijn ingedeeld per straat op alfabetische volgorde. Per deelgebied wordt de bestaande situatie vergeleken met de gewenste situatie. Het geheel is als volgt opgebouwd:

BESTAANDE SITUATIE:

- Een profiel op een representatieve plek;
- Een foto;
- Een korte beschrijving van de situatie;
- Een korte beschrijving van aandachtspunten;
- Weergave van het bestaande bomenbestand in symbolen.

GEWENSTE SITUATIE:

- Het toekomstprofiel van dezelfde representatieve plek;
- Een schematische weergave van de toekomstige situatie in een platte grond;
- Een korte beschrijving van de aanpassingen.

BEIDE SITUATIES WORDEN GETOETST AAN VIER CRITERIA:

1. Biodiversiteit;
2. Ecologische verbinding;
3. Recreatieve verbinding;

4. Robuustheid, een minimale omvang om goed te functioneren.

In de ideale situatie scoren in de toekomstsituatie alle criteria een 'goed'. Dit is in de praktijk niet altijd mogelijk, bijvoorbeeld omdat de fysieke ruimte ontbreekt. In zo'n geval wordt het hoogst haalbare aangegeven.

Soms is één van de criteria niet relevant. Bijvoorbeeld een recreatieve verbinding is niet aanwezig, maar ook niet nodig omdat er in de directe omgeving een goede voorziening is.

1. BIODIVERSITEIT

In dit verband wordt met biodiversiteit met name gekeken naar de variatie in vegetatie. Een rijke vegetatie is een voorwaarde voor een goede biodiversiteit van insecten en fauna.

Het gaat om de hoeveelheid soorten, maar ook over de afwisseling in typen beplanting, bijv. grasland en boschages. Soms scoort een deelgebied hoog op dit onderwerp, terwijl er weinig afwisseling is. Door de aansluiting op een groter gebied, waarin andere typen beplanting aanwezig zijn, wordt dit gecompenseerd. In het grotere geheel kan zo'n profiel zelfs een verrijking betekenen.

2. ECOLOGISCHE VERBINDING

Dit onderdeel beoordeelt in hoeverre de groengebieden op elkaar aansluiten. Hoe meer onbelemmerde ecologische verbindingen er bestaan, hoe beter voor de fauna. Er bestaat een relatie met de biodiversiteit, omdat rijke gebieden beter werken als verbindingsgebied dan arme.

3. RECREATIEVE VERBINDING

Door de stad heen zijn verschillende groenrecreatieve routes uitgezet, die aansluiten op regionale recreatieve routes. Daarnaast zijn op veel plekken (vrij liggende) fietspaden aangelegd, die op een recreatieve manier gebruikt kunnen worden.

4. ROBUUSTHEID

Een ecologische zone heeft een bepaald minimaal formaat nodig om als zodanig te kunnen functioneren. De aangegeven maten zijn maten bij benadering. Ze zijn bedoeld om een gevoel te geven van de beschikbare ruimte.

VERKLARING



Biodiversiteit



Ecologische verbinding



Recreatieve route



Robuustheid



Goed



Matig



Slecht



Water



Rijweg



Voetpad



Tuin



Lage struiken



Bosje, hoge struiken



Ruige, bloemrijke berm



Gazon



Boom

Beschrijvingen per locatie

A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
W
X
Y
Z

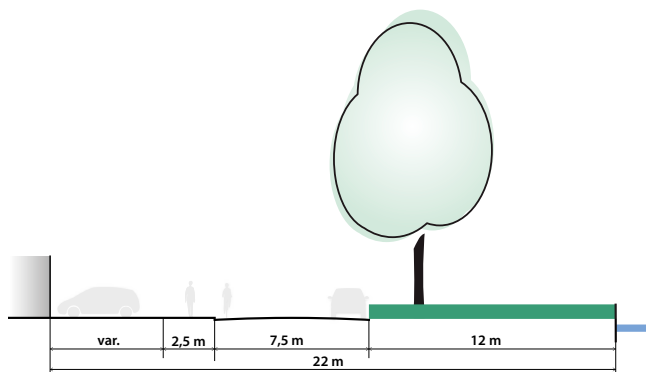
ADMIRAAL BANCKERTWEG / DORUS RIJKERSWEG

BEELD

- Bomenrij in ruige grasberm;
- Berm matig zonnig met verschillende grassen en kruiden. Veel Fluitenkruid.

AANDACHTSPUNTEN

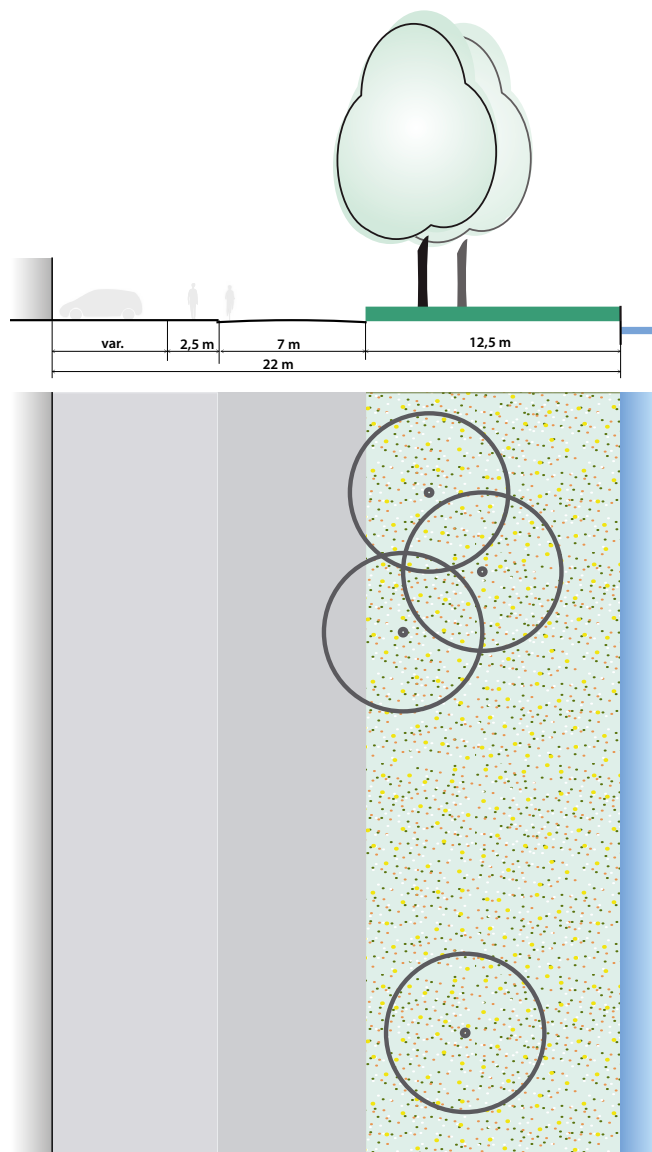
- Maakt deel uit van de groene oeverstructuur langs de Zijl;
- Boomstructuur bestaat uit één soort;
- Door regelmatige afstand is weinig variatie in schaduwwerking op de berm;
- Parkeerstrook ontnemt het zicht op de groenstructuur;
- Door ligging geen rechtstreekse aansluiting op fietsroutes.



Oever langs de Zijl ter hoogte van bedrijventerrein De Waard.

AANPASSINGEN

- Bomen groepsgewijs. Afwisselend open plekken en schaduwrijke plekken. Ruimte voor de zon betekent betere ontwikkelingsmogelijkheden voor een bloemrijke berm;
- Meerdere soorten bomen.



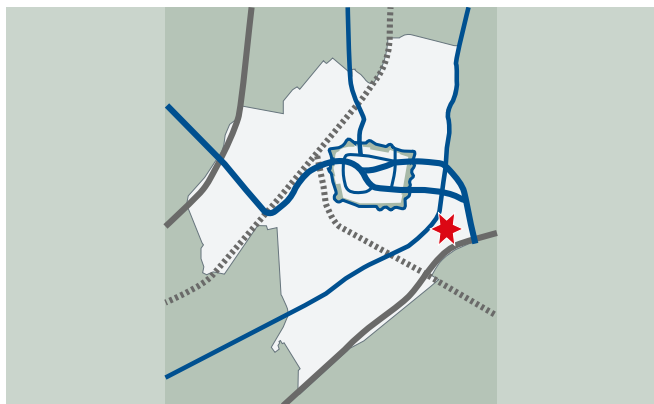
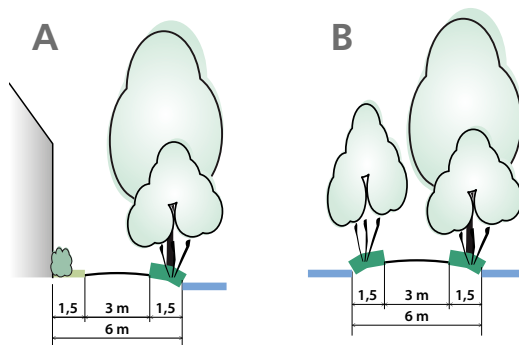
BESJESLAAN

BEELD

- Smalle bermen wilgen (hakhout) en hier en daar een uitgegroeide els;
- Inheemse soorten;
- Ruige berm, matig schaduwrijk;
- Gedeeltelijk aan een kant woningen met tuinen.

AANDACHTSPUNTEN

- Aansluiting op groter groengebied;
- Veel afwisseling. Aanpassingen.



Oud dijkje in nieuwbouwwijk Roomburg. Schakel in groenzone richting Rijn-Schiekanaal langs park Matilo

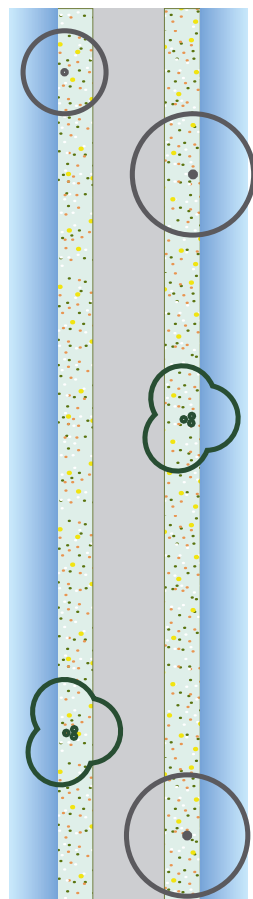
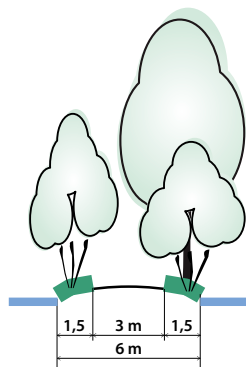


VERVOLG BESJESLAAN

Aanpassingen

Geen aanpassingen nodig:

- Smalle zone, maar door aansluiting op park toch voldoende robuust. De grote afwisseling zorgt voor een grote biodiversiteit.



BIO	✓	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

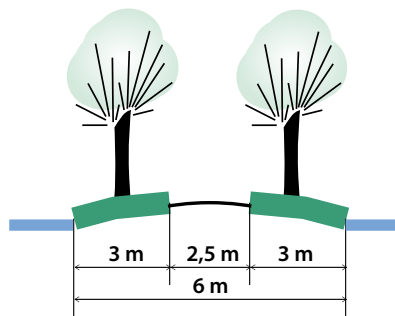
BROEKWEG

BEELD

- Smalle bermen met aan weerszijden knotwilgen;
- Ruige berm passend bij grondsoort en landschap. Veel fluitenkruid;
- Inheemse soorten.

AANDACHTSPUNTEN

- De knotwilgen worden gefaseerd gesnoeid, zodat steeds een gedeelte van de bomen een kroon heeft.



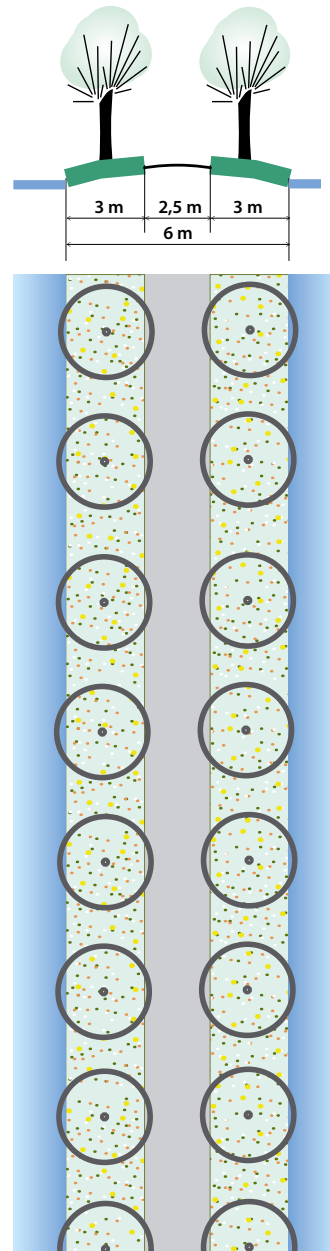
Een historisch dijkje dwars door de Merenwijk. De Broekweg vormt een verbinding van de binnenstad (via het Stadspolderpad) naar het plassegebied en is een belangrijk oriëntatiepunt in de wijk.

BIO	✓	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

AANPASSINGEN

Geen aanpassingen nodig:

- De beplanting met één soort bomen (knotwilgen) geeft een poldergevoel in de stad. Het vormt een aantrekkelijke en herkenbare route;
- Door aansluiting aan Park Merenwijk en woonwijk met stadstuinen draagt het bij aan de totale biodiversiteit van het gebied.



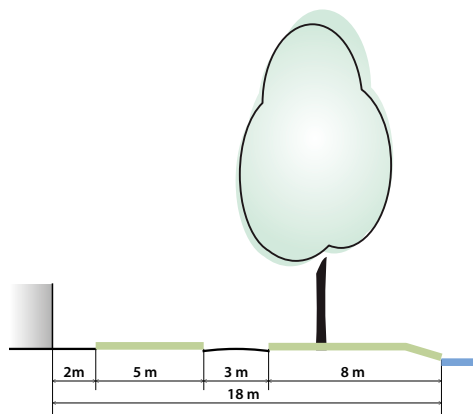
CATHARINA VAN TUSSENBROEKPAD I

BEELD

- Gedeeltelijk begeleidende rij bomen langs fietspad in berm naast sloot;
- Gazon.

AANDACHTSPUNTEN

- Strakke inrichting, weinig ruimte voor natuur.

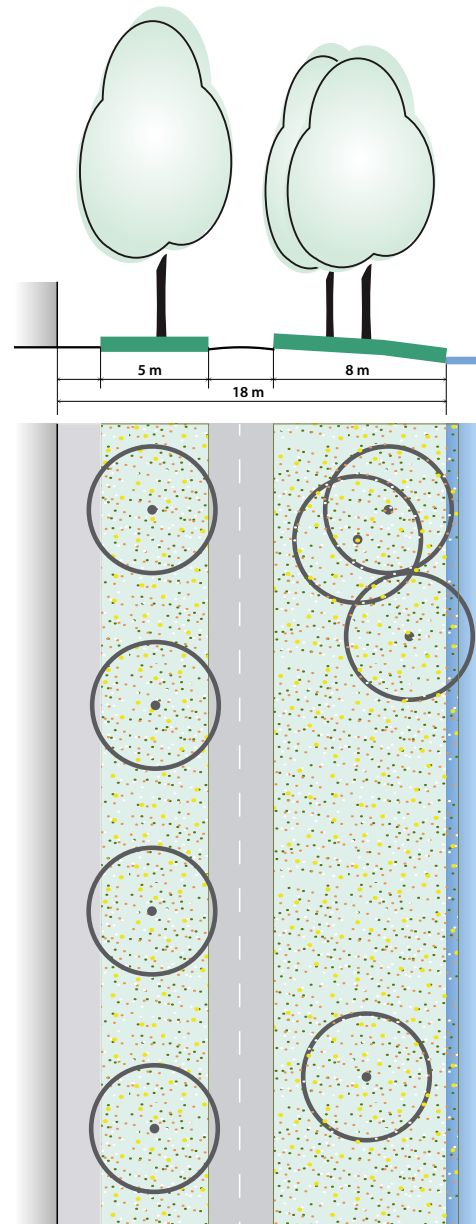


Groene lob richting Stevenspark. Verbinding polder met groene centrum van de wijk. Sluit aan op het Jeltje de Bosch Kemperpad.

BIO	✗	ECO	↑	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

AANPASSINGEN

- Bomenstructuur in slootberm in groepjes;
- Begeleidende bomenrij naast fietspad;
- Berm tussen sloot en fietspad ruig, zonnig;
- Berm tussen fietspad en bebouwing gazon ivm gebruik;
- Ontwikkeling bloemrijke berm;
- Inheemse soorten.



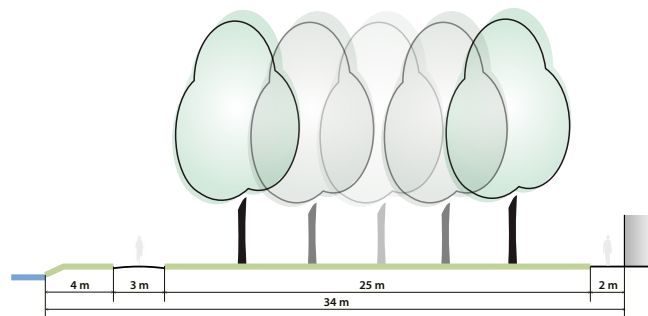
CATHARINA VAN TUSSENBROEKPAD II

BEELD

- Gazon met hier en daar overbegroeiing langs waterkant;
- In het gazon boomgroepen;
- Achterpad langs woningen deels afgeschermd door heesters < 1,5m.

AANDACHTSPUNTEN

- Veel bomen met een slechte gezondheid;
- Intensief beheer, weinig ruimte voor natuur.



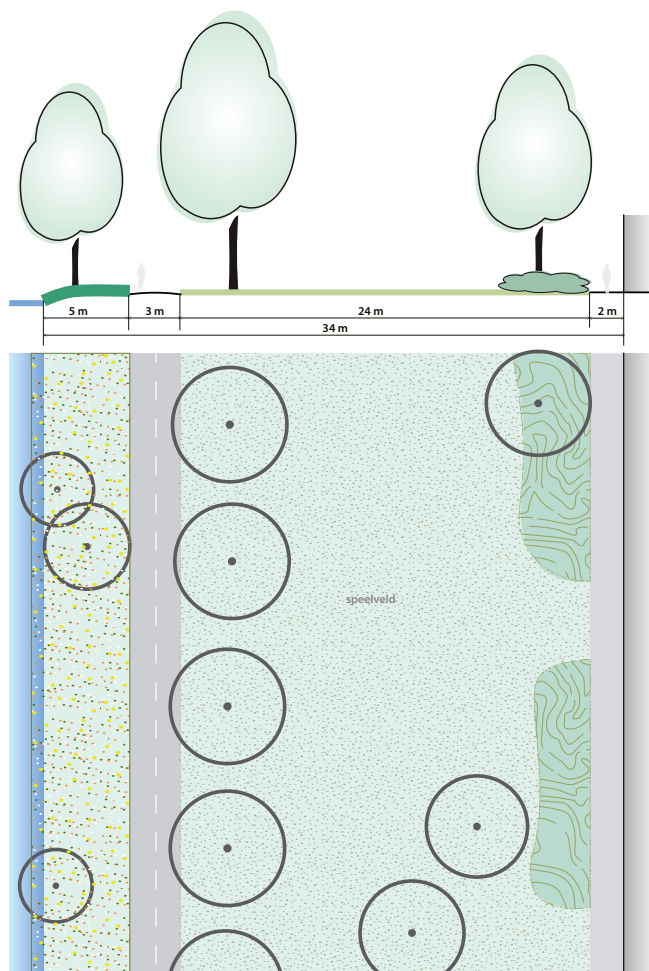
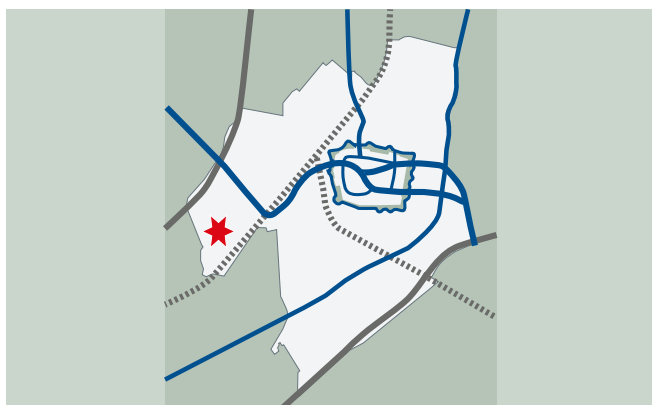
Groene lob richting Stevenspark. Verbinding polder met groene centrum van de wijk. Sluit aan op het Jeltje de Bosch Kemperpad.



BIO	✗	ECO	↑	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

AANPASSINGEN

- Oeverberm natuurlijke berm/oever;
- Begeleidende bomenrij naast fietspad;
- Overige bomen solitair of in groepen
- Berm tussen fietspad en bebouwing gazon ivm gebruik;
- Inheemse soorten ook in intensief gedeelte.



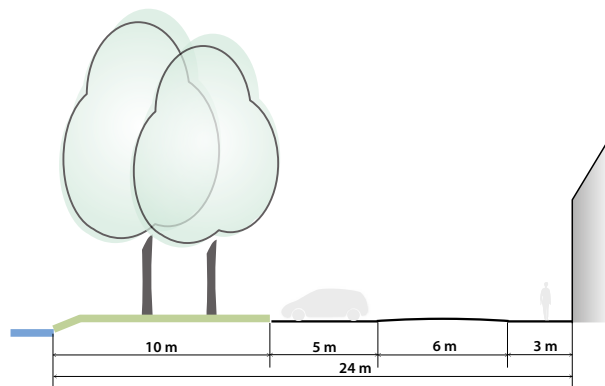
CONSTANTIJN HUYGENSLAAN

BEELD

- Losse boomstructuur in een brede berm tussen rijweg en watergang;
- Meerdere soorten bomen

AANDACHTSPUNTEN

- Gazonberm, weinig ruimte voor natuur;
- Laatste gedeelte sluit aan op de Plesmanlaan. Hier is de groenstructuur nog niet voldoende robuust.



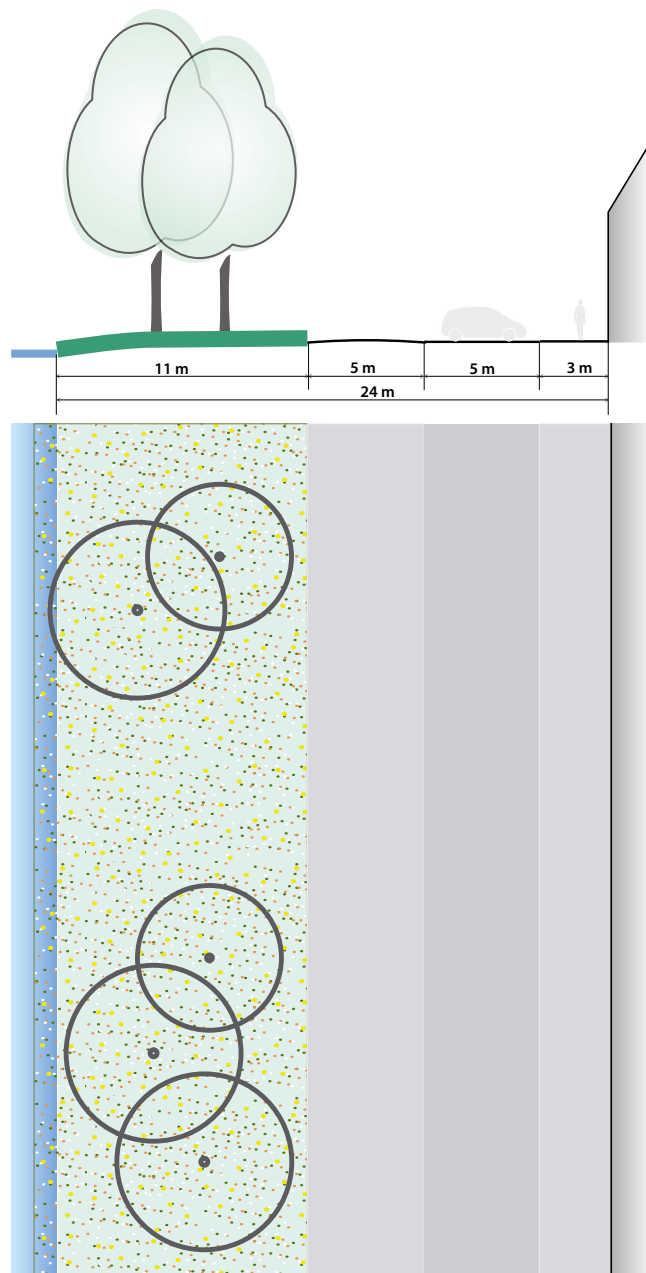
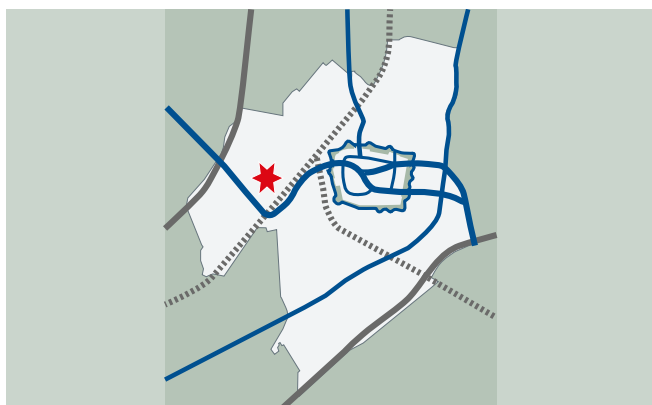
Zuidrand van park Kweeklust. Verbinding tussen Dr. Lelylaan en Plesmanlaan. Aansluiting op Leeghwaterstraat. Overgang van wonen naar park.



BIO	✗	ECO	↑	🚲	✗	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

AANPASSINGEN

- Bomen aanvullen met inheemse soorten;
- Berm inrichten als bloemrijke berm met een natuurvriendelijke oever.



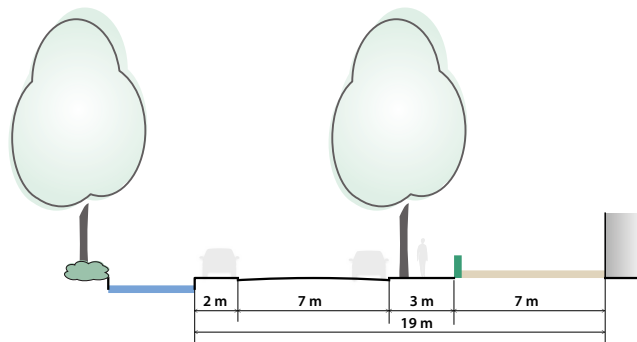
CRONESTEINKADE

BEELD

- Bomen langs bebouwing in een regelmatig stramien.

AANDACHTSPUNTEN

- Tuinen zijn belangrijke groene schakel;
- Kade zelf is smal, maar sluit aan op brede groenzone van het Trigonpark.

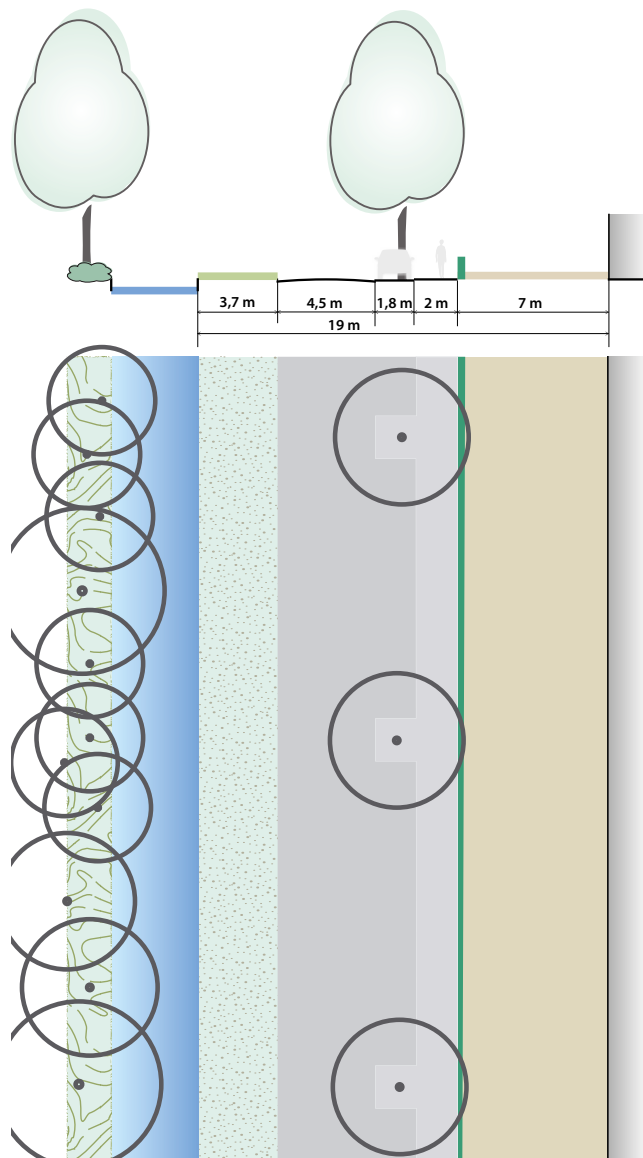
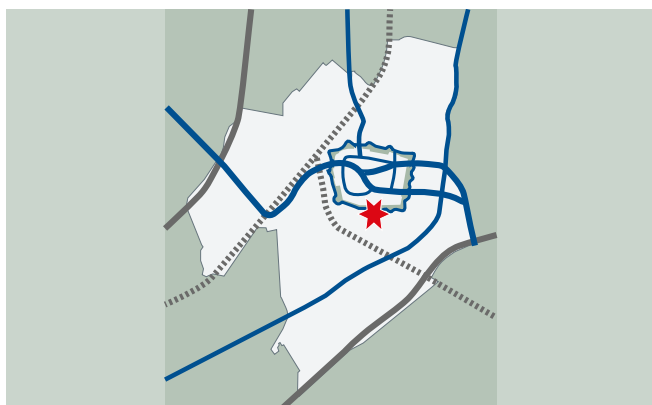


Gelegen aan de zuidzijde van Leiden, zijstraat van de Zoeterwoudse-singel. De Cronesteinkade vormt laatste schakel in de verbinding met het Groene Hart.



AANPASSINGEN

- Kadeoever langs rijbaan over een strook van 2m vergroenen om het groene gevoel in de straat te versterken;
- Ruimte voor een zonnige strook met kruidenvegetatie.



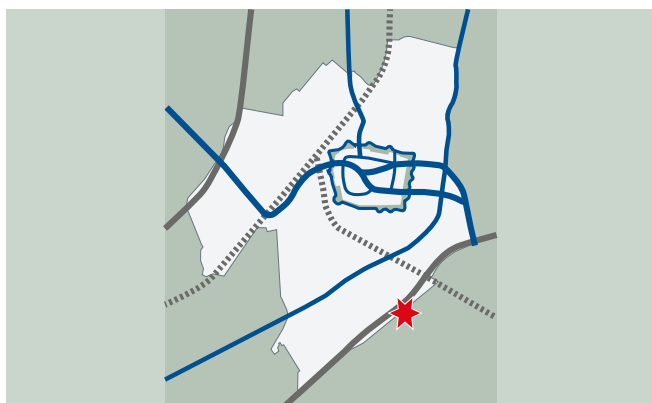
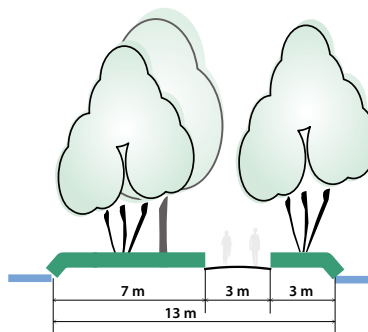
CRONESTEINPAD

BEELD

- Ruige berm, afwisselend met bosschages;
- Matig zonnig met verschillende grassen en kruiden;
- Soortenrijk;
- Af en toe een open plek;
- Gedeeltelijk onverhard wandelpad in groenstrook.

AANDACHTSPUNTEN

- Profiel zelf relatief smal, maar maakt deel uit van de bredere groenstructuur van Polderpark Cronesteyn. Heeft in die structuur de functie van groene 'schilderijlijst'.



Schakel in de groene zone langs het Rijn-Schiekanaal ter hoogte van het polderpark Cronesteyn. Het maakt deel uit van de rand van het park.

BIO	✓	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

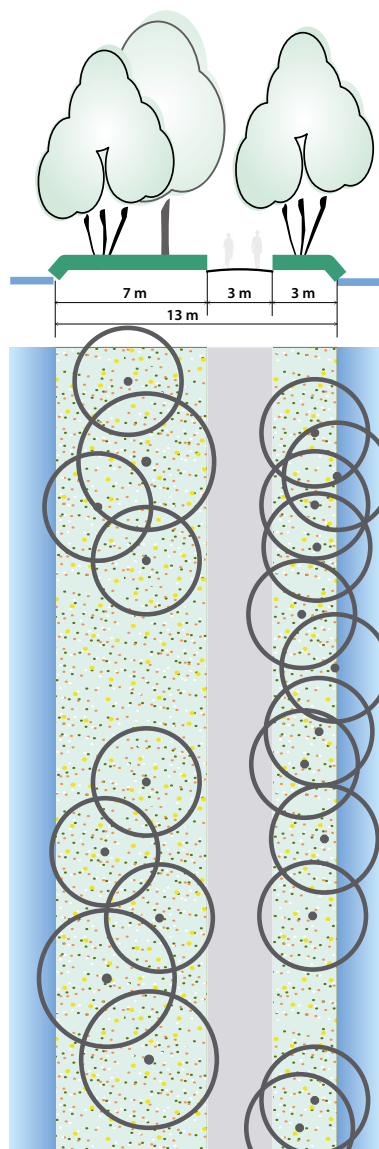


VERVOLG CRONESTEINPAD

AANPASSINGEN

Geen aanpassingen nodig:

- Maakt deel uit van een robuuste groenstructuur met daarin een duidelijke functie;
- Afwisselende beplanting met overwegend inheemse soorten.



BIO	✓	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

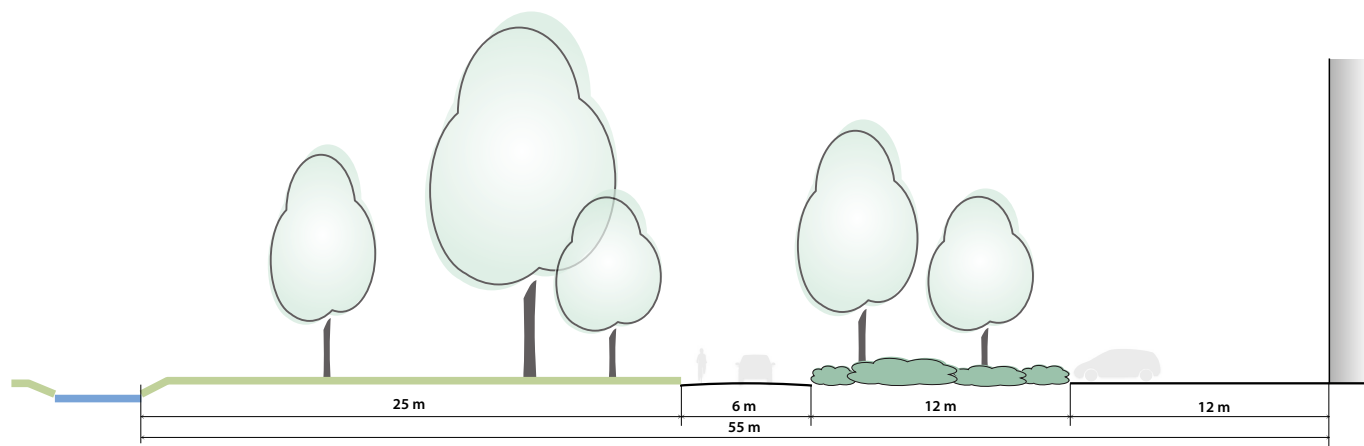
CRUQUIUSLAAN

BEELD

- Naast rijbaan brede gazonstrook met verschillende soorten bomen en waterpartijen;
- Voor de flats parkeerplaatsen;
- In groenstrook tussen rijweg en parkeerplaatsen; lage beplanting met bomen.

AANDACHTSPUNTEN

- Brede groenzone, kansrijk voor een hoge natuurwaarde;
- Bomen al divers.



BIO	✗	ECO	✓	🚲	✗	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



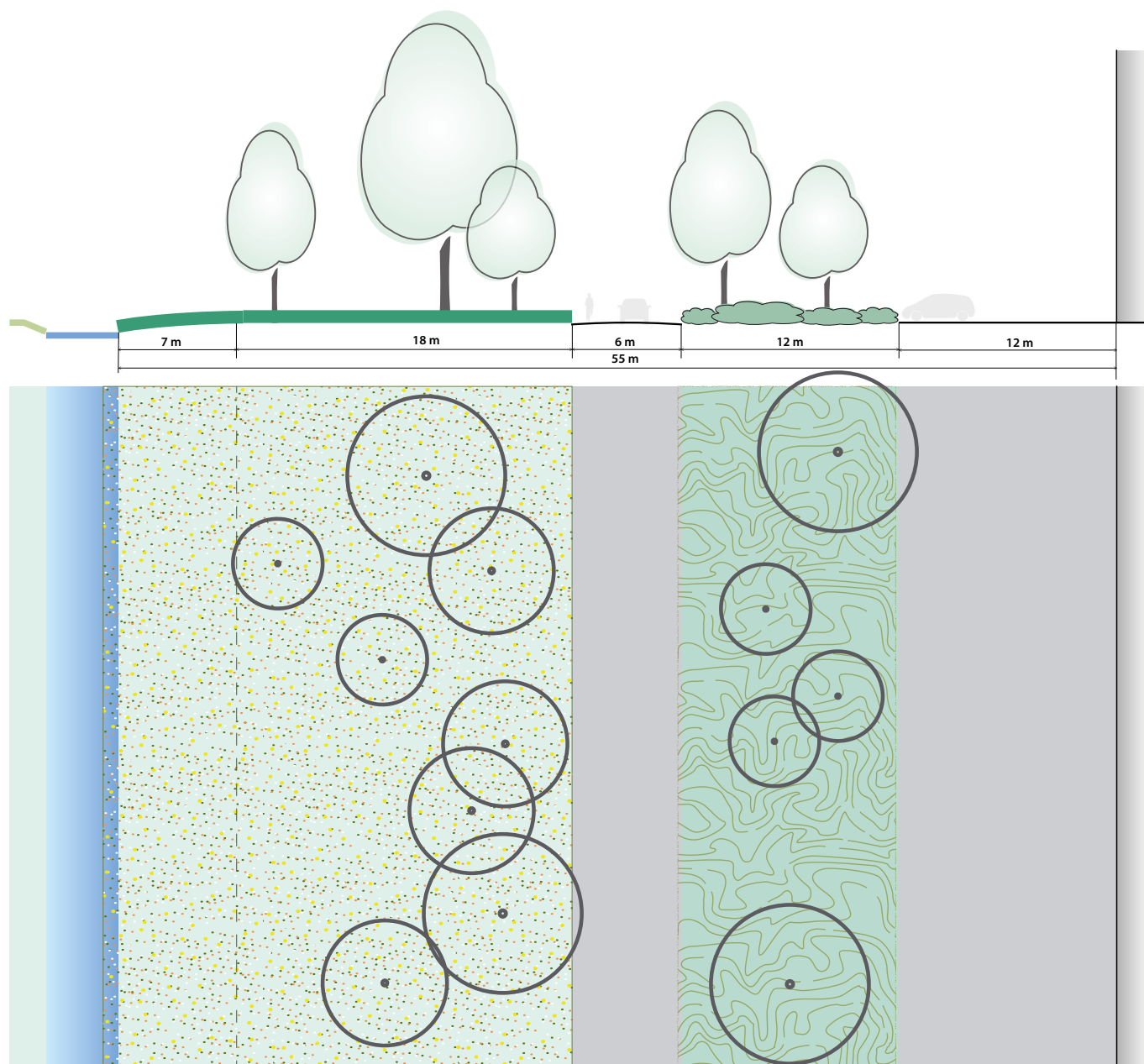
Schakel tussen dr. Lelylaan en Plesmanlaan aan de westzijde van Leiden. Grenzend aan parkzone (Kweeklustpark). Flatwijk; wonen in het groen.

VERVOLG CRUQUIUSLAAN

AANPASSINGEN

- Oever omvormen tot natuurvriendelijke oever;
- Overige berm bloemrijke berm;
- In heesterstrook aandacht voor variatie en fauna.

BIO	✓	ECO	✓		✗	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



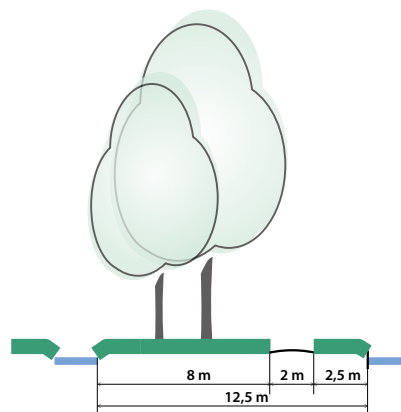
DELFTSE JAAGPAD

BEELD

- Waterkant: ruige berm zonder bomen;
- Naast pad: essenstructuur in los verband in ruige berm, schaduwrijk. Veel fluitenkruid.

AANDACHTSPUNTEN

- Waterkant: geen bomen in verband met het historische verleden als jaagpad;
- Aansluitend op groene zone van de waterzuivering. Vormt hierin de groene omlijsting.



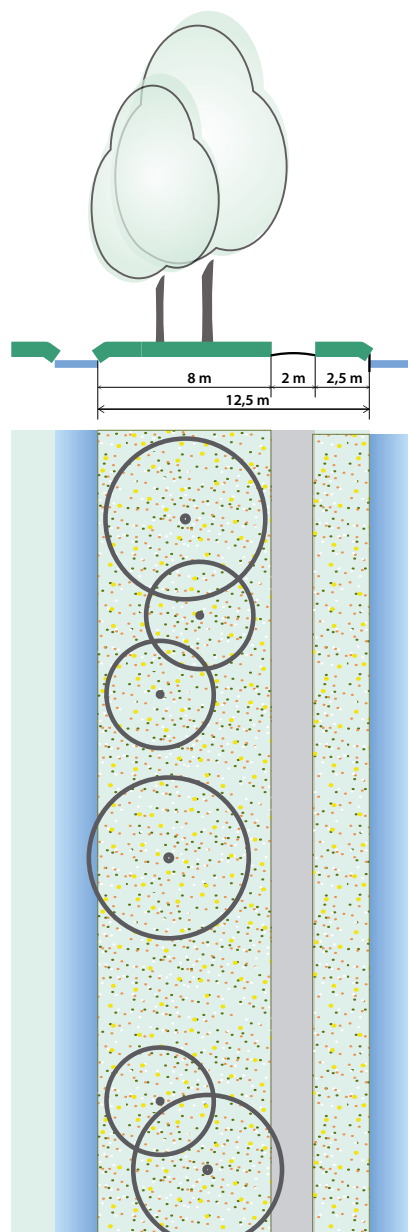
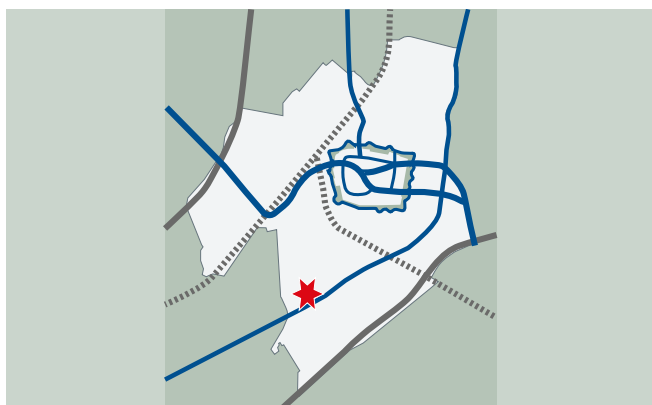
Groene oever langs Rijn-Schiekanaal aan de zijde en ter hoogte van Vlietpoort. Onderdeel van groene zone naar Leidschendam en richting Matilo. Aan de overzijde van het Rijn-Schiekanaal ligt de Oostvlietpolder.

BIO	✓	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

AANPASSINGEN

Geen aanpassingen nodig:

- Maakt deel uit van een robuuste groenstructuur met daarin een duidelijke functie;
- Langs de waterkant geen bomen aanplanten i.v.m. de historische functie van dit pad;
- Beplanting met voornamelijk inheemse soorten.



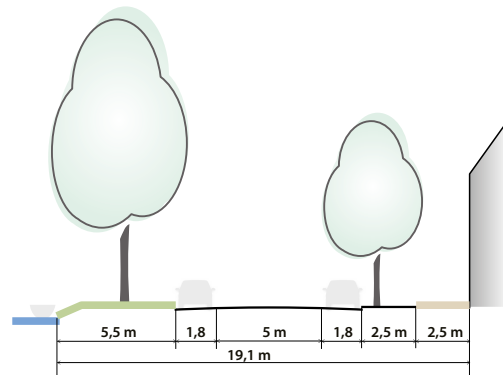
DOBBEWATERING ZUIDOOST I / HARRIËT FREEZERSINGEL

BEELD

- Bomen staan op regelmatige onderlinge afstand in de berm tussen het water en de parkeerstrook en op het trottoir langs de woningen.

AANDACHTSPUNTEN

- Gazonberm in verband met aanlegplaatsen van bootjes;
- Maakt deel uit van een bredere groene zone aan de andere zijde van de Dobbewatering;
- De doorgaande fietsroute ligt aan de overzijde van de Dobbewatering Langs het Petronella Voutepad.

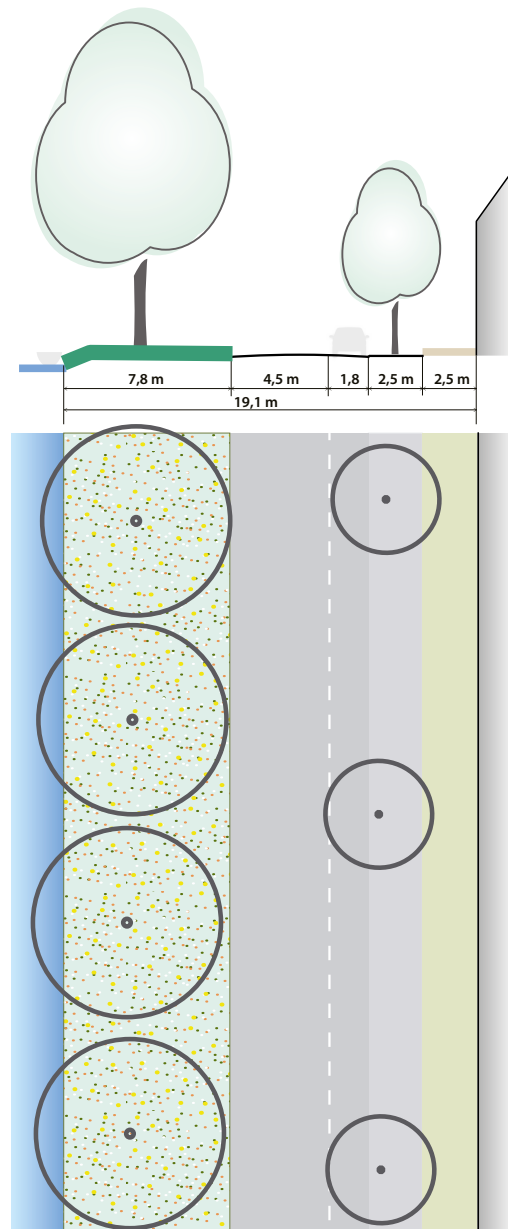


Groene lob vanuit de polder de wijk Stevenshof in, richting het centrum Stevenshof en het Stevenspark.

BIO	↑	ECO	✓	🚲	✗	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

AANPASSINGEN

- De huidige boomstructuur behouden;
- Bij verandering aanlegplaatsen (vermindering of klustering) natuurvriendelijke oever. Tot die tijd zone iets verruigen door minder vaak te maaien.



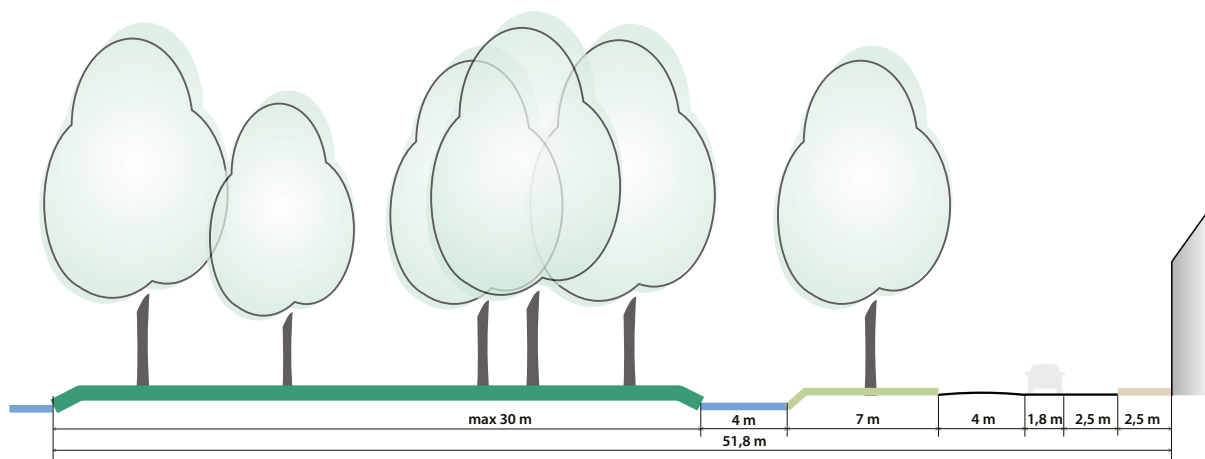
DOBBEWATERING ZUIDOOST II / JOKE SMITSSTRAAT NOORD

BEELD

- Ruig schiereiland;
- Woonstraat met tuintjes en een gazonberm langs de sloot.

AANDACHTSPUNTEN

- Schiereiland dient als avontuurlijke speelplek;
- Maakt deel uit van een bredere groenzone aan de overkant van de Dobbewatering;
- Doorgaande fietsroute aan de overzijde van de Dobbewatering langs het Petronella Voutepad.



BIO	✓	ECO	✓	🚲	✗	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



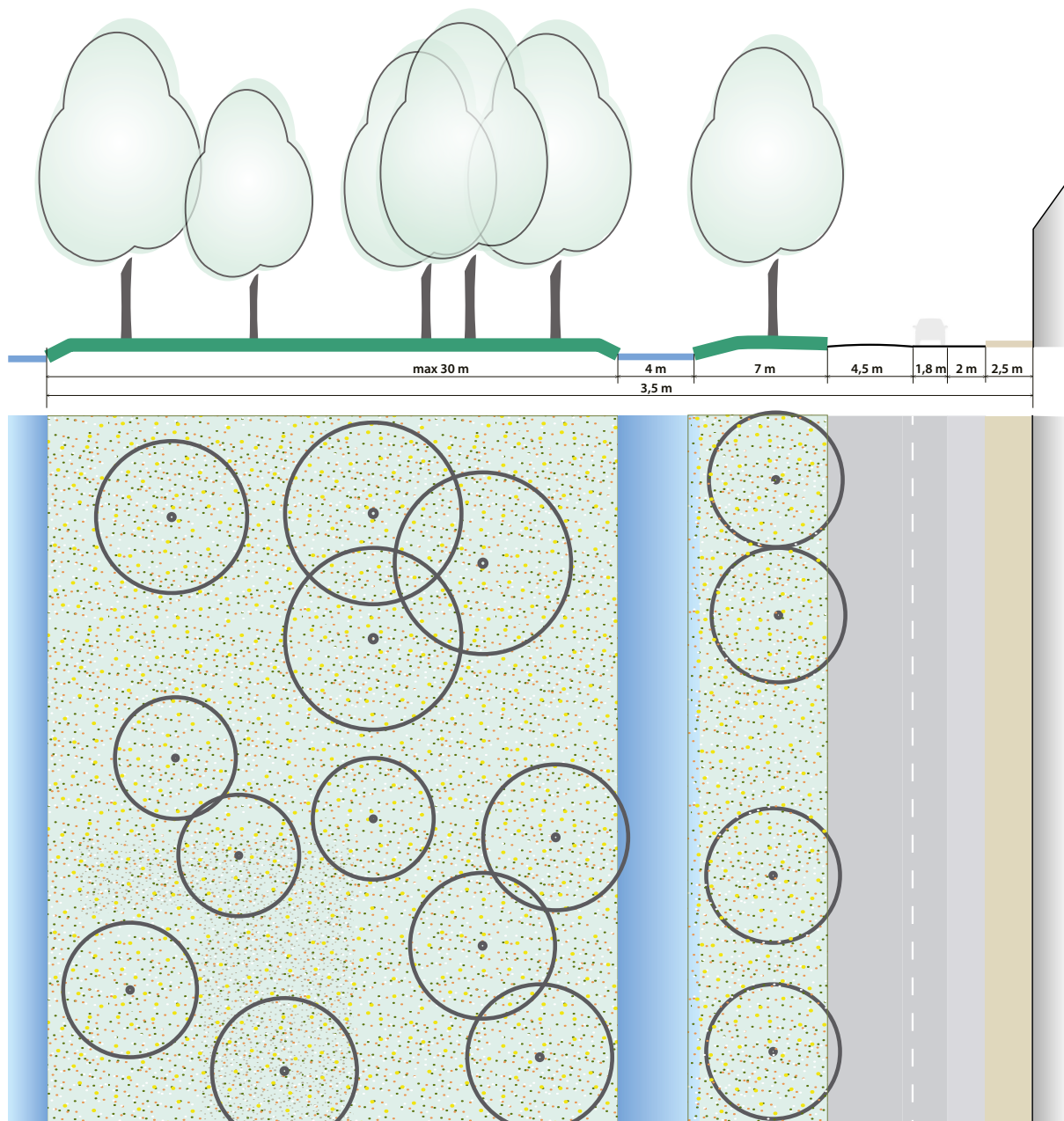
Groene lob vanuit polder de wijk Stevenshof in, richting het centrum Stevenshof en het Stevenspark.

VERVOLG DOBBEWATERING ZUIDOOST II / JOKE SMITSSTRAAT NOORD

AANPASSINGEN

- Berm aan woningzijde omvormen naar bloemrijke berm;
- Maakt deel uit van een robuuste groenstructuur met daarin een duidelijke functie. Inzet op ruige, minder kwetsbare natuur;
- Afwisseling aan de woningzijde door cultuurgroen. Daardoor toch voldoende biodivers.

BIO	✓	ECO	✓		✗	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



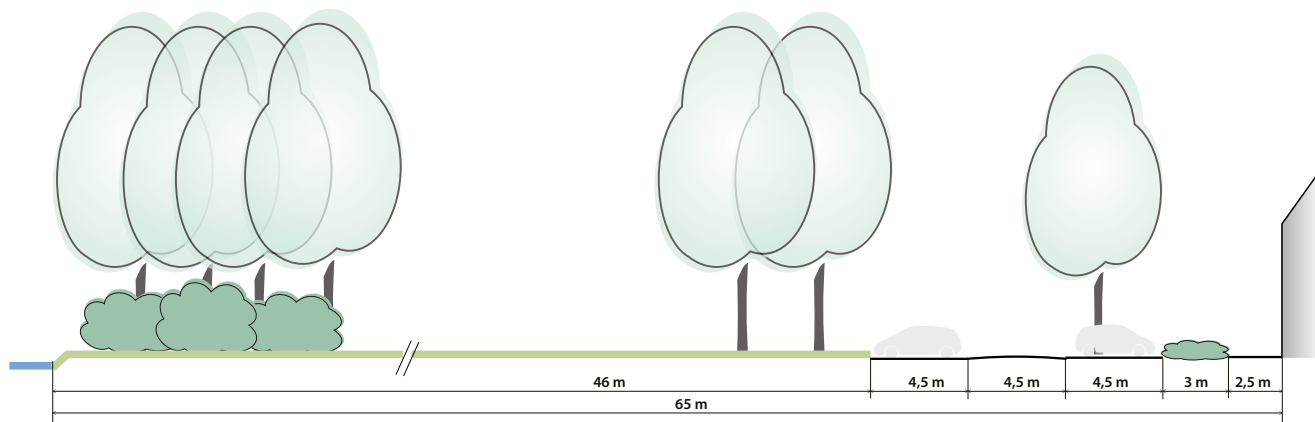
DOBBEWATERING ZUIDOOST III / JOKE SMITSSTRAAT ZUID

BEELD

- Verhard speelveld in gazon;
- Dubbele rij bomen langs de rand;
- Gedeeltelijk hoge bosschage;
- Woonstraat met laag heestervak en bomen tussen de parkeerplaatsen.

AANDACHTSPUNTEN

- Door speelfunctie kwetsbare natuur niet mogelijk.
- Maakt deel uit van een bredere groenzone aan de overkant van de Dobbewatering;
- Doorgaande fietsroute aan de overzijde van de Dobbewatering langs het Petronella Voutepad.



BIO	✓	ECO	✓	🚲	✗	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



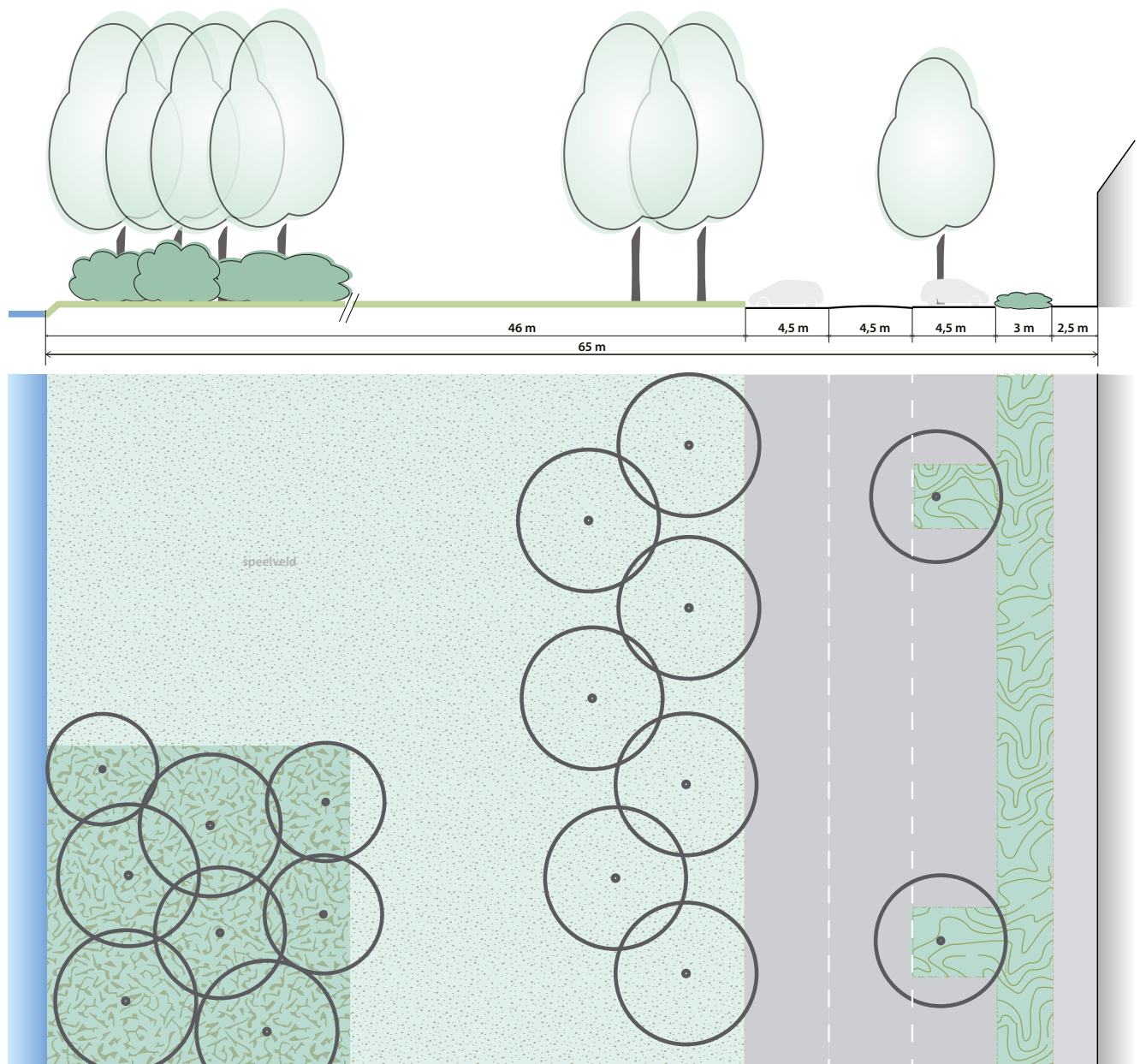
VERVOLG DOBBEWATERING ZUIDOOST III / JOKE SMITSSTRAAT ZUID

AANPASSINGEN

Geen aanpassingen nodig:

- Maakt deel uit van een robuuste groenstructuur met daarin een duidelijke functie;
- Bosschage zorgt voor extra element in de groenstructuur en verhoogt de biodiversiteit;
- Bij heesters aandacht voor variatie in sortiment.

BIO	✓	ECO	✓		✗	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



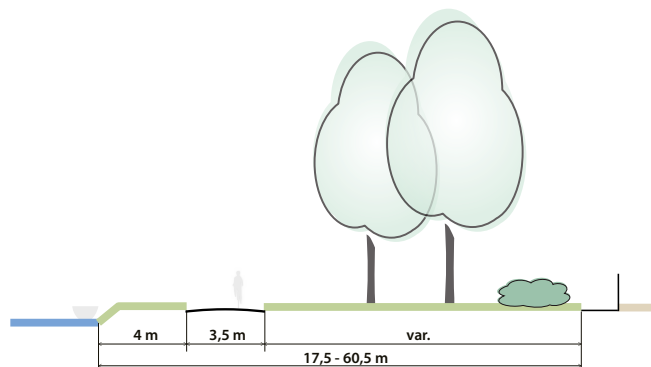
DOBBEWATERING NOORDWEST IV - PETRONELLA VOUTEPAD

BEELD

- Bomen verspreid in gazon, soms heesters;
- Gedeeltelijk bloemenweide.

AANDACHTSPUNTEN

- Langs de oever aanlegplaatsen voor bootjes;
- Gazon gedeeltelijk speelzone of hondenuitlaatveld.

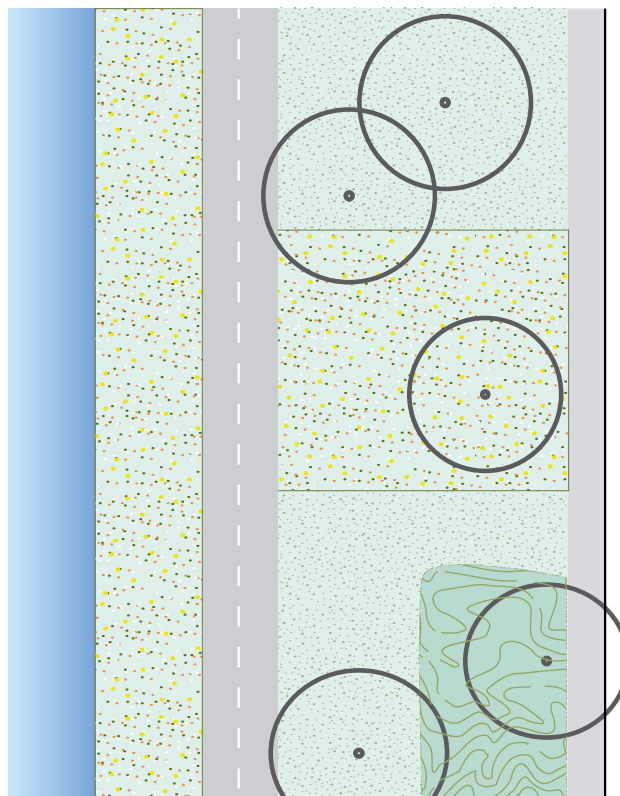
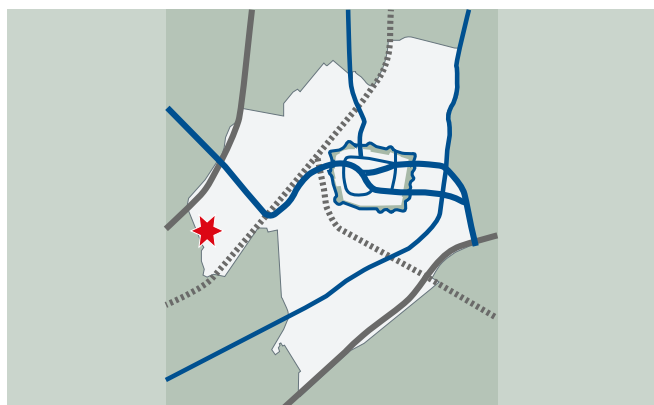
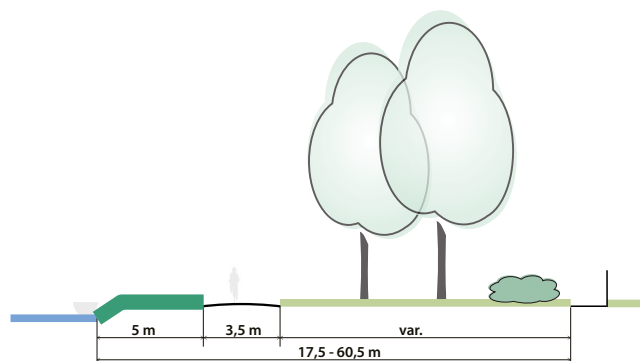


Groene lob vanuit de polder de wijk Stevenshof in, richting het centrum Stevenshof en het Stevenspark. Zie ook het beheerplan Stevenspark voor noordelijke gedeelte.



AANPASSINGEN

- Oeverrand ruige zone, maar vaker maaien i.v.m. aanlegplaatsen;
- Verder structuur handhaven; veel afwisseling in types beplanting, zowel natuurlijk als cultuurlijk;
- Bij vervanging aandacht voor inheemse soorten en aantrekkelijkheid voor fauna.



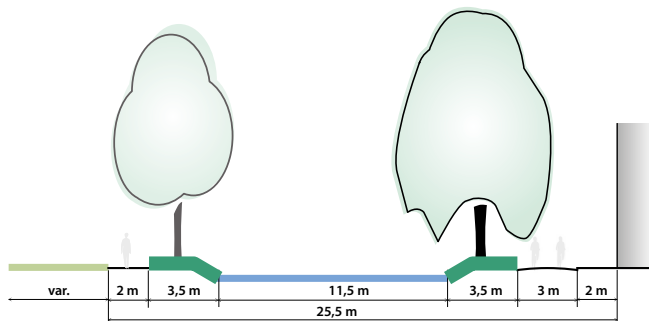
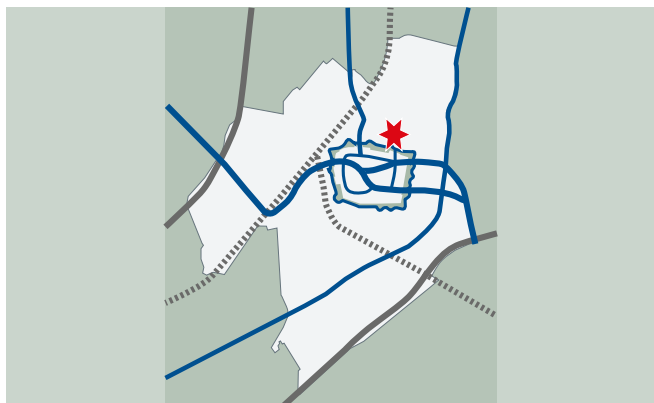
DRIEMANSCHAPSKADE / VAN DER PAAUWKADE

BEELD

- De bermen aan de waterkant zijn ruig, zonnig gelegen met veel grassen en kruiden;
- De oeverplanten zijn waterplanten;
- Meerdere soorten bomen;
- Langs woningen plaatselijk kleuraccent met lage beplanting. Verder gazon.

AANDACHTSPUNTEN

- Op zichtpunten vanuit de wijk een opvallende boom;
- Zone met beperkte breedte, maar door ligging tussen bebouwing niet uitbreidbaar;
- Afwisseling tussen cultuur en natuurlijke begroeiing.



Schakel tussen Singelrand (park) en groene overkluizing bij de Willem de Zwijgerlaan ter hoogte van Nieuw Leyden. Verbinding met Tuin van Noord.

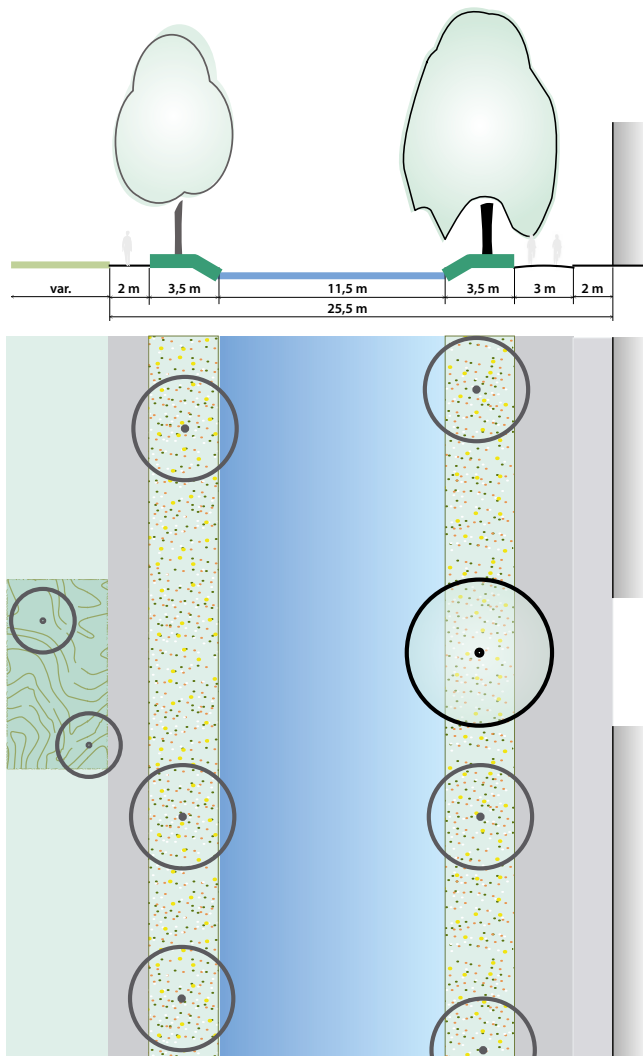


VERVOLG DRIEMANSCHAPSKADE / VAN DER PAAUWKADE

AANPASSINGEN

Geen aanpassingen nodig:

- Afwisseling door mix van cultuurlijke en natuurlijke begroeiing. Meerdere soorten bomen;
- Wel aandacht voor fauna bij vervanging van beplanting.



BIO	✓	ECO	✓	🚲	✓	↔	↑
-----	---	-----	---	---	---	---	---

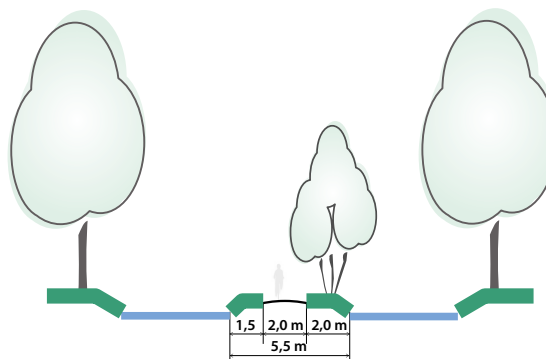
GROENE MAREDIJK

BEELD

- Bossfeer;
- Ter plaatse van de Leidse Hout: Gemengd bosplantsoen in ruige berm. Schaduwwrijk. Veel fluitenkruid;
- Ter plaatse van Zweilandlaan: Ruige berm. Matig zonnig. Verschillende soorten grassen en kruiden.

AANDACHTSPUNTEN

- Smal profiel, maar maakt deel uit van bredere structuur van de Leidse Hout en sportvelden;
- Historisch dijkje. Bij eventuele verhogingen rekening houden met het oorspronkelijke beeld.



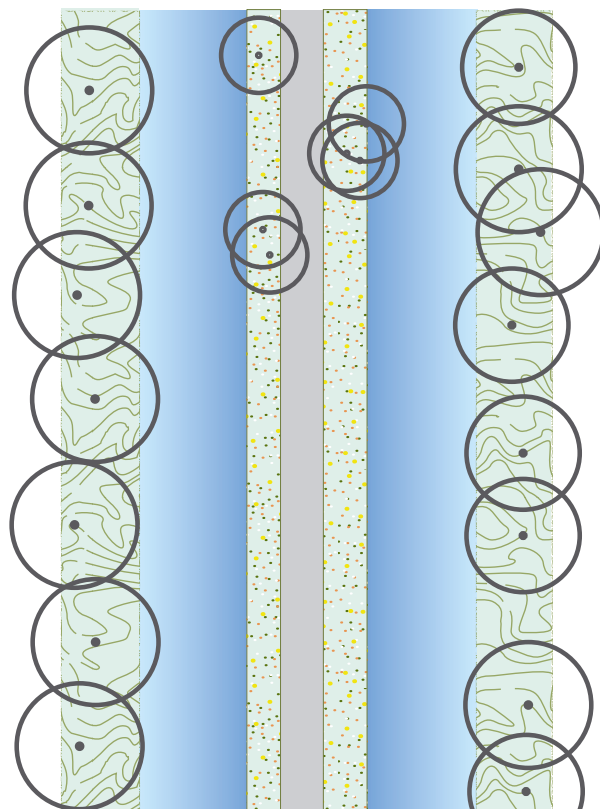
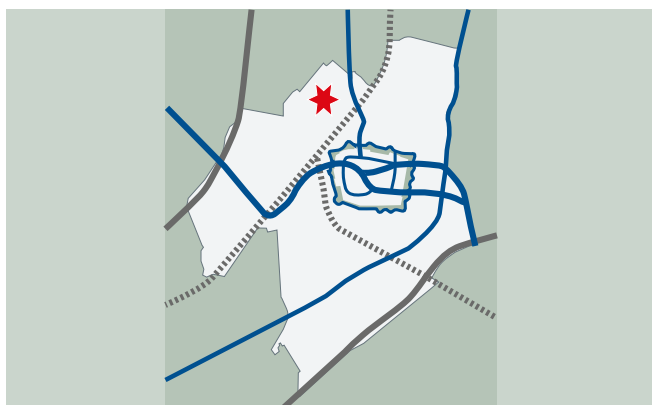
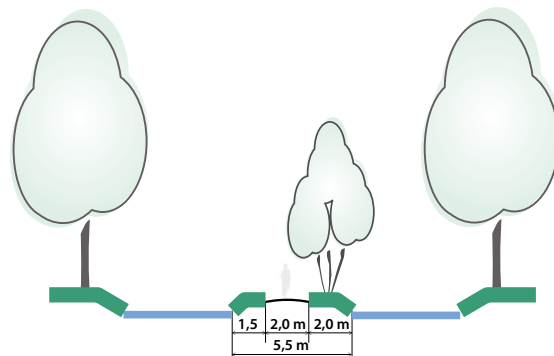
Oude dijk aan de noordzijde van Leiden. De oude dijk is onderdeel van groene zone Leidse Hout / Poelgeest / Heempark.

BIO	✓	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

AANPASSINGEN

Geen aanpassingen nodig:

- Inrichting passend bij historische functie.
Huidig profiel handhaven;
- Meerdere soorten bomen/hakhout;
- Inheemse beplanting.



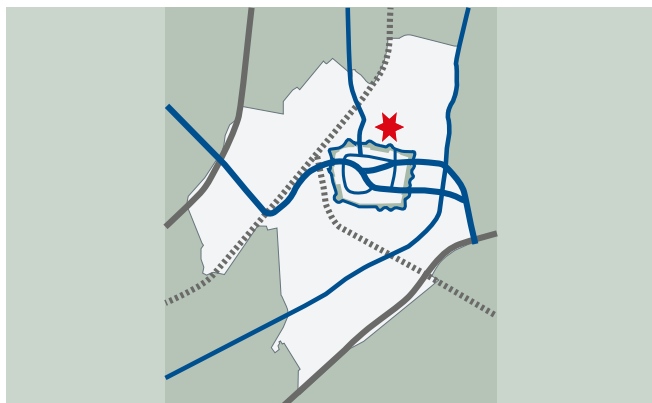
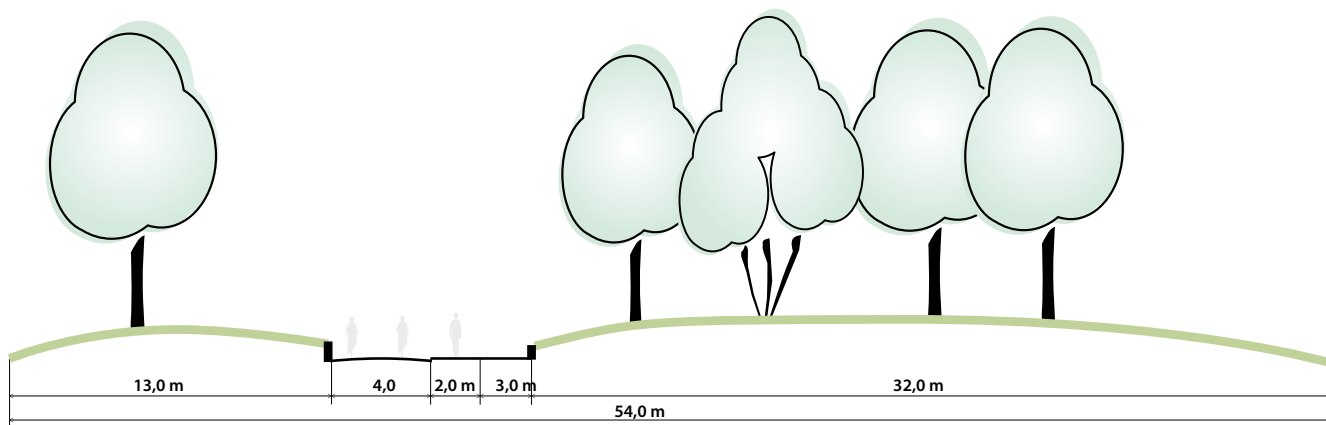
GROENE OVERKLUIZING - ZWARTE PAD (VIADUCT)

BEELD

- Bomen verspreid op gazon
- Centraal een bijzondere boom;

AANDACHTSPUNTEN

- Cultuurgroen. Weinig ruimte voor natuur.



BIO	✗	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



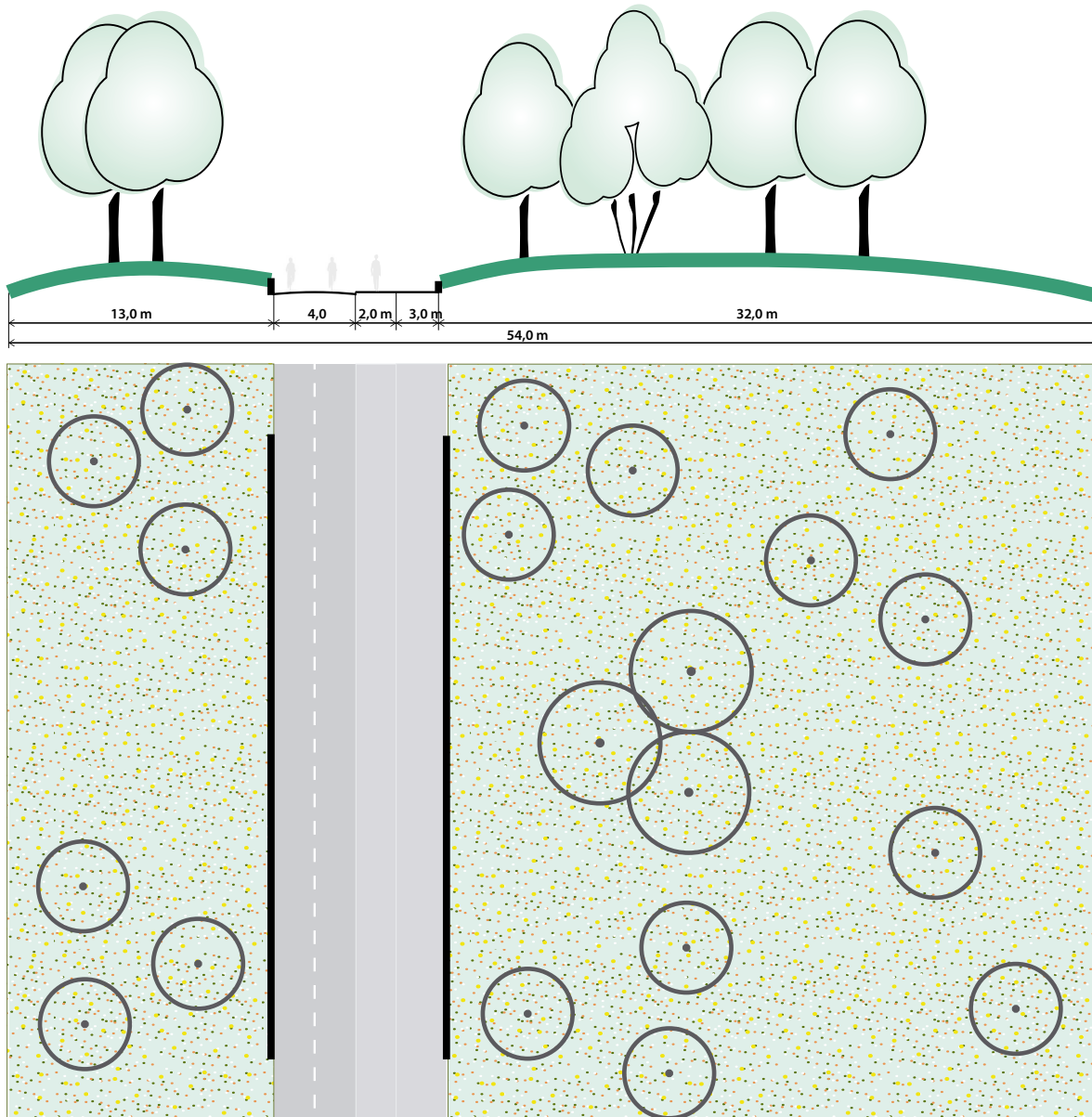
Schakel in groene verbinding tussen Driemanschapskade en Tuin van Noord. Overkluizing over de Willem de Zwijgerlaan ter hoogte van Nieuw Leyden.

VERVOLG GROENE OVERKLUIZING - ZWARTE PAD (VIADUCT)

AANPASSINGEN

- Bodembedekking natuurlijk met bloemrijke berm.
In samenhang met het gebied Driemanschapskade
en de Tuin van Noord.

BIO	✓	ECO	✓		✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



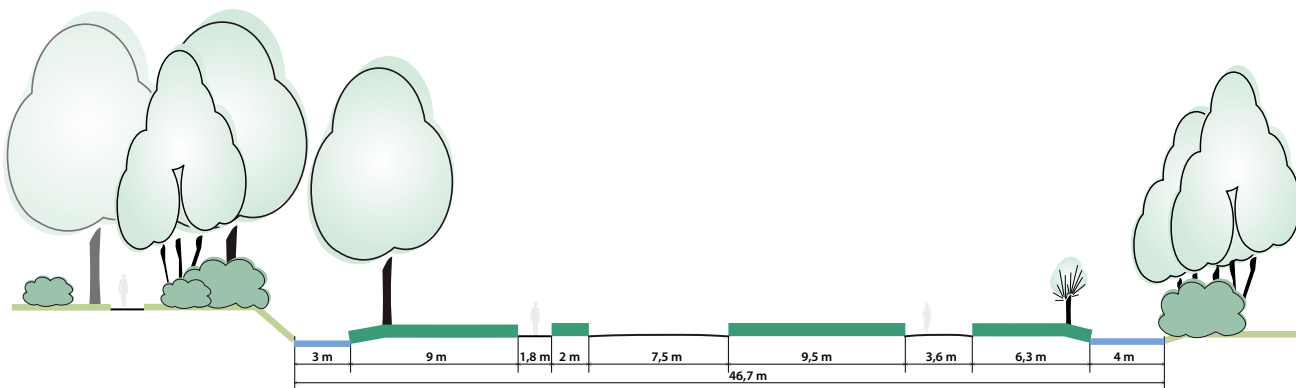
HAAGSE SCHOUWWEG

BEELD

- Ruige bermen zonder bomen. Inheems groen;
- Zonnig. Deels met zandondergrond. Uitstekende voorwaarden voor een bloemrijke berm;
- Randen: westkant landgoedsfeer (begraafplaats) en oostkant open met hier en daar een bosje/bomen (rand sportvelden).

AANDACHTSPUNTEN

- Berm voormalige trambaan was een waardevolle kruidenberm, maar nu door diverse verstoringen erg verrommeld;
- Verspreid over de weg stukken bestraat in de tussenbermen.



BIO	↑	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



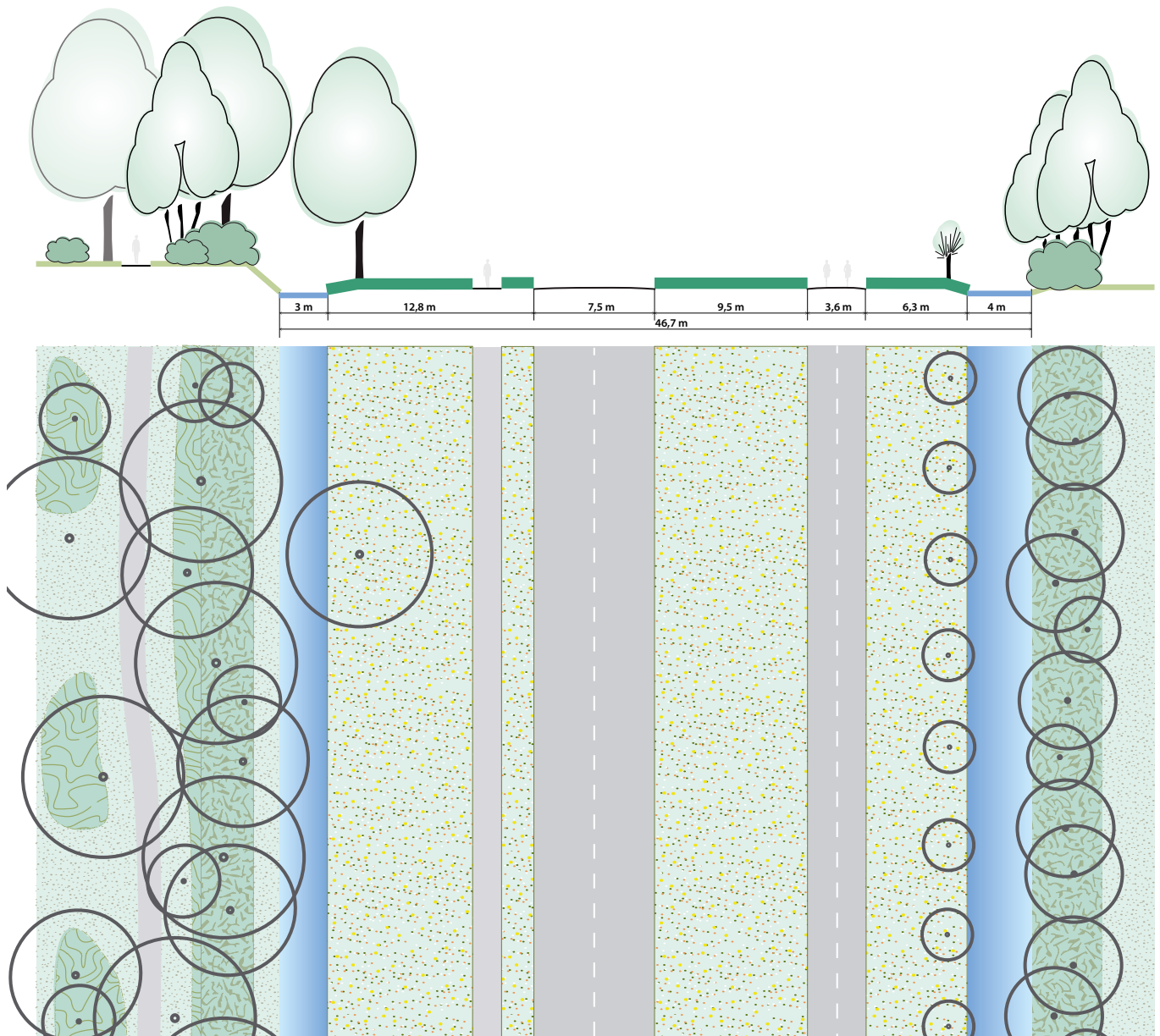
Verbinding tussen de Rijndijk en de Plesmanlaan. Voormalig tracé van de blauwe tram. Aansluitend begraafplaats Rhijnhof met een gesloten karakter en de sportvelden met een open karakter.



VERVOLG HAAGSE SCHOUWWEG**AANPASSINGEN**

- Consequent bermbeheer. Sturen op kruidrijke zonnige berm. Geen bomen in de berm tussenrijbaan en fietspad;
- Streven naar aaneengesloten brede bermen, zonder snipperbestratingen.

BIO	✓	ECO	✓		✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



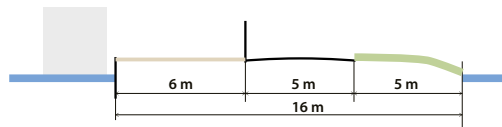
HAARLEMMERWEG I

BEELD

- Groene bermen. Haarlemmertrekvaart met woonbootlocatie;
- Ruige bermen, matig soortenrijk met grassen en kruiden.

AANDACHTSPUNTEN

- Tuinen van woonboten vaak weinig groen met schuttingen;
- Smalle zone, wel aansluitend aan groenstrook langs Trekvaartplein.

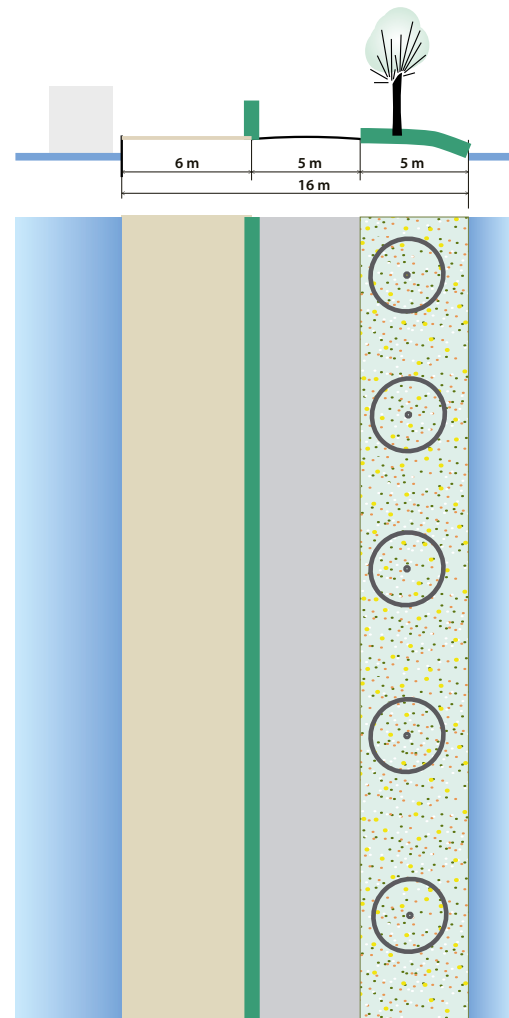


De Haarlemmerweg is de route langs de historische Haarlemmertrekvaart van Leiden naar Haarlem, gelegen aan de noordzijde van Leiden. Het vormt de verbinding van het Singelpark met de landgoederenzone.



AANPASSINGEN

- Knotbomen in groenberm;
- Particulieren stimuleren tuinen te vergroenen.



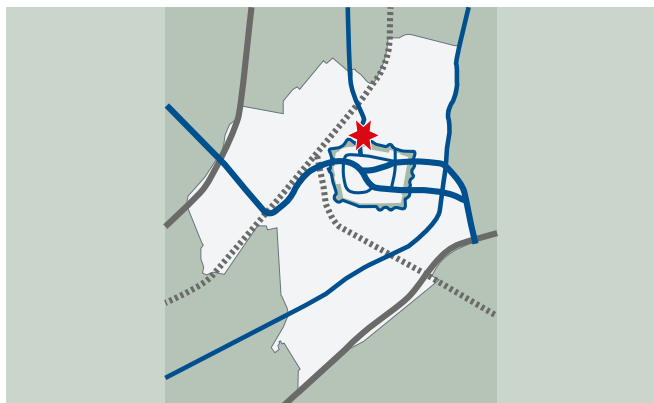
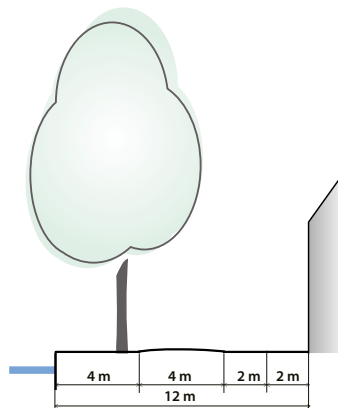
HAARLEMMERWEG II

BEELD

- Een stedelijke uitstraling met een verharde kade;
- Grote bomen langs het water op de kade/wandel-promenade. Boomspiegels zijn groen en ruim van formaat.

AANDACHTSPUNTEN

- De ecologische verbinding wordt gevormd door het water, de Haarlemmertrekvaart;
- Er is een duidelijke waterbeleving;
- Verharding past bij historische context;
- Wandeling lastig door meanderend boompatroon.



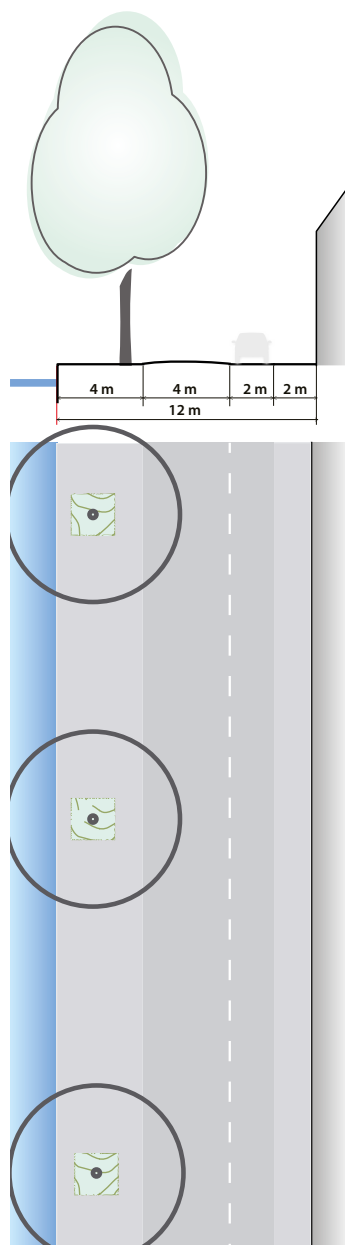
De Haarlemmerweg is de route langs de historische Haarlemmertrekvaart van Leiden naar Haarlem, gelegen aan de noordzijde van Leiden. Het vormt de verbinding van het Singelpark met de landgoederenzone.



VERVOLG HAARLEMMERWEG II

AANPASSINGEN

- Optimalisering van groene onderbeplanting in de boomspiegels;
- Vergroening met een stedelijk karakter.



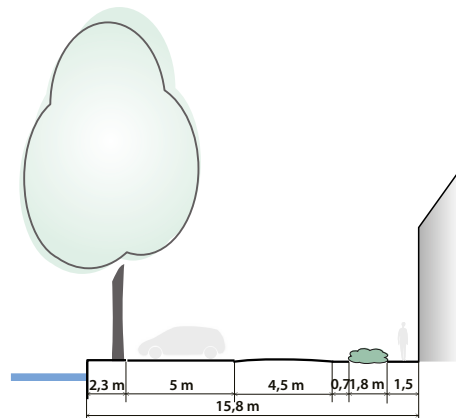
HAARLEMMERWEG III

BEELD

- Een stedelijke uitstraling met een verharde kade;
- Grote bomen langs het water op de kade;
- Parkeren vindt plaats aan de waterzijde;
- Langs woningen lage heestervakjes.

AANDACHTSPUNTEN

- De ecologische verbinding wordt gevormd door het water, de Haarlemmertrekvaart;
- Het parkeren belemmert de waterbeleving.

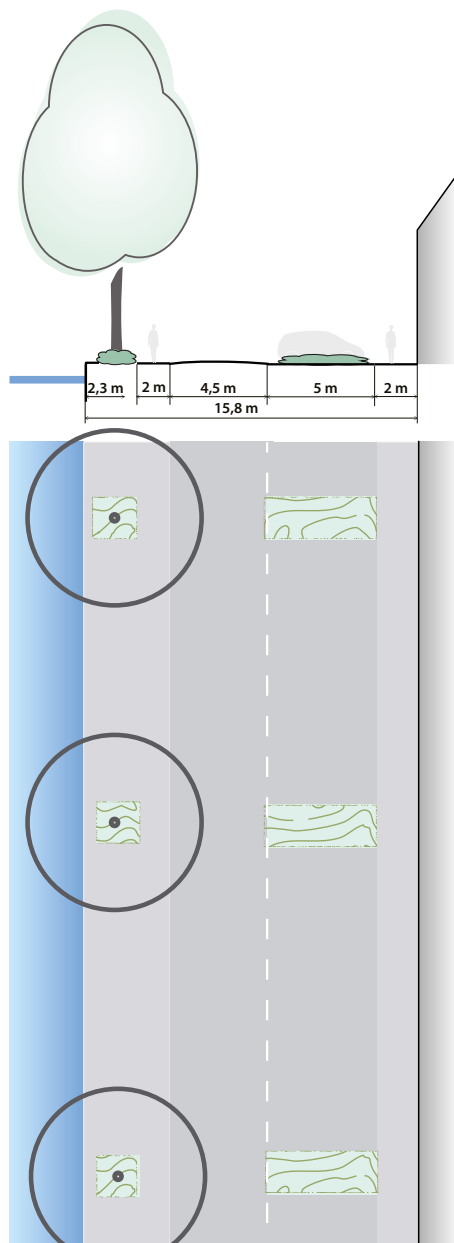
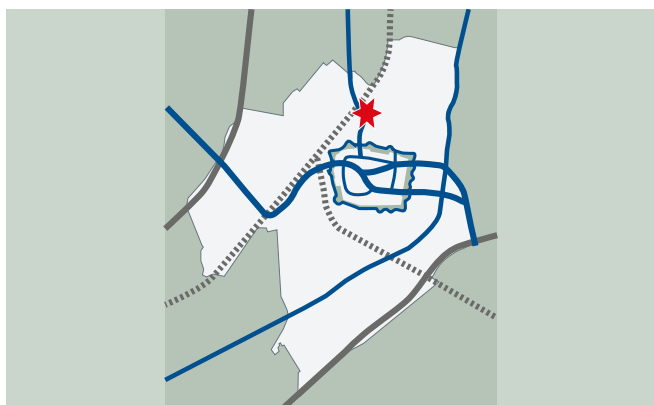


De Haarlemmerweg is de route langs de historische Haarlemmertrekvaart van Leiden naar Haarlem, gelegen aan de noordzijde van Leiden. Het vormt de verbinding van het Singelpark met de landgoederenzone.

BIO	✗	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

AANPASSINGEN

- Parkeren verplaatsen naar woningzijde;
- Kade wordt wandelpromenade met grote bomen overeenkomstig de route tussen de singel en het spoor;
- Aandacht voor groene onderbeplanting in de boomspiegels en tussen de parkeervakken.



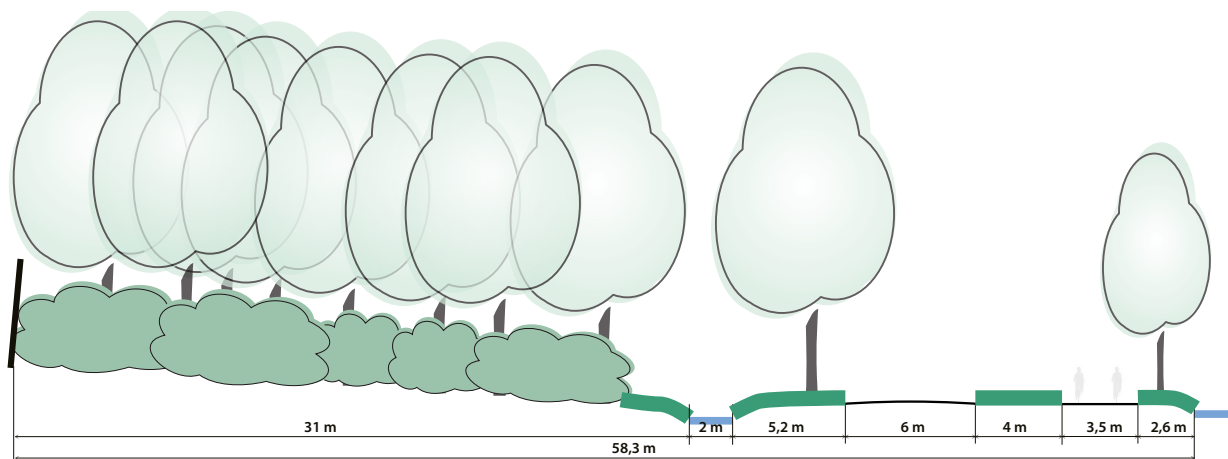
HADEWYCHLAAN

BEELD

- Langs de A44 bosschages met hoge bomen;
- Langs wegprofiel Hadewychlaan ruige bermen met een bomenrij. Als eerste aanzet van de bosrand aan de overzijde van de sloot;
- Berm matig zonnig tot zonnig, matige soortenrijk met verschillende grassen en kruiden.

AANDACHTSPUNTEN

- Dit profiel wordt versmald door het verbreden van de A44 n.a.v. de aanleg van de Rijnlandroute;
- Veel afwisseling in typen beplanting.



BIO	✓	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



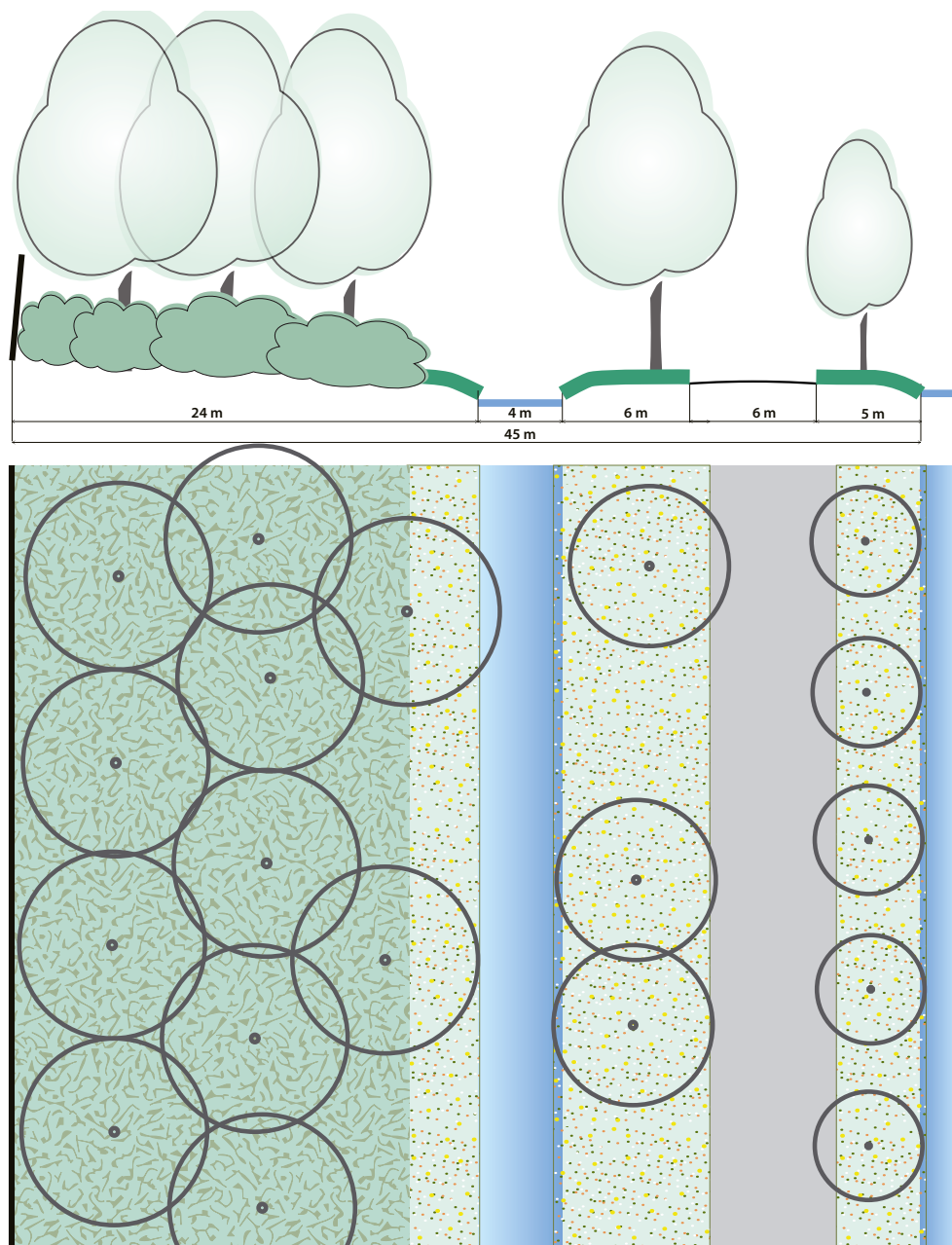
Groene rand aan de westzijde van de Stevenshof. De zone is een buffer tussen de A44 en de woonwijk.

VERVOLG HADEWYCHLAAN

AANPASSINGEN

- Versmalling van het profiel opvangen door het wegprofiel min mogelijk te versnipperen.
Fietspad verleggen naar een route door de wijk.

BIO	✓	ECO	✓		✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



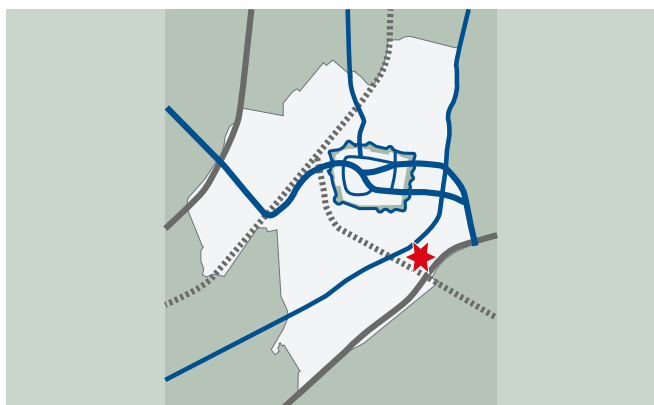
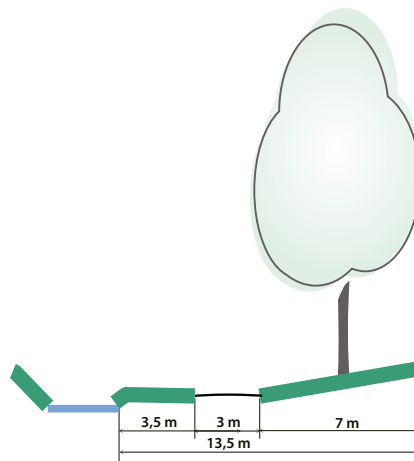
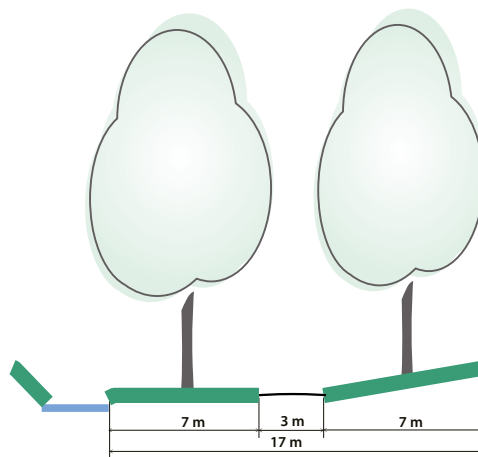
HEINEKENPAD

BEELD

- Verschillende bomensoorten in de berm;
- Ruige berm, zonnig tot matig zonnig.
Matig soortenrijk.

AANDACHTSPUNTEN

- In het midden is het profiel smaller. Daar is slechts ruimte voor één bomenrij.



BIO	✓	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



Groene zone langs het spoor tussen het Rijn-Schiekanaal en de A4. Het sluit aan op de groene zone langs DZB tussen polderpark Cronesteijn en park De Bult. De berm tussen het spoor en het fietspad is in het middengedeelte smaller.

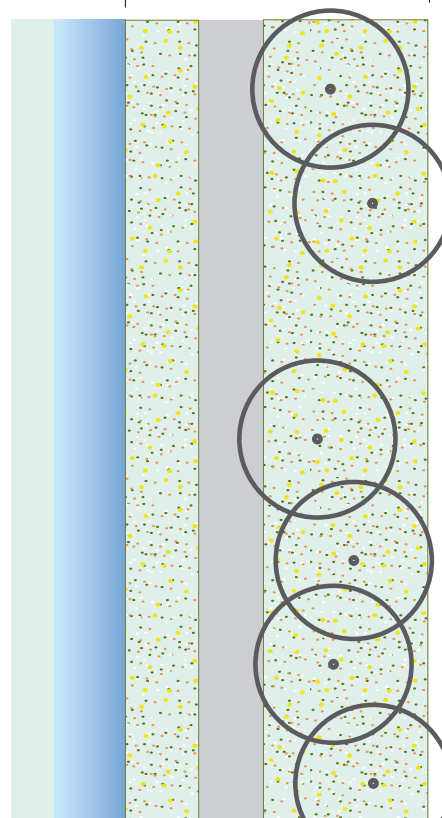
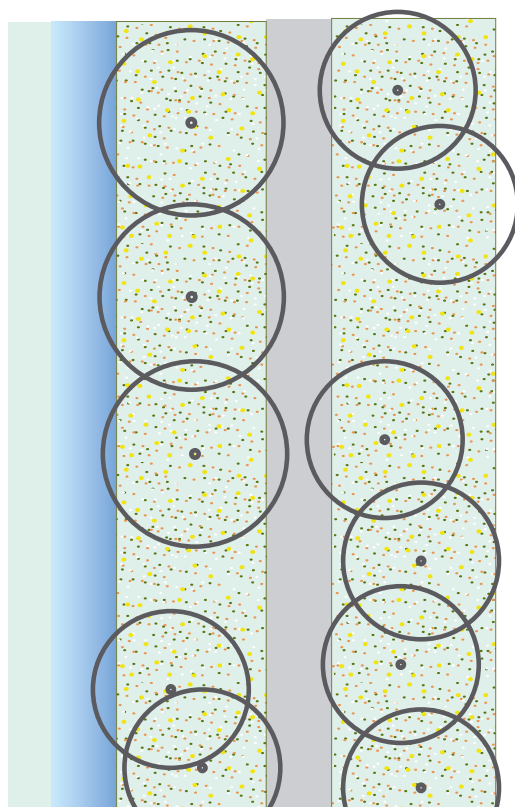
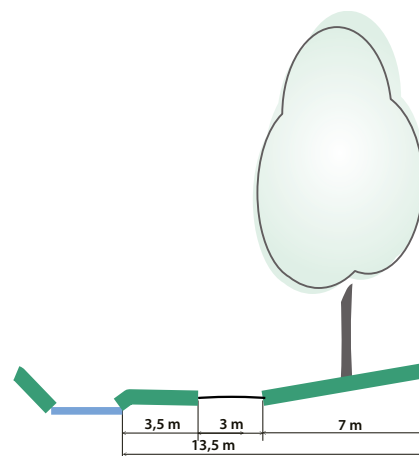
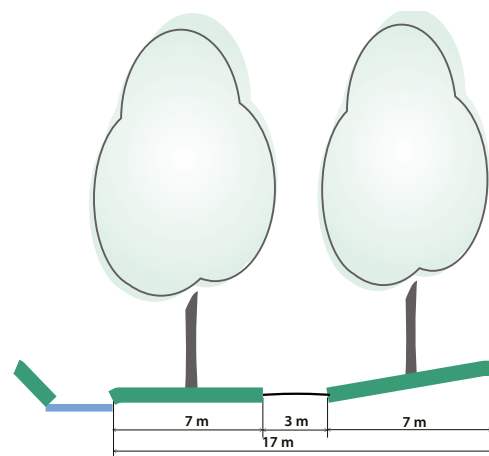
VERVOLG HEINEKENPAD

AANPASSINGEN

Geen aanpassingen nodig:

- Aansluiting op groter groengebied;
- Afwisseling in soorten en zon en schaduw.





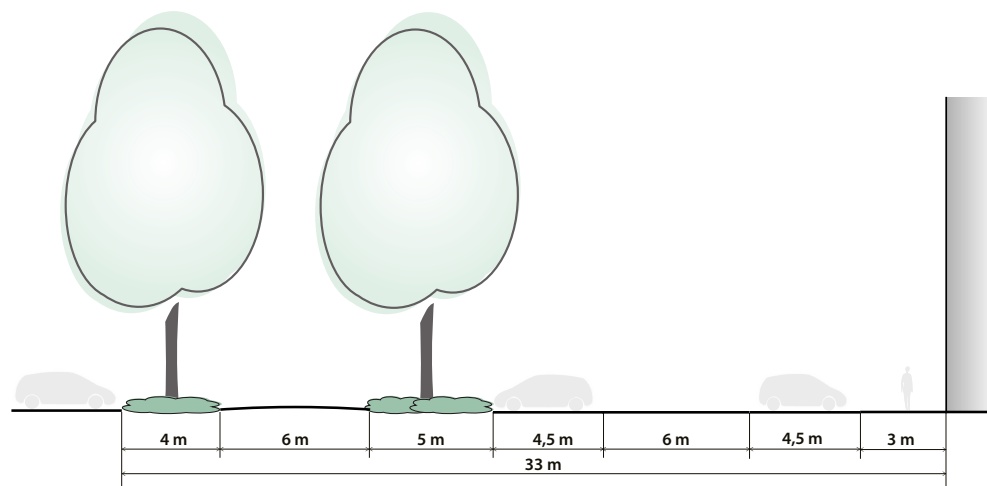
JAN LUYKENLAAN I

BEELD

- Aan weerszijden lage heesters met aan de ene zijde een rij grote bomen van dezelfde soort en aan de andere kant gemengde soorten in een los verband.

AANDACHTSPUNTEN

- Hoofdzakelijk cultuursoorten.



BIO	↑	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



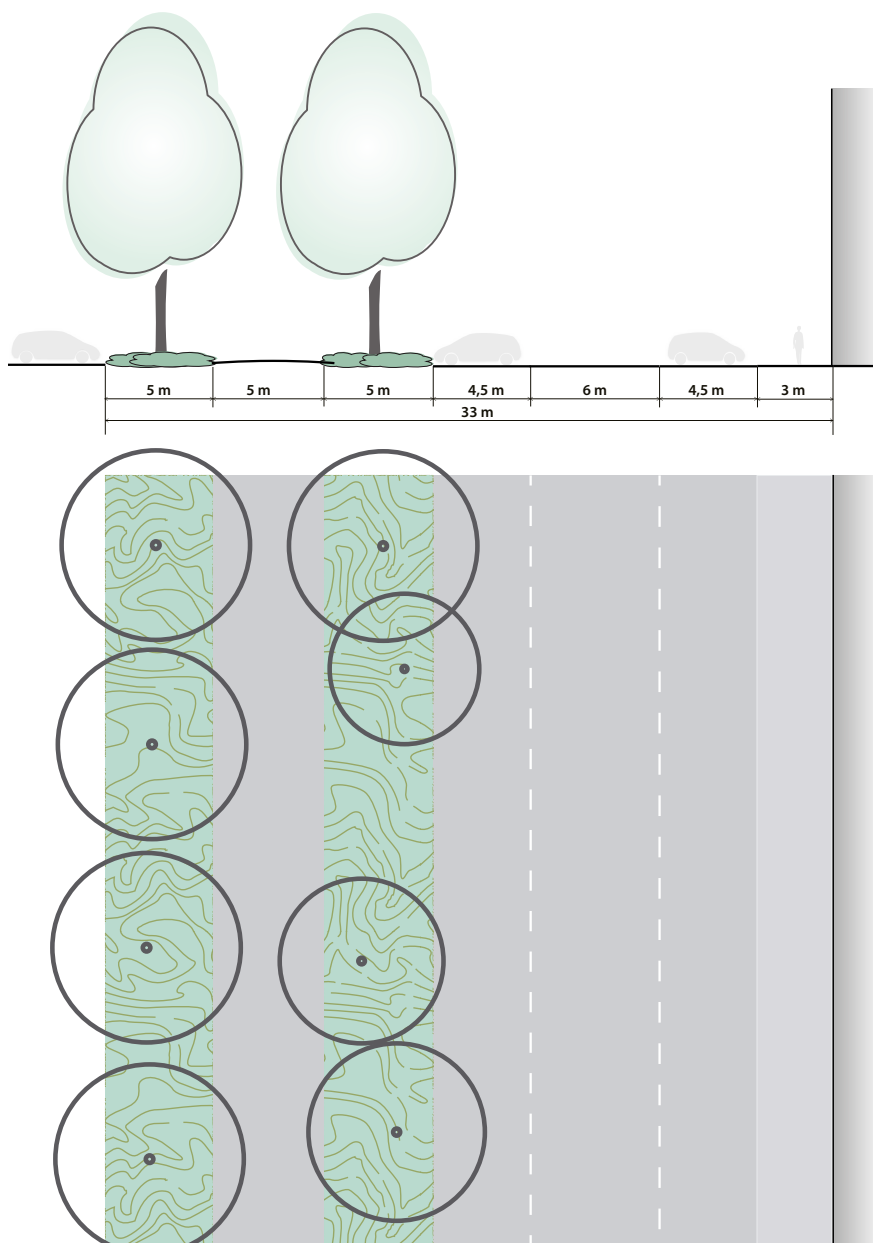
Schakel tussen dr. Lelylaan en de Plesmanlaan. Grenzend aan de noordzijde van de parkzone Kweeklustpark. Flatwijk: wonen in het groen.

VERVOLG JAN LUYKENLAAN I

AANPASSINGEN

- Aandacht voor aanplant van inheemse soorten;
- Meer variatie aanbrengen in de heesterbeplanting.

BIO	✓	ECO	✓		✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



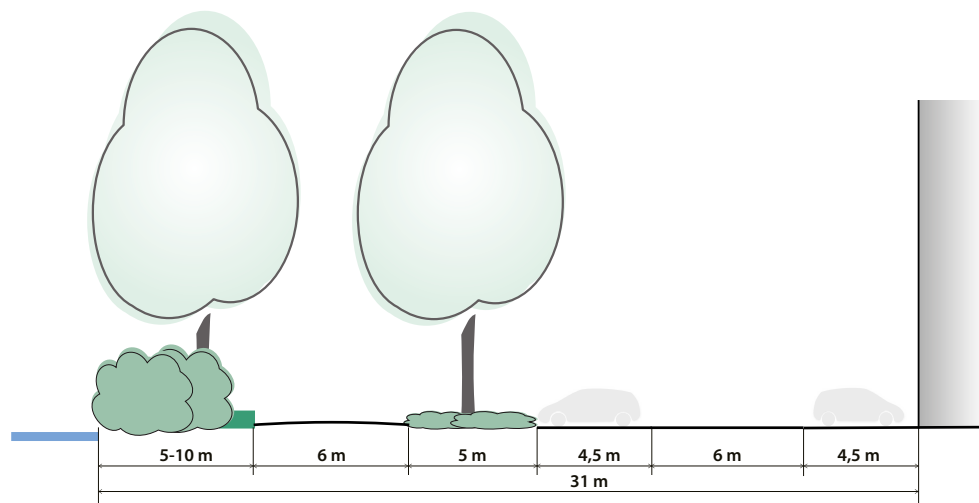
JAN LUYKENLAAN II

BEELD

- Tussen de parkeerplaats en de rijweg 1 soort bomen op een rij in lage heesters;
- Tussen de rijweg en de sloot gemengde boomsoorten in los verband in bosplantsoen;
- In het bredere gedeelte buiten de rij nog enkele solitaires.

AANDACHTSPUNTEN

- Hoofdzakelijk cultuursoorten in de lage heesterbeplanting;
- Langs bosplantsoen een smalle rand ruige berm. Matig zonnig met verschillende soorten grassen en kruiden.



BIO	↑	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



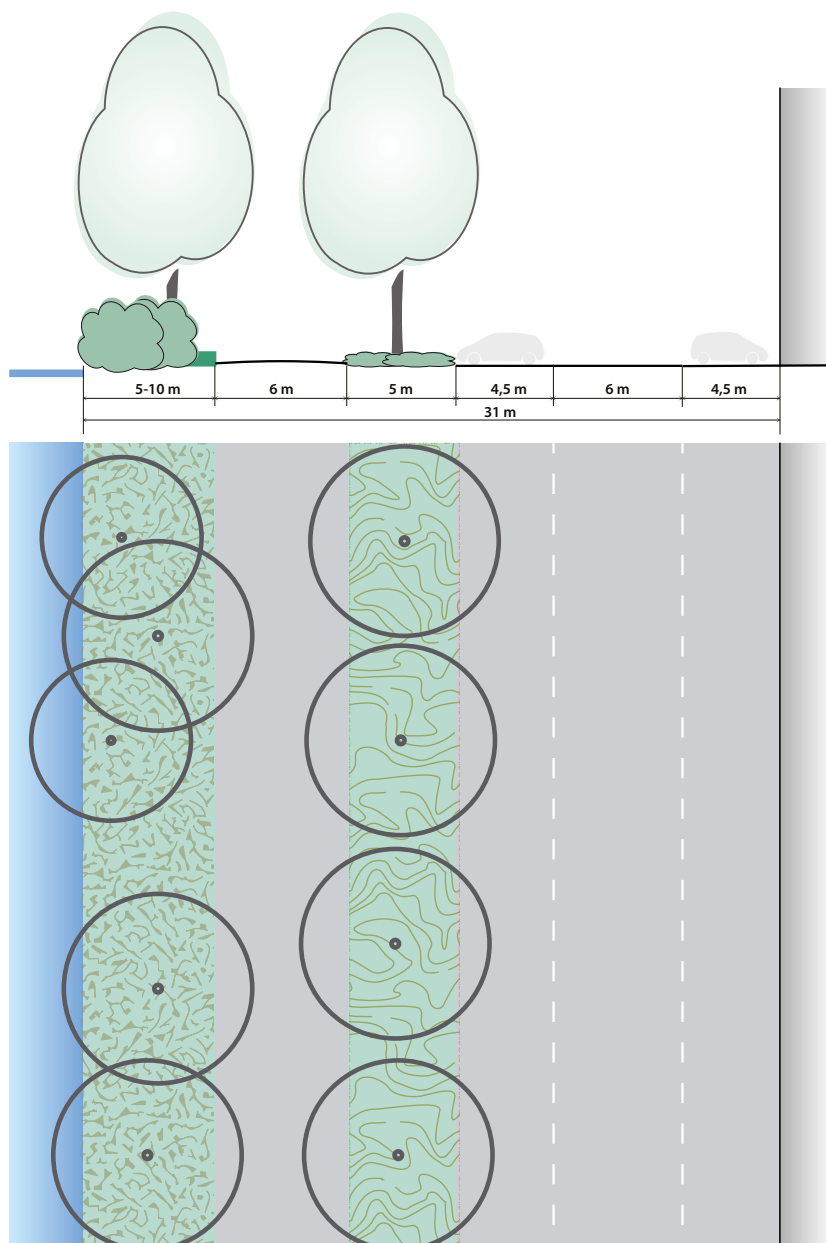
Schakel tussen dr. Lelylaan en de Plesmanlaan. Grenzend aan de noordzijde van de parkzone Kweeklustpark. Flatwijk: wonen in het groen.

VERVOLG JAN LUYKENLAAN II

AANPASSINGEN

- Aandacht voor aanplant van inheemse soorten;
- Meer variatie aanbrengen in de heesterbeplanting.

BIO	✓	ECO	✓		✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



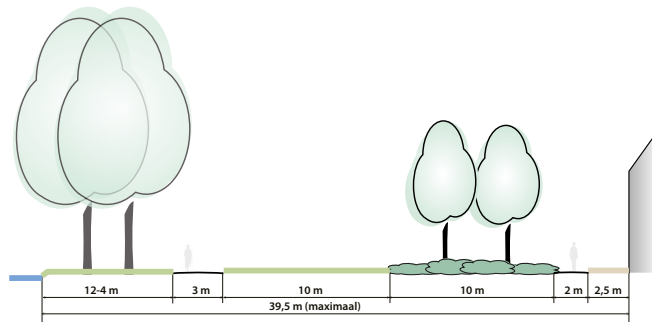
JELTJE DE BOSCH KEMPERPAD I

BEELD

- Gazon met soms oeverbegroeiing langs waterkant;
- Tussen fietspad en woningen heesterbeplanting, gazon met hier en daar een boom.

AANDACHTSPUNTEN

- Bomen met een slechte gezondheid
- Weinig inheems groen, wel variatie in structuur (boom, heester en kruidlaag, zon en schaduw).

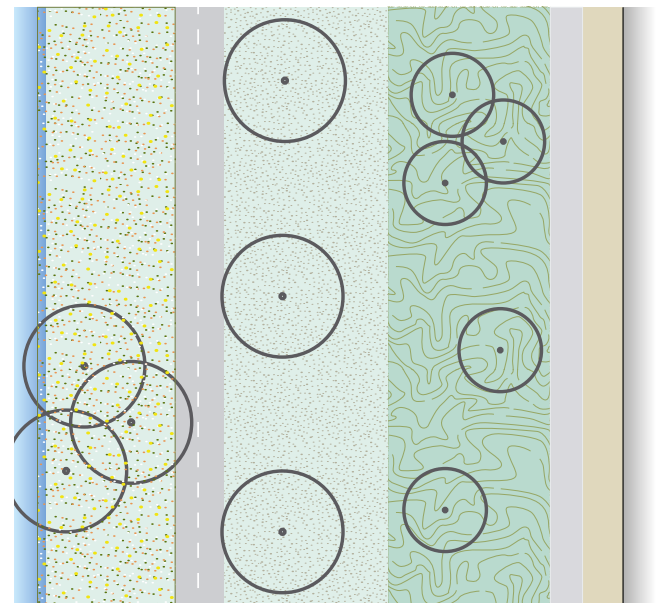
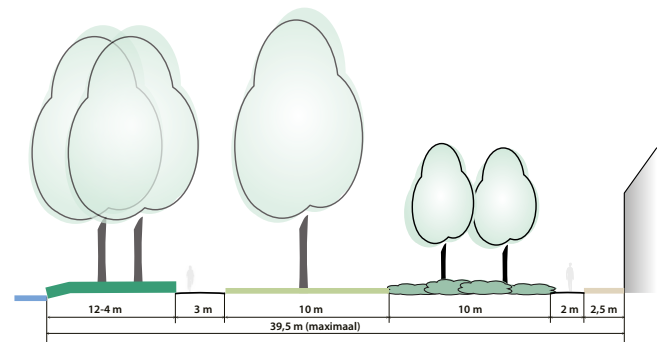


Groene lob richting Stevenspark. Verbinding polder met het groene centrum van de wijk. Sluit aan op het Catharina van Tussenbroekpad.



AANPASSINGEN

- Bomenrij langs het fietspad doortrekken;
- Natuurvriendelijke oever;
- Meer inheemse soorten.



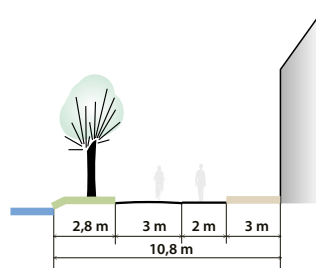
JELTJE DE BOSCH KEMPERPAD II

BEELD

- Gazon met knotbomen en oeverbegroeiing langs waterkant;
- Aan de andere kant sluiten tuinen aan op het pad.

AANDACHTSPUNTEN

- Smal profiel, maar aansluitend aan bredere groenzone;
- Tuintjes verhogen de biodiversiteit.

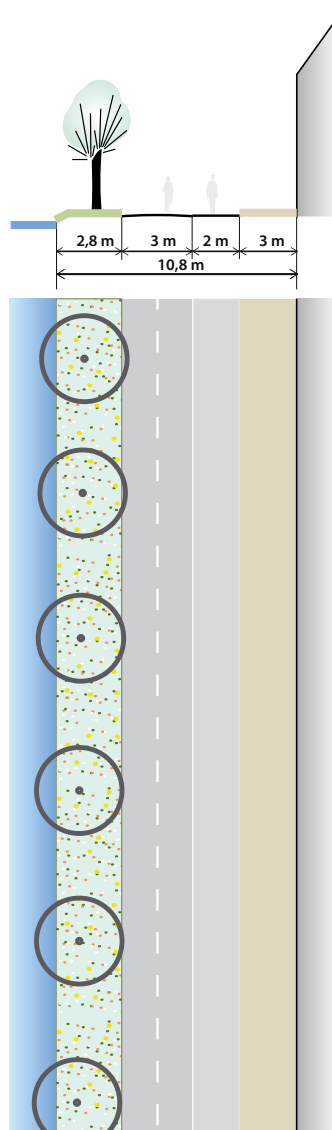
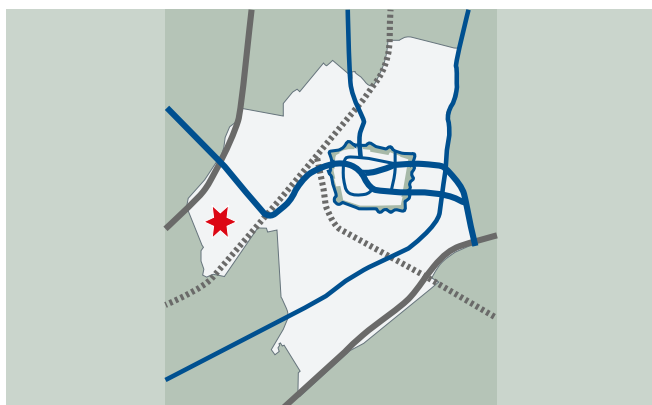


Groene lob richting Stevenspark. Verbinding polder met het groene centrum van de wijk. Sluit aan op het Catharina van Tussenbroekpad.



AANPASSINGEN

- Oever met bloemrijke berm;
- Verder onaangepast: Beeld met knotbomen sluit aan bij de groenzone aan de overzijde van de watergang.



KASTEELHOF

BEELD

Straat:

- Brede voortuinen;
- Trottoir, hier en daar een boom
- Gazon met verspreid bomen. Ruigte langs oever.

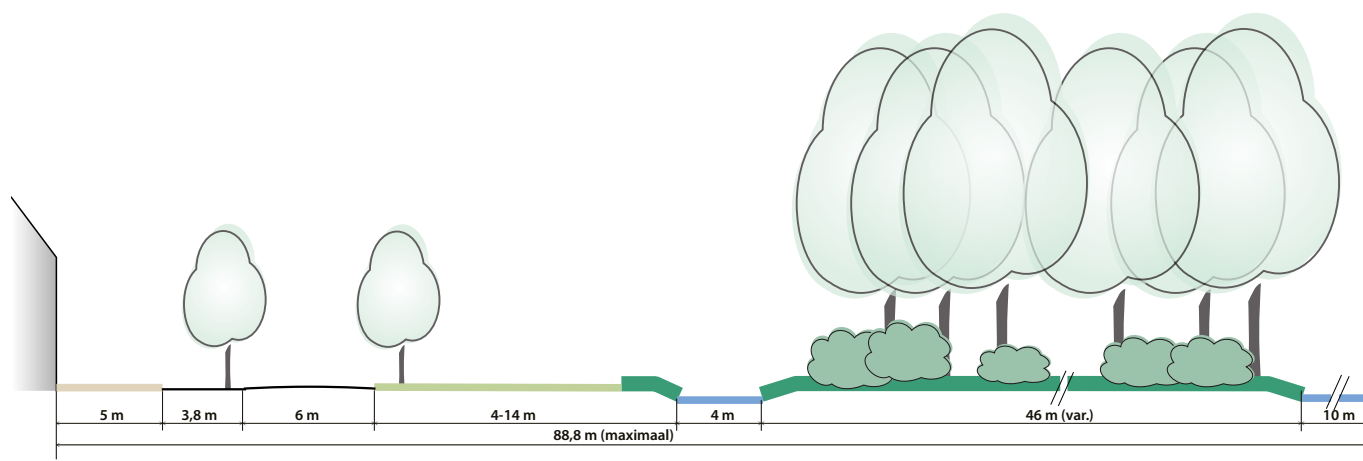
Eiland: Vogelbos;

- Ruig en natuurlijk. Matig schaduwrijk met matig soortenrijke kruidlaag, struiklaag en boomlaag.



AANDACHTSPUNTEN

- Langs woningen af en toe een boom in de verharding, terwijl profiel voldoende breedte biedt om bomen in het groen te planten;
- Oever met 'baard'. Ruige begroeiing, maar geen relatie met het water.



BIO	↑	ECO	✓	🚲	✗	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

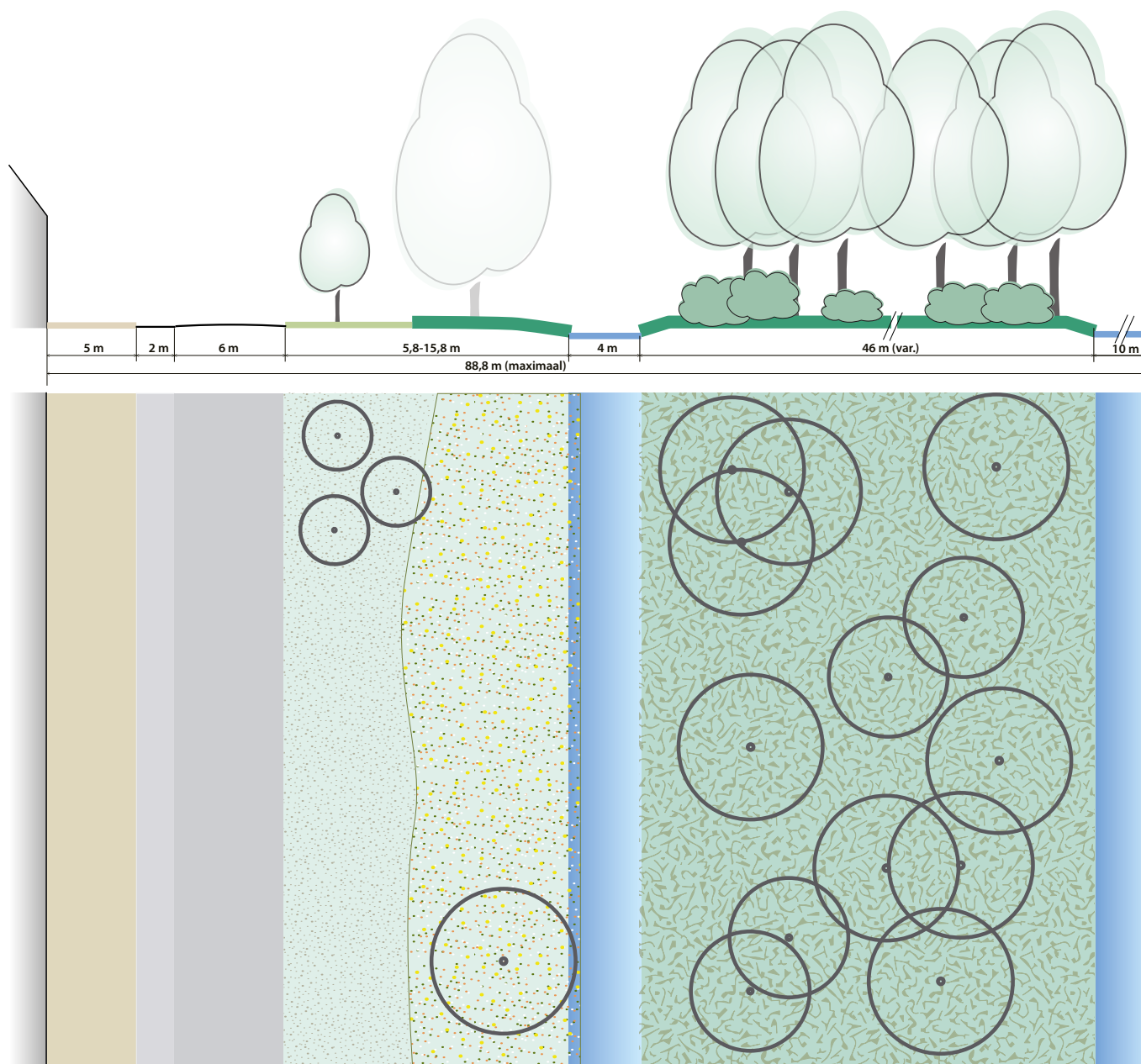


Groenzone en verbinding tussen Rijn-Schiekanaal en Park Matilo.

VERVOLG KASTEELHOF**AANPASSINGEN**

- Trottoir versmallen. Bomen groepsgewijs in het gazon;
- Natuurvriendelijke oever, overlopend in bloemrijke berm, meanderend overlopend in gazon;
- In berm af en toe een solitaire boom.

BIO	✓	ECO	✓		✗	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



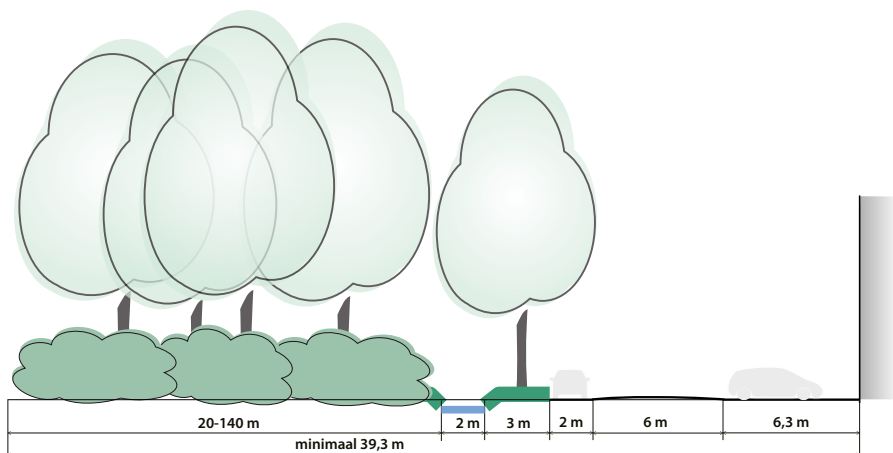
KENAUWEG

BEELD

- In het smalle talud tussen de sloot en de parkeerstrook staan bomen die de eerste aanzet vormen naar de bosrand aan de overzijde van de sloot. Aan de andere kant van de weg bedrijven;
- Berm matig zonnig tot zonnig.

AANDACHTSPUNTEN

- Doorgaande fietsroute langs Hadewychlaan;
- Door bedrijfsfunctie is groen langs de bebouwing niet kansrijk.



BIO	↑	ECO	✓	🚲	✗	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



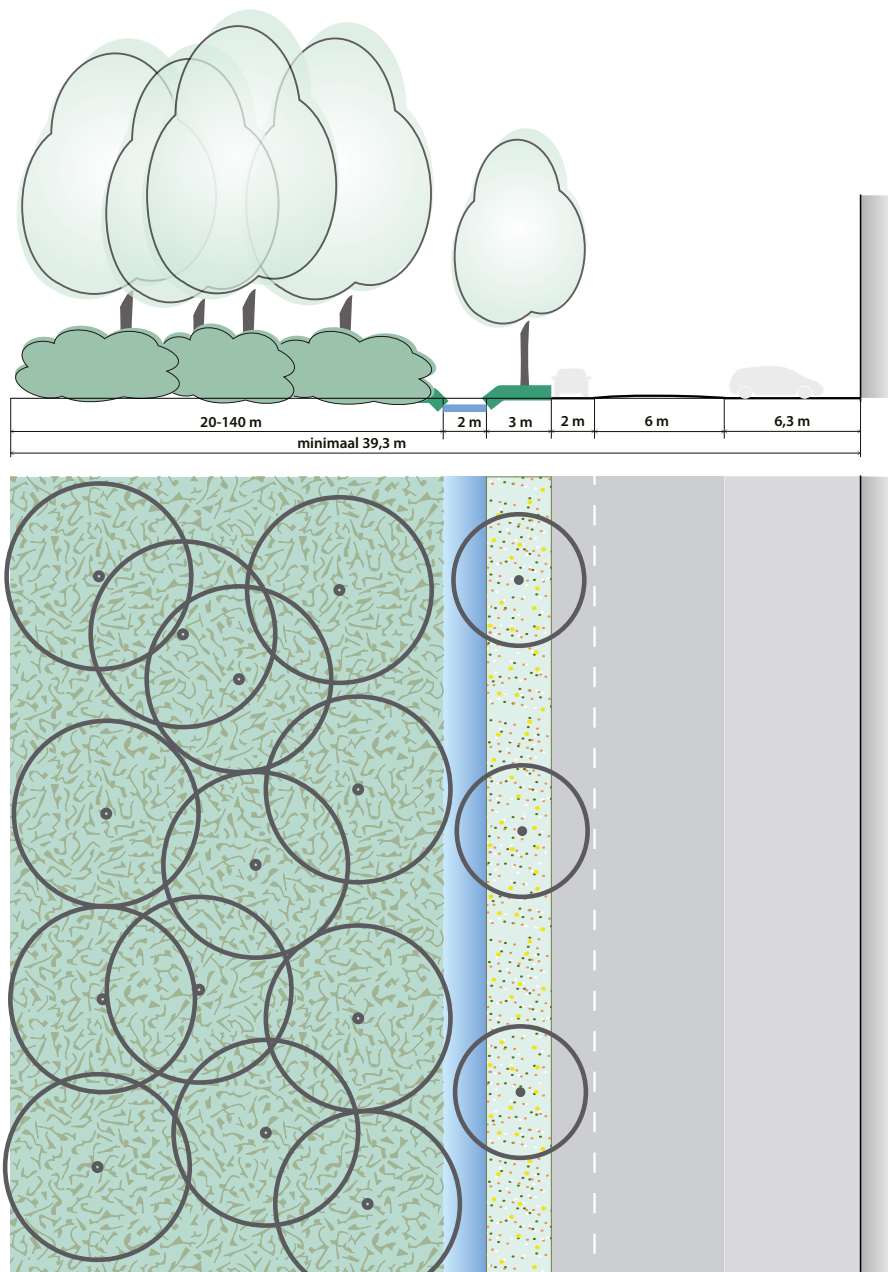
*Groene rand aan de westzijde van de Stevenshof.
De zone is een buffer tussen de A44 en de woonwijk.*

VERVOLG KENAUWEG**AANPASSINGEN**

Geen aanpassingen nodig:

- Profiel zelf matig groen, maar de zone erachter is een waardevolle bosschage, waar de Kenauweg goed bij aansluit;
- Een fietsroute is door de bedrijvigheid minder aantrekkelijk.





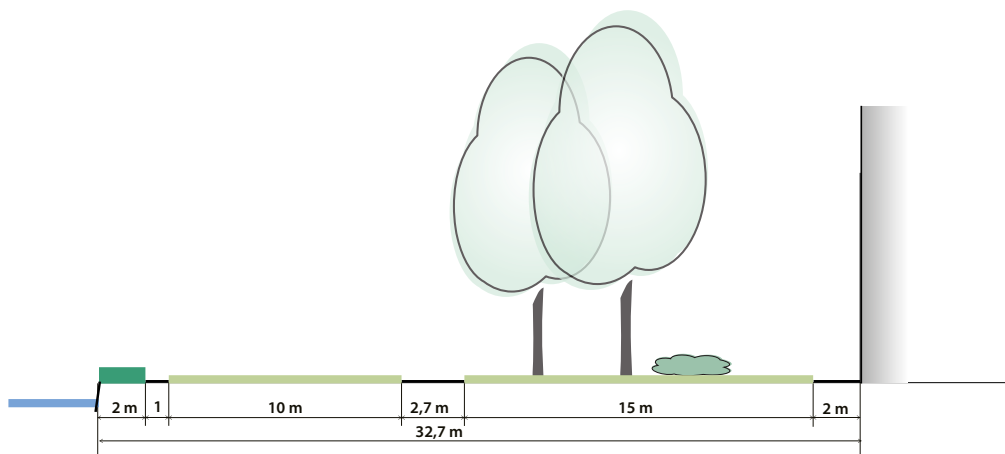
KORTE VLIETPAD

BEELD

- Gazon met hier en daar een bosje en verspreid boomgroepen;
- Langs kade smalle ruige berm naast smal pad (trekpad);
- Verderop breder voetpad.

AANDACHTSPUNTEN

- De meeste bomen in de zone vlak voor woningen;
- Langs de waterrand geen bomen mogelijk wegens dijklichaam. Ook historisch niet gewenst i.v.m. voormalige trekpadfunctie;
- Voornamelijk cultuurbeplanting, zowel heesters als bomen;
- Aantrekkelijke fietsroute, maar fietspad niet goed geregeld.



BIO	↑	ECO	✓	🚲	↑	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

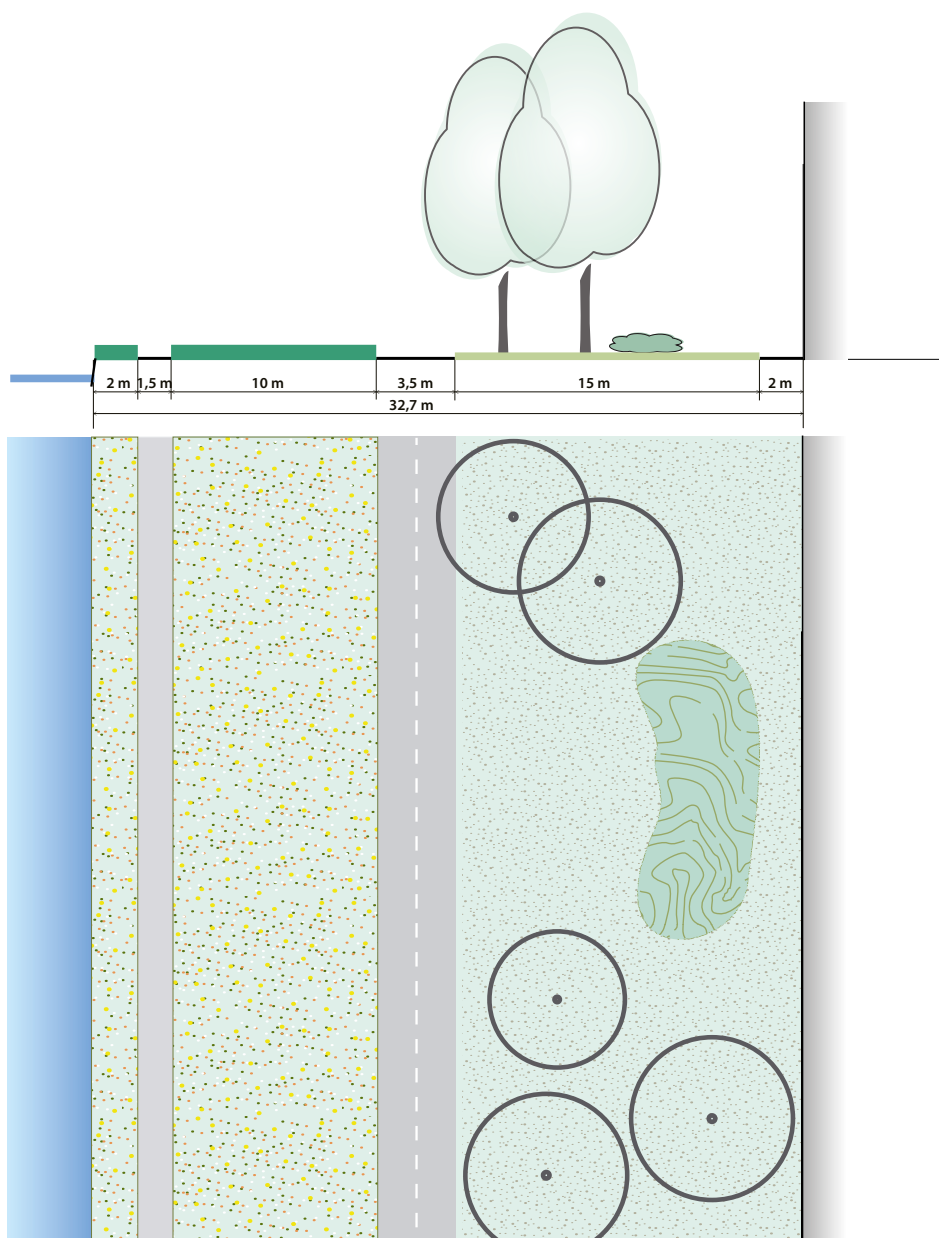


Groenstrook tussen Voorschoterweg en Landtong Coebel langs het Korte Vlietkanaal.

VERVOLG KORTE VLIETPAD**AANPASSINGEN**

- Fietsroute verbeteren;
- Zone tussen trekpad en fietspad bloemrijke berm.
Zonnig zonder bomen;
- Zone tussen fietspad en bebouwing groepsgewijs
aanvullen met verschillende soorten
(inheemse) bomen;
- Heestervakken natuurlijker inrichten.





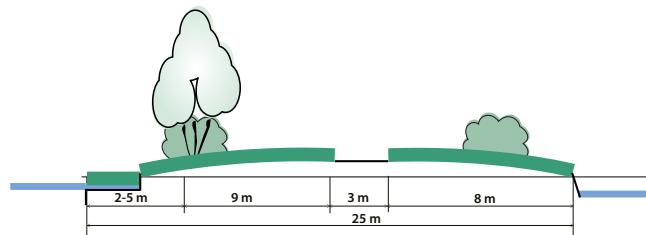
LANDTONG COEBEL

BEELD

- Ruige zone met hier en daar een bosschage metopschot van wilg, els en vlier;
- Zonnige bloemrijke berm met veel soorten kruiden en grassen;
- Natuurvriendelijke oever met moeras- en waterplanten aan de Coebel-zijde.

AANDACHTSPUNTEN

- Dijklichaam, aanplant van bomen niet toegestaan;
- Fietsen mogelijk, maar hoge brug belemmert makkelijk doorfietsen.



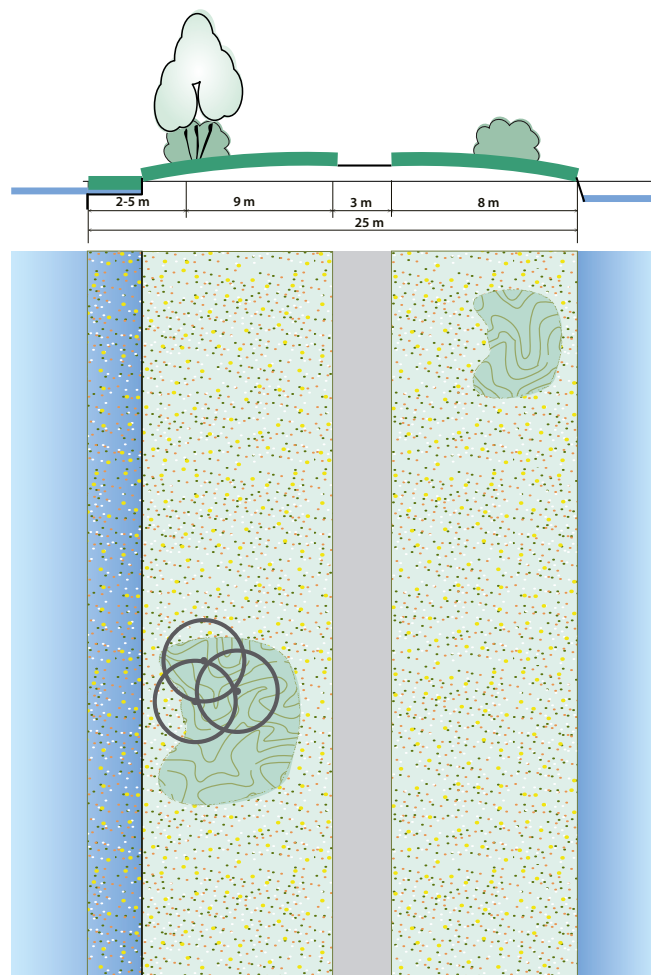
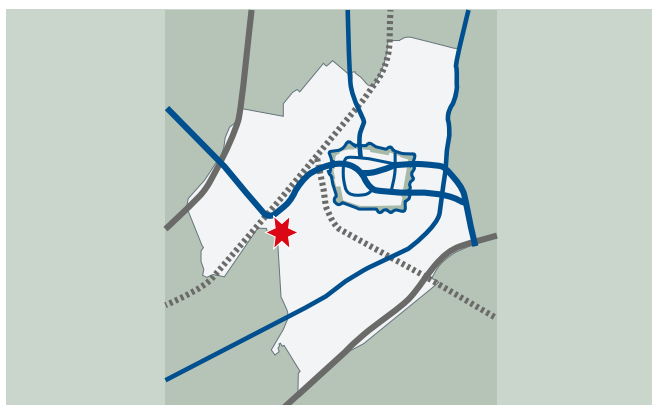
Schiereiland op de splitsing van de Rijn en het Korte Vlietkanaal.
Aansluiting op Korte Vlietpad.

BIO	✓	ECO	✓	🚲	↑	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

AANPASSINGEN

Geen aanpassingen nodig:

- Optimaal voor de ontwikkeling van een kruidenberm (zonnig);
- Ruimte voor spontane begroeiing (struiken);
- Brede moeraszone;
- Fietsroute optimaliseren.



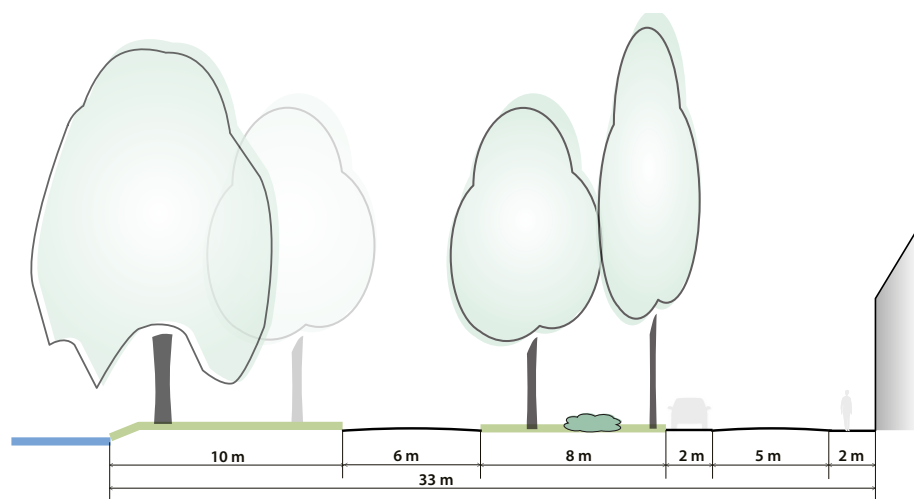
LEEGHWATERSTRAAT

BEELD

- Losse boomstructuur in een brede berm tussen rijweg en watergang;
- Brede berm met heester- en bloemvakken en boomgroepen tussen de rijbanen en de ventweg langs de woningen.

AANDACHTSPUNTEN

- Al redelijk veel afwisseling. Natuurlijkheid langs watergang te verbeteren.



BIO	↑	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

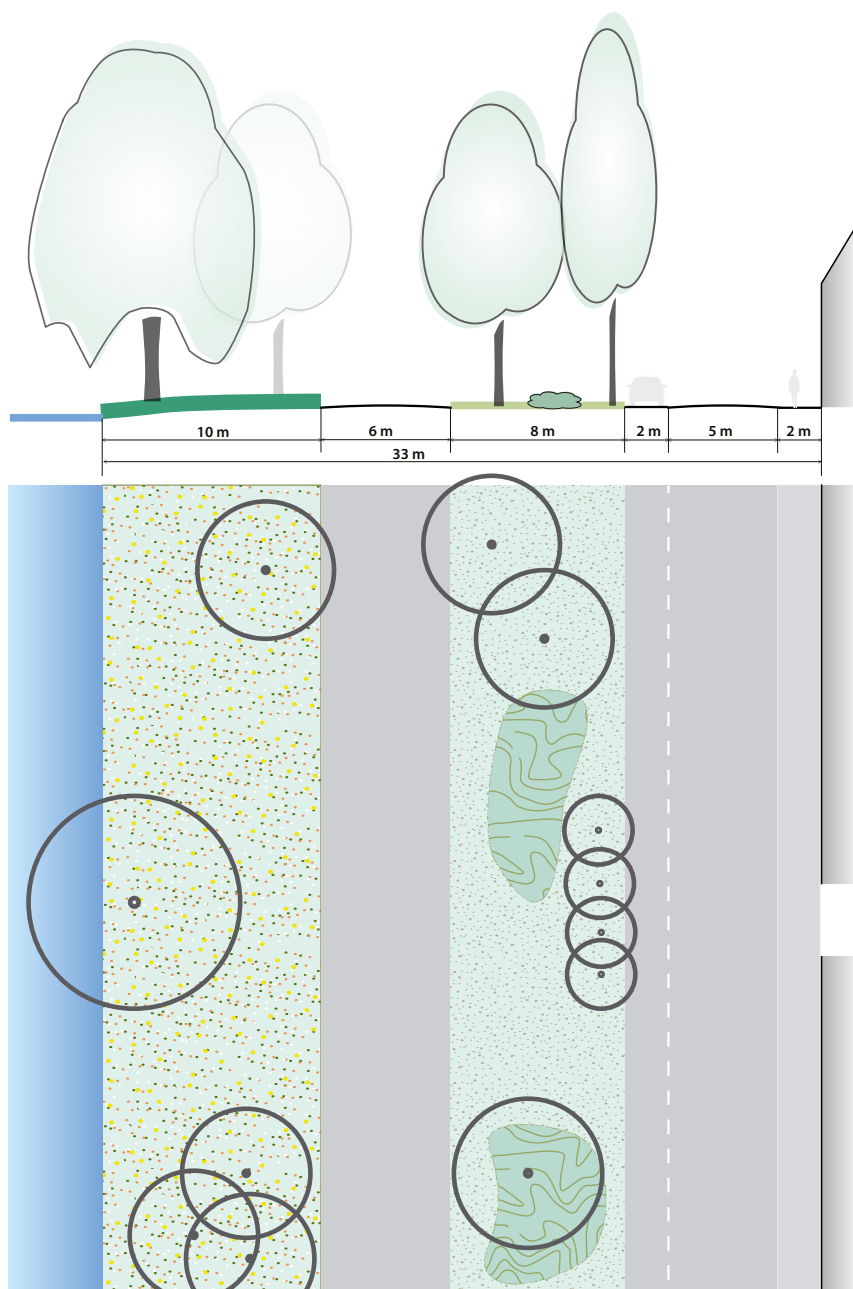


Zuidrand van park Kweeklust. Verbinding tussen Dr. Lelylaan en Plesmanlaan. Aansluiting op Constantijn Huygenslaan. Overgang van wonen naar park.

VERVOLG LEEGHWATERSTRAAT**AANPASSINGEN**

- Natuurvriendelijke oever, overlopend in bloemrijke berm;
- Losse boomstructuur met meerdere soorten handhaven;
- Bij alle beplantingen aandacht voor inheemse soorten, of aantrekkelijkheid voor fauna.

BIO	✓	ECO	✓		✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



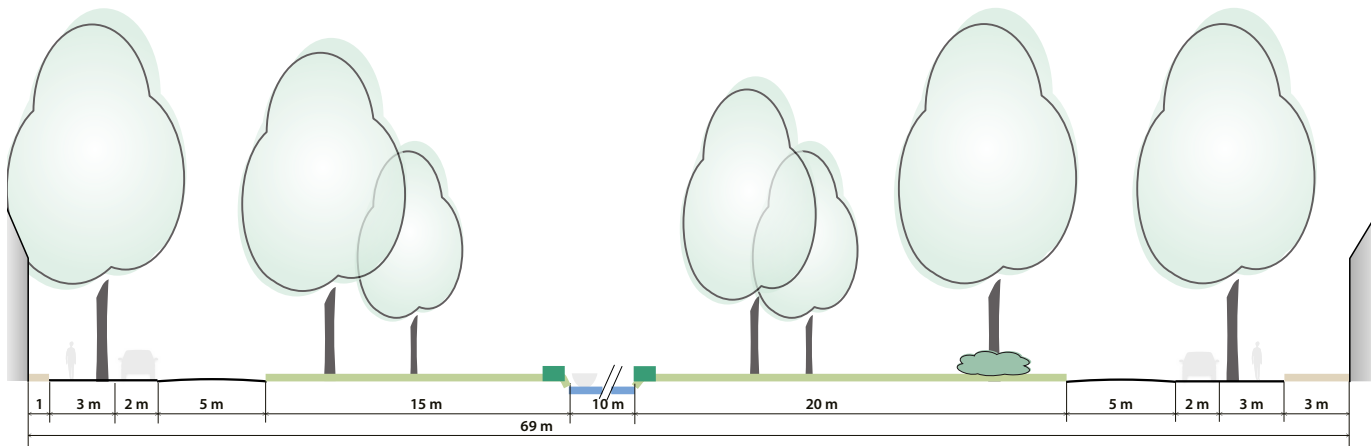
LORENTZKADE / VAN DEN BRANDELERKADE

BEELD

- Watergang met aan weerszijden brede groenzone met gazon, boomgroepen en heestervakken;
- Langs de oeverrand een smalle ruige 'baard';
- De oevers worden gebruikt als aanlegplaats voor bootjes;
- In trottoir grote bomen.

AANDACHTSPUNTEN

- Baard geeft een rommelig beeld. De vegetatie is niet watergerelateerd;
- Grote bomen in verharding, terwijl er voldoende ruimte in het groen is;
- Aanlegplaatsen bootjes bemoeilijken het vernatuurlijken van de oevers.



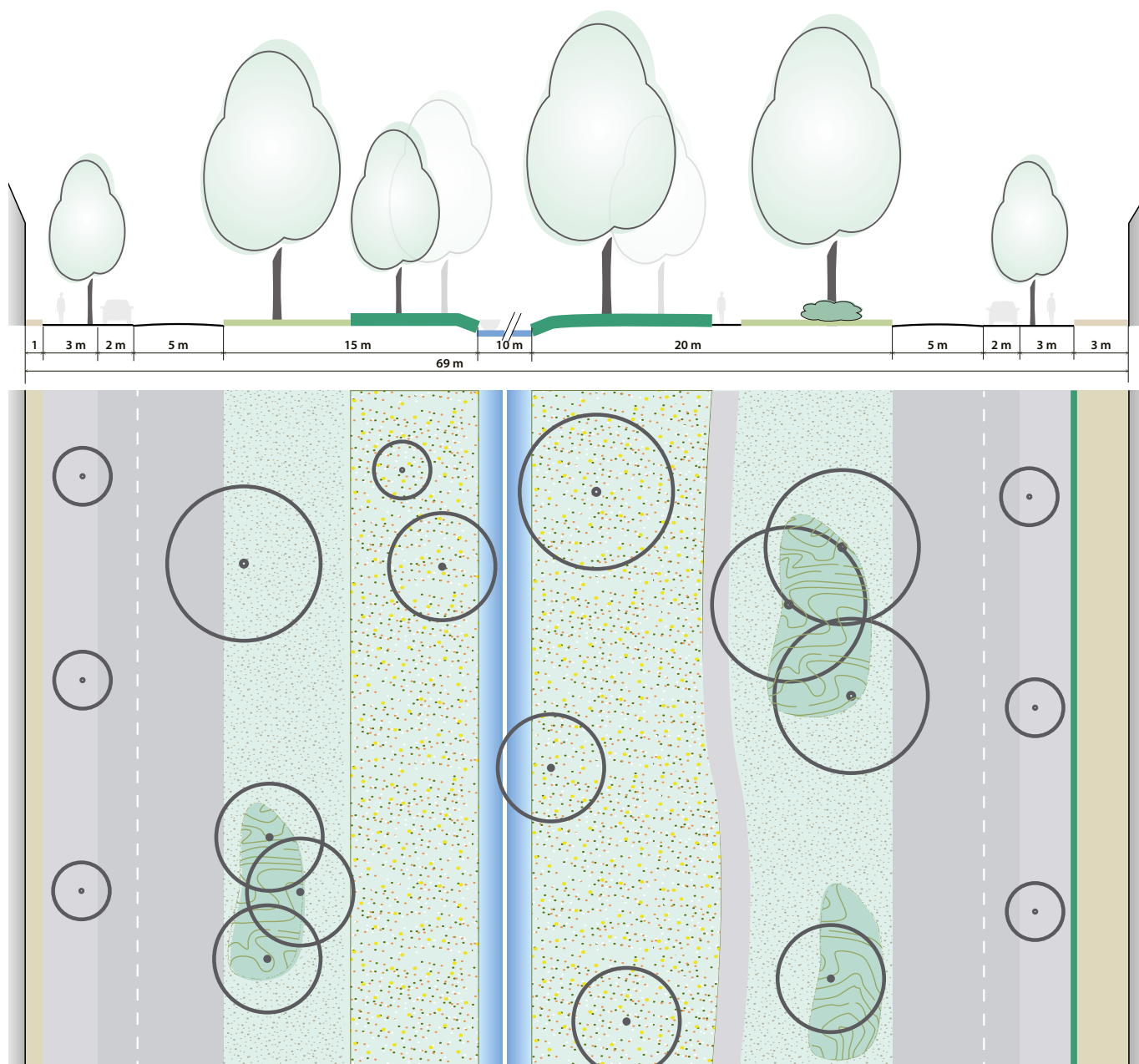


Verbinding tussen Polderpark Cronesteyn en park de Bult en het Singelpark (aansluiting op Cronesteinkade).

VERVOLG LORENTZKADE / VAN DEN BRANDELERKADE**AANPASSINGEN**

- Vooral inzetten op bomen in de groenberm.
Kleine boompjes in het straatprofiel;
- Baarden uitbreiden tot brede bloemrijke berm.
Het liefst in combinatie met natuurvriendelijke
oever, maar dan oplossing voor aanlegplaatsen;
- Aandacht voor fauna bij sortiment heesters
en bomen;
- Wandelpad in brede groenzone.





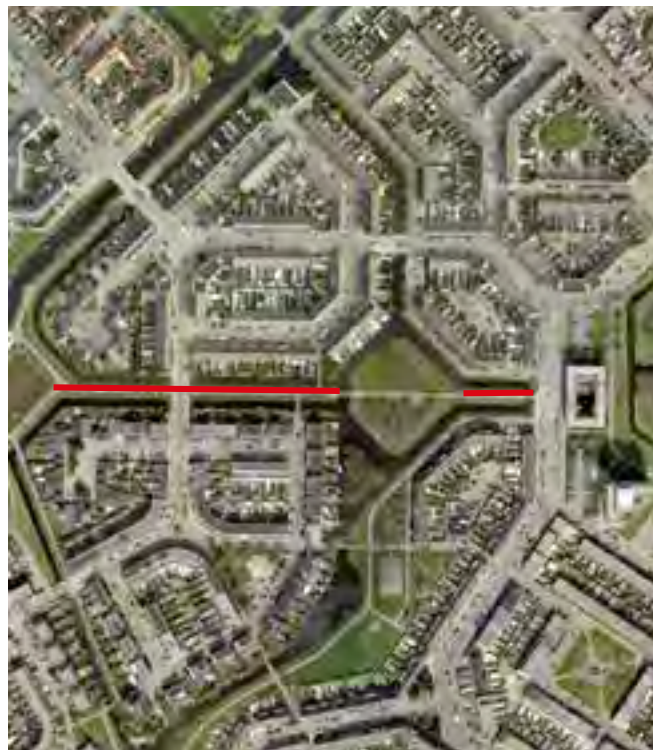
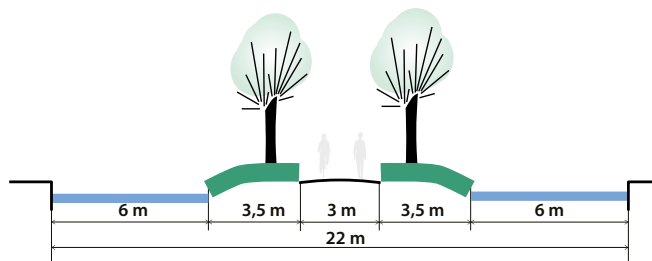
MAARTJE OFFERSPAD I - DIJK

BEELD

- Dijkje met ruige bermen en knotbomen;
- Berm matig zonnig. Matig soortenrijk met verschillende grassen en kruiden. In sloot(kanten) moeras- en waterplanten.

AANDACHTSPUNTEN

- Smalle zone, maar aansluitend tuinen die het groenprofiel verbreden.



Verbinding tussen het buitengebied en het Stevenspark.

BIO	✓	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

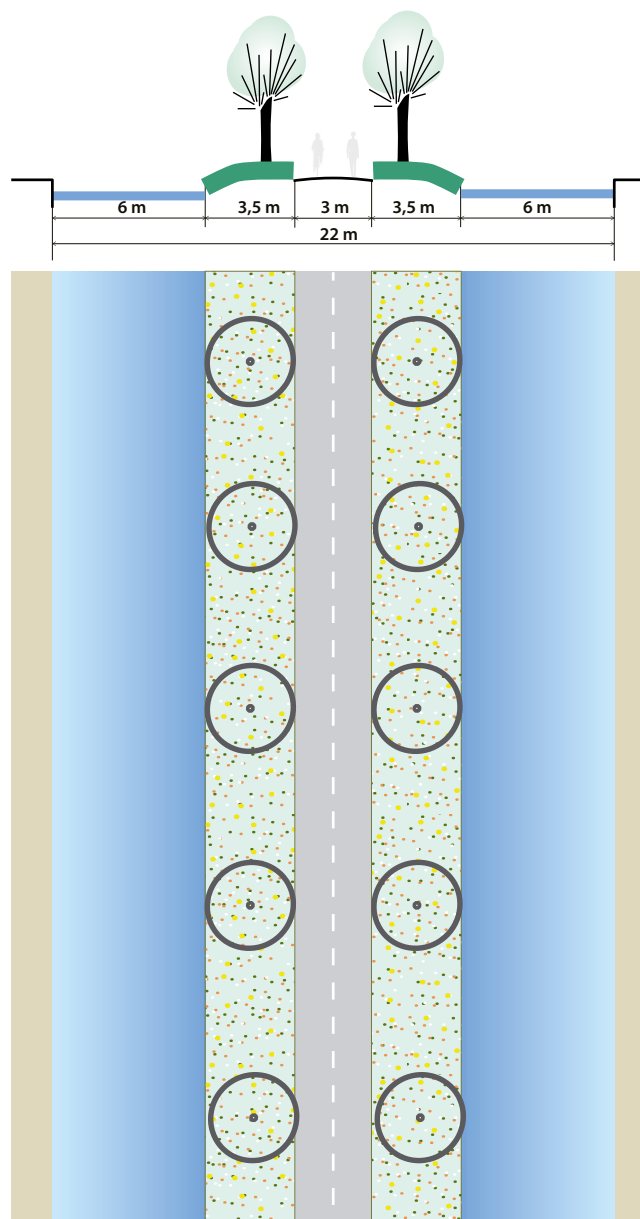


VERVOLG MAARTJE OFFERSPAD I - DIJK

AANPASSINGEN

Geen aanpassingen nodig:

- Polderdijkje vanuit het buitengebied de woonwijk ingetrokken;
- Passend qua beeld en vegetatie.



BIO	✓	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

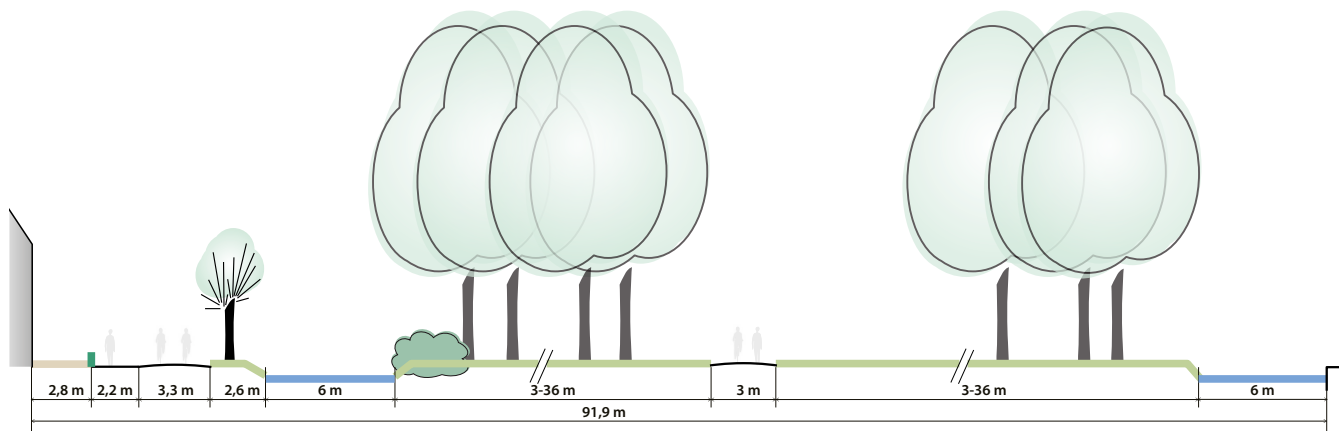
MAARTJE OFFERSPAD II - SPEEL

BEELD

- Gazon met grote boomgroepen. Langs waterkant heestervakken. Speelfunctie;
- Aan de andere kant van de sloot berm met knotwilgen met fietspad, tuinen en woningen, of aansluiting op achtertuinten.

AANDACHTSPUNTEN

- Brede groenzone, maar weinig afwisseling.



BIO	✗	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



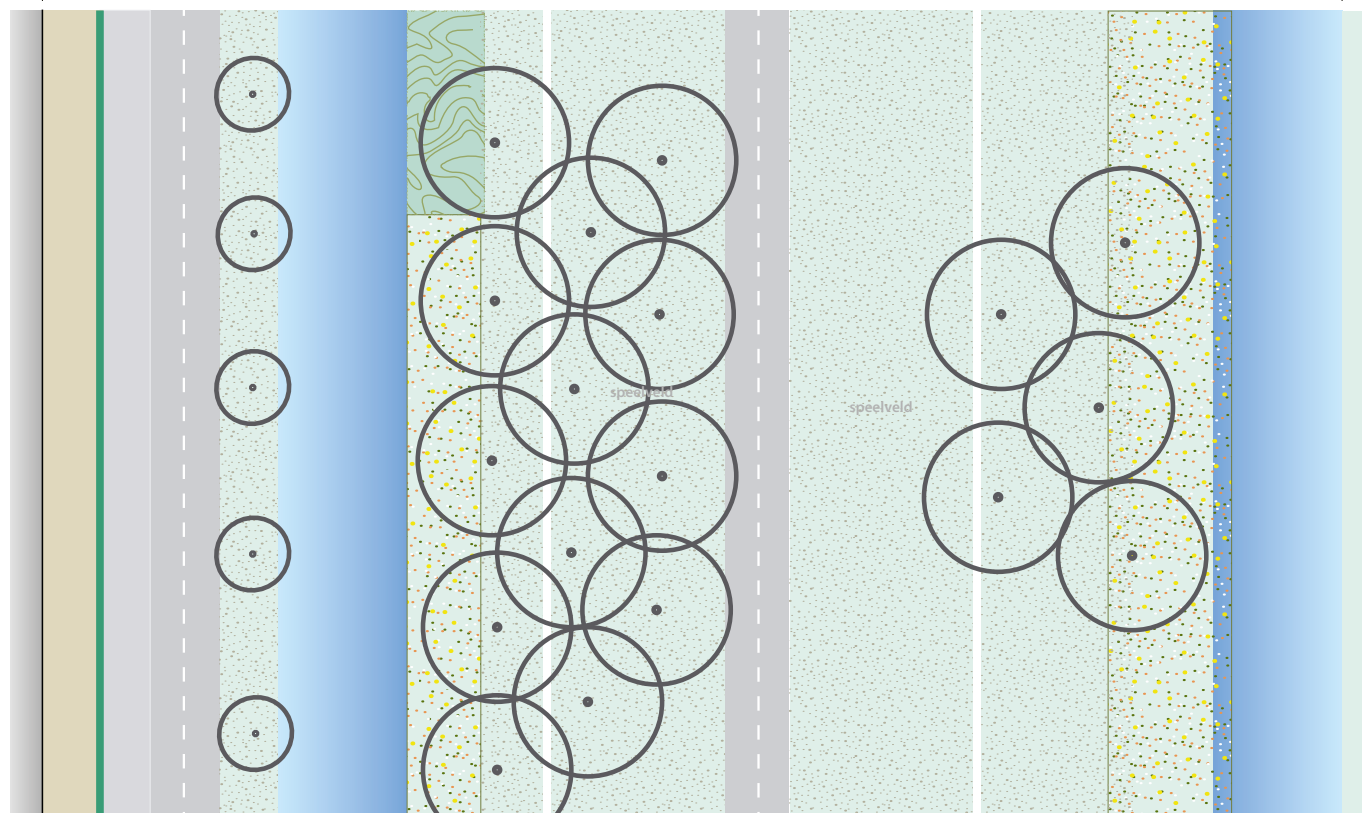
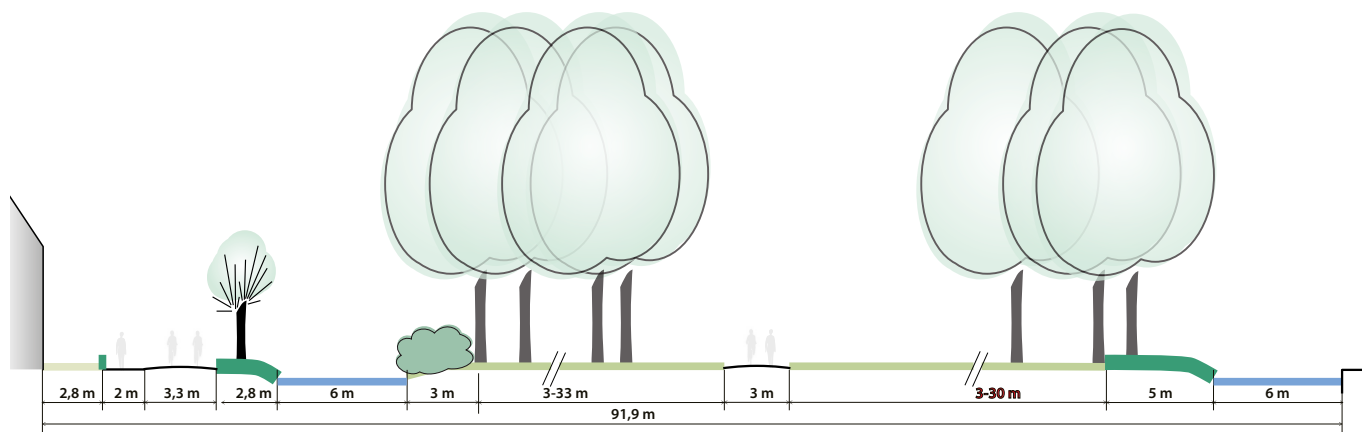
*Verbinding tussen het buitengebied en het Stevenspark.
Centrale ruimte in zone met smal dijkje.*

VERVOLG MAARTJE OFFERSPAD II - SPEEL

AANPASSINGEN

- Meer variatie in boomsoorten;
- Natuurvriendelijke oevers;
- Speelveld handhaven als gazon.

BIO	✓	ECO	✓		✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



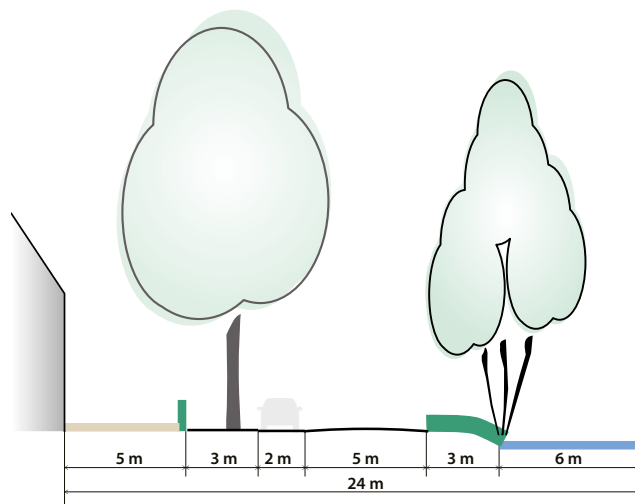
NACHTGAALLAAN

BEELD

- Aan woningkant laanbomen;
- Aan waterkant hier en daar bomen of hakhout. Inheemse soorten;
- Ruige berm. Zonnig. Matig soortenrijk met verschillende grassen en kruiden;

AANDACHTSPUNTEN

- Smal profiel, maar aansluiting open groengebied.



BIO	✓	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

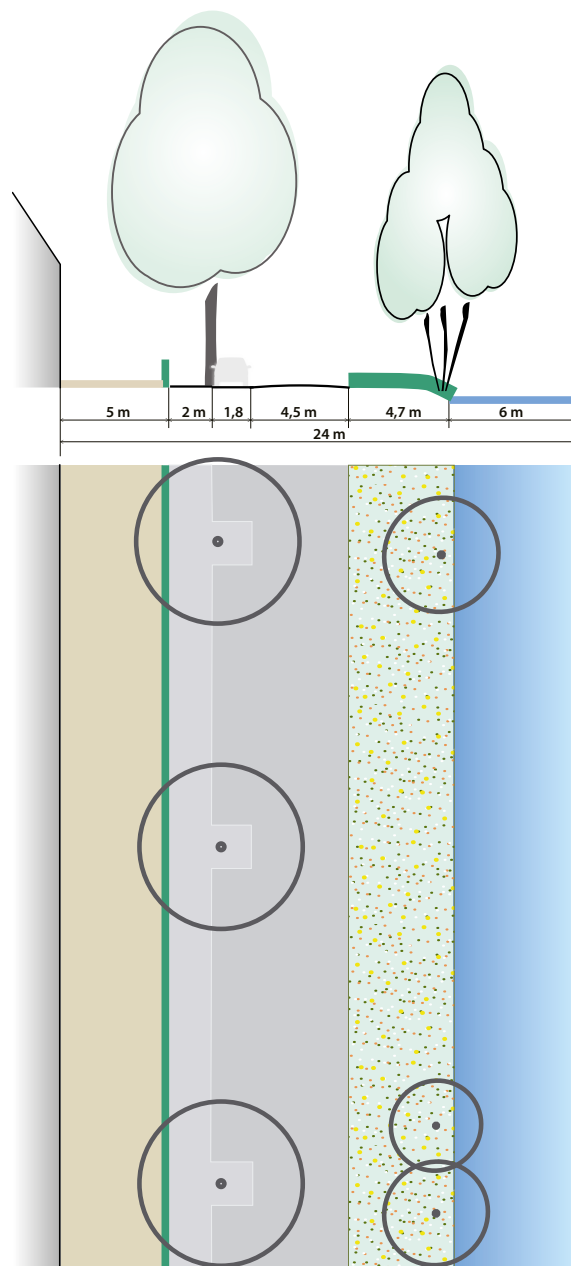


Verbinding tussen Wasseenaarseweg en Rijnsburgerweg. Aansluiting op Pomonapad. Stadsrand. Overgang landgoederen/weidelandschap.

VERVOLG NACHTEGAALLAAN

AANPASSINGEN

- Oever verbreden;
- Natuurlijke overgang met uitzicht op weide-langoederenlandschap;
- Tuinen zorgen voor hogere biodiversiteit.



BIO	✓	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

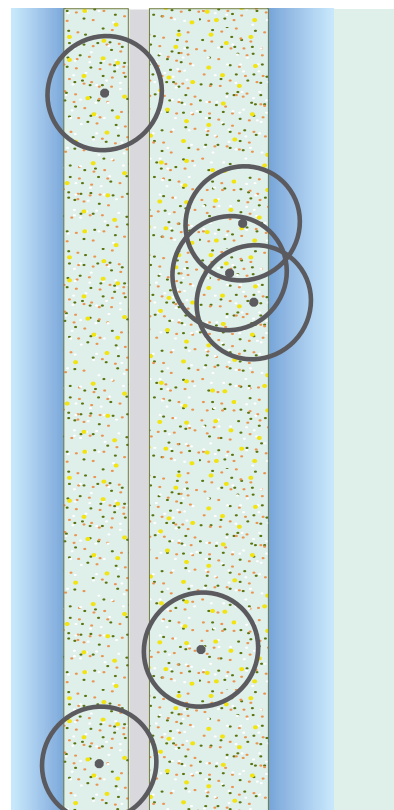
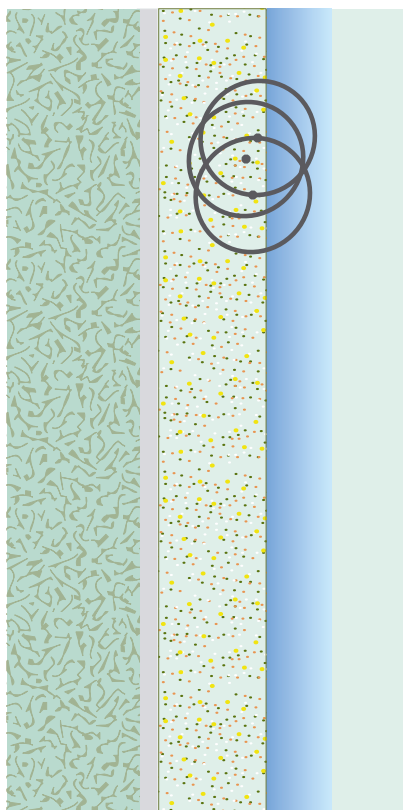
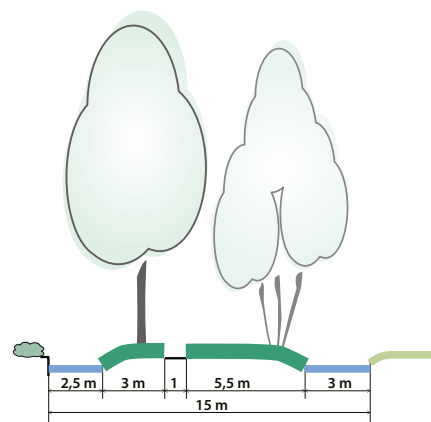
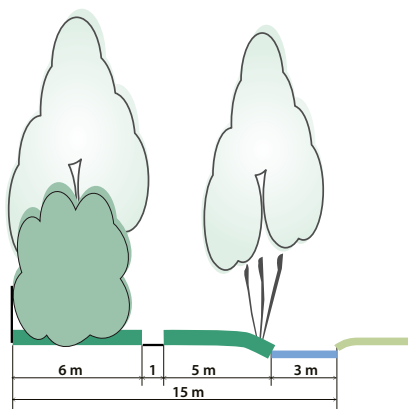
VERVOLG PAD VAN BREMMER - NACHTEGAALLAAN WANDELROUTE ENDEGEEST

AANPASSINGEN

Geen aanpassingen nodig:

- Natuurlijke overgang met uitzicht op weide-landgoederenlanschap;
- Aan de andere kant aansluiting op volkstuinen.

BIO	✓	ECO	✓		✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



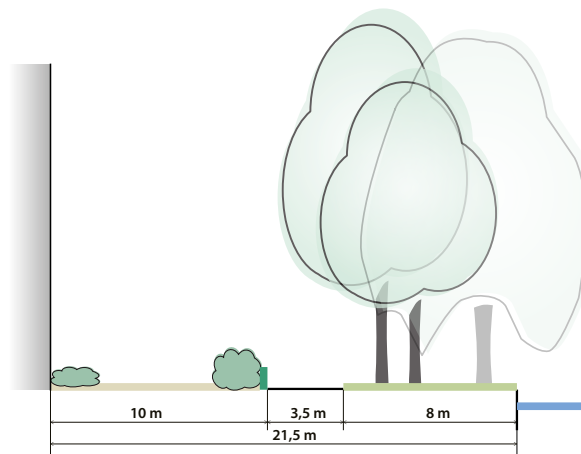
NICKERIEPAD I - SMAL

BEELD

- Tuin rond flat met erfgrens gevormd door strakke haag;
- Pad en daarna brede groene zone naar de Zijl.
Gazon met verspreide boomgroepen.

AANDACHTSPUNTEN

- In tuin smalle rand lage heesters, verder gazon.

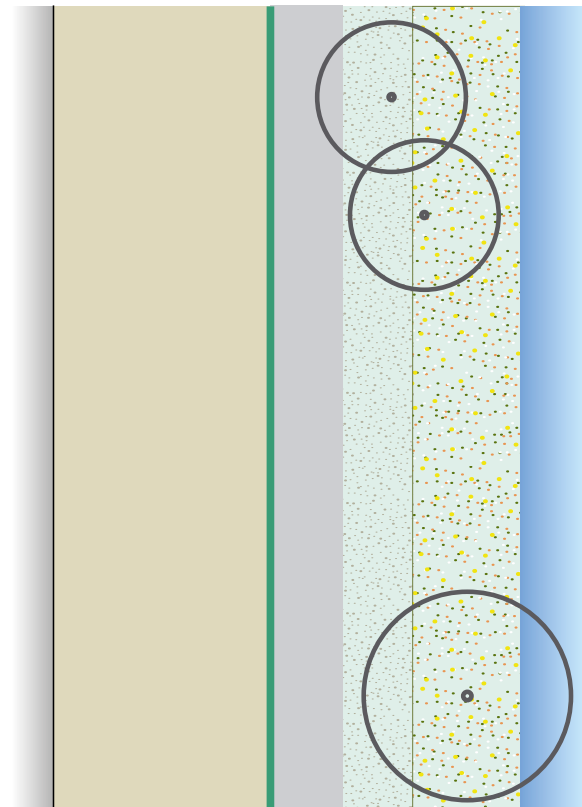
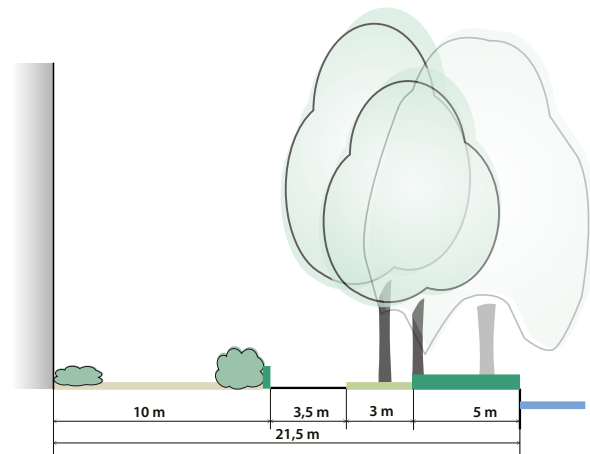


Zone langs de Zijl. Aansluiting op de Tuin van Noord en Zijloever.



AANPASSINGEN

- Boomstructuur met bomen in groepen behouden;
- Brede rand langs het water inrichten als bloemrijke berm;
- Stimuleren dat beplanting in de tuin afwisselender wordt.



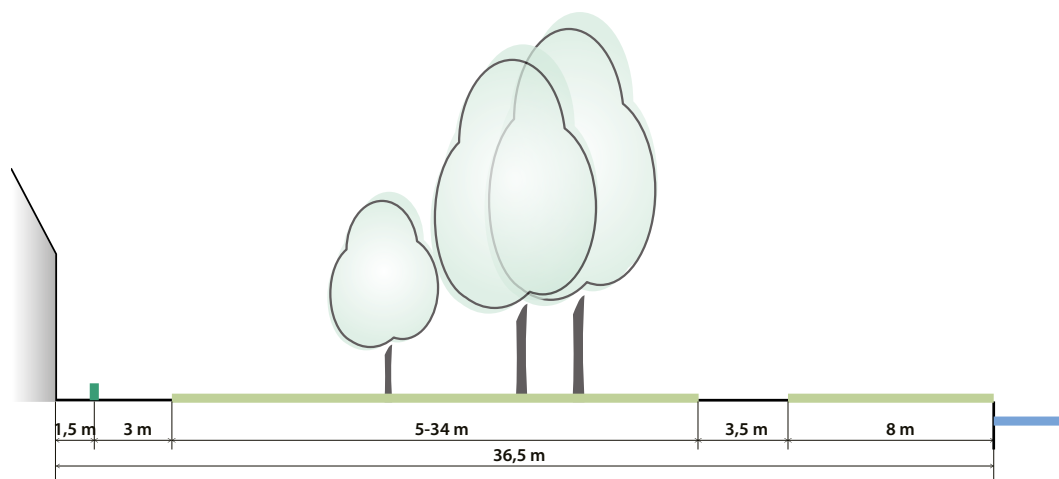
NICKERIEPAD II - BREED

BEELD

- Groene gazonberm tussen pad en de Zijl. Tussen woningen en pad breed gazon met boomgroepen. Speelfunctie.

AANDACHTSPUNTEN

- Brede zone, maar weinig biodiversiteit.



BIO	✗	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



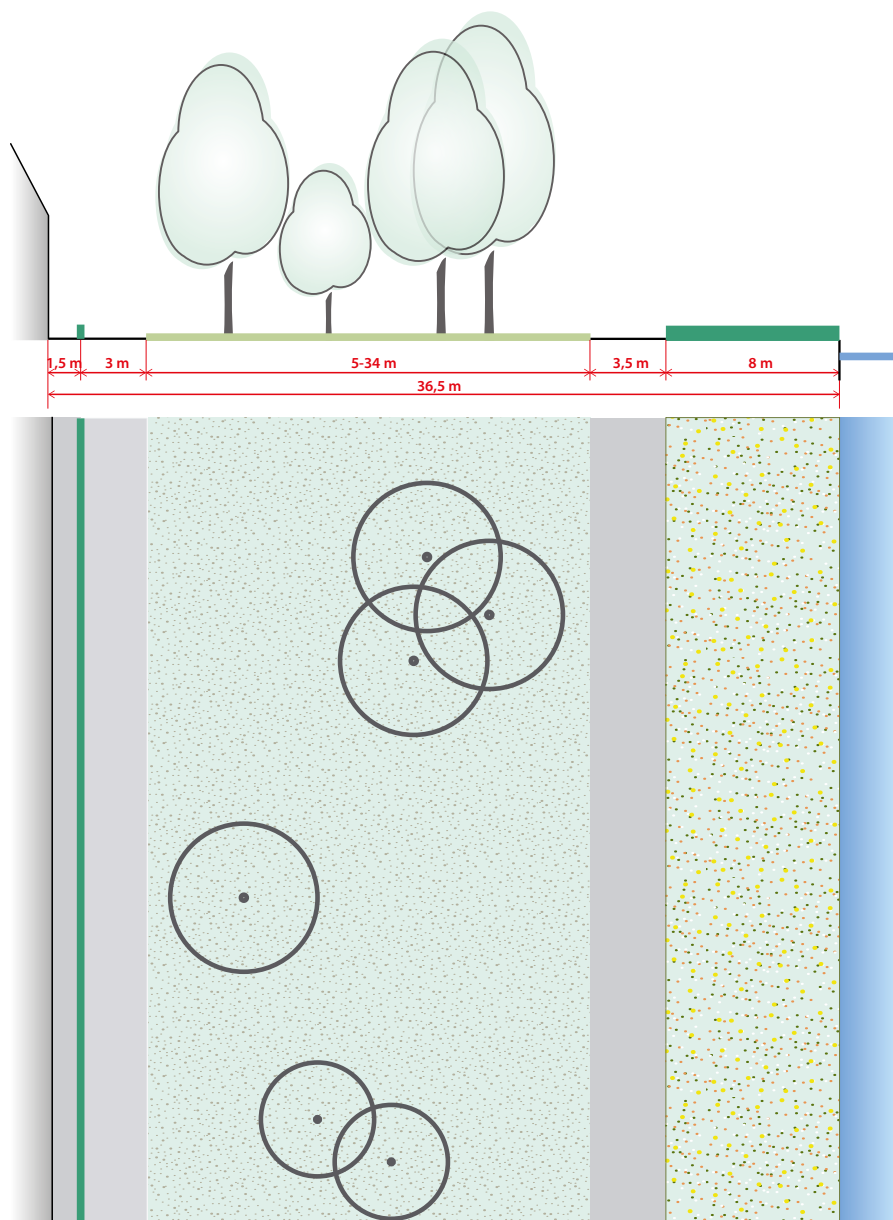
Zone langs de Zijl. Aansluiting op de Tuin van Noord en Zijloever.

VERVOLG NICKERIEPAD II - BREED

AANPASSINGEN

- Boomstructuur met losse groepen met meerdere soorten behouden;
- Langs de Zijloever een bloemrijke berm ontwikkelen;
- Gazon i.v.m. gebruik.





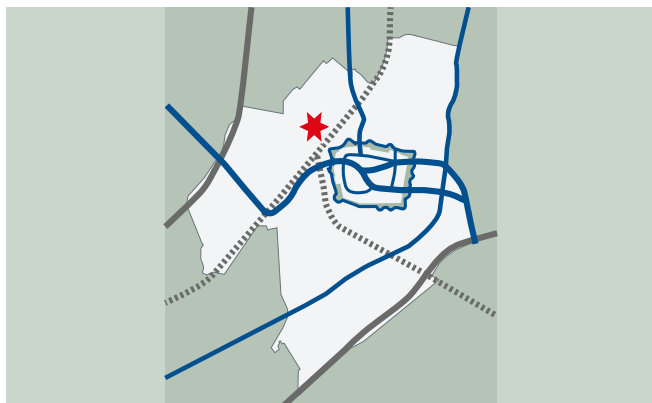
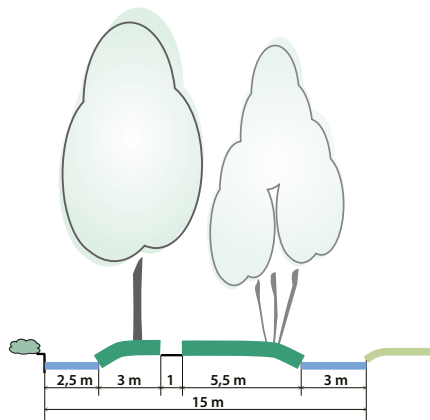
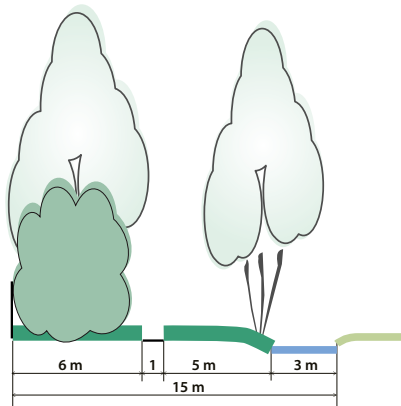
PAD VAN BREMMER - NACHTEGAALLAAN WANDELROUTE ENDEGEEST

BEELD

- Wandelzone op dijkje. Op grens volkstuinen, speeltuin en weiland. Hier en daar een inheemse boom. Soms een knotboom, of een hakhoutbosje;
- Ruige berm. Zonnig. Soortenrijk met verschillende soorten grassen en kruiden.

AANDACHTSPUNTEN

- Zone met een hoge natuurlijkheid.



BIO	✓	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



Verbinding tussen Nachtegaallaan en Endegeest. Recreatieve verbinding naar landgoederenzone. Gedeeltelijk in Gemeente Oegstgeest.

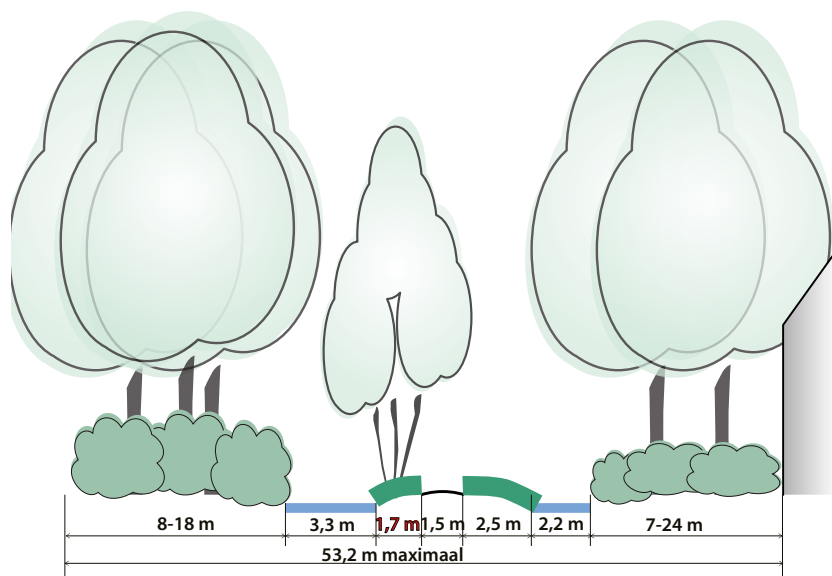
POMONAPAD

BEELD

- Smal dijkje tussen twee groene buffers langs woonwijk en school;
- Groene buffer ingericht als bos;
- Dijkje smalle ruige bermen met hakhout.

AANDACHTSPUNTEN

- Op dijkje meer openheid en ruimte voor licht.



BIO	✓	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



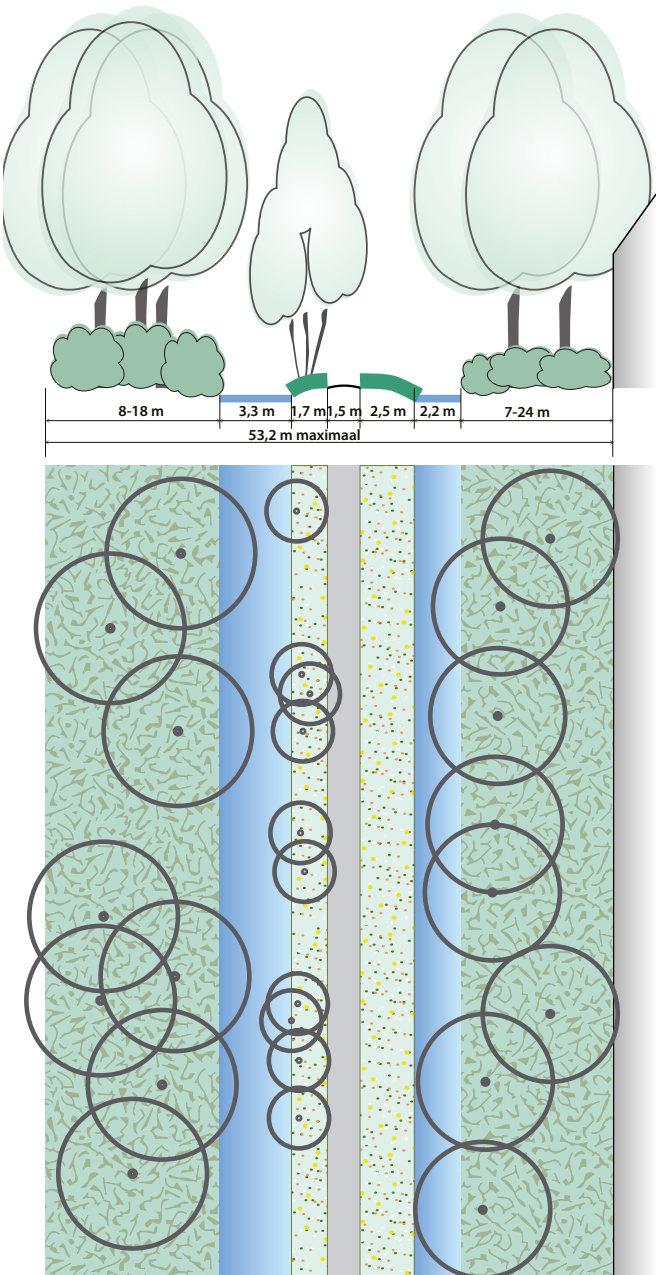
Verbinding tussen Bos van Bosman en Nachtegaallaan. Sluit aan op de wandelroute richting Endegeest.

VERVOLG POMONAPAD

AANPASSINGEN

Geen aanpassingen nodig:

- Zone met hoog natuurlijk gehalte.
Aansluiting op landgoederenzone.



BIO	✓	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

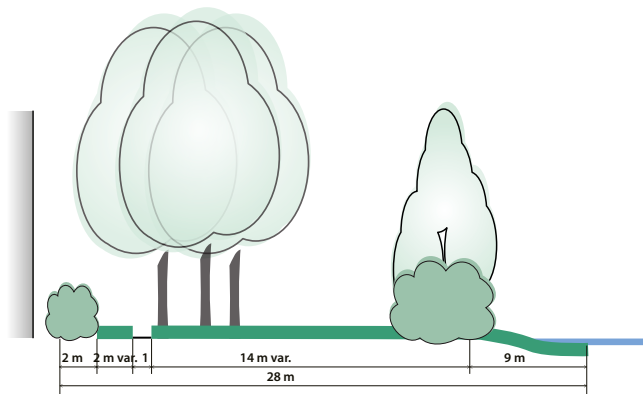
ROOMBURGERPAD / ZONE DZB

BEELD

- Brede ruige zone met verspreid laagvertakte boomgroepen;
- Halverwege een moeraskom, omgeven door wilgenopschot;
- Berm matig zonnig. Matig soortenrijk met verschillende grassen en kruiden.

AANDACHTSPUNTEN

- Bosschages om moeraskom door achterstallig onderhoud. Voor het behoud is het noodzakelijk opschot regelmatig te verwijderen.

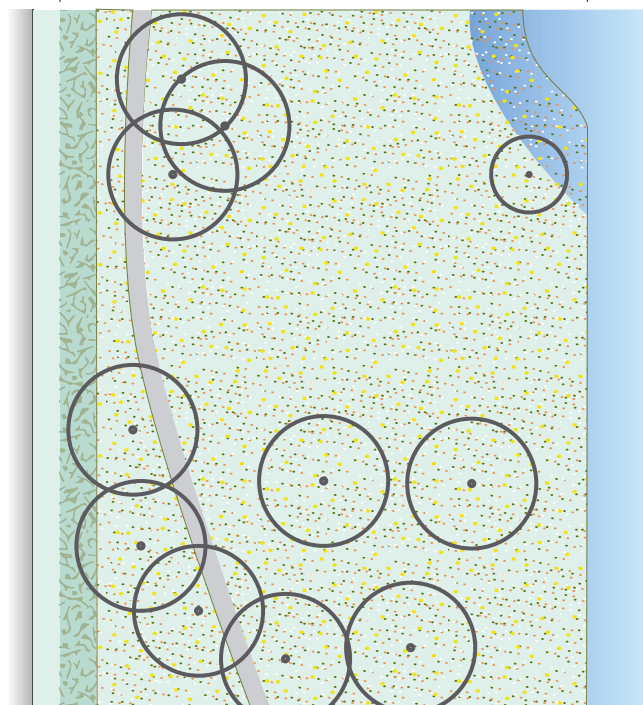
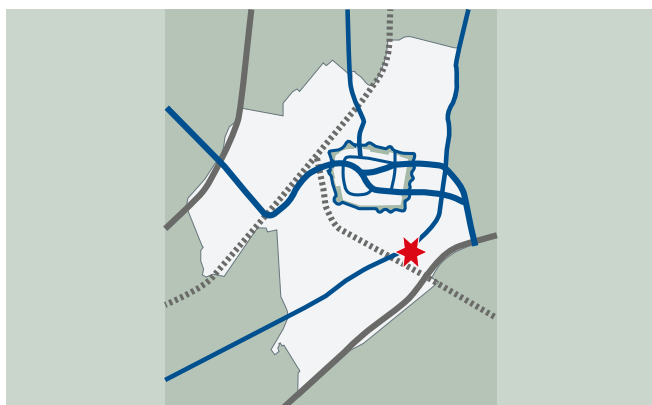
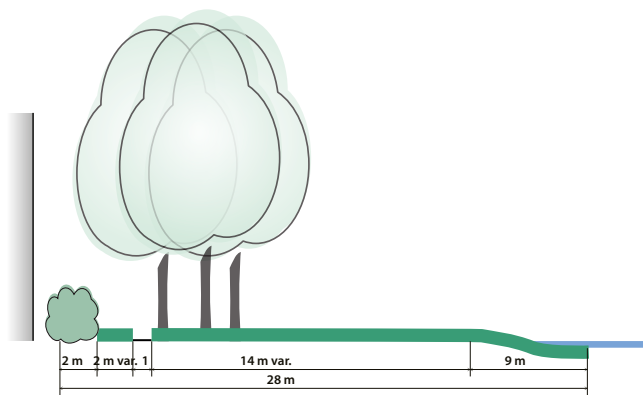


Verbinding langs het Rijn-Schiekanaal tussen Polderpark Cronesteyn en Park de Bult



AANPASSINGEN

- Moeraskom vrijhouden van houtige gewassen en openhouden. Ontwikkeling van zonnige plek met een soortenrijke moeras- en watervegetatie;
- Overige zone met ruige berm en boomgroepen behouden. Inheemse soorten. Hoge natuurwaarde.



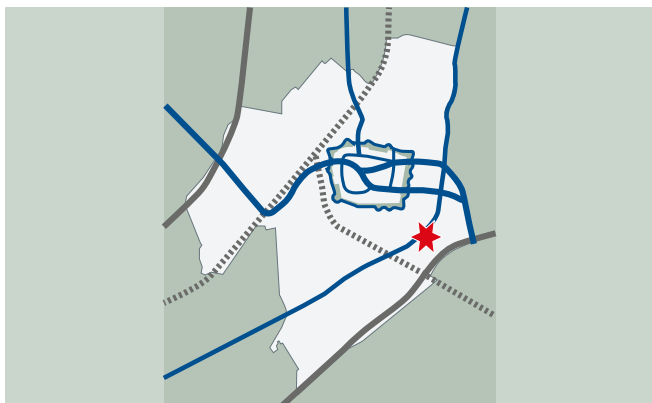
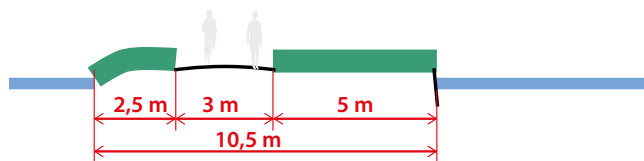
ROOMBURGERPAD / ROOMBURGERWEG

BEELD

- Smalle ruige berm langs Rijn-Schiekanaal;
- Bredere ruige berm langs sloot;
- Geen bomen, optimaal zonnige berm. Matig soortenrijk met verschillende grassen en kruiden.

AANDACHTSPUNTEN

- Aansluiting op bredere groenzone;
- Trekpad langs het Rijn-Schiekanaal.



Verbinding langs het Rijn-Schiekanaal vanaf het spoor bij Polderpark Cronesteyn tot aan de Nieuwe Rijn.

BIO	✓	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

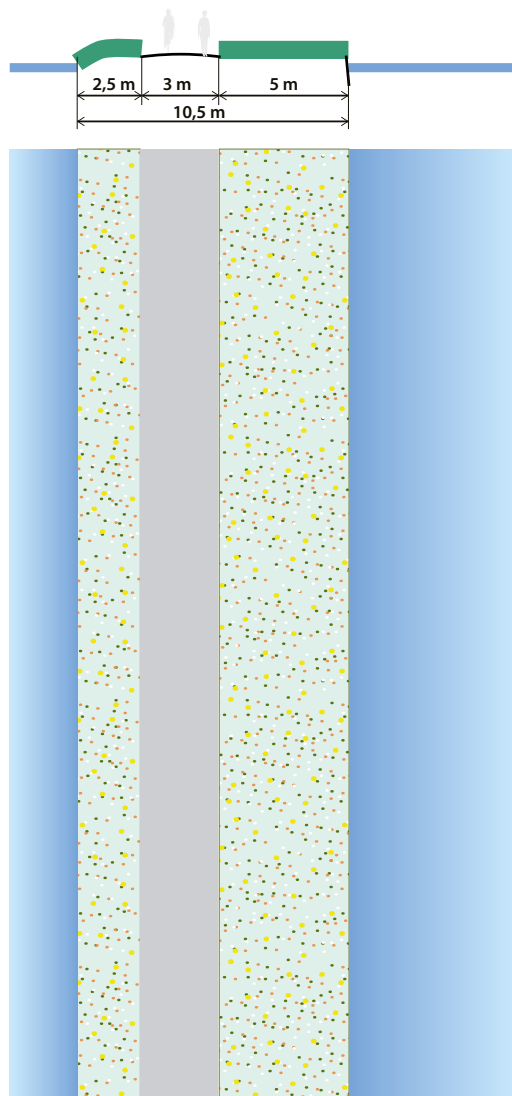


VERVOLG ROOMBURGERPAD / ROOMBURGERWEG

AANPASSINGEN

Geen aanpassingen nodig:

- Aansluiting op bredere zone. Optimaal zonnig en goede locatie voor bloemrijke berm;
- Afwisseling naar open gebied op gedeelte langs Cronesteinkade.



BIO	✓	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

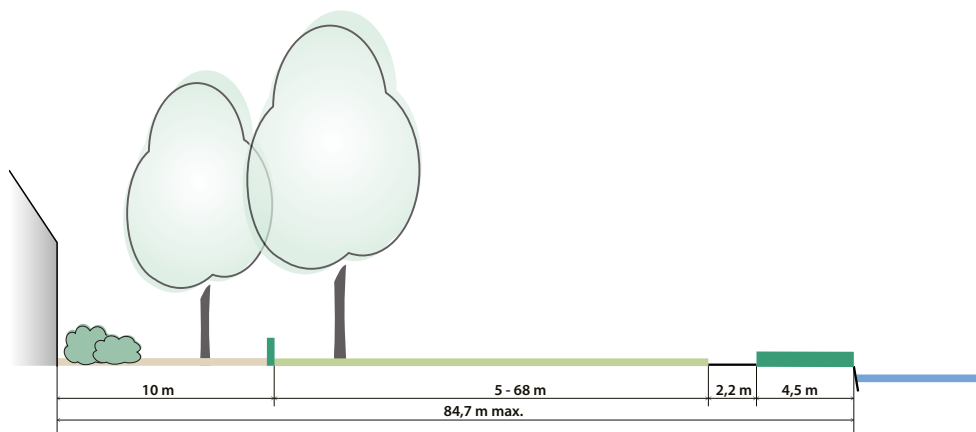
ROZENPAD

BEELD

- Brede groene zone grenzend aan achtertuinen;
- Dijklichaam en daarom geen bomen langs de waterkant. Bomen in de zone tussen tuin en pad;
- Ruige berm alleen langs de waterkant. Zonnig. Matig soortenrijk met verschillende grassen en kruiden.

AANDACHTSPUNTEN

- Dijklichaam en daarom geen bomen langs de waterkant;
- Bomen in de zone tussen tuin en pad;
- Grootste gedeelte intensief beheerd groen.



BIO	✗	ECO	↑	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



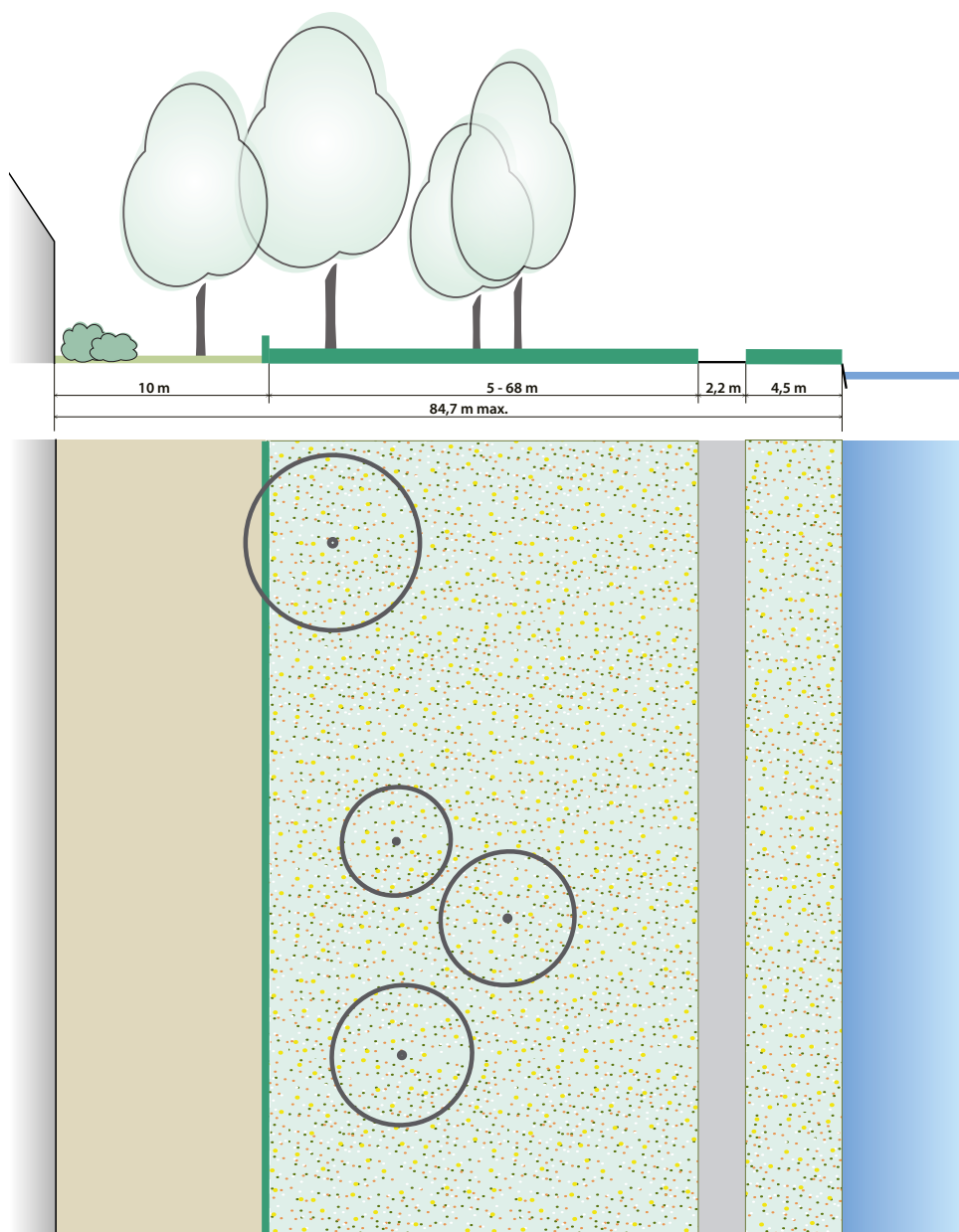
*Groene zone langs de Zijl ter hoogte van de Merenwijk.
Aansluiting op 't Joppepad.*

VERVOLG ROZENPAD

AANPASSINGEN

- Brede zone tussen tuinen en pad natuurlijk inrichten;
- Door de zonnige ligging goede locatie voor bloemrijke berm;
- Inheemse boomsoorten toevoegen;
Verscheidenheid in eigenschappen.

BIO	✓	ECO	✓		✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



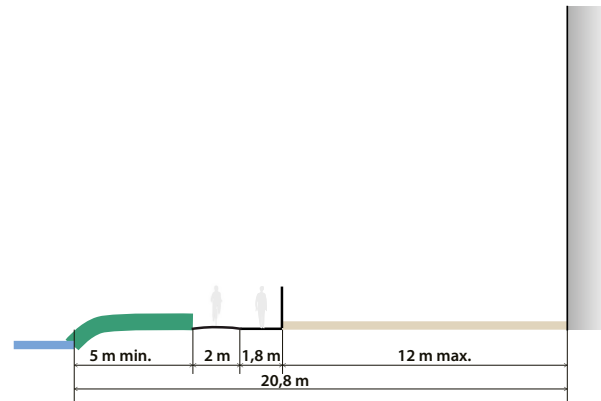
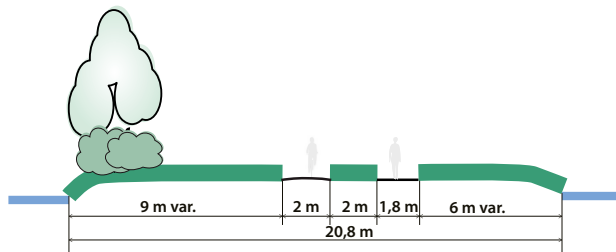
SLAAGHSLOOT / HAVIKPAD / KRAAIENPAD

BEELD

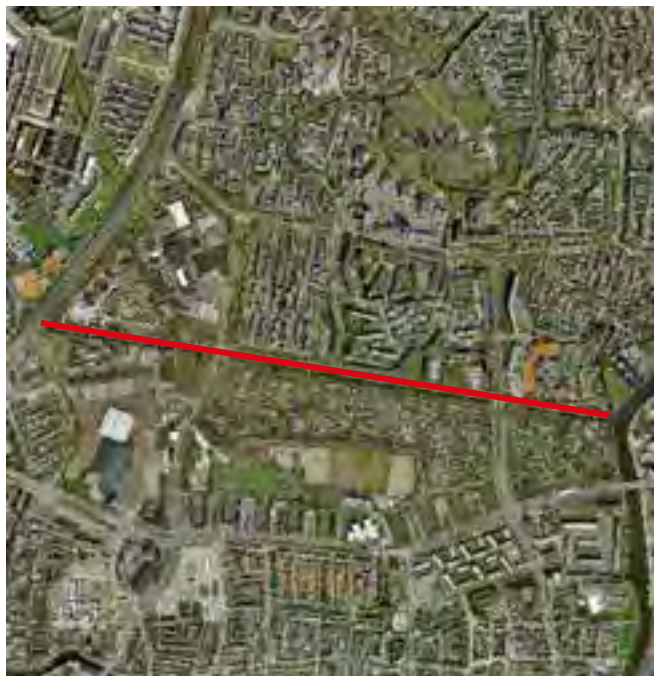
- Dijklichaam en daarom geen bomen;
- Af en toe een hakhoutbosje. Ruige berm. Zonnig. Soortenrijk met verschillende grassen en kruiden;
- Aansluiting op achtertuinen bij bebouwing;
- Aansluiting op ruige zone van de Tuin van Noord aan de overzijde van de Slaaghsloot.

AANDACHTSPUNTEN

- Gedeelte vanaf Willem de Zwijgerlaan afgesloten door een dam;
- Aandacht voor erfafscheidingen bij gedeelte dat aan achtertuinen grenst;
- Voetpad en fietspad gescheiden door een smalle berm, wat de ruige zone versnipperd.



BIO	✓	ECO	✓	🚲	↑	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

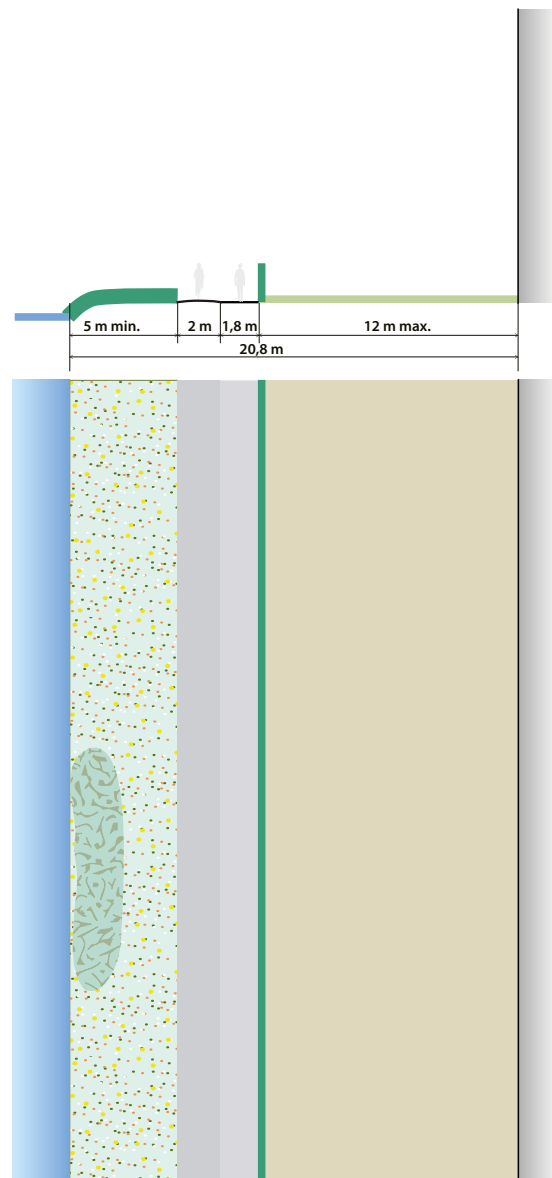
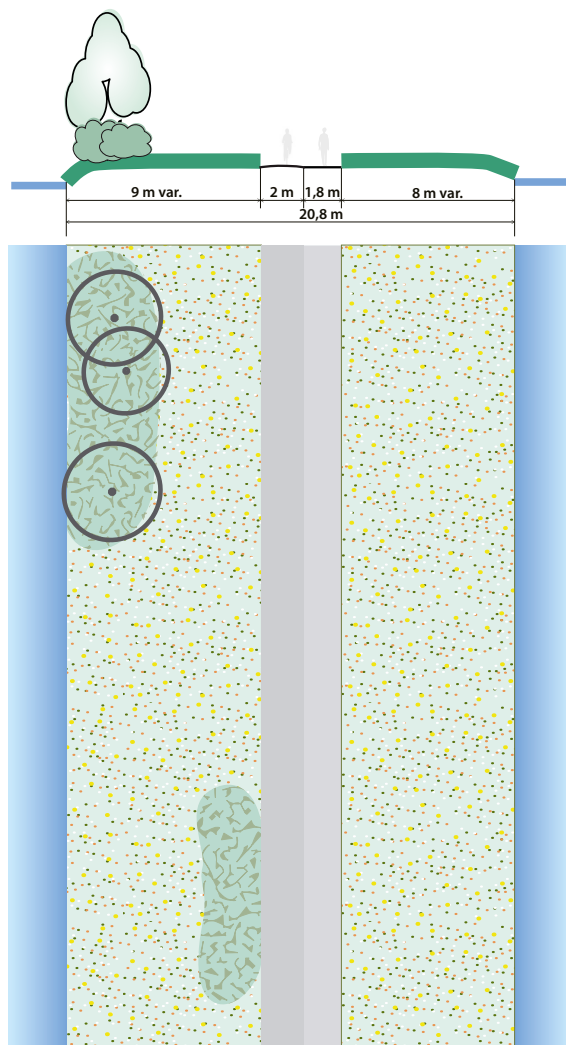


Dwarsverbinding tussen de Zijl en het spoor langs de Tuin van Noord en de Slaaghsloot.

VERVOLG SLAAGHSLOOT / HAVIKPAD / KRAAIENPAD**AANPASSINGEN**

- Ruige berm met hier en daar een hakhoutbosje behouden. Aanvulling op het type groen (ruigte met bosschages) aan de overzijde van de Slaaghsloot (Tuin van Noord);
- Paden (voet en fiets) koppelen of combineren om versnippering van groenberm te voorkomen;
- Erfafscheidingen vergroenen.

BIO	✓	ECO	✓		✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



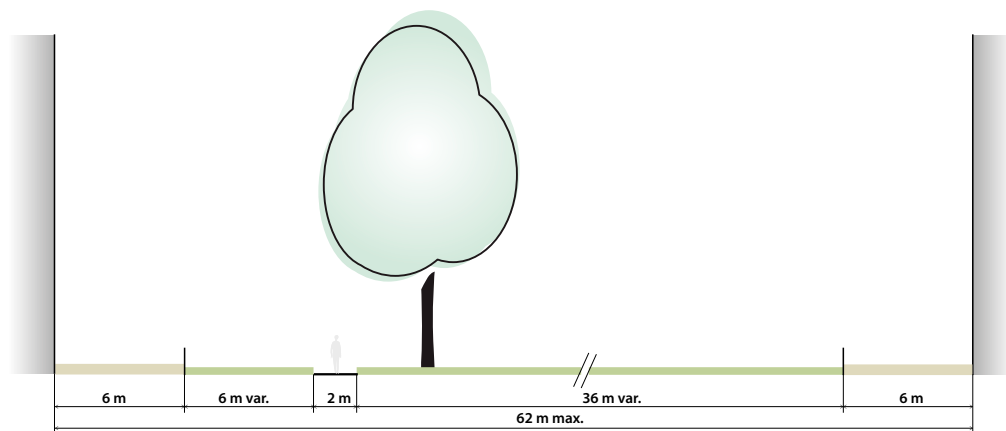
SLAAGHWIJKZONE I/RAVENPAD

BEELD

- Gazon met een enkele grote boom;
- Achtertuinten van flats grenzen aan het groen.

AANDACHTSPUNTEN

- Brede zone met kansen voor een doorgaande recreatieve route;
- Erfafscheidingen rommelig en vaak niet groen;
- Grasveld met speel- en verblijfsfunctie.
Hierdoor minder geschikt voor ruig groen.





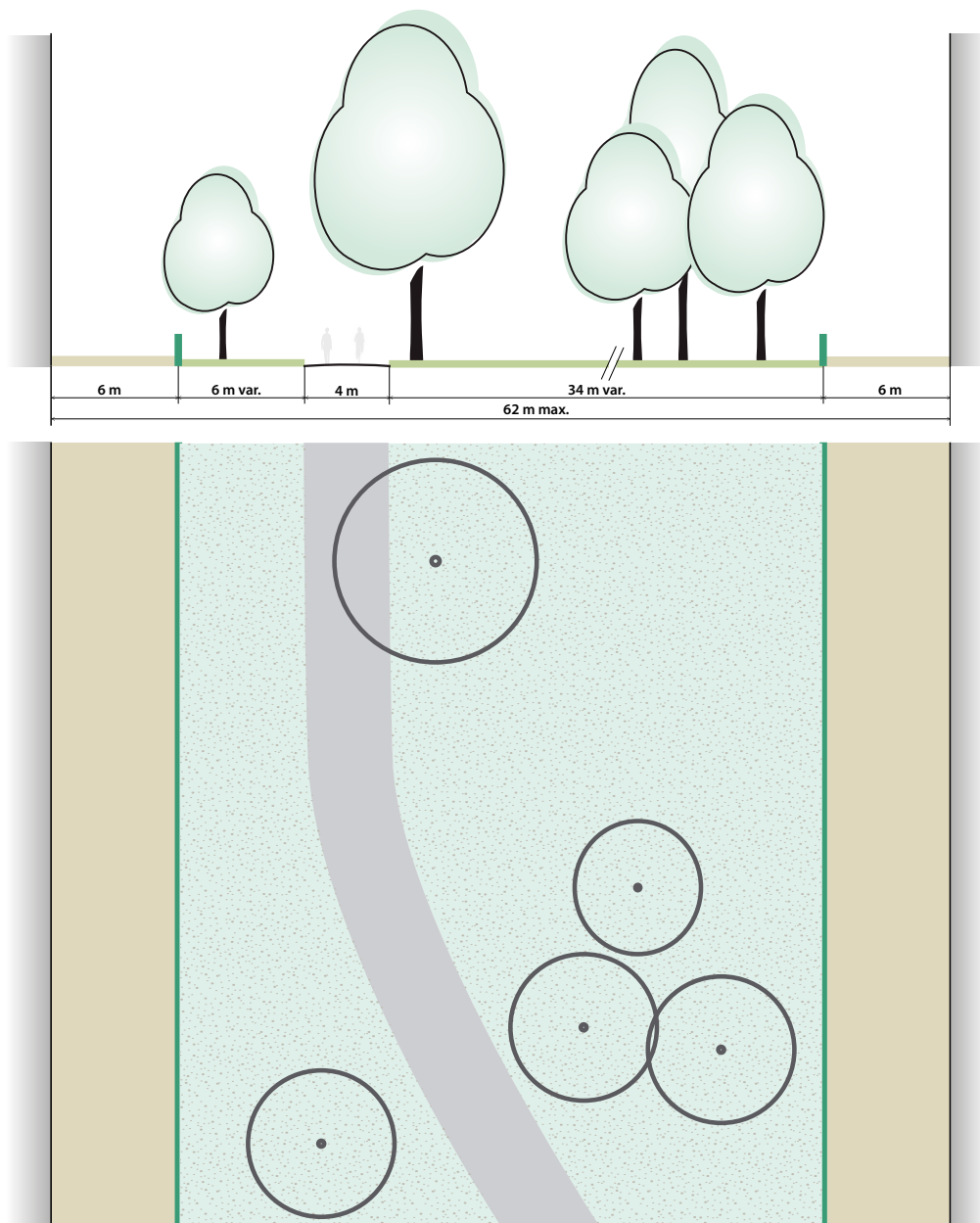
Verbinding tussen de Slaaghsloot en het centrale wijkpark midden in de Merenwijk.

VERVOLG SLAAGHWIJKZONE I/RAVENPAD

AANPASSINGEN

- Padenstructuur verbeteren;
- Toevoegen van bomen;
- Inheemse soorten;
- Erfafscheidingen vergroenen.





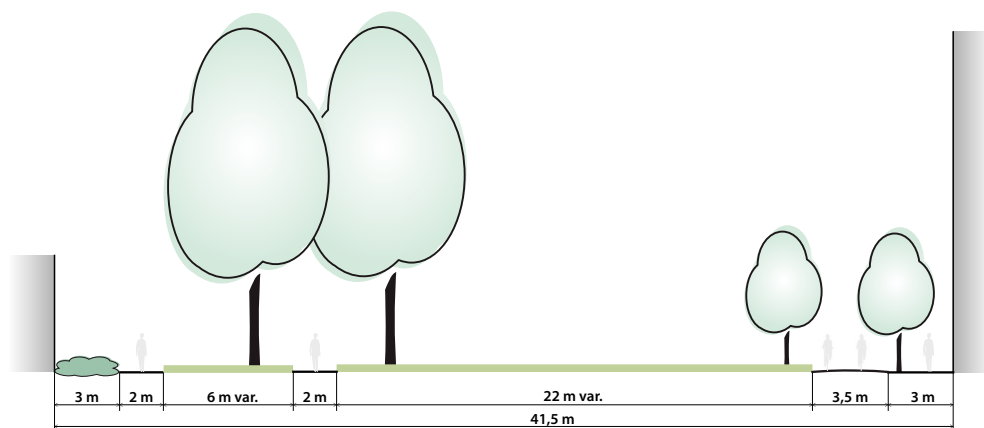
SLAAGHWIJKZONE II/WIEKELHORST

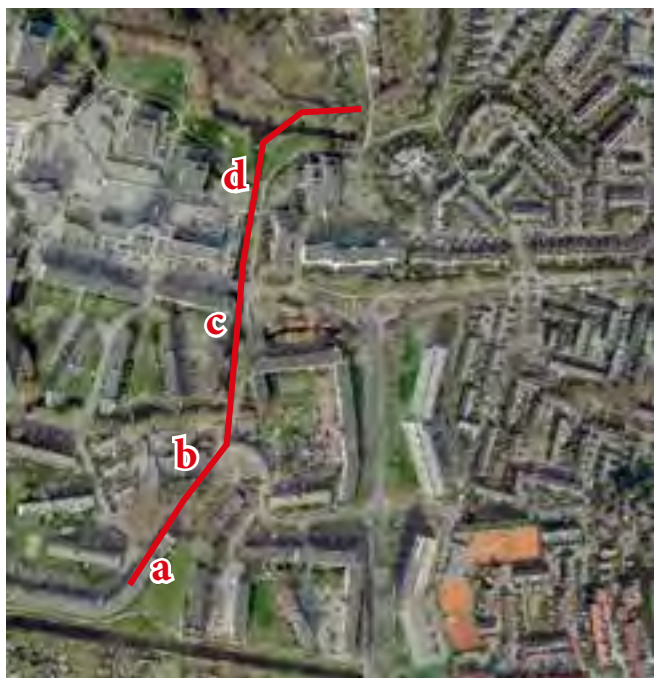
BEELD

- Gazon met bomenrijen langs paden;
- In overgangszone tussen Ravenpad en Wiekelhorst heestervakken;
- In trottoir langs flat bomen.

AANDACHTSPUNTEN

- Brede groenzone;
- Kleine bomen in de verharding langs de flats hebben slechte groeiomstandigheden.



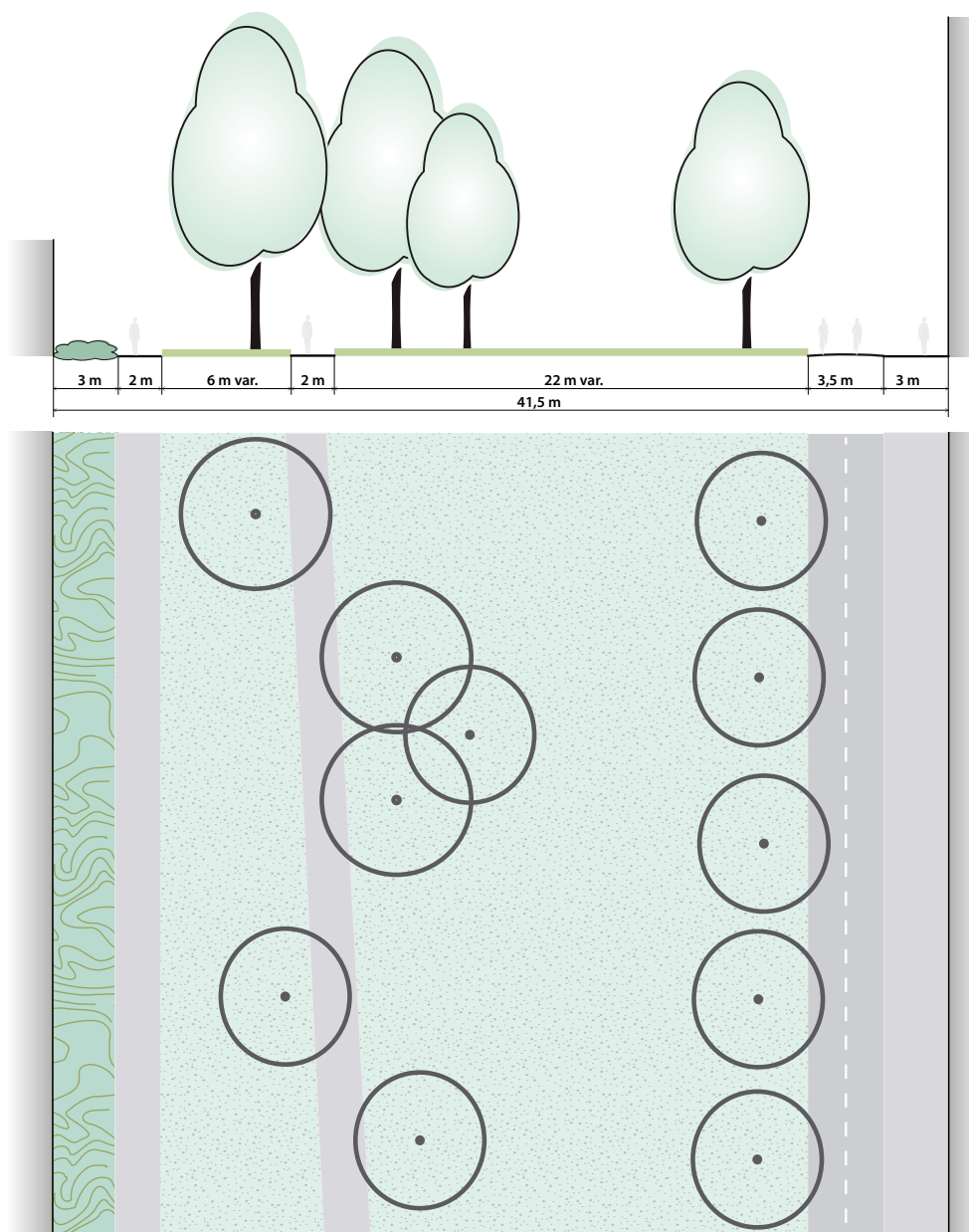


Verbinding tussen de Slaaghsloot en het centrale wijkpark midden in de Merenwijk.

VERVOLG SLAAGHWIJKZONE II/WIEKELHORST**AANPASSINGEN**

- Geen bomen in de verharding;
- Doorgaande fietsroute begeleiden met een rij bomen;
- Overige bomen in groepen. Inheemse soorten toevoegen.

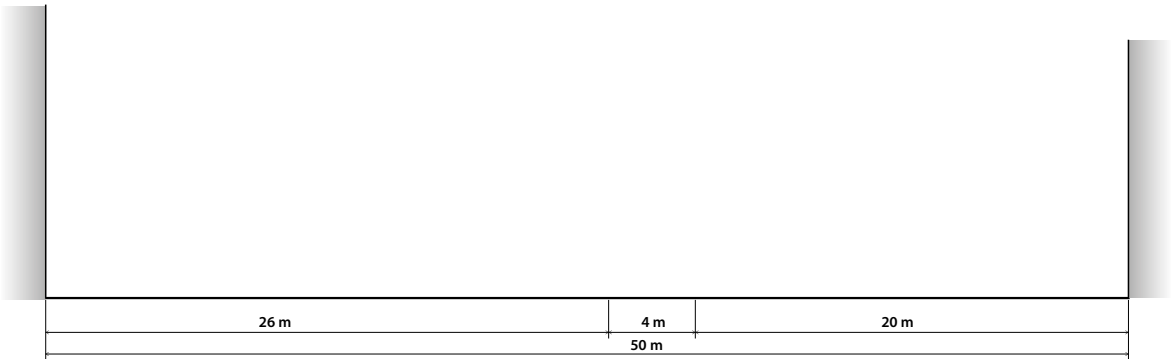
BIO	✓	ECO	✓		✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



SLAAGHWIJKZONE III/VALKENPAD

BEELDEN

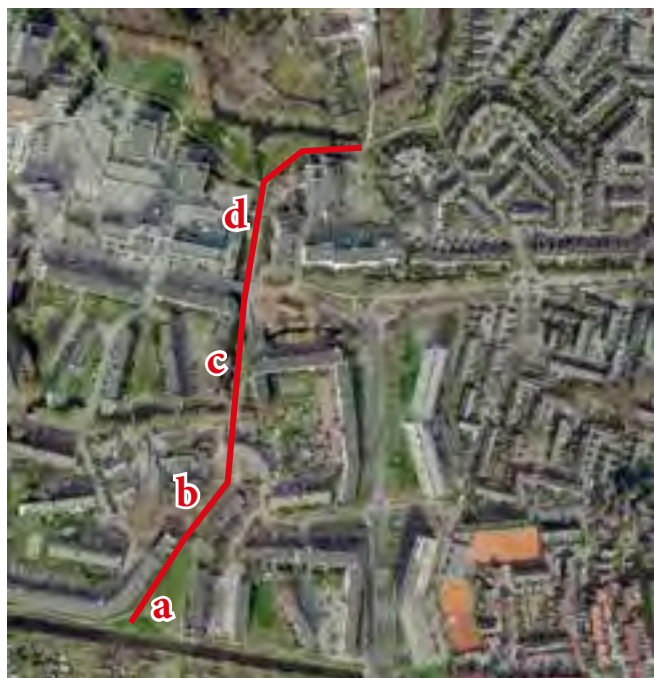
- Plein met doorgaande fietsroute;
- Geen groen aanwezig.



Geen groen aanwezig



BIO	✗	ECO	✗	🚲	↑	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



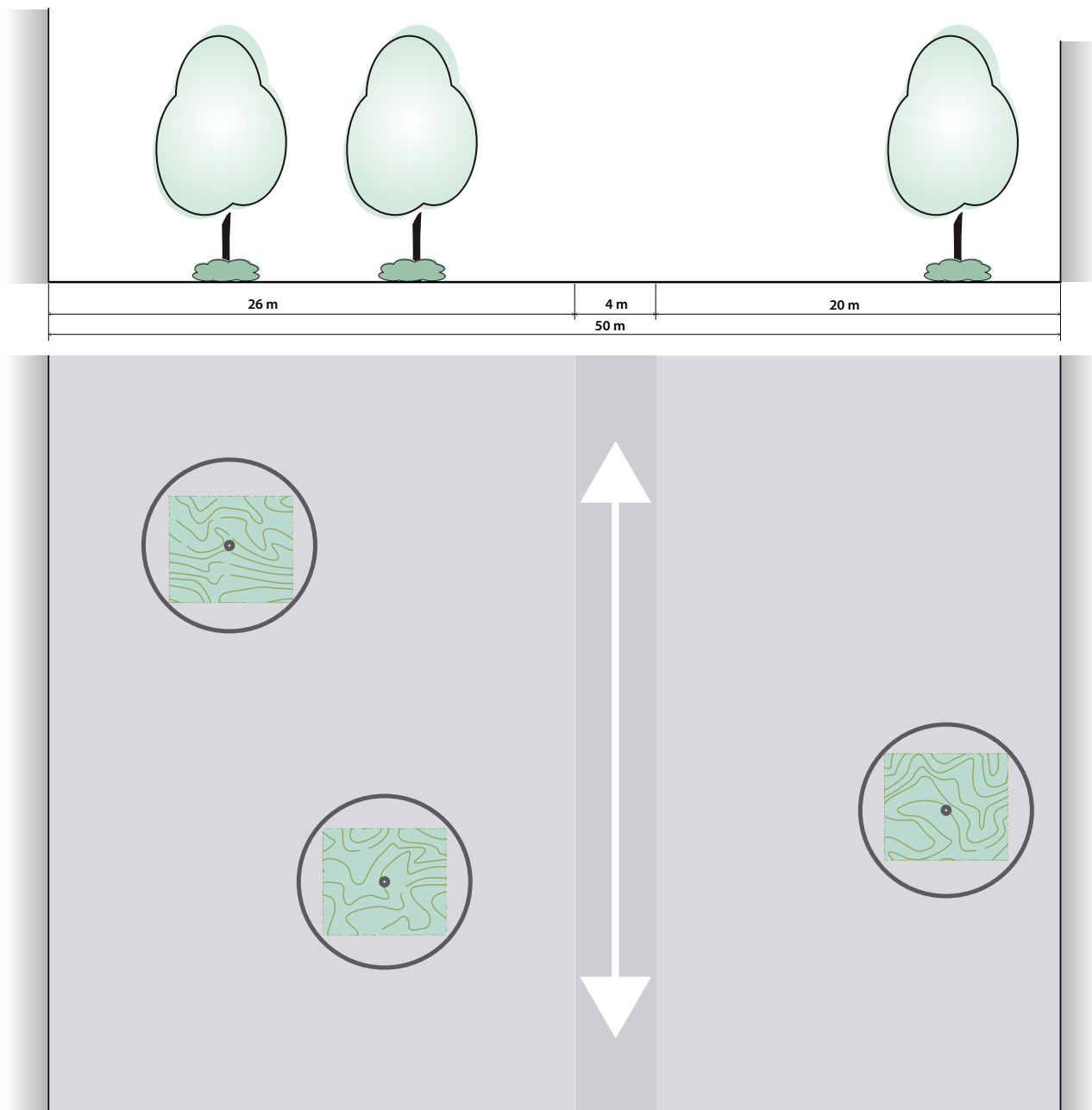
Verbinding tussen de Slaaghsloot en het centrale wijkpark midden in de Merenwijk.

VERVOLG SLAAGHWIJKZONE III/VALKENPAD

AANPASSINGEN

- Bomen en groen toevoegen. Steppingstones;
- Zicht op de groene vervolgzones (Wiekelhorst en Bloemenpad).





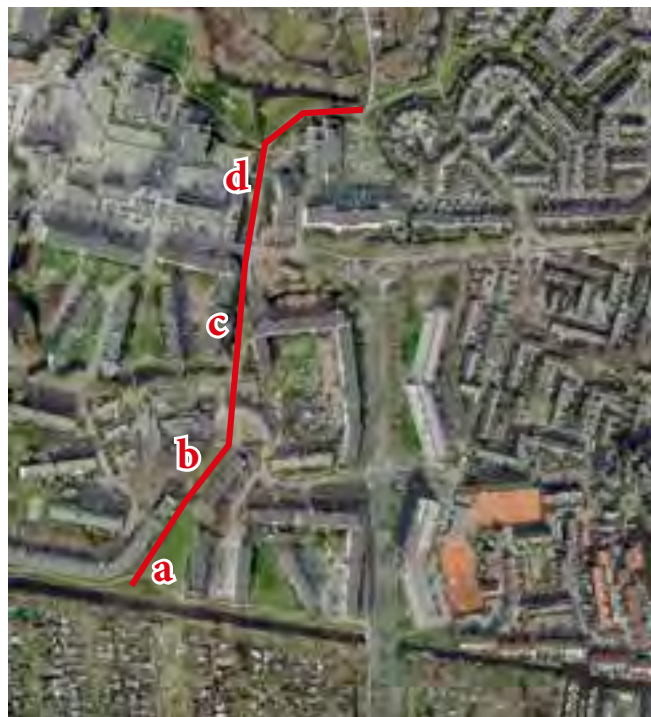
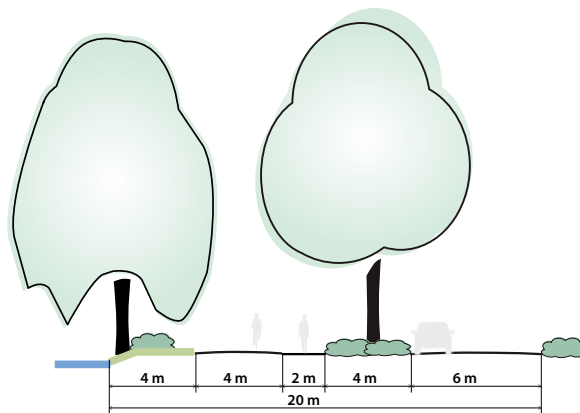
SLAAGHWIJKZONE IV/BLOEMENPAD

BEELD

- berm met gazon en bosjes met hier en daar een boom;
- Naast doorgaande langzaamverkeersroute een strook heesters met bomen. Hierna rijweg met parkeren en woningen.

AANDACHTSPUNTEN

- Door stricte scheiding van verkeersfuncties, slokt de verkeersruimte veel ruimte op.

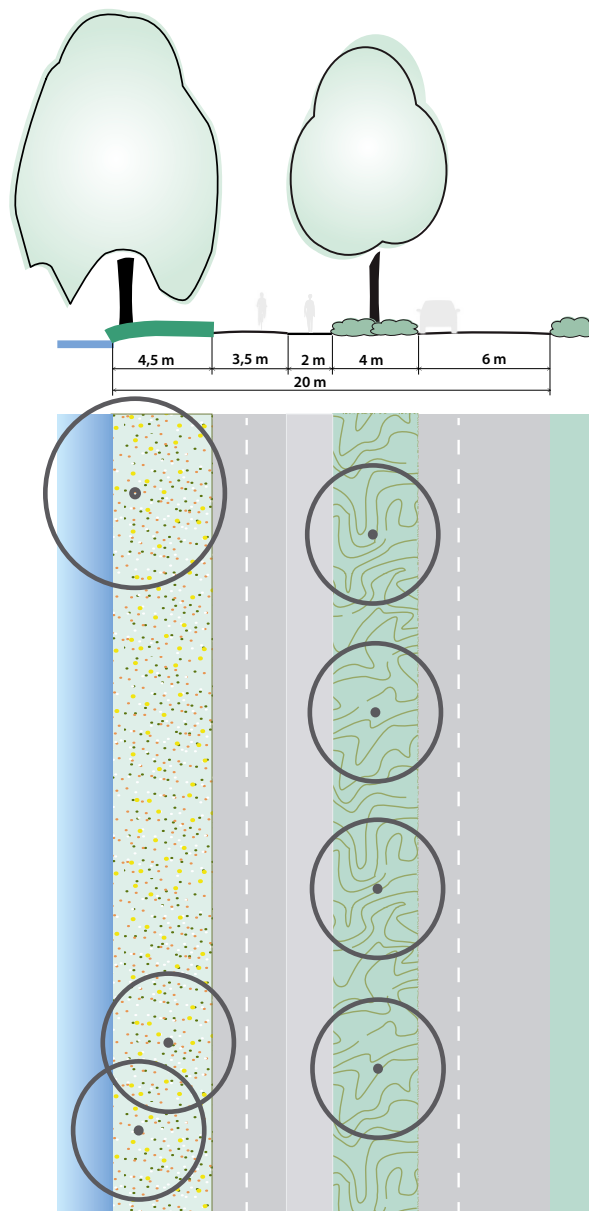
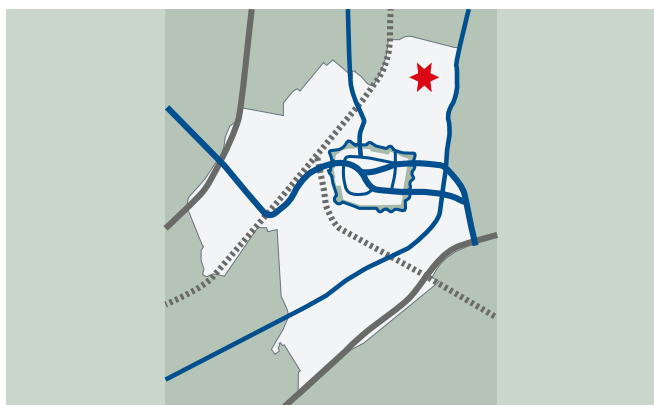


Verbinding tussen de Slaaghsloot en het centrale wijkpark midden in de Merenwijk. Groene route apart van woonomgeving.



AANPASSINGEN

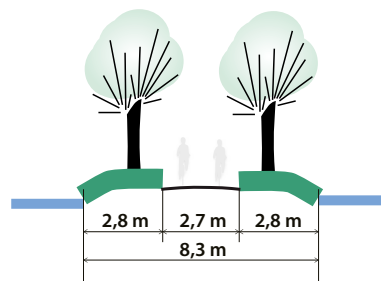
- Gazon omvormen tot bloemrijke berm (aansluiting op Park Merenwijk);
- Zicht op water verbeteren door bosschages te verwijderen;
- Afwisseling in heestersortiment.
- Onderzoeken hoe het groen minder te versnipperen en/of te verbreden;
- Boomgrootte conform breedte berm.



SPORTPARK MORSKWARTIER

BEELDEN

- Smal dijkje met knotbomen;
- Ruige berm. Matig zonnig tot schaduwrijk.
Veel Fluitenkruid;
- Landelijke uitstraling in stedelijk gebied.



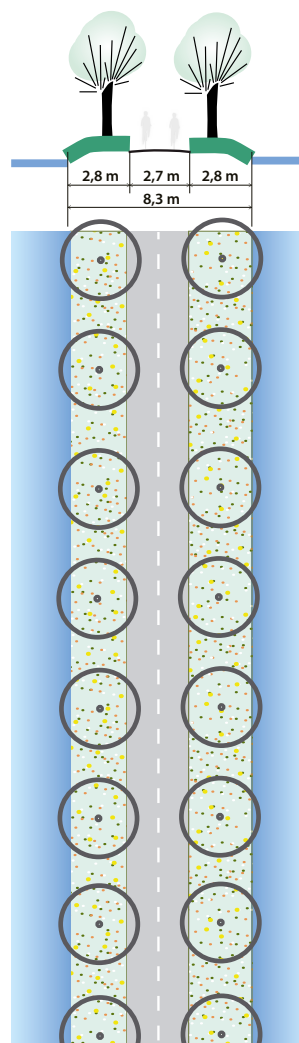
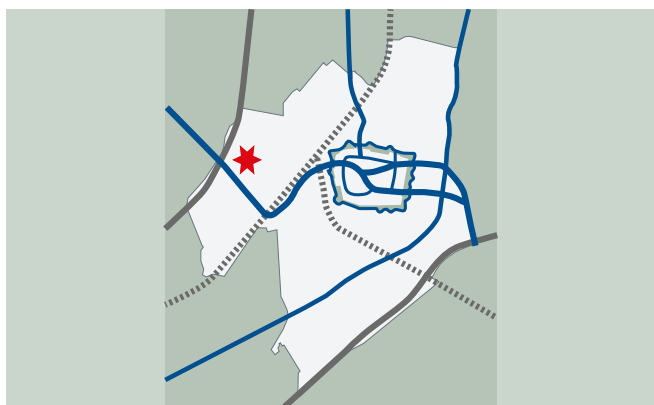
Verbinding tussen Rhijnhof, Haagse Schouwweg en de groenzone
Park Kweeklust, Dr. Lelylaan.

BIO	✓	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

AANPASSINGEN

Geen aanpassingen nodig:

- Inrichting en beplanting vormen een evenwichtig geheel. Inheems sortiment.



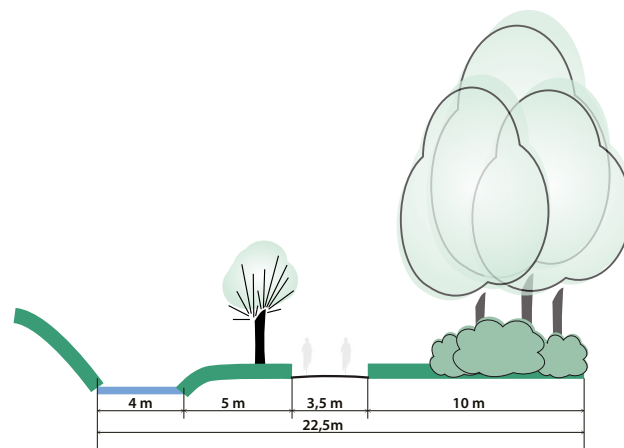
STADSPOLDERPAD

BEELDEN

- Spoorzijde: Ruige berm met hier en daar een boom. Zonnig. Verschillende grassen en kruiden;
- Stadszijde: Bosschage met bomen en struiken. Langs de rand ruige berm. Schaduwrijk;
- Veel fluitenkruid.

AANDACHTSPUNTEN

- De spoorberm verbreed het groene profiel.



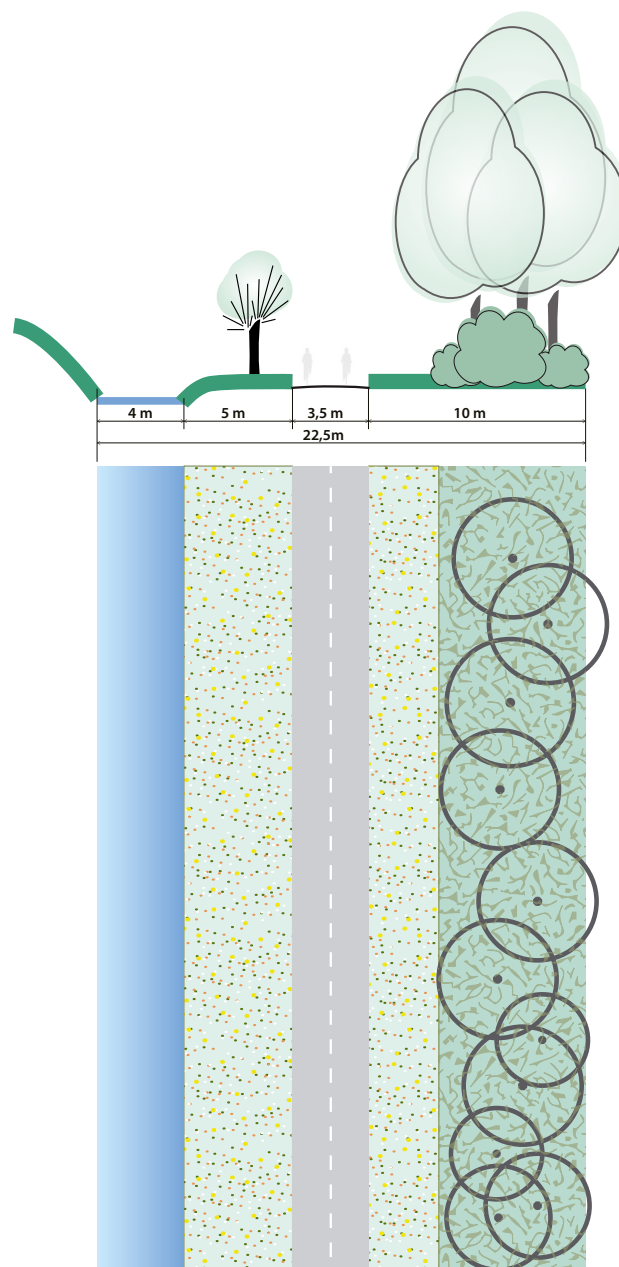
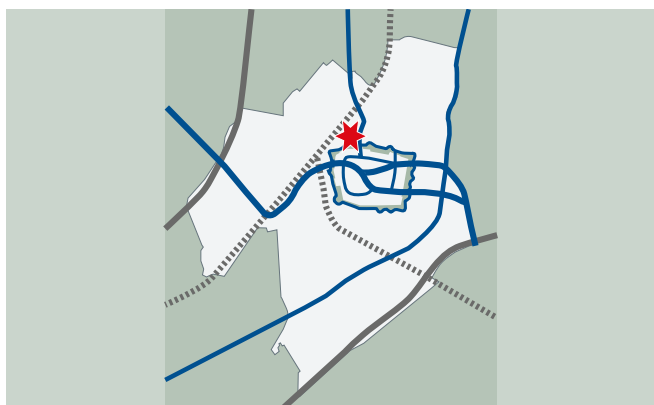
Verbinding tussen de Broekweg en de Haarlemmertrekvaart

BIO	✓	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

AANPASSINGEN

Geen aanpassingen nodig:

- Inrichting en beplanting vormen een evenwichtig geheel. Hoofdzakelijk inheemse soorten.



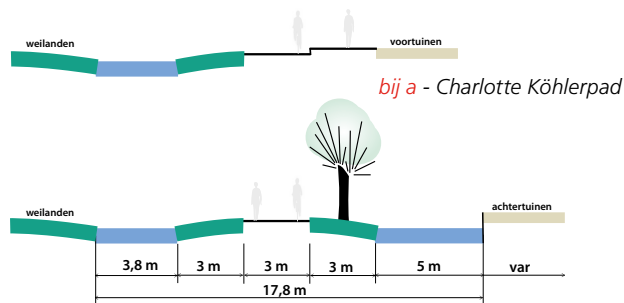
STEVENSNOFRAND

BEELDEN

- Hier en daar een rijtje knotbomen;
- Ruige berm. Zonnig. Verschillende grassen en kruiden;
- Hier en daar een hakhoutbosje.

AANDACHTSPUNTEN

- Overgang van polder naar stad. Van hieruit groene wiggende de wijk in;
- Gedeeltelijk invloed van de molenbiotoop;
- Aan Oostzijde aanlegplaatsen voor bootjes.



*a - Charlotte Köhlerpad, b - Tine Tammespad,
c - Anna Swellengrebelpad, d - Liesbeth Ribbiuspad*



molenbiotoop



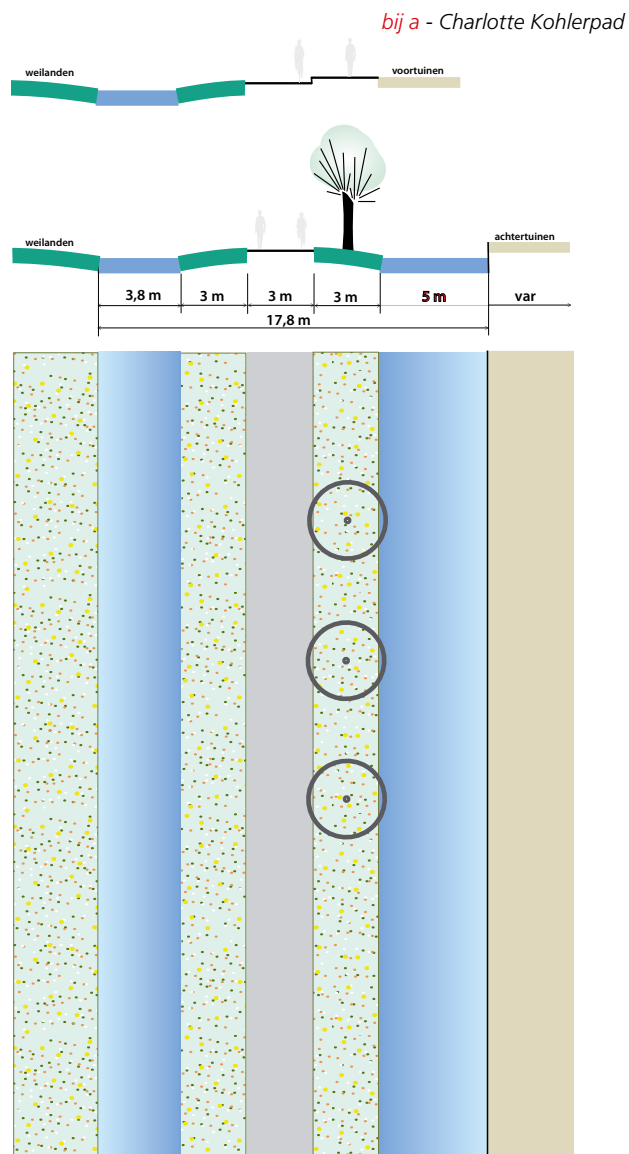
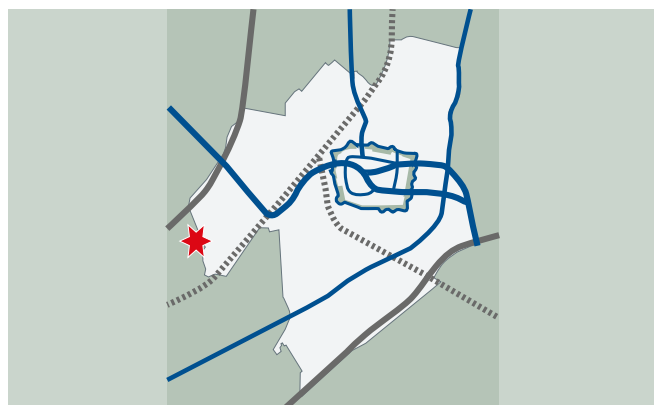
Stadsgrens van Leiden. Zuidwestelijke rand van de wijk Stevenshof, ligt op de overgang van polder naar stad.

BIO	✓	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

AANPASSINGEN

Geen aanpassingen nodig:

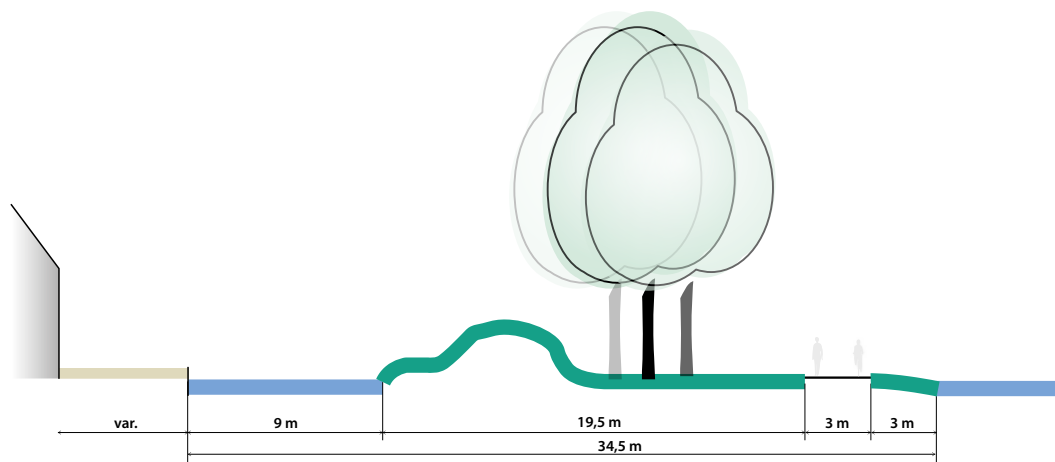
- Inrichting en soorten passen bij de plek;
- Zonnige berm geeft optimale omstandigheden voor de ontwikkeling van een bloemrijke berm;
- Inheemse soorten.

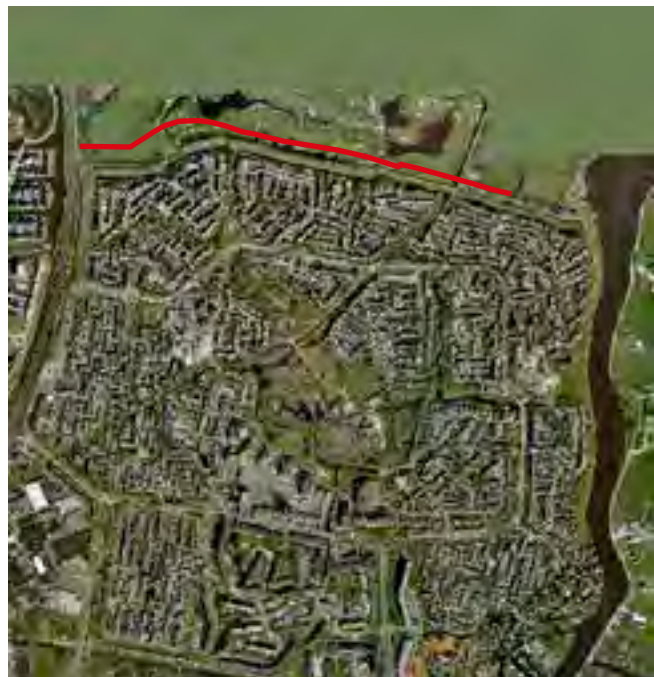


'T JOPPEPAD

BEELDEN

- Groenzone langs dijk. Aan de stadszijde grote bomen. Aan polderzijde smalle ruige berm. Vrij zicht op buitengebied;
- Ruige berm, zonnig tot matig zonnig. Verschillende grassen en kruiden.





Overgang van stad naar buitengebied. Aansluiting op plassengebied.

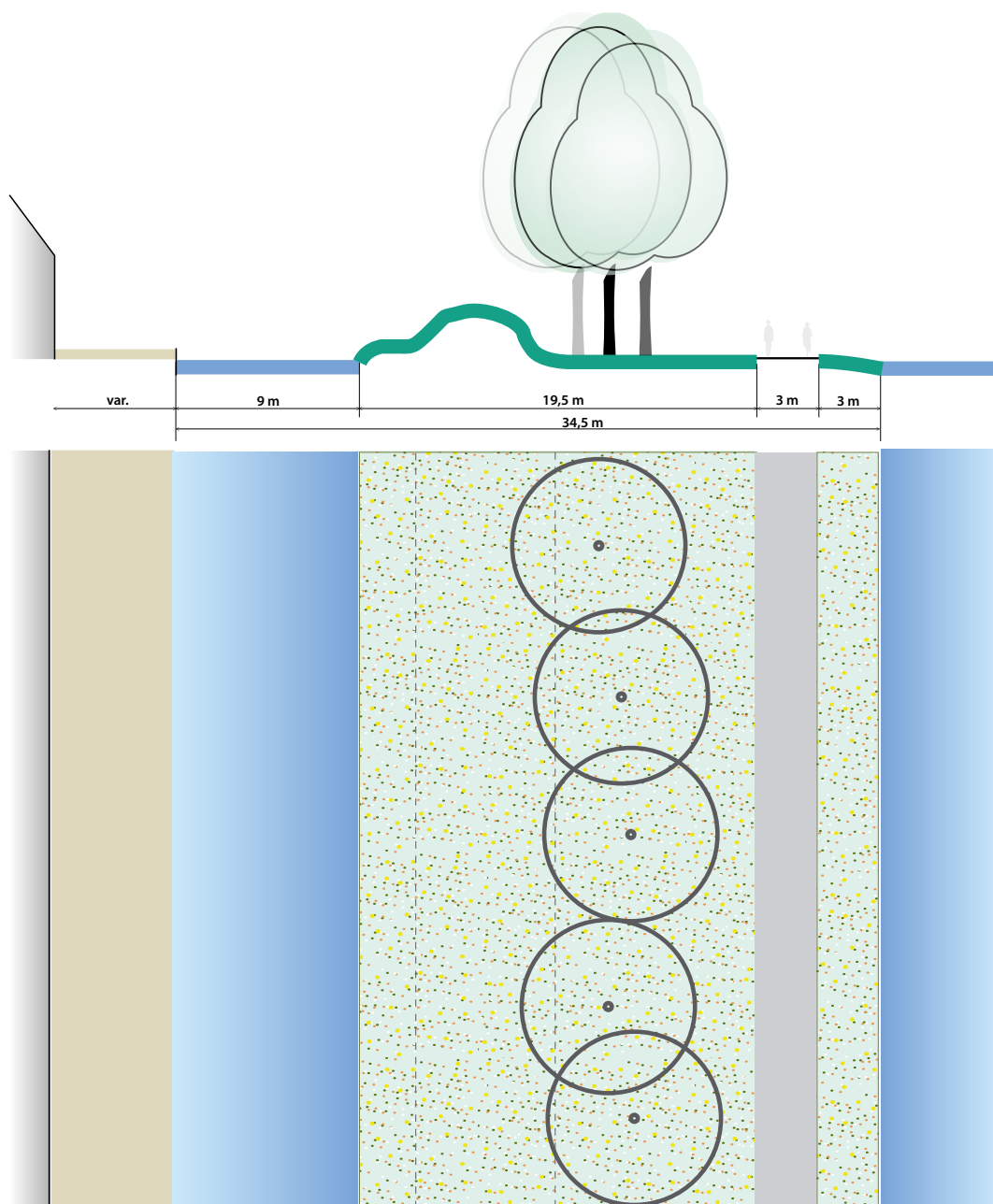
VERVOLG 'T JOPPEPAD

AANPASSINGEN

Geen aanpassingen nodig:

- Ruige zone, aansluitend op buitengebied.

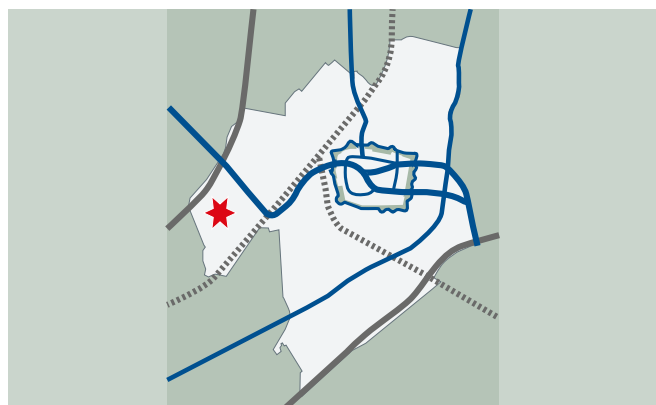
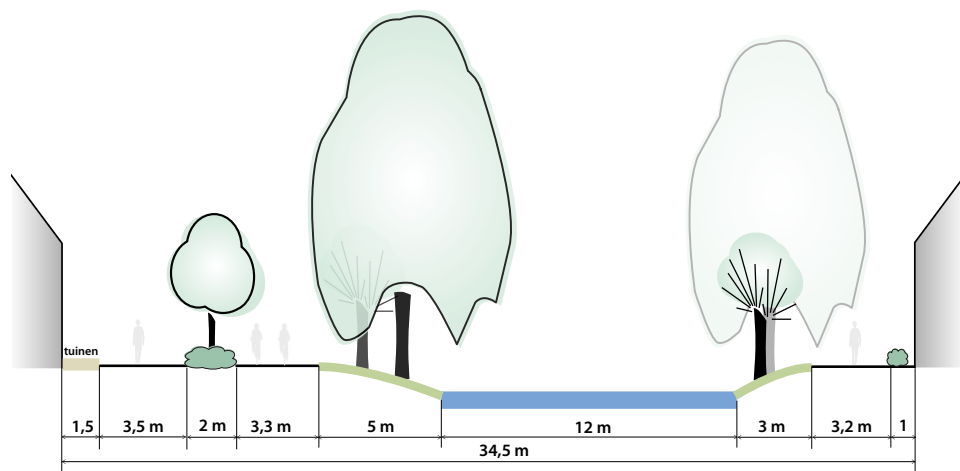
BIO	✓	ECO	✓		✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



VEENWATERING I

BEELDEN

- Langs fietsroute landschappelijke beplanting met knotbomen. Gazon;
- Groenstrook tussen woningen en fietspad divers, met verschillende soorten bomen en struiken;
- Soms heesters langs waterkant.





- a - Jantine van Hoornkade, Anna Bijnskade, Margaretha Simonskade,*
- b - Anna Bijnskade, Katharina Boudewijnskade,*
- c - Henriette Bosmanpad, Else Mauchsstr, Ank van der Moerstr*

Historische watering door de Stevenshof. Verbinding tussen de Rijn en de Stevenshofjespolder. Vandaar loopt deze watergang door de polder richting Den Haag. Gedeelte tot aan de plek waar een dijkje begint.

VERVOLG VEENWATERING I

AANPASSINGEN

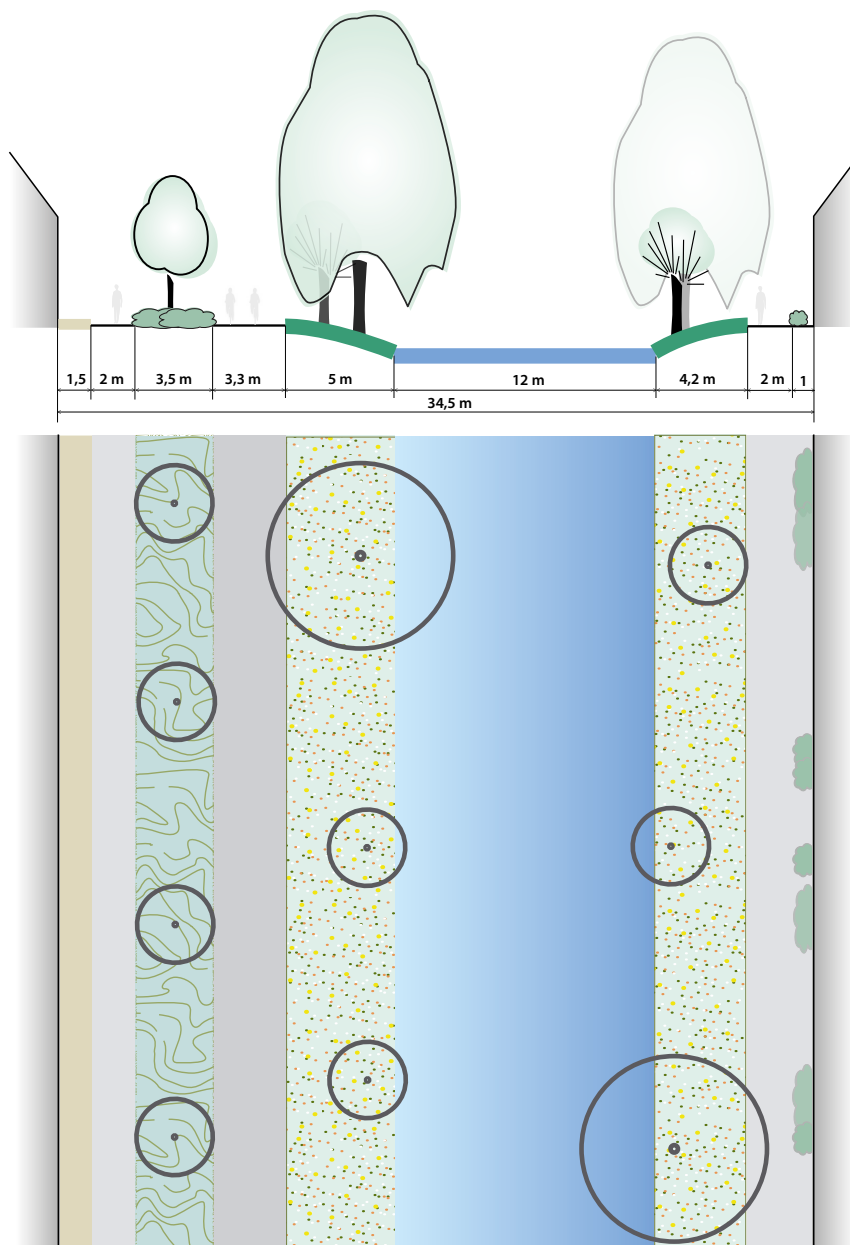
Waterkant:

- Natuurlijk bermbeheer langs oevers;
- Heesters vervangen door bloemrijke berm;
- Inheemse soorten;

Tussenberm:

- Afwisseling in sortiment. Aandacht voor fauna.

BIO	✓	ECO	✓		✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



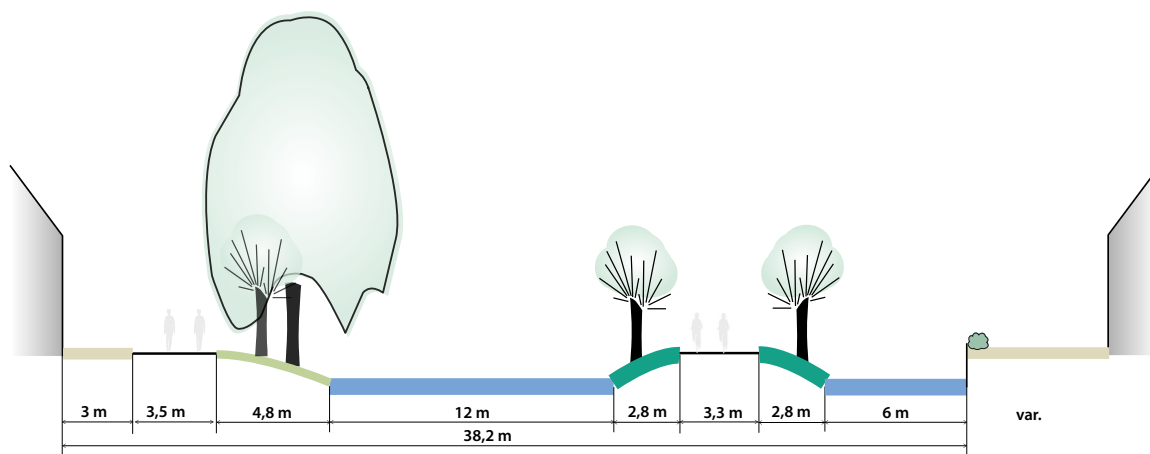
VEENWATERING II

BEELDEN

- Langs dijkje landschappelijke beplanting met knot-bomen. In de omgeving van de molen geen bomen;
- Bloemrijke berm. Zonnig met veel soorten grassen en kruiden.

AANDACHTSPUNTEN

- Divers door afwisseling in natuurlijk en cultuurgroen (tuinen).



Henriette Bosmanpad, Magda Janssenspad, Ronnie Biermanpad

BIO	✓	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



Historische watering door de Stevenshof. Verbinding tussen de Rijn en de Stevenshofjespolder. Vandaar loopt deze watergang door de polder richting Den Haag. Gedeelte vanaf de plek waar een dijkje begint.

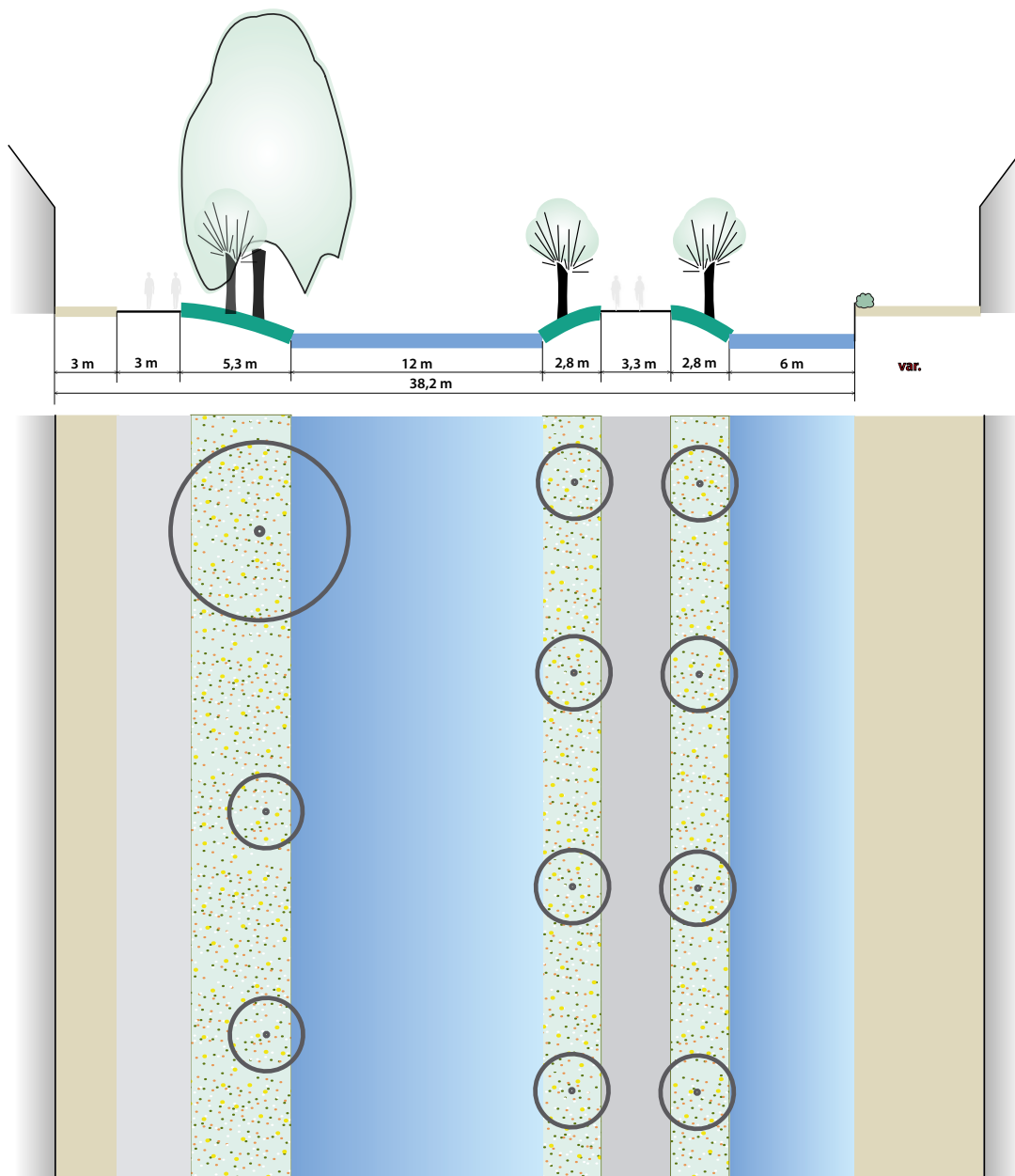
VERVOLG VEENWATERING II

AANPASSINGEN

Waterkant:

- Natuurlijk bermbeheer langs oevers;
- Bij vervanging aandacht voor inheemse soorten.

BIO	✓	ECO	✓		✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



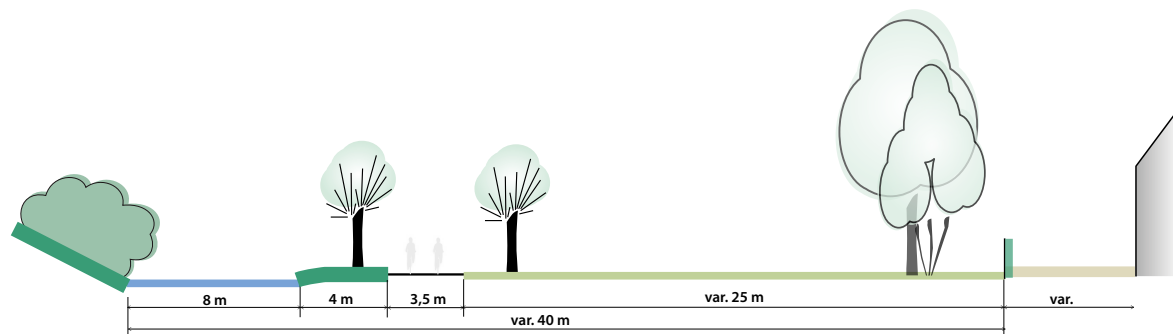
VEERPOLDERPAD

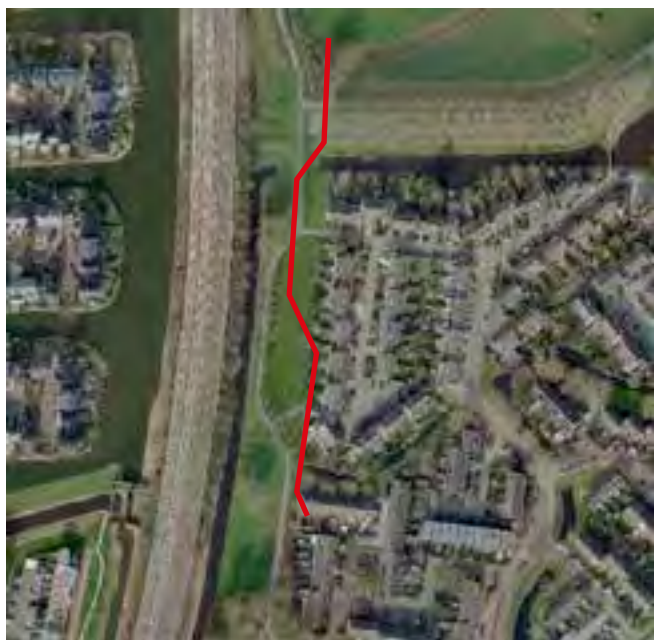
BEELDEN

- Brede strook met fietspad, begeleid door knotbomen. In de bermen groepen grote bomen;
- Gedeelte aan woningkant gazon met bomenrij;
- Op het spoortalud bosschages;
- Langs spoor ruige berm. Zonnig tot matig zonnig. Gedeeltes met veel soorten grassen en kruiden en gedeeltes met veel fluitenkruid.

AANDACHTSPUNTEN

- Slingerend pad. Een gedeelte van het profiel is breed aan de spoorzijde en smal aan de woningzijde en andersom.



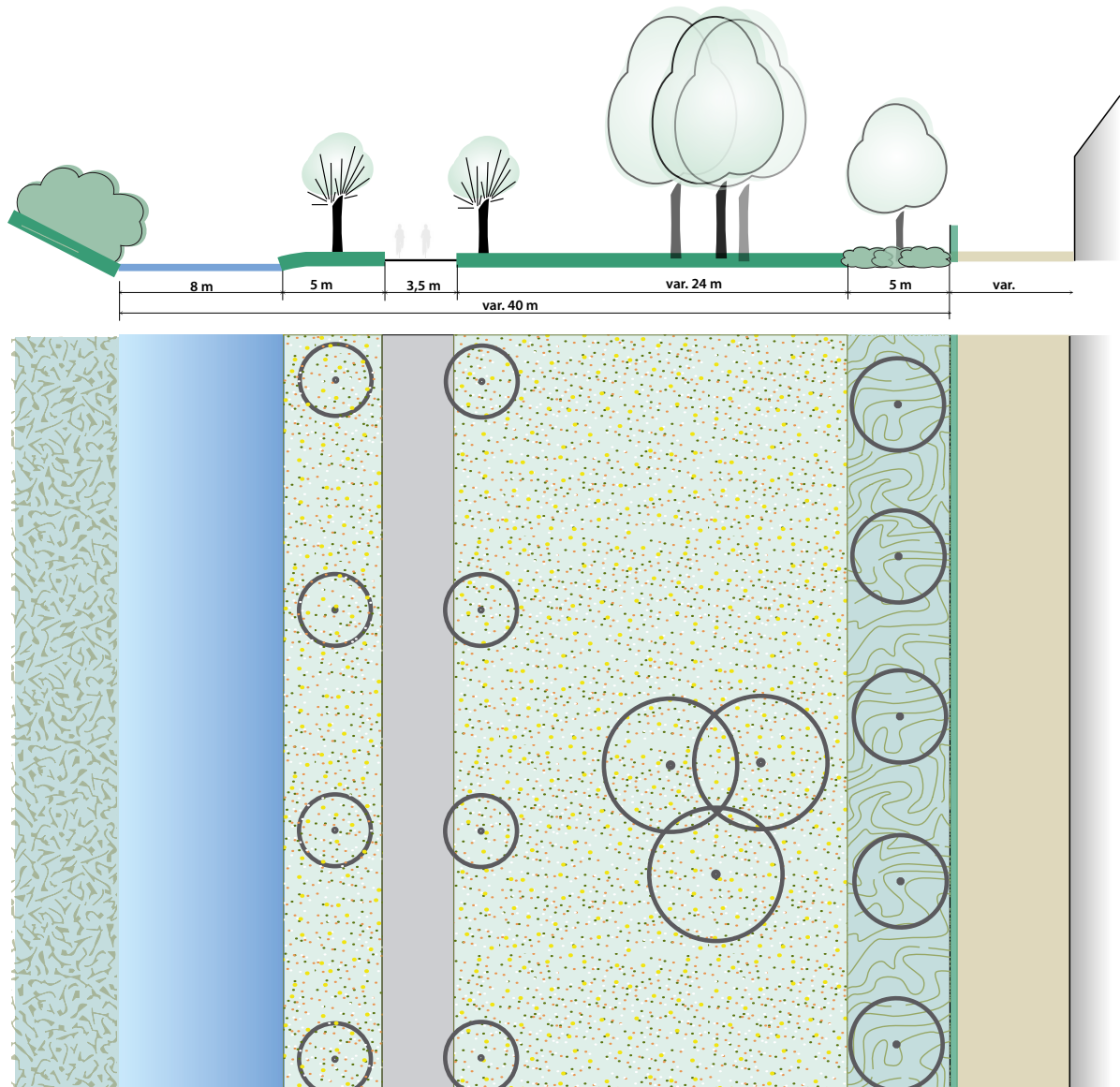


*Groene zone langs het spoor richting plasseengebied.
Aansluiting op 't Joppepad.*

VERVOLG VEERPOLDERPAD**AANPASSINGEN**

- Gazon omvormen naar bloemrijke berm;
- Erfafscheidingen woningen vergroenen;
- Langs het pad bomen in een rij. Op het veld bomen in groepen. Zo is er ruimte voor zonnige plekken en de ontwikkeling van een bloemrijke berm.





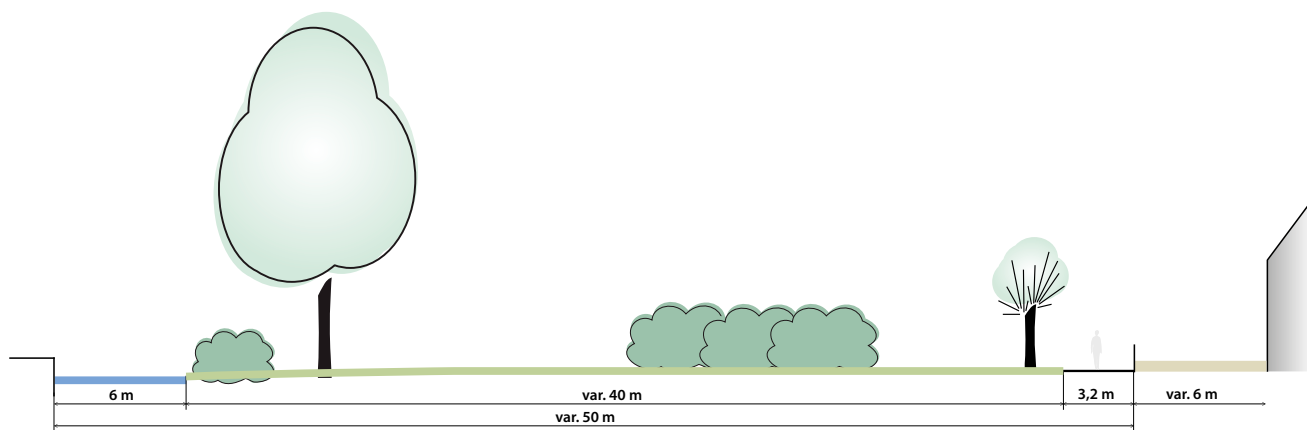
VISSERSPAD I

BEELDEN

- Brede zone met speelgelegenheid. Gazon met bomen. Langs fietspad knotbomen;
- Langs de oever hier en daar heesters.

AANDACHTSPUNTEN

- Aansluiting op buitengebied, maar weinig inheemse beplanting toegepast.



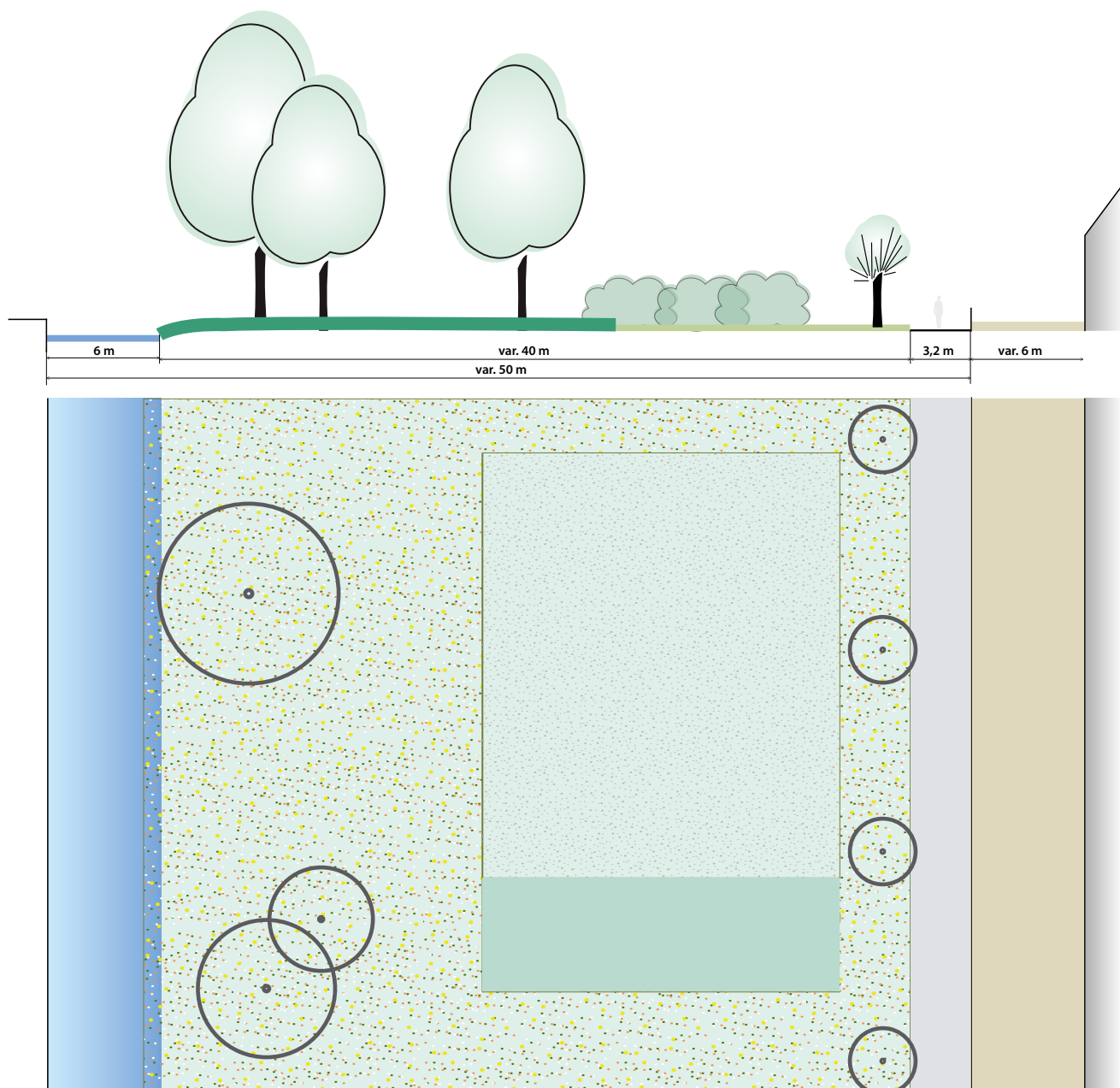


Verbinding tussen Park Merenwijk en 't Joppepad. Eerste gedeelte vanaf Park Merenwijk.

VERVOLG VISSERSPAD I**AANPASSINGEN**

- Gazon omvormen naar bloemrijke berm;
- Oeverzone omvormen naar natuurvriendelijke oever en berm;
- Speelgedeelte (trapveld) gazon handhaven.

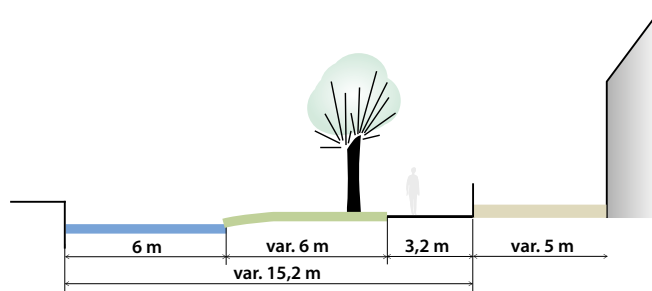
BIO	✓	ECO	✓		✗	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



VISSERSPAD II

BEELDEN

- Smalle zone met groene berm en knotbomen;
- Fietspad grenzend aan achtertuinten (schuttingen).

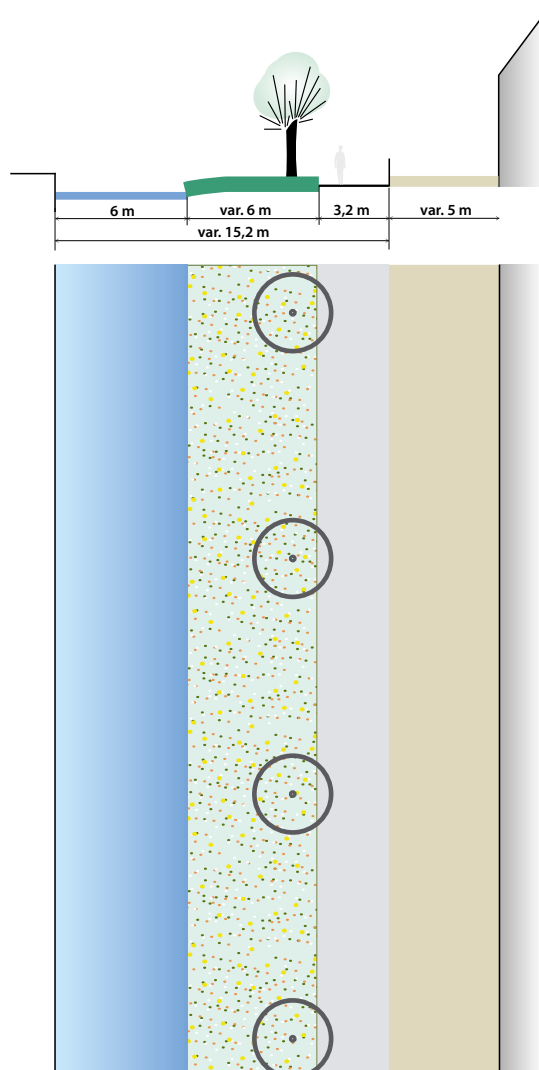


Verbinding tussen Park Merenwijk en 't Joppepad.
Gedeelte naar 't Joppepad.

BIO	✗	ECO	↑	🚲	✗	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

AANPASSINGEN

- Gazon omvormen naar bloemrijke berm;
- Oever omvormen naar natuurvriendelijke oever;
- Particulieren stimuleren groen aan te sluiten op de openbare zone.



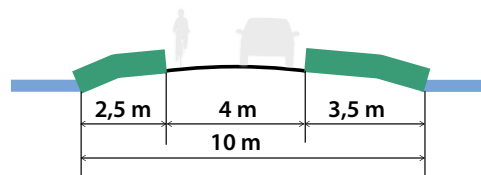
VLIETWEG

BEELD

- Ruige berm. Zonnig. Verschillende grassen en kruiden;
- Opgaand groen (heesters en bomen) vooral op privéterrein (boerenerven).

AANDACHTSPUNTEN

- Aansluitend op groengebied van de Oostvlietpolder;
- Trekpad langs het Rijn-Schiekanaal.



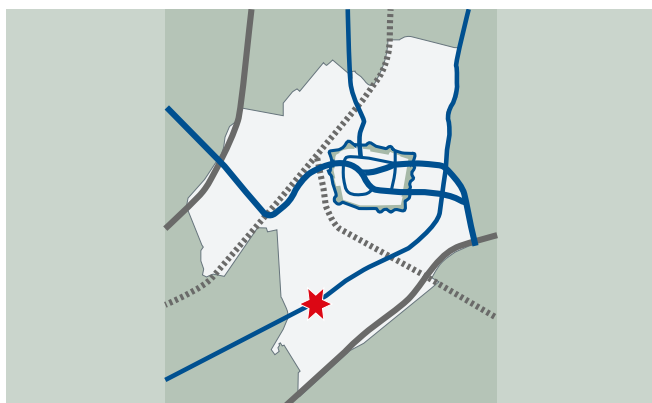
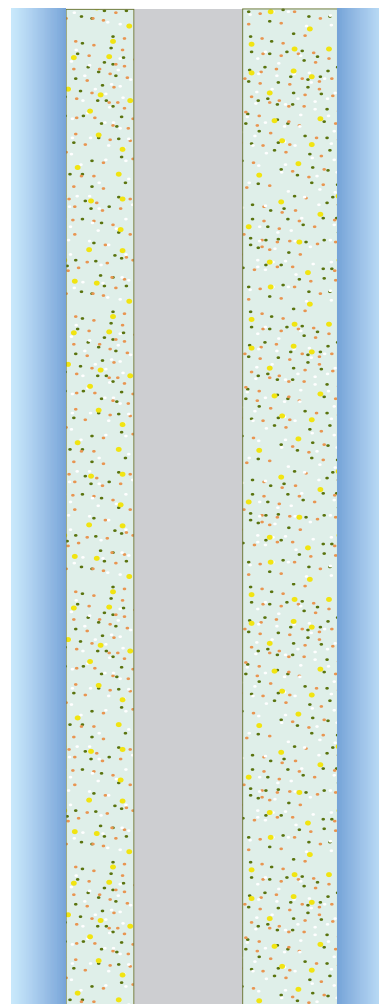
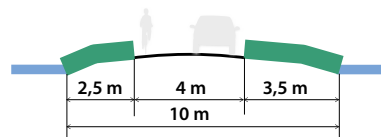
Zone langs Rijn-Schiekanaal tussen Polderpark Cronesteyn en Vlietland.

BIO	✓	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

AANPASSINGEN

Geen aanpassingen nodig.

- Berm langs water zonder bomen i.v.m. historie (trekpad);
- Groen afwisselend met bomen, struiken en kruiden.



VROUWENWEG

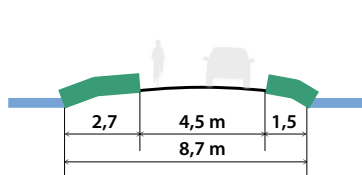
BEELD

- Bloemrijke berm. Zonnig. Matig soortenrijk met verschillende grassen en kruiden;
- Gedeeltelijk aan een zijde woningen. Daar is de groene berm aan de waterkant breder.

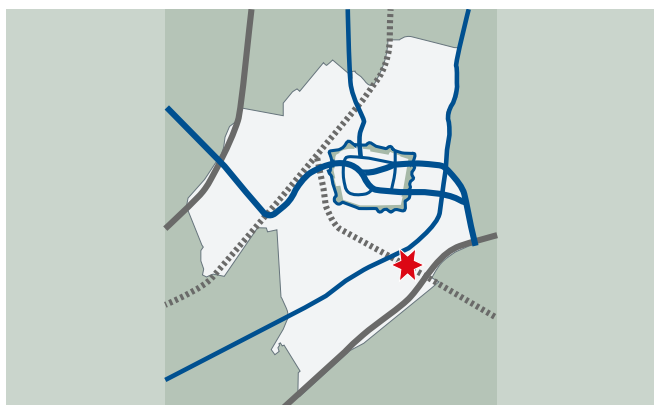
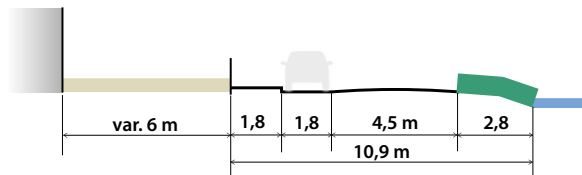
AANDACHTSPUNTEN

- Smal profiel, maar aansluitend aan groenstructuren van Polderpark Cronesteyn en de Oostvlietpolder.

1



2



BIO	✓	ECO	✓	🚲	✗	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



Zone tussen Polderpark Cronesteyn en Oostvlietpolder langs de Vrouwenvaart.

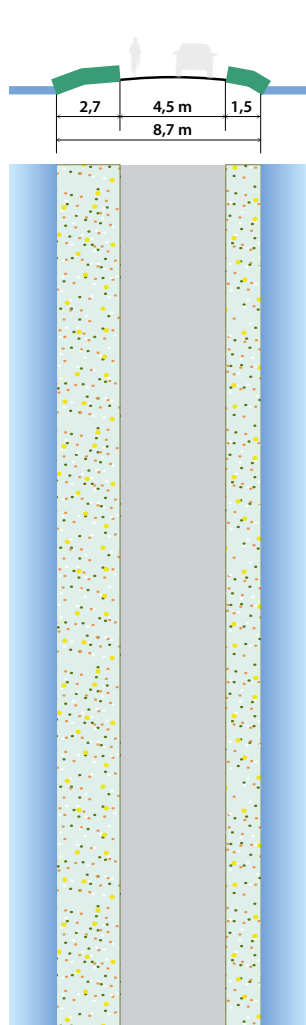
VERVOLG VROUWENWEG**AANPASSINGEN**

Geen aanpassingen nodig.

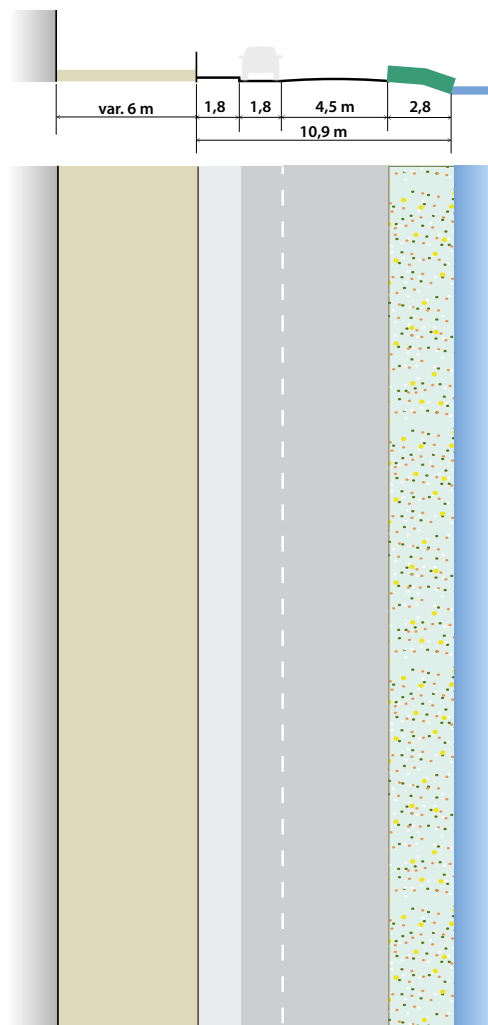
- Zonnige berm met veel soorten kruiden;
- In de zone aan de overzijde van de Vrouwenvaart bosschages, hierdoor in de directe omgeving veel afwisseling in de beplanting.



1



2



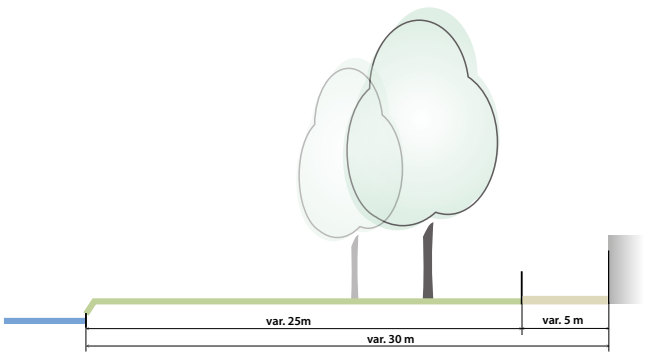
WAARDEILAND

BEELD

- Groene berm met langs de huizenkant boomgroepen en langs het water grasberm (dijk);
- Langs gazon aan huizenkant privétuinen met schuttingen.

AANDACHTSPUNTEN

- Brede zone met kansen voor een meer natuurlijke inrichting.

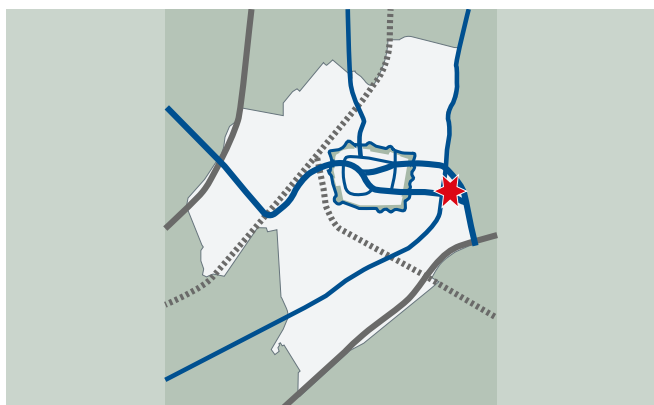


Groene zone langs de Zijl tegenover de Admiraal Banckertweg.

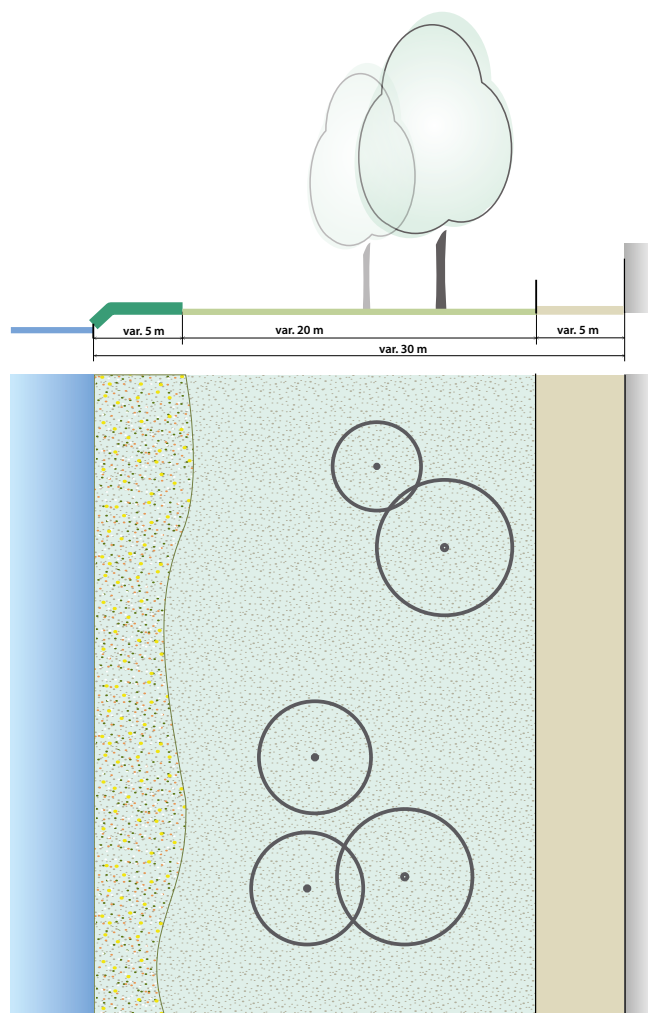
bio	✓	eco	✓	🚲	✗	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

AANPASSINGEN

- Gazon omvormen tot bloemrijke bermen;
- Bij vervangingen aandacht voor variatie en inheemse beplanting.



bio	✓	eco	✓	🚲	✗	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



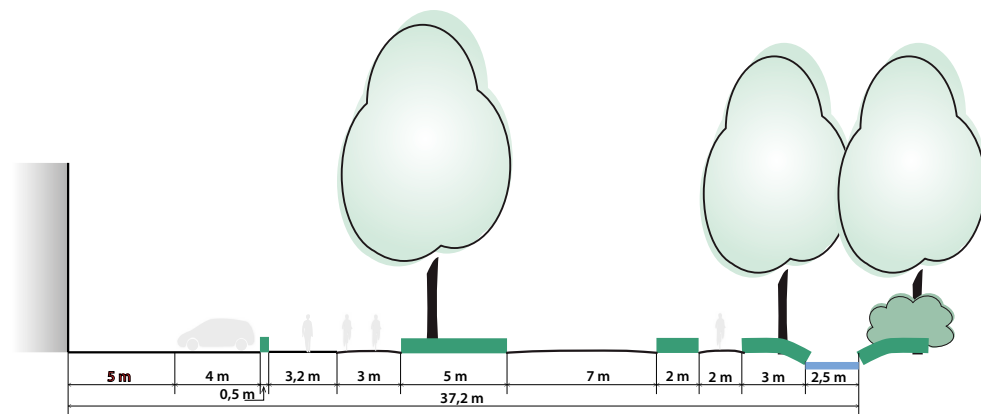
WASSENAARSEWEG I

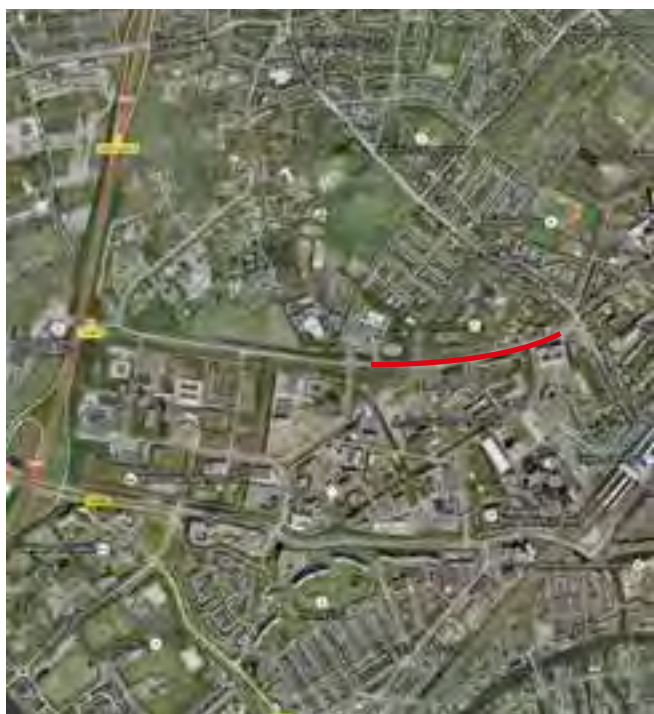
BEELD

- Breed wegprofiel met versnipperde bermen;
- Bomenrij met hiaten tussen autoweg en fiets- en voetpad;
- Noordberm aansluiten op bos met hakhoutsoorten;
- Ruige bermen. Matig zonnig,

AANDACHTSPUNTEN

- Noordelijke zijberm smal, maar aansluitend aan grote groenzones;
- Erg veel ruimte gereserveerd voor verharding tbv fiets- en voetpaden.





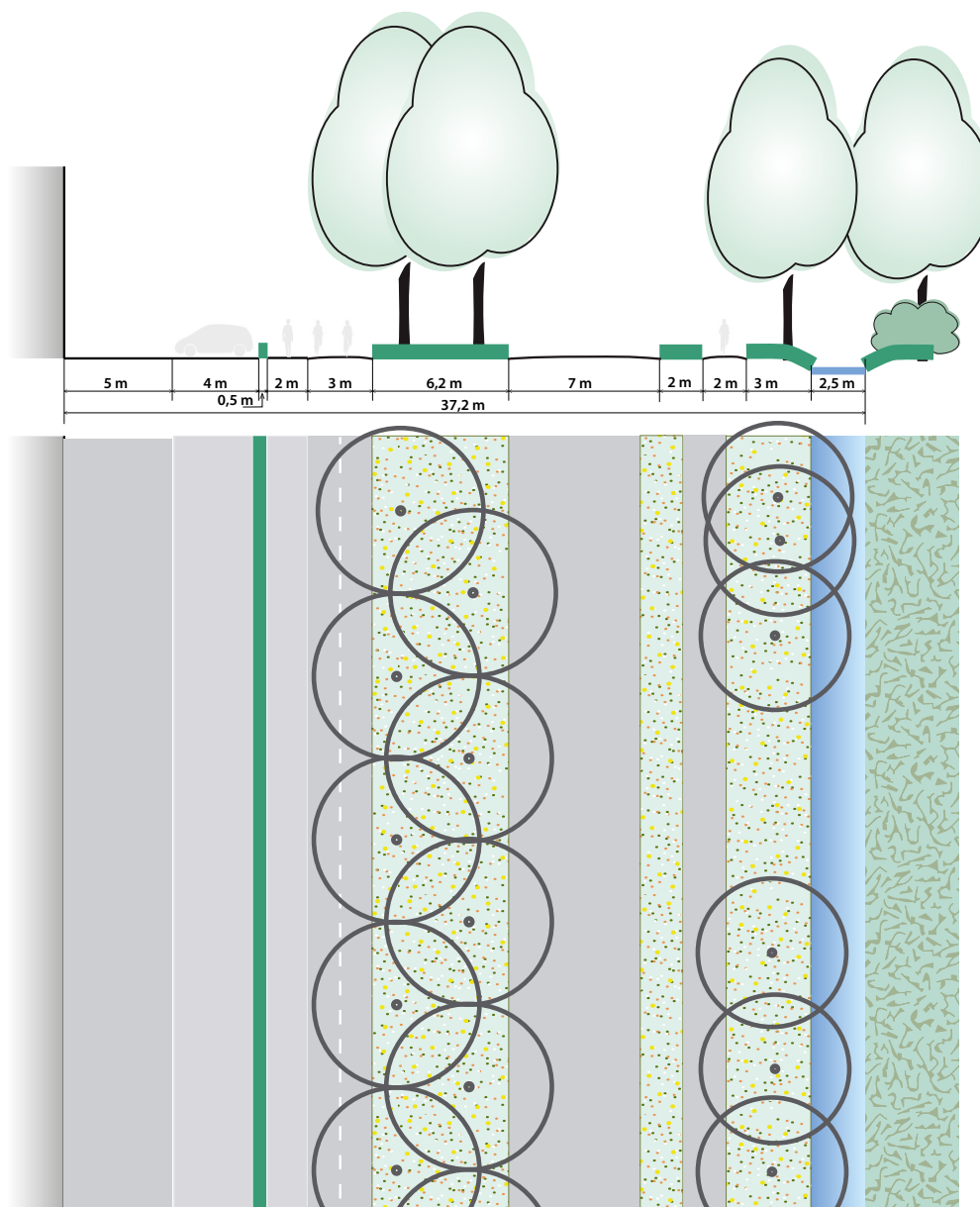
*Verbinding tussen Rijnsburgerweg richting Wassenaar. Landschap-
pelijke weg. Aangrenzend groengebieden van Bio Schience park en
Landgoedbos en weilanden. (Bos van Bosman, Endegeest).*

VERVOLG WASSENAARSEWEG I

AANPASSINGEN

- Verharding versmallen tbv brede groenberm;
- Bomenrijen in zuidelijke berm aanvullen met een inheemse (landschappelijke) boomsoort.

BIO	✓	ECO	✓		✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



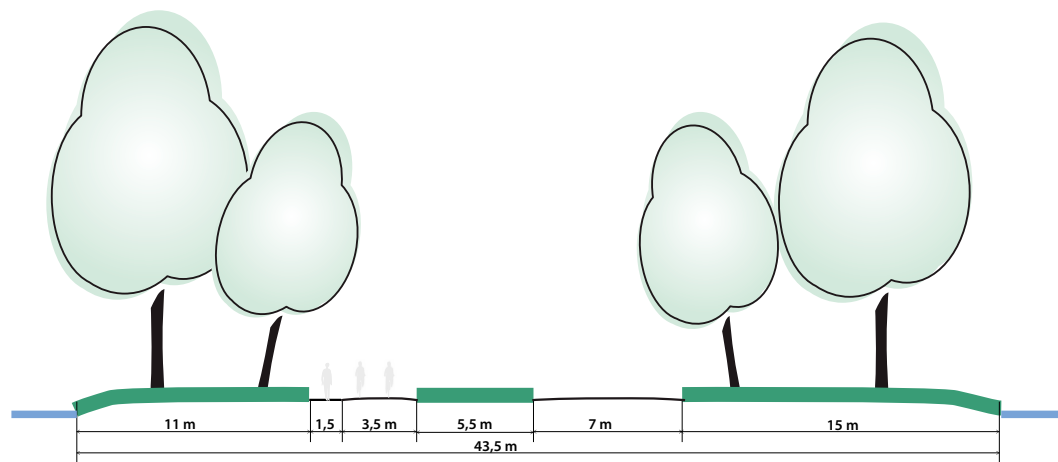
WASSENAARSEWEG II

BEELDEN

- Aan weerszijden brede ruige groenbermen. Matig zonnig. Verschillende kruiden en grassen;
- In zijbermen dubbele rij bomen. In tussenbermen incidenteel op bredere stukken.

AANDACHTSPUNTEN

- Binnenste rij bomen (eiken) later aangeplant, de buitenste rij bomen (populieren) geven een sterke lichtconcurrentie. Eiken groeien scheef.



BIO	↑	ECO	✓	🚲	✓	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---

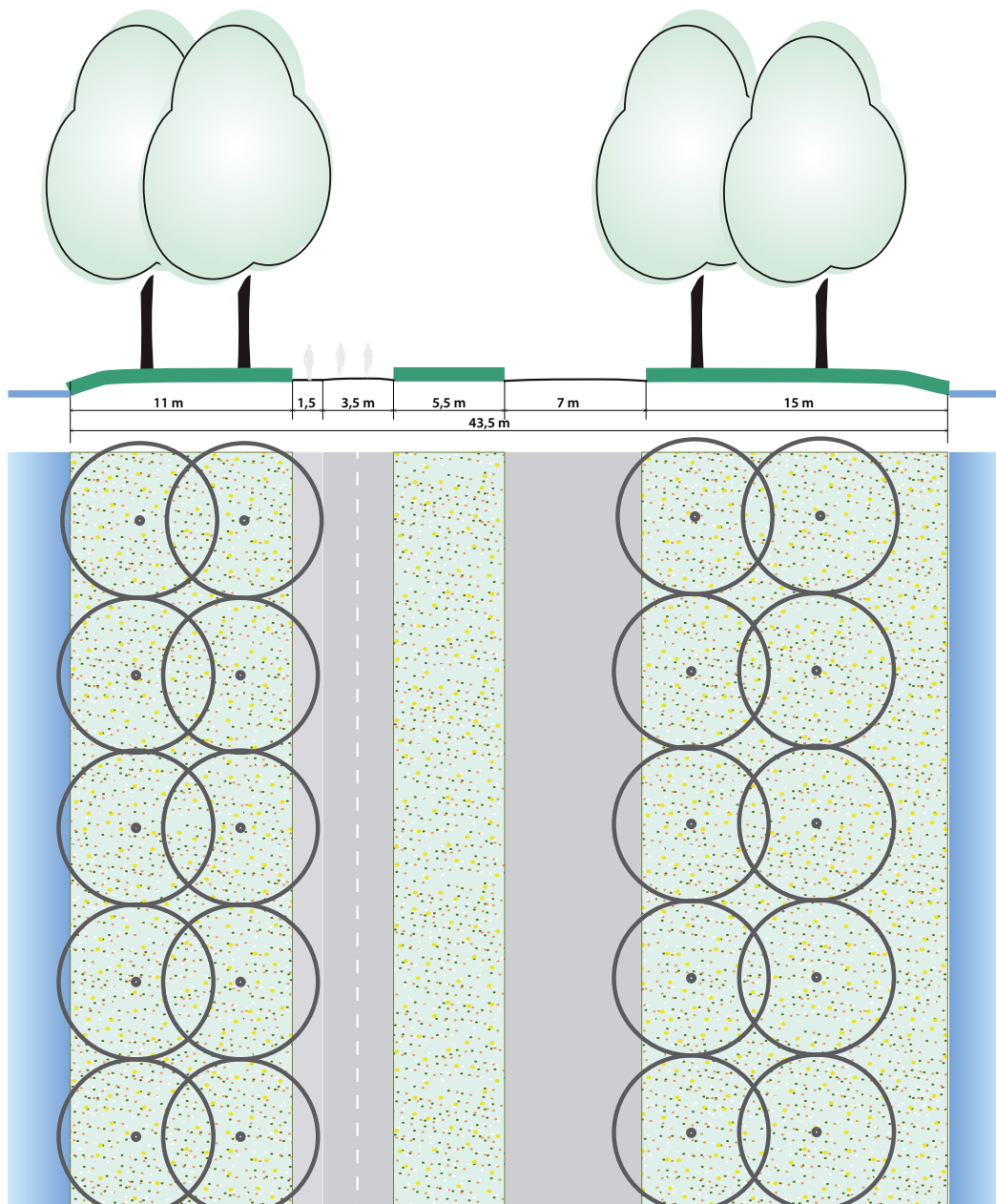


Verbinding tussen Rijnsburgerweg richting Wassenaar. Landschappelijke weg. Aangrenzend groengebieden van Bio Schience park en Landgoedbos en weilanden. (Bos van Bosman, Endegeest).

VERVOLG WASSENAARSEWEG II**AANPASSINGEN**

- Bomenbestand omvormen tot een dubbele rij gelijke bomen. Inheemse (landschappelijke) soort.

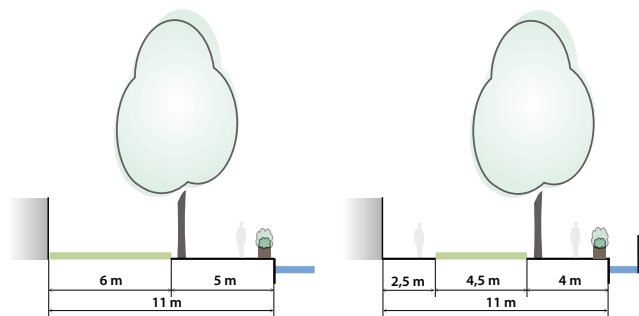
BIO	✓	ECO	✓		✗	↔	✓
-----	---	-----	---	---	---	---	---



ZIJLOEVER

BEELDEN

- Stedelijke oever met aanlegplaatsen voor grotere schepen;
- Langs woningen grasberm of eerst wandelpad en dan grasberm. Hierlangs bomen in de verharding.



Aansluiting op Stedelijk gedeelte tussen Admiraal Banckertweg en Nickeriepad.



AANPASSINGEN

- Groenberms langs woningen verbreden.
- Ruimte voor bloemrijke berm of beplanting;
- Bomen in het groen;
- Bij vervangingen aandacht voor variatie en inheemse beplanting.

